

912.611

26277

514

วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา : การศึกษาวิเคราะห์

19 ก.ย. 2537

ปริณิธานิพนธ์

ของ

บุษกร ครุทวงศ์

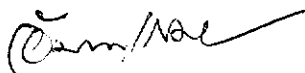
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริณิธานการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

พฤษภาคม 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

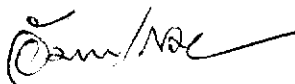
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม)

.....กรรมการ

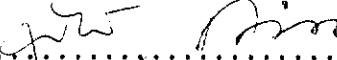
(อาจารย์ภิญโญ กองทอง)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม)

.....กรรมการ

(อาจารย์ภิญโญ กองทอง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์วินัย ภูระหงษ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 4 เดือน พ.ศ. 2537

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์
ดร.อัมพร สุขเกษม ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ภิญโญ กองทอง
กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ ช่วยแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้ความเมตตาห่วงใยแก่ผู้วิจัยอย่างยิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึก
ซาบซึ้งในความเมตตาของอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วินัย ภูระหงษ์ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ที่กรุณา
แนะแนวทาง ให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย
จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์
ที่ช่วยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และเมตตาให้คำแนะนำอันถือเป็นพลังใจที่ช่วยให้ผู้วิจัย
ประสบความสำเร็จในครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ ครูพยงค์ มุกดา ที่กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านเอง และผลงาน
วรรณกรรมเพลงแก่ผู้วิจัย ทั้งยังให้ข้อคิดและคำแนะนำต่าง ๆ ตลอดจนอำนวยความสะดวก
ในด้านต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยและเพื่อน ๆ เมื่อครั้งไปศึกษาข้อมูลที่บ้านจังหวัดฉะเชิงเทรา
ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโททุกท่านที่คอยช่วยเหลือเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้บุคคลที่ผู้วิจัยจะลืมเสียมิได้คือ คุณพ่อทองดี - คุณแม่สำราญ ครูทวงศ์
ผู้ซึ่งเป็น "ผู้ให้แก่มูลตลอดกาล" พระมหาปัญญา วิสุทธิปัญโญ ที่ชี้ทางสว่างให้อยู่เสมอ
ตลอดจนพี่และน้องที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัย
มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอน้อมรำลึก และกราบขอบพระคุณด้วยความรักและเคารพยิ่ง

บุษกร ครูทวงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	3
การดำเนินการศึกษาค้นคว้า	4
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2 ลักษณะเนื้อหาในบทเพลงของพยางค์ มุกดา	15
ลักษณะเนื้อหา	15
เพลงสวด	15
เพลงปลุกใจ	18
เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา จังหวัดและหน่วยงาน	23
เพลงที่มีเนื้อหาจากวรรณกรรม	25
เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณี เทศกาลและการละเล่นประจำท้องถิ่น ..	28
เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเยาวชนและเพลงสร้างสรรค์สังคม	31
เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนใจให้ศีลธรรม	33
เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชมความงาม ชมธรรมชาติ	35
เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก	37
เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสะท้อนสังคม เสียดสีสังคม	40
เพลงที่มีเนื้อหาเป็นละครหรือเรื่องราวสั้น ๆ	42
เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณา เชื้อชวน	44
เพลงที่มีเนื้อหาสนุกสนาน ตลกขบขัน	46

บทที่	หน้า
3 ศิลปะการประพันธ์วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา	48
ลักษณะคำประพันธ์ (รูปแบบของเพลง)	48
ท่วงทำนองเขียน	49
4 โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่ปรากฏในบทเพลง	76
โลกทัศน์ที่มีต่อมนุษย์	77
โลกทัศน์ที่มีต่อธรรมชาติ	101
โลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ	103
5 บทบาทวรรณกรรมเพลงที่มีต่อสังคม	107
บทบาทวรรณกรรมเพลง	108
6 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	145
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	145
อภิปรายผล	151
ข้อเสนอแนะ	157
บรรณานุกรม	158
ภาคผนวก	162

บทนำ

บทเพลงเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติให้ผู้อื่นได้ทราบ โดยใช้คำร้องบรรยายเรื่องราวและความนึกคิดต่าง ๆ และใช้ทำนองจังหวะดนตรี เป็นส่วนเสริมบรรยากาศให้รื่นเริง สนุกสนาน ปลุกใจ เสริมสร้าง อึกเขม หรือปลอบใจ ให้กำลังใจแก่เพื่อนมนุษย์ เพลงจึงมีบทบาททางสังคมค่อนข้างสูง เพราะผู้แต่งได้หยิบยกปัญหาความเป็นอยู่ของคนทุกระดับ ทั้งที่เป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การประกอบอาชีพ ศาสนา ฯลฯ มาตีแผ่อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่าเพลงเป็นวรรณกรรมที่มีสาระประเภทหนึ่ง ซึ่งสามารถเข้าถึงประชาชนได้ดีกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ เพราะสามารถรับสื่ได้โดยไม่ต้องอ่าน เพียงฟังก็ให้ความสะเทือนอารมณ์ได้

เมื่อพิจารณาบทเพลงพบว่า บทเพลงเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเอง ดังที่ วราวุธ สุมาวงศ์ (2526 : 120) กล่าวว่า "บทเพลงก็คือชีวิต หรือ นวนิยายเรื่องสั้น ซึ่งจะเป็นเรื่องใดนั้นขึ้นอยู่กับจินตนาการและความประสงค์ของผู้แต่งบทเพลง โดยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าบทเพลงเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่เรียกว่า วรรณกรรมเพลง"

วรรณกรรมเพลงทุกประเภทจะมีคุณค่าทางวรรณกรรมเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับ "ผู้สร้าง" หรือ "ผู้ประพันธ์" เพลงนั้น ๆ ขึ้นมา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาวรรณกรรมเพลงของนักประพันธ์เพลงแต่ละท่านจะทำให้ทราบถึงจุดประสงค์ในการประพันธ์วรรณกรรมเพลง กลวิธีในการนำเสนอ หรือทำนองการเขียน (Style) ของนักประพันธ์แต่ละท่านได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นการศึกษาวรรณกรรมเพลงของนักประพันธ์เพลงท่านใดท่านหนึ่ง โดยเฉพาะจะทำให้เข้าใจวรรณกรรมเพลงและนักประพันธ์ท่านนั้น ๆ ได้กว้างขวางและลึกซึ้งมากขึ้น ทั้งนี้จะช่วยให้สามารถประเมินค่าของวรรณกรรมเพลงของนักประพันธ์ท่านนั้น ได้รวดเร็วและถูกต้องยิ่งขึ้น เพราะวรรณกรรมเพลงจะมีคุณค่าหรือจะมีบทบาทต่อสังคมมากน้อยแค่ไหนหรือนานเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับ "ผู้สร้าง" หรือ "ผู้ประพันธ์" จะมีความสามารถในการเลือกเฟ้นถ้อยคำ สำนวนโวหาร ลักษณะคำประพันธ์ ตลอดจนโลกทัศน์ของนักประพันธ์แต่ละท่านในการสร้างบทเพลงเพียงใด

พยางค์ มุกดา เป็นศิลปินและนักประพันธ์วรรณกรรมเพลงที่มีชื่อเสียงมากท่านหนึ่งเป็นผู้มีบทบาทในวงการเพลงมาช้านานและอยู่ในวงการเพลงมาตลอดจนถึงปัจจุบัน สร้างสรรค์งานเพลงมากกว่า 1,000 เพลง จนได้รับการยอมรับและยกย่องให้เป็น "ศิลปินแห่งชาติ" สาขาศิลปะการแสดง (เพลงลูกทุ่ง เพลงไทยสากล) ในปี 2534 จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในฐานะที่เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานเพลงซึ่งคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535 : 65) ได้ประกาศเกียรติคุณ และยกย่องผลงานเพลงของ พยางค์ มุกดา ไว้ว่า "ผลงานเพลงของ พยางค์ มุกดา เป็นผลงานที่ละเอียด ประณีต ไพเราะ ทางด้านฉันทลักษณ์ และถ้อยคำ แต่งด้วยแนวคิด สอดแทรกจริยธรรม และสิ่งควรปฏิบัติในสังคมจนได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไปในทุกระดับ"

นอกจากนั้น คณะกรรมการรณรงค์เพื่อภาษาไทย แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มอบพระเกี้ยวทองคำ แด่พยางค์ มุกดา ในฐานะที่มีผลงานเพลงดีเด่นทั้งในค่านิยมศิลปะและวรรณศิลป์ เนื้อหาของเพลงสะท้อนวิถีชีวิตสภาพสังคมและวัฒนธรรม อันเป็นพื้นฐานของชีวิตไทย ด้วยคุณค่าของวรรณกรรมเพลงนี้ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อภาษาไทย แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2536 : 25) ได้ประกาศเกียรติคุณ พยางค์ มุกดา ไว้ว่า

...พยางค์ มุกดา เป็นผู้มีความสามารถในการประพันธ์บทเพลง โดยใช้ภาษาเรียบง่าย สื่อความหมายชัดเจน ถูกต้องตามหลักภาษาไทย คงเอกลักษณ์ทางภาษาไว้ได้ครบถ้วน ทั้งยังมีคุณค่าทางวรรณศิลป์ ด้วยการเลือกสรรถ้อยคำให้มีสัมผัสคล้องจองอย่างประณีต ไพเราะ รื่นหู ใช้ภาพพจน์เปรียบเทียบที่ไม่ซ้ำซ้อน แต่ให้ความหมายลึกซึ้งกินใจ บทเพลงของพยางค์ มุกดา จึงแพร่หลายเป็นที่ยอมรับเสมอมา...

การตระหนักในคุณค่าของวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ซึ่งได้รับการยอมรับจากบุคคลและสถาบันต่าง ๆ จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาวรรณกรรมเพลงของนักประพันธ์ท่านนี้ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ทางด้านลักษณะเนื้อหา โลกทัศน์ และบทบาทวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อชีวิตและสังคม ตลอดจนวิเคราะห์ทางด้านศิลปะการประพันธ์ของพยางค์ มุกดา ในการเลือกลักษณะคำประพันธ์ การเลือกใช้ถ้อยคำ และสำนวนโวหาร อันเป็นความสามารถเฉพาะตัวของนักประพันธ์ท่านนี้ จนมีผลงานดีเด่น เป็นที่ยอมรับของบุคคล และสถาบันต่าง ๆ ว่ามีคุณค่าทางศิลปะและวรรณศิลป์

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาและโลกทัศน์ ในวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา
2. เพื่อวิเคราะห์ศิลปะการประพันธ์วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา
3. เพื่อวิเคราะห์บทบาทวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดาที่มีต่อสังคม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้เห็นคุณค่าของวรรณกรรมเพลงในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ลักษณะเนื้อหา โลกทัศน์ ศิลปะการประพันธ์และบทบาทของวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสังคมไทย อันจะส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนางานวรรณกรรมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

บทเพลงที่นำมาศึกษาเป็นเพลงที่ได้รับมอบจากพยางค์ มุกดา โดยคัดมาศึกษาเฉพาะ บทเพลงที่ปรากฏวัน เดือน ปี ที่แต่ง และเป็นบทเพลงที่พยางค์ มุกดา ไม่ได้แต่งร่วมกับบุคคลอื่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2485 - 2534 จำนวน 1,168 เพลง

คานิยามศัพท์เฉพาะ

1. ลักษณะเนื้อหา หมายถึง สาระของเนื้อเพลงที่พยางค์ มุกดา แต่งขึ้น
2. โลกทัศน์ หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ทศนคติทั้งหมดของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อชีวิตและสังคมที่อาศัยอยู่ ซึ่งปรากฏอยู่ในบทเพลง
3. ศิลปะการประพันธ์ หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่พยางค์ มุกดา นำมาใช้ในการแต่งบทเพลง เพื่อให้เกิดความไพเราะ และสร้างจินตนาการให้แก่ผู้ฟัง อันได้แก่ การเลือกใช้ถ้อยคำ การใช้สำนวนโวหาร และลักษณะคำประพันธ์
4. บทบาทวรรณกรรมเพลง หมายถึง การที่วรรณกรรมเพลงมีคุณค่าต่อผู้ฟังและสังคม ในด้านต่าง ๆ

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. สืบค้นและศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยทางด้าน
 - 1.1 ชีวิตประวัติและผลงานของพยางค์ มุกดา
 - 1.2 ทฤษฎี ในการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยทั่วไป ทั้งด้านรูปแบบ เนื้อหา ศิลปะการประพันธ์ และโลกทัศน์ของกวี
 - 1.3 เกณฑ์ในการศึกษาวรรณกรรมเพลง การประพันธ์เพลงและการตัดสินใจคัดเลือกเพลงดีเด่นขององค์กรต่าง ๆ
2. วิเคราะห์วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ทางด้าน
 - 2.1 ลักษณะเนื้อหาและโลกทัศน์
 - 2.2 ศิลปะการประพันธ์
 - 2.2.1 ลักษณะคำประพันธ์
 - 2.2.2 ท่วงทำนองเขียน
 - 2.2.2.1 การใช้ถ้อยคำ
 - 2.2.2.2 การใช้สำนวนโวหาร
 - 2.3 บทบาทวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสังคม
 - 2.3.1 บทบาททางบันเทิง
 - 2.3.2 บทบาทในการธำรงค่านิยมที่ดีงามของสังคม
 - 2.3.3 บทบาทในการปลูกจิตสำนึกที่มีต่อสถาบันสำคัญของชาติ
3. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการแต่งเพลงและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับเพลง การแต่งเพลงประเภทใดก็ตาม มักแต่งโดยอาศัยจินตลักษณ์ของคำประพันธ์ รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้มีสัมผัสอันไพเราะ ด้วยคนไทยเรานั้นเป็นเยี่ยมในเรื่องเจ้าบทเจ้ากลอน มาแต่โบราณ จินตลักษณ์จึงถูกดึงมาเป็นบทบัญญัติในการแต่งเพลง ความสละสลวยของเนื้อเพลง เป็นเรื่องหนักแต่งเพลง ควรคำนึงถึงเป็นอย่างมาก

ไพรัช มากกาญจนกุล (2531 : 93) กล่าวถึง หลักในการแต่งเพลง ไว้ว่า

การเขียนเนื้อร้องให้มีความไพเราะนั้น จะต้องมีความรู้และความสามารถทางด้านภาษาไทยอยู่มากพอสมควร รวมทั้งพรสวรรค์ในการแต่งกลอน โคลง ฉันท์ กาพย์ และร้อยคำ เพื่อแต่งให้ตรงกับฉันทลักษณ์ของรูปแบบแต่ละประเภท มีสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ บทเพลงมักแต่งด้วยรูปแบบของกลอนและมี 4 ท่อน และไม่จำเป็นต้องมีทศวรรคเป็น 8 คำเสมอไป บางวรรคอาจมีตั้งแต่ 2 จนถึง 9 หรือ 10 ก็ได้ ตามแต่เจตนาอารมณ์และความเหมาะสมของเพลงและผู้แต่งเพลงเอง

วรารุณ สุขาวงศ์ (2526 : 132) ได้กล่าวถึงการแต่งบทเพลง ไว้ว่า

การแต่งบทเพลงส่วนใหญ่ยึดรูปแบบของกลอนหรือโคลง จึงยึดหลักว่าแต่งให้สัมผัสเหมือนการแต่งกลอนหรือโคลง และถ้าเป็นไปได้ ไม่เพียงแต่จะมีสัมผัสนอกเท่านั้น ต้องมีสัมผัสในด้วย จึงจะไพเราะ เพราะบทเพลงในลักษณะที่ว่านี้ เพียงแต่อ่านก็รู้สึก ว่าไพเราะ ผู้ขับร้องและผู้ฟังจำเนื้อเพลงได้ง่าย

สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ (2534) ได้ศึกษาเพลงลูกกรุงเพื่อศึกษาวิเคราะห์เพลงลูกกรุงทุกด้าน โดยใช้วิธีการรวบรวมและวิเคราะห์แล้ว เสนอผลงานแบบพรรณนาวิเคราะห์พบว่า

การแต่งเพลงลูกกรุง ส่วนใหญ่ยึดรูปแบบของกลอนมากที่สุด รองลงมาคือ กาพย์ยานี และกาพย์ห่อโคลง โดยจะเน้นทางด้านสัมผัส ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เพลงลูกกรุงมีความไพเราะลึกซึ้ง เป็นเพลงที่ดี ค่นทั้งด้านถ้อยคำ สำนวนโวหาร ที่ไพเราะกินใจ เป็นภาษากวี

การศึกษบทเพลงไม่ว่าจะเป็นเพลงประเภทใดก็ตาม จะต้องศึกษาทางด้านรูปแบบที่นำมาใช้ในการแต่งเพลงด้วย ซึ่งนักประพันธ์เพลงจะต้องมีความรู้ และควรรู้ฉันทลักษณ์ใน

การแต่งเพลงตามรูปแบบคำประพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้นักแต่งเพลงได้ราบรื่นและมีความไพเราะทั้งด้านคีตศิลป์ และวรรณศิลป์

ส่วนทางด้านเนื้อหาของเพลงนั้น พระ ตรีบุปผา (2526 : 161 - 162)

นักแต่งเพลงผู้มีชื่อเสียง ได้แบ่งประเภทของเพลงตามเนื้อหาสาระไว้ ดังนี้

เพลงแบ่งออกเป็น

1. เพลงปลุกใจ สดุดี
2. เพลงประเภทชมธรรมชาติ
3. เพลงประเภทความรัก - ความนิคหัง
4. เพลงประเภทธรรมชาติกับความรัก
5. เพลงประเภทพื้นเมืองแต่ละท้องถิ่นแต่ละจังหวัด
6. เพลงประเภทประเพณี - ศีลธรรม
7. เพลงประเภทคติธรรม - ภาษิตสอนใจ
8. เพลงประเภทสร้างสรรค์ - สะท้อนสังคม

พงษ์ชัย ไทยวรรณศรี (2529) ได้ศึกษาวรรณกรรมจากบทเพลงสุนทราภรณ์ โดยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วเสนอผลแบบพรรณนาวิเคราะห์ ได้แบ่งประเภทของเพลงตามลักษณะเนื้อหาไว้ดังนี้คือ

เพลงแบ่งออกเป็น 10 ประเภท คือ

1. เพลงปลุกใจ และสดุดี
2. เพลงสถาบันการศึกษา เพลงจังหวัด และหน่วยงาน
3. เพลงสำหรับเยาวชน
4. เพลงจากวรรณกรรม
5. เพลงเกี่ยวกับประเพณี เทศกาล และการละเล่นประจำท้องถิ่น
6. เพลงที่เป็นภาษิต เพลงสอนใจ และเพลงคติธรรม
7. เพลงชมธรรมชาติ และชมความงามต่าง ๆ
8. เพลงประเภทความรัก ความนิคหัง
9. เพลงสะท้อนสังคม
10. เพลงที่เป็นละครหรือเรื่องราวสั้น ๆ

นอกจากจะศึกษาด้านลักษณะคำประพันธ์ ยังมีผู้ศึกษาวรรณกรรมเพลงในแง่มุมต่าง ๆ
ดังนี้

✓ ลักษณะ สุนทรธรรม (2521) ได้ศึกษาวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง โดยการเลือกเพลง
ลูกทุ่งที่ได้รับความนิยม เพื่อศึกษาในแง่การใช้ภาษา และสภาพสังคมวัฒนธรรมที่ปรากฏใน
บทเพลงลูกทุ่ง พบว่า

การแต่งเพลงลูกทุ่ง นิยมใส่เนื้อร้องง่าย ๆ และมักนำเอารูปแบบและเนื้อเพลง
พื้นเมือง มาดัดแปลง มักมี 4 บท เพลงลูกทุ่งให้ความบันเทิงด้วยเสียงเพลง และ
ท่วงทำนองของสื่อมวลชน ในการแพร่ข่าวสารด้วยเนื้อร้องที่ทันเหตุการณ์ทันสมัยอย่างยิ่ง
นอกจากนี้เพลงลูกทุ่งยังน่าสนใจในแง่ภาษา เพราะเห็นว่าเพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่นิยมใช้คำ
ง่าย ๆ พื้น ๆ ตรงไปตรงมา ก็มีจำนวนมากที่ใช้คำที่ไพเราะ ในขณะที่บางเพลงใช้คำ
ค่อนข้างจะโลดโผน บางกลุ่มใช้คำภาษาถิ่น จึงมีภาษาที่น่าสนใจมาก

พรเพ็ญ ต้นประเสริฐ (2533) ได้ศึกษาเพลงไทยสากลโดยเลือกศึกษาเพลงไทย
สากล ในช่วง พ.ศ. 2519 - 2531 เพื่อศึกษาในด้านลักษณะและการสะท้อนวัฒนธรรมไทยที่
ปรากฏในบทเพลง โดยวิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ พบว่า

เนื้อร้องเพลงไทยสากล ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นคำประพันธ์ การพิจารณารูปแบบของ
บทเพลง จึงเริ่มด้วยการพิจารณาจันทรลักษณ์ ซึ่งส่วนใหญ่นิยมแต่งด้วยคำประพันธ์
ประเภท กลอนตลาด กลอนหัวเดียว และมีหลายบท ลักษณะทั่วไปของเพลงไทยสากล
นั้น เป็นเพลงที่มีเนื้อร้องเป็นภาษาไทย ใช้ดนตรีสากล เป็นหลักในการบรรเลง ดำเนิน
ตามแบบดนตรีตะวันตก เป็นเพลงที่นิยมมากในกลุ่มวัยรุ่น จึงมีการเลือกใช้คำและ
สร้างสรรค์เนื้อเพลงตามสภาพการณปัจจุบัน มีความเข้าใจทันสมัยอยู่เสมอ

สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาวรรณกรรมเพลงประเภทต่าง ๆ นั้น เจตนา นาควิริยะ
(2532 : 67) ได้กล่าวถึงเพลงไทยสากลที่ไพเราะ จะต้องมีความประสานสัมพันธ์ระหว่าง
วรรณศิลป์กับคีตศิลป์ โดยสรุปคือ

1. ผู้ประพันธ์ทำนองและคำร้องจะต้องคำนึงถึงลักษณะของภาษาไทย แม้ว่าผู้ใช้เครื่องดนตรีของทางตะวันตก ก็ต้องพยายามสร้างให้เป็นลักษณะของไทย จึงต้องมีความประณีตในการประพันธ์

2. มีคุณค่าทางคีตศิลป์
3. มีคุณค่าทางวรรณศิลป์
4. มีเนื้อหาสาระสร้างสรรค์สังคม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้มีการคัดเลือกบทเพลงดีเด่นประเภทต่าง ๆ โดยคณะกรรมการของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2534 : 11) ได้สรุปเกณฑ์ในการคัดเลือกเพลงลูกทุ่งดีเด่นไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. เนื้อร้องของเพลงไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของชาติ ส่งเสริมคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม สะท้อนภาพสังคมวัฒนธรรมอันเป็นพื้นฐานของชีวิตไทย พร้อมทั้งให้บรรยากาศของความเป็นลูกทุ่ง
2. ทำนองและคำร้องจะต้องผสมกลมกลืนอย่างสละสลวย ให้คุณค่าทางวรรณศิลป์ ไม่ผิดหลักภาษาไทย ไม่ทำให้ภาษาวิบัติ คงเอกลักษณ์ทางภาษาไว้ได้อย่างครบถ้วน อาจจะแต่งทำนองเองหรือดัดแปลงทำนองเพลงไทยเดิม หรือไทยพื้นเมือง (ทำนองลิเก แหล่ เพลงพื้นเมืองต่าง ฯลฯ) หรือทำนองเพลงต่างประเทศ หรืออื่น ๆ ก็ได้ แต่ควรอยู่ในกรอบแห่งคุณธรรม
3. ผู้ร้องมีความสามารถในการออกเสียงและมีลีลาขับร้องกันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของการขับร้องเพลงลูกทุ่ง
4. เป็นผลงานเพลงที่เผยแพร่กันอย่างกว้างขวางเป็นที่ยอมรับ เป็นที่แพร่หลายและรู้จักกันดีเป็นเวลาพอสมควร

ในยุคนั้นเสียงทองคำ (พ.ศ. 2507 - 2526) ได้มีการประกวดเพลงดีเด่น คือ เพลงลูกทุ่ง และรางวัลที่จะได้รับคือ รางวัลแผ่นเสียงทองคำ ซึ่งจะได้รับพระราชทานรางวัลจากพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งคณะกรรมการสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย (2523 : 17 - 18) มีเกณฑ์ในการพิจารณาเพลงแต่ละประเภท คือ

1. เนื้อหาเพลงต้องมีสาระ ไม่ขัดต่อศีลธรรม เป็นบทกวีที่มีความสมบูรณ์ เนื้อหาดี สามารถสรรหาถ้อยคำชวนฟัง รัดกุม ได้ใจความ สะท้อนภาพสังคม
2. คัดลาคับเพลงที่ได้รับความนิยมของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์
3. ขับร้องด้วยลีลาที่น่าสนใจ ออกเสียงชัดเจน

2. ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการวิเคราะห์วรรณกรรม

การพิจารณาคุณค่าของวรรณกรรม นอกจากจะศึกษาทางด้านเนื้อหาสาระของวรรณกรรมแล้ว ก็ควรศึกษาในด้านอื่น ๆ อีก โดยเฉพาะทางด้านศิลปะการประพันธ์ เพราะงานวรรณคดีหรืองานวรรณกรรมจะดีแค่ไหนประทับใจได้เพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับศิลปะการประพันธ์หรือกลวิธีในการแต่งที่จะ ให้นำความรู้สึกรู้สึกของผู้อ่าน หรือผู้ฟัง ให้ซาบซึ้ง ไปกับรสไพเราะของคำ และสาระในเนื้อความในวรรณกรรมนั้น ๆ ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึง ศิลปะการประพันธ์หรือกลวิธีในการแต่งวรรณกรรมให้มีคุณค่าทางวรรณศิลป์ ไว้ดังนี้

กุหลาบ มลลิกะมาส (2529 : 122 - 132) กล่าวถึงการประพันธ์วรรณกรรมให้เกิดความงาม ความไพเราะ จะต้องประกอบไปด้วยกลวิธีดังต่อไปนี้

1. การสรรคำใช้ (Diction or Choice of Words)

- 1.1 คำที่มีความหมายเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และสภาพของบุคคล
- 1.2 การเลือกเสียงของคำ ตลอดจนการเล่นคำ
- 1.3 คำที่มีความหมายเจาะจงเฉพาะที่
- 1.4 คำภาษาถิ่น

2. ไวยากรณ์เป็นเครื่องบอกถึงกลวิธีในการแต่ง อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของกวีได้เป็นอย่างดี แยกย่อยได้ดังนี้

2.1 การสร้างภาพในจิต (Imagery) เป็นกลวิธีที่จะทำให้บทร้อยกรองมีชีวิต สร้างความรู้สึกเห็นจริง ทำให้ประหนึ่งได้สัมผัส ได้แลเห็น ได้กลิ่น ตลอดจนยังความรู้สึกซึ่ง ลักษณะบรรยายชนิดนี้ จะไม่นับความสมจริง แต่จะเน้นภาพที่จะปรากฏแก่ใจผู้อ่าน ซึ่งภาพนั้นจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านมีจินตนาการ

2.2 ภาพพจน์ (Figures of Speech) ลักษณะสำคัญของภาพพจน์อยู่ที่การเปรียบเทียบ หรืออุปมาอุปไมย เพื่อทำให้สิ่งที่รู้จักน้อย หรือลางเลือนให้ได้เป็นที่รู้จักชัดเจน โดยวิธีเปรียบเทียบ มีหลายวิธี เช่น

2.2.1 การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

2.2.1.1 เปรียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง

(Simile) โดยมีคำว่า ถัด เหมือน ประจุ ดัง เป็นเครื่องหมายแสดงการเปรียบเทียบ

2.2.1.2 เปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง

(Metaphor) คำแสดงว่า เหมือนจะไม่ปรากฏอยู่ เป็นการเปรียบเทียบโดยตรงจากสิ่งหนึ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่ง

2.2.1.3 การเปรียบเทียบเป็นสัญลักษณ์ (Symbol)

2.2.1.4 การเปรียบเทียบโดยสมมติสิ่งไม่ใช่คนให้

สามารถทำกริยาอาการเหมือนคน (Personification)

2.2.2 การใช้ภาษาของอารมณ์ (Emotive Language) เช่น

2.2.2.1 การกล่าวเป็นทวนองก์กันของอารมณ์อย่าง

คู่ขนาดกันไป (Paradox)

2.2.2.2 การกล่าวเกินความจริง (Hyperbole)

2.2.2.3 การกล่าวน้อยคำ แต่กินใจความกว้างขวาง

(Understatement)

2.2.2.4 การใช้รูปคำถามที่รู้คำตอบอยู่แล้ว และไม่

ต้องการคำตอบ (Rhetorical Question)

2.2.2.5 การเรียบเรียงความที่มีเสียงสัมผัส มีคุณค่า

แห่งความหมายและน้ำหนักของเสียงเท่าเทียมกัน

พรสุบ บุษสุภา และรมณี เพชรคุปต์ (2518 : 25 - 27) กล่าวว่า
การศึกษาเรื่อง กลวิธีการแต่งของกวีจะต้องพิจารณาประเด็นต่อไปนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญ

1. Diction หมายถึง การเลือกใช้คำ และวิธีการใช้ความหมายต่อคำศัพท์
เหล่านั้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

Denotation หมายถึง การใช้คำศัพท์ตามความหมายโดยตรงใน
พจนานุกรม

Connotation หมายถึง การใช้ความหมายพิเศษในคำศัพท์นั้น นอกเหนือ
จากความหมายในพจนานุกรม

2. Imagery หมายถึง ภาพพจน์ที่ทำให้ผู้อ่านสร้างขึ้นขณะอ่านคำบรรยาย
ของนักเขียน นักเขียนแต่ละคนมีวิธีสร้างภาพพจน์ต่างกันไป แบ่งได้เป็น

Literal Images คือ วิธีการที่นักเขียนบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านสามารถ
สร้างภาพพจน์ได้ตามความหมายในคำบรรยายโดยตรง ด้วยวิธีการเลือกคำศัพท์ที่จะก่อให้เกิด
ความรู้สึกด้านประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส

Figurative Images (or trope) คือ การใช้คำบรรยาย
เปรียบเทียบในเชิงอุปมาอุปไมย เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ ผู้อ่านจะไม่เข้าใจภาพพจน์ได้ในทันที
ต้องแปลความหมายตามศัพท์โดยตรงไปเชื่อมโยงกับสิ่งอื่น ๆ ผู้อ่านจึงเกิดความเข้าใจวิธี
สร้างภาพพจน์ที่หลากหลายแบบ เช่น Simile Metaphor หรือ Symbol

วิภา กงกะนันทน์ (2523 : 43 - 58) ได้ศึกษาเรื่องโวหารของกวี หรือ
นักเขียน และได้รวบรวมโวหารลักษณะต่าง ๆ ที่ผู้ใช้ในชีวิตประจำวันและในวรรณคดีโดย
ได้จัดประเภทไว้ดังนี้

1. Metaphor (เมตาฟอว์) เป็นโวหารเปรียบเทียบของสองสิ่ง ที่ไม่จำเป็นต้อง
นำมากล่าวเปรียบเทียบกันว่าเป็นสิ่งเดียว หรือเท่ากันทุกประการโดยใช้คำ "เกิน" "เท่า"
"คือ" ฯลฯ

2. Simile (ลิมิลี) เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่ง ที่ไม่จำเป็นต้อง
นำมากล่าวเปรียบเทียบกันว่าเหมือนกัน คำที่ผู้ใช้โวหารประเภทนี้ใช้ในการเปรียบเทียบ คือ คำว่า
เหมือน คล้าย ฉะ ฉูราว กล ประหนึ่ง เพียง ดัง ราว รวากับ เจก ฯลฯ

3. Symecdoche (สมพจนัย) การกล่าวถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมด
เพียงบางส่วนแต่ให้ความหมายคลุมหมดยกทุกส่วน

4. Metonymy (นามนัย) เป็นโวหารที่เอ่ยถึงสิ่งหนึ่งแต่ให้ความหมายเป็น
อย่างหนึ่ง

5. Oxymoron (ปฏิวาทะ) คือการนำคำที่มีความหมายตรงกันข้าม หรือค้าน
กันมารวมกัน เพื่อให้เกิดคำ ซึ่งมีความหมายใหม่

6. Paradox (ปฏิกาคพจน์) คือ ข้อความที่มีความหมายขัดกันไม่ว่าผู้ใช้จะ
จงใจหรือไม่ก็ตาม เป็นข้อความที่กล่าวถึงสิ่งที่แปลกแต่จริง หรือไม่น่าเป็นไปได้ แต่เป็นไปได้

7. Synesthesia (อวตฺตพากย์) คือ การใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจาก
ธรรมดา

8. Hyperbole (อติพจน์) คือ การพูดเกินความจริงเพื่อเน้นความรู้สึก
9. Overstatement (อติพจน์) เป็นการใช้โวหารในการพูดหรือเขียน ประหนึ่ง โอ้อวด โดยมีเจตนาให้ผู้อ่าน ผู้ฟัง รู้สึกขื่น
10. Allusion (ปฏิรูปพจน์) เป็นการใช้ข้อความที่ดัดแปลงมาจากข้อความ อันเป็นที่รู้จักกันคืออยู่แล้ว
11. Personification (บุคลาธิษฐาน) เป็นการใช้ภาษาในลักษณะที่ทำให้ดูเหมือนว่า สรรพสิ่งทั้งหลายที่ไม่ใช่คน แต่เป็นเสมือนคน
12. Analogy (อุปมาพจน์) เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์หรือ ความคิดสองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบว่าคล้ายกันโดยการยกข้อความที่เชื่อว่าง่ายแก่การ เข้าใจเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนหรือกวีต้องการจะพูด
13. Rhetorical Question (ปฏิพจน์) เป็นศิลปะของการใช้คำถาม คือ เป็นคำถามที่มีได้หวั่งคำตอบ ผู้ถามหรือกวีมีเจตนาจะเรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการ คำตอบ

3. ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาทางด้านโลกทัศน์

คำว่า "โลกทัศน์" มีผู้ศึกษาและให้ความหมายไว้ดังนี้

จอร์ จุลละเกศ (2514 : 36) ให้ความหมายของคำว่า "โลกทัศน์" ว่า
โลกทัศน์ หมายถึง ลักษณะและทัศนคติของความต้องการ หรือข้อตกลงที่มีต่อบุคคลอื่น โดยเฉพาะสิ่งที่ไม่เป็นตัวตน จะ ได้รับการยอมรับอย่างยิ่ง

วิศย์ วิศทเวทย์ (2520 : 169) ได้กล่าวว่า โลกทัศน์ คือ ความเชื่ออันเป็น ระบบของคนหนึ่ง ๆ เราอาจพูด คิด ท้าอะไรต่ออะไรหลายอย่าง อันเป็นที่ศรัทธาพื้นฐานนี้แหละคือ โลกทัศน์ของคน ๆ นั้น ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของชีวิตแต่ละคน และเป็นตัวกำหนดทิศทาง ของสังคมมนุษย์ด้วย

ในปัจจุบันมีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับโลกทัศน์ของบุคคลต่าง ๆ กันมากขึ้น จึงมี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้อยู่มาก อาทิเช่น

สมบัติ จันทรวงศ์ และชัยอนันต์ สมุทวณิช (2523) ได้ศึกษาโลกทัศน์ทาง การเมืองของสุนทรภู่ ได้รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ พบว่า สุนทรภู่ คงลักษณะความเป็นอันหนึ่งอันเดียวในความเชื่อคติทางพุทธศาสนาที่ว่า โลกนี้

เป็นอนิจจัง ทุกขัง และนิพพาน เป็นทางออกสุดท้ายของมนุษย์ ยอมรับความต่อเนื่องของชีวิต ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต แต่อย่างไรก็ตาม สุนทรภู่มองว่าชีวิตที่มีความหมายจริง ๆ คือ ชีวิตปัจจุบันเท่านั้น มิใช่หนีพยานอันเป็นทางออกสำหรับทุกกาลเวลา

ในปีเดียวกัน บัณฑิตา บริสุทธิ (2523) ได้ศึกษาโลกทัศน์ของคนไทย โดย วิเคราะห์จาก วรรณคดีคำสอนสมัยสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า โลกทัศน์ของคนไทยแบ่งออกเป็น 5 อย่าง คือ

1. โลกทัศน์ของคนไทยที่เกี่ยวกับศาสนา พบว่า คนไทยสมัยสุโขทัยได้รับการอบรมทางครอบครัว ทางประเพณี และทางศาสนา ให้ประพฤติตนสมควรด้วยเหตุผล ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ให้เป็นผู้รักสงบ
2. โลกทัศน์ด้านการปกครอง พบว่า การปกครองเป็นไปแบบก้อยที่ ก้อยอาศัยกัน ไม่มีการบีบบังคับผู้น้อย
3. โลกทัศน์ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนสุโขทัยมีอาชีพค้าขายกันอย่างมีเสรีภาพ ไม่มีการเก็บภาษี
4. โลกทัศน์ด้านจริยธรรม พบว่า คนสุโขทัยเป็นผู้ที่ยึดถือในขนบธรรมเนียม ประเพณีอย่างเคร่งครัด

5. โลกทัศน์ด้านความสันนิกทางสังคม พบว่า คนไทยสมัยสุโขทัย สามารถวางระเบียบแบบแผนของสังคมไว้อย่างมั่นคงและมีเหตุผล แสดงให้เห็นว่าคนกับสังคมต้องอยู่ร่วมกัน

นอกจากนั้น สุธารัตน์ พงษ์แก้ว (2535) ได้ศึกษาวิเคราะห์โลกทัศน์ที่ปรากฏ ในวรรณกรรมของ อังคาร กัลยาณพงศ์ พบว่า อังคาร กัลยาณพงศ์ มีโลกทัศน์ต่อมนุษย ธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ดังนี้

1. โลกทัศน์ต่อมนุษย์ที่เป็นคนไทย พบว่า อังคาร กัลยาณพงศ์ แสดงทัศนะของเขาย่างเด่นชัดว่า คนไทยต้องอยู่ด้วยปัญญาความคิดของตน ต้องกตัญญูต่อบรรพชน
2. โลกทัศน์ที่มีต่อมนุษย์ทั่วโลก เชื่อว่า มนุษย์ไม่ควรทำสงคราม เพื่อแย่งชิงความเป็นมหาอำนาจ เพราะจะทำให้โลกประสบกับความหายนะ
3. โลกทัศน์ที่มีต่อธรรมชาติ พบว่า อังคาร ต้องการให้บุคคลทั่วไป ช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติ เพราะธรรมชาติมีประ โยชน์ทั้ง ในด้านการดำรงชีพและ ให้ปรัชญา ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ได้

4. โลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ พบว่า อังคารมีคติความเชื่อทางศาสนา ที่เกี่ยวกับพระรัตนตรัย ว่าสามารถบันดาลความสุข ความสำเร็จแก่ผู้ที่ยึดถือได้ ตลอดจนเชื่อใน สิ่งลึกลับ วิญญาณ การเวียนว่ายตายเกิดว่ามีจริง

จะเห็นว่า การศึกษาทางด้านโลกทัศน์นั้น สามารถศึกษาได้จากวรรณกรรม เพราะวรรณกรรมทุกเรื่องจะพาหน้ำที่บันทึกโลกทัศน์และสะท้อนโลกทัศน์ อาจจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม จนกล่าวได้ว่า วรรณกรรมทุกเรื่องต้องมีโลกทัศน์ของกวีอยู่ด้วยเสมอ เมื่อ ผู้อ่าน ๆ วรรณกรรมเรื่องใดก็ย่อมได้ทราบโลกทัศน์ของกวีตามไปด้วย และหากต้องการที่จะ ทราบโลกทัศน์ของกวีท่านใด ก็ต้องศึกษาวรรณกรรมของกวีท่านนั้น ๆ ดังนั้น การศึกษาโลกทัศน์ ของกวีจึงมีคุณค่าอย่างยิ่ง เพราะทำให้ทราบถึงโลกทัศน์เฉพาะตัวของกวีที่มีต่อสังคม รู้จักชีวิต ในสมัยของกวี ผลสืบเนื่องที่สำคัญ ก็คือ ทำให้เห็นภาพของชีวิต และสังคมเราเด่นชัดขึ้น อันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของการศึกษาวรรณกรรม และทำให้เข้าใจวรรณกรรมนั้น ๆ อย่าง ลึกซึ้ง

เอกสารและงานวิจัยที่ได้นำเสนอมานี้ ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษา วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ต่อไป

บทที่ 2

ลักษณะเนื้อหาของเพลงของพยางค์ มุกดา

บทเพลงของพยางค์ มุกดา ที่นำมาศึกษาจำนวน 1,168 เพลงนั้น เป็นบทเพลง ตั้งแต่พยางค์ มุกดา เริ่มแต่งเพลง คือ พ.ศ. 2485 จนถึงปี พ.ศ. 2534 เนื้อหาของเพลง จึงกว้างขวางและหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาของเพลงทั้งหมดสามารถจำแนกชนิด ของเพลงตามลักษณะเนื้อหาสาระของบทเพลงได้ 13 ประเภท ได้แก่

1. เพลงสดุดี (13 เพลง)
2. เพลงปลุกใจ (30 เพลง)
3. เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา จังหวัดและหน่วยงาน (37 เพลง)
4. เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรม (20 เพลง)
5. เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณี เทศกาลและการละเล่น
ประจำท้องถิ่น (28 เพลง)
6. เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเยาวชนและเพลงสร้างสรรค์สังคม (20 เพลง)
7. เพลงที่มีเนื้อหาสอนใจให้ศีลธรรม (49 เพลง)
8. เพลงที่มีเนื้อหาชมความงาม ธรรมชาติ (77 เพลง)
9. เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก (466 เพลง)
10. เพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนสังคม และเสียดสีสังคม (76 เพลง)
11. เพลงที่มีเนื้อหาเป็นละครหรือเรื่องราวสั้น ๆ (192 เพลง)
12. เพลงที่มีเนื้อหาโฆษณา เชื้อชวน (11 เพลง)
13. เพลงที่มีเนื้อหาสนุกสนาน คลุกขบขัน (149 เพลง)

เพลงสดุดี

เพลงสดุดี หมายถึง บทเพลงที่มีเนื้อหายกย่องสรรเสริญบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งในวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ที่นำมาศึกษาเป็นบทเพลงสดุดี จำนวน 13 เพลง มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการยกย่องสรรเสริญองค์พระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ สดุดีวีรชน และสดุดีแม่ผู้เสียสละเพื่อลูก ดังนี้

1. สดุดีองค์พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ เช่น

ลูกทุ่งเรารักในหลวง	ลูกทุ่งหวงราชินี
ลูกทุ่งจงรักภักดี	บูชาสมเด็จพระศรีนครินทร์
...แผ่นดินไทยของเรา	ไม่ไห้ใครเข้าครอง
เกียรติศักดิ์ของด้วยบุญญา	เด่นด้วยบารมี
...จากวานโนนเรานี้หรือชื่อสยาม	จวบวันนี้นามประเทศไทย
เพราะเรารู้เรายังอยู่อย่างปลอดภัย	เพราะเราไทยมีกษัตริย์เป็นจักรทอง...
	(เรารักในหลวง. 2533)

บทเพลง "เรารักในหลวง" เป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาแสดงถึงความรัก ความจงรักภักดี ต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์พระบาทสมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และกล่าวถึงการที่ประเทศชาติมีเอกราชอยู่ได้ก็ด้วยพระบารมีขององค์พระมหากษัตริย์ไทย

สมเด็จพระเจ้า	แม่ฟ้าหลวงของปวงไทย
ผู้ทรงพระคุณยิ่งใหญ่	สุคนธ์จักษิโคกล่าวขาน
ภารกิจ	อุทิศพระองค์ทรงงาน
ปากอวยเขาสูงตระหง่าน	บุกแดนทรกัณดาร ไม่ครั่นคร้าม
สมเด็จพระเจ้า	แม่ฟ้าหลวง คือ ไตรรงค์
ชาวไทยซึ่งในพระองค์	จงรักภักดีมั่นคง ทรงพระเจริญ
สมเด็จพระเจ้าแม่ฟ้าหลวง	จงทรงพระเจริญ
	(สมเด็จพระเจ้าแม่ฟ้าหลวง. 2533)

บทเพลง "สมเด็จพระเจ้าแม่ฟ้าหลวง" มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จย่า) ซึ่งอุทิศพระองค์ทรงงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบุคคลและประเทศชาติ และยังแสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดีของชาวไทยที่มีต่อพระองค์

2. สดุดีวีรชน พยงค์ มุกดา เห็นว่าวีรชนที่พลีชีพเพื่อชาติล้วนเป็นบุคคลที่หึง
ยกย่องสรรเสริญทั้งสิ้น เช่น

ชาติเรายังยืนยงได้ด้วยชาติไทยไม่สิ้นวีรชน	เพราะไทยเป็นชาติอาจหาญแต่บรรพบุรุษ
เคยเข้ายุทธโศกมีมีย่อย่น	แต่รักสงบจึงอพยพหนีภัยอันตราย
ชาติไทยของเราตั้งต้นสุวรรณภูมิลุ่มเจ้าพระยา	ถึงไทยรบสู้แต่สู้เพื่อความอยู่ยั้ง
ประวัติศาสตร์เบื้องหลังยังปรากฏมา	สู้เพื่อรวมไทยมิใช่ขยายอาณา
สู้เพื่อรักษามรดกตกสู่ลูกหลาน...	

(มาร์ชวีรชน. 2501)

เนื้อหาของเพลงนี้ กล่าวถึงความดีและความกล้าหาญของบรรพบุรุษที่ได้ต่อสู้จน
สามารถรักษาเอกราชให้ยืนยงสืบมา

3. สดุดีผู้เป็นแม่ พยงค์ มุกดา เห็นว่า "แม่" เป็นผู้ที่พร้อมด้วยคุณงามความดี
เสียสละและรักลูกยอมอุทิศชีวิตของตนได้เพื่อลูก เป็นบุคคลที่ควรค่าแก่การบูชาและสดุดี
เป็นอย่างยิ่ง เนื้อหาของเพลงก็จะกล่าวถึงพระคุณของแม่เป็นส่วนใหญ่ เช่น

ในโลกนี้เท่าสกลีชนิด	และหาสกลีคนยอมคิดถึงวันปลดปล่อยคอยรอ
แต่หาสกลีหนึ่งซึ่งไม่เคยท้อ	ไม่ยอมปลดแอกจากคอกขอเป็นทาสนิรันดร์
ในโลกนี้เท่าสกลีที่จงรัก	ยอมตามเพราะใจสมัครรักดีไม่เคลื่อนคลายคลอน
ยอมให้ลืมเลือนจากอุทร	เอาใจให้กินให้นอนทุกข์ร้อนปานใดมิได้หันห่าง
แม่...คือทาสผู้นี้	ถึงแม่จะมีลูกมากมายหลายอย่าง
กันเพียงสองเต้าแม่เฝ้าผูกพันสรสร้าง	ชั่วดีที่ห่างแม่ไม่เคยจางรักลูกเลย...

(ลูกของแม่. 2508)

"ลูกของแม่" เป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพระคุณของแม่ที่มีความรัก
ความห่วงใยลูกเสมอไม่เปลี่ยนแปลง เป็นการสรรเสริญบุคคลที่เป็นแม่

เพลงปลุกใจ หมายถึง เพลงที่แต่งขึ้นโดยมีเนื้อหาสาระเร้าเร้า ชักจูงและโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังหรือผู้อ่านให้ปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามที่ต้องการ เพลงปลุกใจของ พยงค์ มุกดา ที่นำมาศึกษามีจำนวน 30 เพลง กล่าวคือ มีลักษณะเนื้อหาที่มุ่งปลุกใจคนไทยให้มีความรักชาติ ศาสนา และองค์พระมหากษัตริย์ ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้มีความสามัคคี ประพฤติตนเป็นคนดี มีความมานะอดทนขยันหมั่นเพียร ในการประกอบอาชีพ ให้ปฏิบัติตนตามนโยบายของรัฐบาลและให้ความภาคภูมิใจในชาติไทย เช่น

1. ปลุกใจคนไทยให้มีความรักชาติ ศาสนา และองค์พระมหากษัตริย์

จากสุดห้วงดวงใจใสสะอาด	ขอประกาศความรักและศักดิ์ศรี
แน่วในชาติ ศาสน์กษัตริย์รัฐเสรี	แด่ผู้พลีชีวิตอุทิศตน
...ทั้งลูกเสือชาวบ้านอันล้นหลาม	ผู้เทิดสามสถาบัน ไม่หวั่นไหว
ขอพระสยามเทวาธิราชแห่งชาติไทย	คุ้มครองให้หมู่ธรรมะชนะมาร
	(รักจากแนวหลัง. 2519)

บทเพลงนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับความจงรักภักดีของชาวไทยที่มีต่อชาติ ศาสนา และองค์พระมหากษัตริย์ เป็นการปลุกใจ ผู้อ่านหรือผู้ฟังให้มีความรักในสามสถาบันนี้

ใครคิดคริครอนราน	ลูกเสือชาวบ้านถึงมือเปล่า
ต้องข้ามศพพวกเรา	หมดพงศ์เผ่า เราขอพลี
...ให้ลูกหลานกันเล่าสืบไป	มองลูกเสือชาวบ้านไทย
อยู่หน้าใครรวมหน้าใจ	เพื่อชาติไทยเอ๋ย
	(เท่าเกียรติศักดิ์ลูกเสือชาวบ้าน. 2520)

บทเพลงนี้ ปลุกใจลูกเสือชาวบ้านไทยทุกคนให้มีความรักและหวงแหนในชาติไทย ให้ช่วยกันปกป้องชาติไทย แม้ต้องสละชีพก็ยอมได้เพื่อรักษาประเทศชาติไว้

...ปัจจุบันนี้หากมีพ้องมวลอมิตร	ถ้าเกินของเราสักนิด
เอาชีวิตแลกมันทุกด้าน	ทุกคนยืนยันว่าอัน เขาพระวิหาร
เป็นของ ไทยแน่น ใครต้องการ	ยอมวายปราณหากใครขืนปล้น
แถมยังสั่งจ้าวคนนั้นว่า ใจ	ของ ๆ เราหรือของ ๆ ใคร
เพื่อน ไทยขอคิดลองค้น	ของเขา ไม่เอาของเรา ไม่ให้หายหล่น
แผ่นดิน ไทยของเราทุกคน	จะ ไม่ยอมให้จนนี้เดียว
	(ของเขาไม่เอาของเราไม่ให้. 2510)

บทเพลง "ของเขาไม่เอาของเราไม่ให้" พยงค์ มุกดา เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทยที่ต้องยอมเสียดินแดนส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนใหญ่ไว้เป็นเนื้อหาปลุกใจให้คนไทยทุกคนตระหนัก และห่วงแทนแผ่นดินไทย ไม่ให้ใครมาแย่งชิงไปได้อีก เป็นการปลุกใจให้ชาวไทยช่วยกันรักษาแผ่นดินที่มีอยู่นี้ให้เป็นของเราชาวไทยตลอดไป

2. ปลุกใจคนไทยให้ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล เช่น

เชิญชาวไทยไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง	ชาติจะไม่เล้าหลัง
เพราะการเลือกตั้งคือสร้างชาติไทย	
เพื่อชาติ ศาสนา มหากษัตริย์	รัฐธรรมนูญรุ่งเรืองสมบูรณ์
เสรีประชาธิปไตยต้องเลือกผู้แทน	แทนตัวเข้าไปทำงาน
แล้วเราจะได้รัฐบาล	ที่บริหารเพื่อไทย...
เลือกตั้งมาถึงพี่น้องไทยจึง	ไม่ควรเฉยนิ่ง
สิทธิขอตั้งไม่ควรปล่อยทิ้ง	ไว้ให้เสียไป
เลือกผู้แทนดีทำหน้าที่ในสภา	แล้วไทยจะคงวัฒนาสู่อารยะเกริกไกร
	(มารชเลือกตั้ง. 2511)

เนื้อหาของเพลงมีจุดมุ่งหมายให้คนไทย ที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ซึ่งบทเพลงได้ปลุกใจให้เห็นถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการเลือกบุคคล เข้า ไปทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ

...ฝ่ายพวกพลเสียท่า
 พยาว่าขึ้นไทม่นั้น
 พลเมืองก็เห็นด้วย
 ต้องการประชาธิปไตย

ยกมือวันอาทิตย์ ได้เอาโทษทัณฑ์
 ขึ้นปล่อยพวกนักกาเร็บโทษ
 ขึ้นไปช่วยใช้สิทธิ์ว่องไว
 อย่าเกียจคร้าน เบื่อหน่ายไปเลือกตั้งเอย
 (พญา มุกดงเลือกผู้แทน. 2501)

เนื้อหาของเพลงนี้ แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง
 พญา มุกดง ตัวเอกของบทเพลงนี้จึงต้องชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเลือกตั้งว่ามี
 ประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง และเป็นการปลุกใจให้คนไทยไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งเพื่อให้ระบอบ
 ประชาธิปไตยเป็นไปด้วยความสมบูรณ์และมีประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง

พวกเรามาพลิกแผ่นดิน
 อย่ามัวแต่คุยอย่ามัวฉวย
 อย่ามัวแต่เที่ยวกรีดกราย
 ดิ้นเกิดชาวไทย

หากินในถิ่นของไทย เอ้า ฮุย เล ฮุย
 เกี้ยวเกอะนะแม่เกี้ยว ชะ ชะ เกี้ยวเกอะนะแม่เกี้ยว
 ดิ้นเกิดชาวไทยมาช่วยกันซื้อมาช่วยกันขาย
 มาช่วยกันใช้ของที่ไทยทำ (ข้า)...
 (ลูกทุ่งรักไทย. 2515)

"ลูกทุ่งรักไทย" เป็นบทเพลงที่มีจุดมุ่งหมายในการปลุกใจคนไทยให้ใช้ของที่คนไทย
 ด้วยกันเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์สภาพสังคมในสมัยนั้น (พ.ศ. 2515) พบว่า เป็น
 ช่วงที่กลุ่มบุคคลในชาติ โดยเฉพาะนิสิต นักศึกษา กำลังมีความคิดต่อต้านสินค้าของต่างประเทศ
 ซึ่งอาจเป็นแรงบันดาลใจให้พยางค์ มุกดา แต่งเพลงนี้ขึ้นมา เพื่อปลุกจิตสำนึกของคนไทยให้
 เห็นค่าของสินค้าที่คนไทยด้วยกันผลิต แล้วหันมาใช้ของที่ไทยผลิต

3. ปลุกใจให้มีความสามัคคี

...ขอผู้อยู่แนวหลังตั้งสามัคคี สร้างความดีมีน้ำใจ
 คิดถึงแนวหน้าที่ชายแดน ผู้ป้องกันแคว้นไทย...
 (คิดถึงทหารไทย. 2521)

เนื้อหาของบทเพลงนี้เป็นคำกล่าวของทหารไทยที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ชายแดน เพื่อป้องกัน
ประเทศชาติ และขอให้ชาว ไทยที่อยู่แนวหลังยึดมั่นการทำความดี มีความสามัคคี

ชาติเรายังยืนยั้งมั่น	<u>ด้วยร่วมกันคงตั้งใจดวงเดียว</u>
ถึงไทยเคยสิ้นเสรีแต่ต้องมีคนดีเกิดมาชองเกี่ยว	กลมเกลียวต่อสู้กับอินทร
	(มาร์ชวีรชน. 2501)

บทเพลงนี้แสดงให้เห็นว่าชาติไทยอยู่ได้เพราะคนไทยมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่ง
ใจเดียวกัน เป็นการปลุกใจคนไทยให้ตระหนักถึงคุณค่าของความสามัคคีที่สามารถทำให้
ประเทศชาติยังยืนหยัดอยู่ได้

...ตำรวจทหารเป็นด่านกำบังพี่น้องชาติไทย	โปรดได้ระวังพวกทางด้านหลังม่าย้าย
ไม่ว่าชาติไหนมีคนร้ายและมีคนดี	เพื่อนเอื่อยอย่าลืมซึ่ง <u>สามัคคี</u>
	(ตำรวจ ทหาร. 2519)

บทเพลง "ตำรวจ ทหาร" มีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพของการดำเนินชีวิตของบุคคลใน
ชาติที่แตกต่างกันไป มีทั้งคนร้ายและคนดีทุกชาติ ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ประเทศชาติอยู่ได้ก็คือ
ความสามัคคี ซึ่งพยางค์ มุกดา ต้องการให้มีในคนไทยทุกคน

4. ปลุกใจให้มีความมานะ อุตุน ขยันขันแข็ง

...โลกเป็นสมบัติของคนขยัน	ความไม่หวั่นเป็นจริงแม้เราทำตาม
หือคตทเจ้าอดอมพร้อมพยายาม	สร้างหลักฐานบ้านงามเป็นความมั่นคงสถาพร
มือของเราสองข้างสร้างสรรค์ หันมา	ใจชวหนาเข้มแข็งแรงกลีกร
เพื่อชีวิตหลักฐานสอนหลานลูกปลุกฝังสังวรณ	หยาดเหงื่อกลีกรเลี้ยงโลกเอย
	(กลีกรเลี้ยงโลก. 2534)

บทเพลงนี้มีเนื้อหาปลุกใจบุคคลในสังคมให้เห็นคุณค่าของการประพฤติปฏิบัติตนในทางดี มีความขยันขันแข็ง มานะอดทนและรู้จักอดออม อันเป็นคุณธรรมที่บุคคลควรสร้างให้มีในตนเอง ซึ่งถ้าบุคคลใดมีคุณธรรมเหล่านี้ก็จะนำชีวิตไปสู่ความสำเร็จ ในการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและสามารถสร้างหลักฐานอันมั่นคง เพื่อชีวิตในอนาคตได้

แผ่นดินทองของไทย	ในนั้นมีปลาในนามีข้าว
แผ่นดินแดนทองของเรา	มีทุ่งมีสาวที่งามเลิศล้ำ
มีผ่นอยู่บนเมฆนั้น	มีพืชพันธุ์ดินชั้นฉ่ำ
มีอาหารให้กินอิ่มหนา	ขยันหมั่นทำ ไม่มีอดตาย
	(ลูกทุ่งรักไทย. 2510)

เนื้อหาของบทเพลงนี้แสดงประโยชน์และคุณค่าของธรรมชาติที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตต่อการอยู่รอดของบุคคลในสังคม เพื่อจูงใจให้บุคคลมีความขยันขันแข็ง รู้จักนำประโยชน์ของธรรมชาติมาสร้างให้เป็นประโยชน์ของตนเอง

5. ปลุกใจให้เกิดความภาคภูมิใจในชาติไทยและความเป็นไทย

เราเกิดเป็นไทย	ภาคภูมิใจความเป็นไทยคงมา
ไทยรัฐเรามีประวัติงดงาม	สมนามไทยอยู่ด้วยเราต่อสู้หมิ่นนานา
ไทยรัฐเรามีประวัติข่มขมา	บรรพชนเอาเลือดลงทาร์กษาถิ่น...
	(เกียรติศักดิ์ไทย. 2519)

เนื้อหาของบทเพลงนี้แสดงความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และชาติไทย เพื่อมุ่งให้คนไทยตระหนักถึงคุณค่าของการมีเอกราชเป็นของตนเอง ให้เกิดความภาคภูมิใจในชาติและความเป็นไทยที่บรรพชนแลกมาด้วยเลือดเนื้อ

ปู่ย่าตายายท่านเกิดกายกับไร่และนา ต่างอยู่กันมาตามประสาชีวิตไทย
 ธรรมชาติเป็นหัวใจชีวิตไทยไม่เบื่อบรรเทา เจ้าก็ตื่นจนควายออกไปไถนา
 คว่าตะของส้มเบ็ดออกไปหาปลา เราหาผักเราหาหญ้าเราหาพื้นมาพุงหากิน...
 (ชีวิตไทย. 2522)

เนื้อหาของบทเพลง "ชีวิตไทย" แสดงภาพชีวิตที่มีความสงบสุขของชาวไทยตั้งแต่
 รุ่นปู่ย่าตายายที่อยู่ในสังคมแห่งเกษตรกรรม มีวิถีชีวิตที่น่าภาคภูมิใจ อันเป็นภาพชีวิตที่พยางค์
 มุกดา เสนอไว้ในบทเพลงเพื่อมุ่งให้คนไทยรักษาความเป็นไทยของเราไว้

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา จังหวัด และหน่วยงาน

พยางค์ มุกดา ได้สร้างผลงานเพลงประเภทนี้ในลักษณะดังนี้คือ

1. เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของ
 สถาบันการศึกษา เช่น

รามคำแหงที่รัก	เป็นที่พักแห่งผู้เพียร
คนใจรักอยากจะเรียน	อ่านและเขียนเพื่อปัญญา
รามคำแหงแหล่งนี้	เป็นศักดิ์ศรีที่ศึกษา
เราจงรักฝากศรัทธา	เพื่ออนาคตสดใส
...รามคำแหงเปรียบมิตร	นำชีวิตผู้แสวง
คงอาทิตย์ช่วยส่องแสง	ไ้รามคำแหงที่รักเอย
	(รามคำแหงที่รัก. 2517)

เพลงนี้กล่าวถึงสถาบันการศึกษา คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยเปิดของ
 ประเทศไทย เกี่ยวกับความสำคัญของสถาบันการศึกษาแห่งนี้จะให้ความรู้ สร้างปัญญาแก่ผู้
 รักการศึกษาทั่วไป

2. เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหน่วยงาน ลักษณะเนื้อหาจะเกี่ยวกับสภาพชีวิต ความคิดของผู้ที่อยู่ในหน่วยงานนั้น ๆ และความรัก ความภาคภูมิใจต่อหน่วยงาน เช่น

เกิดเป็นชายชาติตรี	อุทิศชีพพลีเพื่อนาวีไทย
ได้ร่วมธงช้างทองทะเลกว้าง	นั่นคือถิ่นเรา เราหรือจะยัดเอานาวาเป็นเหย้า
...เหล่าราชนาวีไว้อ้อ	ว่าเรานี้คือชาติเสือ
ผองลูกนาวีขอพลีชีวิตทุกเมื่อ	ว่ากองทัพเรือ ท้าเรือ เพื่อไทย
ดอกประคำอยู่ยง	ทหารเรือจงจากัดฉันทใจ
ผืนธงใบกบลิ่วพริ้วลมสง่า	เห็นอนาวาทะเลใหญ่ ลาดตระเวน
	(เนวีมาร์ช. 2495)

เนื้อหาของเพลงนี้ เป็นการแสดงภาพชีวิตของทหารเรือ อันเป็นหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการป้องกันประเทศ

สามกองทัพไทย	รักกันยิ่งใหญ่ ป้องกันพองพาล
กองทัพบกไทย	เข้มแข็งเกรียงไกรองอาจ พลีชีพเพื่อชาติ เพื่อเอกราชนิรันดณ...
กองทัพเรือ	ชาติเชื้อชาวประคู้ ลูกมาวีทุกผู้จะอุทิศใจเขตทะเล...
กองทัพอากาศ	แผ่นโผนผดบดป้องครองนภาผ่องบินและเรด้าพิทักษ์น่านฟ้า...
อันรู้ของชาติบกเรืออากาศ	มุ่งมาดสามัคคี
รักกันเหมือนน้องพี่	รักนามศักดิ์ศรีรักชาติทวีคุณ
ชาติ ศาสนา มหากษัตริย์	รัฐธรรมนูญ
ชีพจะสละให้นาม สามกองทัพไทย	

(มาร์ชสามกองทัพไทย. 2502)

เพลงนี้กล่าวถึงหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการปกป้องประเทศชาติให้คงเอกราชสืบไป ได้แก่ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ

3. เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัด เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติ สภาพทางภูมิศาสตร์ ความสวยงามหรือเอกลักษณ์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนั้น ๆ เช่น

...นครปฐมแห่งนี้	มีพระเจดีย์คู่เมือง
แหล่งพุทธศาสนรุ่งเรือง	เรืองงามประเทืองศตไส
หอเทศกาลเดือนสิบสอง	ผู้คนเฝ้าชมมัสการ
พระปฐมโบราณ	มีตำนานกล่าวไว้

(นครปฐม, 2504)

จังหวัดนครปฐม มีตำนานเล่าสืบกันมานาน่าสนใจมาก ซึ่งผู้แต่งได้นำตำนานของจังหวัด นครปฐมนี้มาแต่งเป็นบทเพลง ทำให้บุคคลทั่วไปรู้จักจังหวัดนครปฐมมากยิ่งขึ้น และบรรยายถึง เอกลักษณ์ และประเพณีต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครปฐม

กรุงเทพฯ วิทยุไทย	รุ่งเรืองศตไสคัง โอยสวรรค์
วัดวาประสาทพิไลพิลาสเลิศลาวัลย์	สวรรค์บนดิน
ธารเจ้าพระยา	หลังธาราไหลตรงใจนิล
พญักษ์พันธุ์ขอมขุมวิหค	ผกไวยบินสวรรค์ในถิ่นไทยแลนด์...

(กรุงเทพฯ ที่รัก)

เนื้อหาของบทเพลงนี้ กล่าวถึง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของไทย ว่ามีความสวยงามคังเมืองสวรรค์ มีสายน้ำที่สำคัญไหลผ่านคือ แม่น้ำเจ้าพระยา

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรม

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรมของพยางค์ มุกดา นั้นเป็นการนำเนื้อหาและ ตัวละครจากวรรณกรรมมาใช้ประโยชน์ในการแต่งเพลง เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังมีความสนใจและ เข้าใจทั้งวรรณกรรมและเนื้อหาของเพลง ได้กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น วรรณกรรมที่นำมาใช้ในการ แต่งเพลงมีทั้งวรรณกรรมที่แต่งขึ้นได้รับการยอมรับมานานถือเป็นวรรณคดีแบบฉบับและ

วรรณกรรมที่เกิดขึ้นในยุคหลัง ซึ่งพยางค์ มุกดา ได้หยิบยืมวรรณกรรมต่าง ๆ มาใช้หลายลักษณะด้วยกัน คือ

1. อาศัยเรื่องราวของวรรณกรรม การนำวรรณกรรมมาใช้แต่งเพลงในลักษณะนี้คือการนำเนื้อหาของวรรณกรรมเรื่องต่าง ๆ มาแต่งเป็นบทเพลงทั้งหมดซึ่งส่งผลกระทบต่อความรู้สึกวรรณกรรมและเรื่องราวของวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ กว้างขวางลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เช่น

ขออ้างองค์พงศาวดาร	ครึ่งก่อนกาลย่านเมืองละโว้เมืองหลวง
นายคงครหาเขามีบุตรชายชื่อนายร่วง	เลิศปัญญาว่าคนทั้งปวงจะล่วงล้ำ
ขอมเรื่องอำนาจครองปฐพี	ทุกชนบปีชีชาวละโว้กลืนกล้ำ
ต้องบรรณาการด้วยงานจัดส่งส่วยน้ำ	ทุกขย่ำกรากคราบน้ำตาไหล...
	(ยอนามพระร่วง, 2516)

เนื้อหาของเพลงนี้เป็นเนื้อหาของวรรณกรรมเรื่องพระร่วง เจ้าเมืองสุโขทัยที่มีบุญญาธิการมาก

เฮ ๆ ๆ ฮา มาฟังผมว่าเรื่องหลังยังมี	จะกล่าวสุนทรเป็นกลอนลิขิต
เรื่องกามนิตกับवासिणी	กามนิตยอชชายจะ ไปค้าขายที่โกสัมพี
ไซ้คนแลบุพพณณาได้เจอสาวงามชื่อवासिणी	นางกับมิตรสหายเคาะคล้าวยของค์ลักษณ์
งามในรูปประหง	เสมือนดังองค์เทพให้เทวี...
	(กามนิทवासिणी, 2496)

เนื้อหาของเพลงนี้เป็นเรื่องราวจากวรรณกรรมเรื่องกามนิท वासिणी

มาฟังเพลงวณิกซึ่งฉันจะยกมากล่าว	จับเป็นเรื่องเป็นราวทพรี
จากเรื่องรามเกียรติ์ที่เคยเขียนเคยอ่าน	จับตอนเทศกาลจากชื่อนี้
ยังมียักษ์คนหนึ่งซึ่งเป็นนายทหาร	ชื่อว่ายักษ์นพทาลตัวดี
ไปลวนลามนางในของท้าว ไทโสภางค์	ทั้งดอกไม้ต้องนางเทพมาลี

นาง ไพบูลย์กล่าวโทษ
จึงให้เป็นเทพาในหงพี
นันทกาลจึงมาเป็นตามวจี...

พระพิไรธโกธธา
ให้ต้องตายด้วยบุตรจึงจะหลุดพ้นเวร

(ทรพาทรี. 2504)

เนื้อหาของเพลง "ทรพาทรี" เป็นเนื้อหาที่นำมาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

2. อาศัยลักษณะเด่นของตัวละคร พยางค์ มุกดา มีกลวิธีในการประพันธ์เพลงให้ได้ความหมายและอรรถรสมากยิ่งขึ้น ด้วยการนำตัวละครจากวรรณกรรมเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะตัวละครจากวรรณกรรมที่คนทั่วไปรู้จักกันดีหรือมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับตัวละครตัวนั้น ๆ อยู่บ้าง มาเปรียบกับชีวิตของตัวละครที่พยางค์สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟัง มีความเข้าใจในเนื้อหาของบทเพลง เกิดความรู้สึก เกิดจินตนาการ คล้อยตามบทเพลง กล่าวคือ เกิดอารมณ์สะท้อนใจตามเนื้อหาสาระในบทเพลงนั้น ๆ เช่น

น้องหรือคือเพชฌฆาตแห่งใจ
พี่จึงทุกข์ระทมขมเขา

ข้าข้าเท่าไรใดใครผลาญใจพี่เล่าหนา
เหมือนนิเอนอกหักแพ้เกมรักจรรกา...

(ใจเพชฌฆาต. 2512)

บทเพลงนี้ได้นำชื่อและเรื่องราวเฉพาะของตัวละครเด่นจากวรรณคดีเรื่องนิเอน มาเปรียบเทียบกับเนื้อหาของบทเพลง เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเห็นภาพพจน์และเกิดอารมณ์คล้อยตามได้ง่ายขึ้น

อยากจะมิฤทธิ ฤทธา
ท้าวตารแบ่งภาคตัวได้

แบ่งกายาได้อย่างพระนารายณ์
จะแบ่งร่างกายผไทไว้ให้มิตรเพลง...

(อยาจะมีฤทธิ. 2513)

"พระนารายณ์" คือเทพศักดิ์สิทธิ์ที่คอยปกป้องรักษาโลกนี้ไว้ให้อยู่กันอย่างสงบสุข ซึ่งวรรณกรรมทุกเรื่องมักจะนำชื่อและลักษณะเฉพาะของ "พระนารายณ์" มากล่าวถึงอยู่เสมอ ในบทเพลงนี้จึงเป็นการนำลักษณะเด่นของพระนารายณ์มาเปรียบเทียบกับความต้องการของบุคคลในบทเพลง นั่นคือ การแบ่งภาคได้ของพระนารายณ์ ซึ่งลักษณะเด่นของพระนารายณ์นี้ได้อีกกล่าวไว้ในวรรณกรรมหลายเรื่อง เช่น รามเกียรติ์ ลักษณะการแบ่งภาคได้ของพระนารายณ์จึงเป็นที่รู้จักอยู่แล้ว ดังนั้น พยงค์ มุกดา จึงได้นำมาเทียบในเนื้อหาของเพลง "อยากรู้ฤทธิ์"

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณี เทศกาลและการละเล่นประจำท้องถิ่น

วรรณกรรมเพลงของพยงค์ มุกดา ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีนั้นทั้งประเพณีส่วนบุคคลและประเพณีส่วนรวม ประเพณีส่วนบุคคลที่พยงค์เน้นมากที่สุดคือ ประเพณีแต่งงาน ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาเพลงประเภทความรักที่พยางค์ประพันธ์ไว้มากที่สุดมีจำนวนถึง 17 เพลง รองลงมาคือประเพณีการบวชมีจำนวน 3 เพลง ประเพณีส่วนรวมมี 3 เพลง ส่วนเพลงเกี่ยวกับเทศกาลและการละเล่นประจำท้องถิ่นมีจำนวน 5 เพลง

1. เพลงเกี่ยวกับประเพณี

1.1 ประเพณีการแต่งงาน บทเพลงของพยงค์ มุกดา มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีการแต่งงานมากที่สุด ประเพณีนี้เป็นประเพณีของชาวไทยซึ่งยึดถือปฏิบัติกันมาช้านานหนุ่มสาวคู่ใดที่มีใจรักต่อกันจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันจะต้องผ่านประเพณีการแต่งงานเสียก่อน เนื้อหาของเพลงจะเป็นลักษณะที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดพิธีแต่งงานบ้าง เตือนใจหนุ่มสาวให้ประพฤติถูกต้องตามประเพณีบ้าง เช่น

...ถ้าหากน้องเวทนาตอบว่ารัก	พี่จักให้เจ้าเข้ามาสู่ขอ
เรื่องสินสอดทองหมั้นเรียกให้พอ	ทั้งเรือนหอขันทนมาก จักยกมา...
	(สร้างวิมาน. 2504)

เอ้ามาละเหว่ย เอ้ยมาละวา(ข้า)	ขันหมากคนจน ขนมาไม่มาก (ข้า)
เจ้าบ่าวคนยาก	ขันหมากยังมา
	(ขันหมากคนจน. 2514)

1.2 ประเพณีการบวช บทเพลงที่กล่าวถึงประเพณีการบวช จะไม่มีรายละเอียดขั้นตอนในการบวช แต่จะกล่าวให้ทราบถึงผู้บวชว่าเป็นผู้ละจากกิเลสทั้งปวง เช่น

แ่ววเสียงให้ไทยพวนขบวนแห่	แ่ววเสียงแตรเสียงกลองก้องเวหา
มิใช่ขบวนขันหมากเจ้าบ่าวมา	เป็นสัญญาณชวนพ่อนาคจากโลกีย์...
	(พ่อน้ำยลาบวช . 2504)

1.3 ประเพณีส่วนรวม บทเพลงของพยงค์ มุกดา ซึ่งผู้วิจัยนำมาศึกษานั้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีส่วนรวมจำนวน 3 เพลงเท่านั้น อันเป็นประเพณีไทยที่ควรรักษาไว้ เป็นประเพณีที่คนไทย ได้ยึดถือปฏิบัติร่วมกันทุกปีเป็นเวลาช้านานมาแล้ว ประเพณีที่พยงค์ มุกดา กล่าวถึง ได้แก่

- ประเพณีการลอยกระทง

เพ็ญเดือนสิบสอง	พี่เคียงประคองน้องน้องลอยลา
...กระทงใบน้อย	เราลอยคู่เคียง
เสียงรักลอยล่อง	อุปเทียนแสงส่องสว่าง ใส
	(เพ็ญเดือนสิบสอง . 2501)

- ประเพณีการทอดกฐิน

เมื่อออกพรรษา	เราก็กวักกันทอดกฐิน
ท่อง ไปในถิ่น	ภูธรที่มีวัดวา
ทำบุญกันแล้ว	หัวใจมุ่งแล้วเปรมปรีดิ์
สนุกสนานเต็มที่	เอ้าร่วมยินดีสรวลเสเฮฮา...
	(กรุ่นแนวไทย . 2511)

- ประเพณีวันสงกรานต์

สงกรานต์เดือนห้าสนุกหนักหนาขึ้นบาน	สร้างน้ำพระประเพณีให้โชคทั้งอธิฐาน
ปล่อยนกปล่อยปลาสำราญเฮฮาทำบุญสุนทาน	รดน้ำวยพรเสร็จแล้วพักผ่อนร่ววงสงกรานต์
เดือนห้าหน้าร้อน	ถึงคราวพักผ่อนจากการงาน
เดือนห้าทุกปีตามประเพณี	มีงานสงกรานต์
	(ร่ววงสงกรานต์. 2501)

2. เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทศกาลและการละเล่นประจำท้องถิ่น พงศ์ มุกดา เป็นบุคคลหนึ่งที่เห็นคุณค่าของเทศกาลและการละเล่นต่าง ๆ ของไทย เช่น การเล่นเพลง เกี่ยวข้าว รำกลองยาว รำเคียว อันเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเผยแผ่และรักษาไว้ ซึ่งของดีของไทย โดยผ่านทางเนื้อหาของเพลง ซึ่งเป็นกาทำให้ความรู้เกี่ยวกับเทศกาลต่าง ๆ ว่ามีอะไรบ้าง คนไทยปฏิบัติอย่างไร ในเทศกาลนั้น ๆ เช่น

เพลงเกี่ยวข้าวกลองยาว

ส่ำเหล่เมา	บ้านเมืองของเราทุกคน
ไร่นาอุดมเหลือล้น	สมบูรณ์พืชผล เหลือหลาย...
เกี่ยวเกี่ยวเกี่ยว	เสียงเคียวเกี่ยวข้าวเป็นจังหวะ (กลอง)
ไม่ล้าไม่ละต้องเอาชนะกับงาน	อย่าเกียจคร้านช่วยกันทำกิน...
เกี่ยวเกี่ยวเกี่ยว	ร้องเพลงเกี่ยวข้าวกลองยาว
เกี่ยวเกี่ยวเกี่ยว	ใช้เคียวเกี่ยวข้าวชาติเราเจริญ
	(เกี่ยวข้าวกลองยาว. 2512)

การละเล่นที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงนี้ คือ การเกี่ยวข้าวตามจังหวะกลองยาวซึ่งก็คือการรำเพลงเคียว รำกลองยาว อันเป็นการละเล่นประจำท้องถิ่นของคนในภาคกลาง ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

เพลงอีสานที่รัก

ไอ้ โอ อีสานที่รัก	เรารู้จักเรารักอีสาน
ลำที่แม่มูลสายธาร	แม่โขงพรวผ่านไหลลง ไหลลง
ดอกคูณเจ้าหอมสุดแสน	เพลินเสียงแคนทั่วแคว้นพวยพง
รอนรอนตะวันคล้อยลง	อีสานนั้นคงน่ารักฝากใจ
คิดถึงเทศกาล	วันงานแห่แข่งบั้งไฟ
งานช้างสุรินทร์ยิ่งใหญ่	หมอลำใจโล้ขับกลอนอ่อนหวาน...
	(อีสานที่รัก. 2517)

การเล่นประจำท้องถิ่นที่กล่าวถึงในบทเพลง "อีสานที่รัก" ก็คือ การเป่า-รำ แคน หมอลำ และการแห่แข่งบั้งไฟของชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ของไทย

เนื้อหาของเพลงที่เกี่ยวกับประเพณี เทศกาล และการละเล่นประจำท้องถิ่นของไทยแสดงให้เห็นถึงอัจฉริยะของพยางค์ มุกดา ในการให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึกให้ช่วยกันธำรงรักษา ไว้ไปพร้อมกับการให้ความบันเทิง

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเยาวชนและสร้างสรรค์สังคม

พยางค์ มุกดา ตระหนักถึงความสำคัญของเยาวชนที่จะมีต่อชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงได้ประพันธ์บทเพลงขึ้นเพื่ออบรมสั่งสอนเยาวชน ชี้แนวทางให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติเพื่อจะได้มีอนาคตที่ดีและเป็นพลเมืองดีของชาติสืบไปและในเพลงประเภทนี้ผู้วิจัยได้จัดเพลงประเภทสร้างสรรค์สังคม ไว้ในบทเพลงประเภทนี้ด้วย เพราะเป็นบทเพลงที่มุ่งพัฒนาบุคคลในชาติในสังคมเหมือนกันต่างกันว่าเพลงเพื่อเยาวชน จะมุ่งประเด็นไปที่เด็กและวัยรุ่นที่จะเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้าส่วนเพลงประเภทสร้างสรรค์สังคมนั้นจะเป็นเพลงที่สอนให้บุคคลในชาติทุกเพศทุกวัย ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี

บทเพลงประเภทเพลงเพื่อเยาวชนและสร้างสรรค์สังคม สามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ

1. บทเพลงที่เห็นความสำคัญของเยาวชน เนื้อหาของบทเพลงเพื่อเยาวชน ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเนื้อหาให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชน ด้วยมองเห็นว่าเด็กหรือเยาวชน

ในวันนี้ ก็คือ ผู้ใหญ่ในวันหน้าที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคม พัฒนาชาติซึ่งเนื้อหาจะมุ่งสอนให้เยาวชนตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ประพฤติตนเป็นคนที่มีชาติและสังคมต้องการ เช่น

...เด็ก ๆ วันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า ซึ่งที่ป่าน้ำอาทวังผากอนาคตไว้กับเรา ถ้ามีแต่พาลมีแต่ขี้เมา มีแต่คนโกง คนเขลา แล้วชาติเราจะเป็นเช่นไร

นักเรียนทีนเอง พึงสังเกตรำลึกเกิดหนา หันมาห้วงการศึกษา
ตั้งหน้ากลับตัวกลับใจ คุณเป็นส่วนหนึ่งคุณเป็นที่พึ่งแก่คนชาติไทย ตั้งตนกันเสียใหม่
เพื่อชาติไทยเรารุ่งเรือง

(ทีนเอจรำลึก. 2501)

เมื่อรุ่นคนองทั้งผองสาวท่อม	ต่างชอบชมมธุรธาปารดี
รุ่นราวคราวกันสุขสันต์เต็มที	ต่างคนต่างมีจุดหมายสูงส่ง
เสรีหัวใจเพราะวัยทะนง	ล้วนทรนงถือคงมั่นเกียรติแห่งตน
เริ่มรุ่นทะนงอย่าหลงทางชั่ว	ป้องกันเกียรติด้วยยาหม่องมัวหม่น
อย่าท้อคือเลือกร้อนปีป่น	ตั้งใจตั้งตนศึกษาสูงส่ง
สมเป็นเชื้อไทยสมัยทะนง	ล้วนทรนง มิดงในบ่วงอนาญ...

(วัยทะนง. 2509)

สำหรับ "วัยทะนง" เป็นบทเพลงที่มุ่งสอนให้วัยรุ่นอย่าหลงไปในทางผิดอย่าใจร้อนและผู้แต่งยังคงให้ความสำคัญต่อคนในวัยนี้เป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่จะเป็นผู้ใหญ่ต่อไป ซึ่งผู้แต่งเห็นว่าการศึกษาเล่าเรียนจะช่วยพัฒนาคนในวัยนี้ได้ จึงสร้างบทเพลงที่มุ่งให้เยาวชนเห็นค่าของการศึกษาอันเป็นหน้าที่ที่เหมาะสมกับวัยนี้เป็นอย่างยิ่ง

2. บทเพลงที่มีเนื้อหาให้กำลังใจแก่เยาวชน บทเพลงประเภทนี้มีเนื้อหาให้เด็กและเยาวชนมีความหวัง มีกำลังใจ ไม่ให้ทอดยเพราะทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อเวลาผ่านไปก็สามารถแก้ไขได้ ขอให้เราพร้อมที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิต ให้ประพฤติกฎีถือเอาความผิดพลาดเป็นบทเรียนที่จะไม่ทำอีก ก็ย่อมจะมีความหวังที่จะพบกับความสุข เช่น

พรุ่งนี้ต้องดีกว่าวันนี้
วันนี้กำลังผ่านพ้นสุขทุกข์ระคนได้รู้
ตกจากฟ้าตกลงดิน
ล้มคือบทเรียนหากเพียรลุกมาแก้ตัว
พรุ่งนี้ยังมีให้เราหวัง
วานนี้ไม่มีกลับหลังวันนี้กำลังจากลา

เพราะเรายังมีชีวิตยืนอยู่
ไว้เตรียมต่อสู้กันไป...
ถูกประณามพยามทิ่มโลกยังไสภังไม่ถึงน่ากลัว
วันนี้ร้องไห้หมองมัวพรุ่งนี้คงหัวเราะได้หรือกหนา
แม้จะมีพลังใจแข็งแกร่งกล้า
พรุ่งนี้ดีกว่าแน่นอน
(พรุ่งนี้ดีกว่าวันนี้. 2507)

3. เพลงที่เน้นให้เห็นถึงปัญหาของเยาวชน พยงค์ มุกดา ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของเยาวชนว่าเกิดจากขาดความอบอุ่นภายในบ้าน และสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ครอบครัวแตกแยก ทำให้เยาวชนเดินทางไปในทางที่ผิดได้ เช่น ติดยาเสพติด ซึ่งพยงค์มิได้ชี้ให้เห็นปัญหาเท่านั้น แต่ได้แทรกข้อคิดให้ผู้หลงผิดแก้ไขตนเอง หรือให้ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบช่วยกันปรับปรุงแก้ไข เพราะเยาวชนและบุคคลในชาติล้วนเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เช่น

ชุบชีวิตใหม่ ชุบชีวิตใหม่
ห็นมรรณะผ่อนส่งที่พวงแห่งงูพิษ
ทรัพยากรบุคคล
ชีวิตพังภินท์ถ้าไม่คืน
เกิดมาทั้งที่ควรไว้สืบชา

ฟื้นคืนจากความตายหายคลายจากแรงฤทธิ์
พันภัยของเสพติด ชุบชีวิตใหม่...
ทุกแห่งหนต้องการ ไม่สิ้น
หนีจากติดยา
ชาติ ศาสนา มหากษัตริย์ไทย
(ชุบชีวิตใหม่. 2527)

เพลงที่มีเนื้อหาสอนใจและเพลงคติธรรม

พยงค์ มุกดา ตระหนักถึงบทบาทของเพลงที่มีต่อสังคม เพราะสามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังและผู้อ่านให้กระทำการอันเป็นประโยชน์หรือโทษต่อสังคมได้ บทเพลงที่ดี นอกจากจะให้ความรื่นรมย์แล้ว ควรมีส่วนสร้างและจรรโลงสังคมด้วย พยงค์ มุกดาได้แต่งบทเพลงประเภทสอนใจหรือให้คติธรรม เพื่อให้บุคคลสามารถวางตัวได้ถูกต้อง ประพฤติดีและให้ภูมิใจ พอใจกับสิ่งที่มีอยู่ ตลอดจนยอมรับความเป็นจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น

...สังคมเงินตราบูชาเหนือพระหรือนี้ ความชั่วและดีข้าง ไม่มีใครคิดอึ้ง
 ใครเล่ามาคิดซึ่งชีวิตไม่จริง อยู่ยังได้เพียงไหน
 ...สิ่งเดียวที่เหลือเกี่ยวเพียวแน่น ประดับโลกแทนชีวิตทุกผู้
 ความชั่วดีเหลืออยู่ คำเชิดชูงูคงคู่ฟ้าธাত্রี
 ขอบใจมีใจเอื้อเฟื้อกันทั่ว อย่าเห็นแก่ตัวชั่วชีวิตควรคิดอาวีย
 คนยอมจนและมี คำของคนเรานี้ความดีหรือกเพื่อนเอ๋ย
 (น้ำตาผู้ชาย. 2495)

บทเพลงนี้สอนใจให้คนเรา ไม่หลงยึดติดกับเงินตราจนลืมคุณค่าแห่งความดี และชี้ให้เห็นค่าของคนว่ามีใช้อยู่ที่เงินตรา แต่อยู่ที่ความดีของแต่ละคน และสอนให้มีความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ตัว ชีวิตก็จะมีสุขได้

คนฆ่าตัวตายมันน่าละอายชาดิกานิด เป็นคนนั้นแสนประเสริฐเสียชาติเกิดมาแล้วทั้งที่
 ชีวิตยังอยู่ไม่ต้อสู้กลับปลีกหลีกหนี ชีวิตมีชั่วและดีควรหรือที่จะยอมคิดสั้น...
 การฆ่าตัวตายเป็นเลื่องน่าอายน่าอดาย ประนามว่าเป็นคนขลาดคนลาญวงศ์ญาติเกียรติอันสูญไป
 ตายเพราะหน้าทั้นมันมีค่าควรภูมิใจ เพื่อคุ้มครองป้องกันภัยตายเพื่อชาติไทยชึคนบูชา
 (คนฆ่าตัวตาย. 2502)

บทเพลงนี้ได้มีเนื้อหาสอนใจบุคคลที่พบกับปัญหาแล้วไม่คิดต่อสู้กับปัญหา แต่หาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย ซึ่งพยางค์ได้ให้คิดว่าชีวิตของคนเรานั้นย่อมมีดีและชั่วเป็นธรรมดา และสอนว่าการฆ่าตัวตายหนีปัญหาใด ๆ ก็ตามเป็นเรื่องน่าละอายมาก เป็นการแก้ปัญหของคนที่ขลาดซึ่งไม่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง

พี่จะพี่จำพี่อย่าหอบผ้าหนีตามเขาไปโลกจะล้อกันแข็งแ้งแล้วคุณพ่อคุณแม่จะเอาหน้าไว้ไหน
 พี่จำจะบอกให้แม่พี่หลั่งพลาตไป จะเข้าใจแน่นเทียว...
 พี่จึงฟังน้องดังเขารักพี่จริงตามสุขขุไม่สิ้น เหนื่อยยากก็ต้องอดทนขยันสร้างตนพลิกฟื้นผืนดิน
 อ้างว่ากลัวบินของพ่อแล้วมาลวงล่อให้ลูกไปยบบิน แต่แค่รักพี่เขายังให้หนีคุณพ่อ (ข้า)
 ถ้าขึ้นตาม ไปก็เที่ยวขโมยเขากิน

(พี่จำอย่าหนีตาม. 2504)

"พี่จ๋าอย่าหนีตาม" เป็นบทเพลงที่พียงค์สอนใจหญิงสาวทั่วไป โดยสมมติบทบาทให้น้องเป็นคนกล่าวสอน เตือนใจพี่สาวไม่ให้ประพฤติดิตประเพณีสั่งห้ามของสังคม ด้วยการหนีไปอยู่กับผู้ชาย โดยให้ข้อคิดว่าควรเห็นแก่พ่อแม่และตนเอง ถ้าชายใครรักจริง ชายนั้นต้องพยายามมาสู่ขอเพื่อแต่งงานตามประเพณีซึ่งนับว่าเหมาะกับสังคมยุคนี้ที่หญิงสาวส่วนใหญ่ไม่ค่อยรักนวลสงวนตัวและ ไม่ให้ความสำคัญกับประเพณีแต่งงานของไทย

เพลงที่มีเนื้อหาชมความงาม และชมธรรมชาติ

พียงค์ มุกดา แต่งบทเพลงประเภทชมความงามและชมธรรมชาติไว้จำนวน 77 เพลง เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นการพรรณนาถึงความงามของหญิงสาว และธรรมชาติในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งป่าเขา แม่น้ำ ทะเล ดอกไม้ สัตว์ และทิวทัศน์ต่าง ๆ

1. ชมความงามของผู้หญิงสาว

อกันตรี้ไสกีพิลาศาวลัย	ผลบุญน้องสร้างปางไท
ถึงมาเสริมให้แจ่มจันทร์	น้องเป็นขวัญอดพญไทย
อกันตรี้มีแสงสว่างอันใด	เหมือนดังส่องเนตรเธอพร้ม
เหมือนรอยยิ้มที่พิมพ์ใจ	คล้ายดังกุหลาบแรกแย้ม...
	(จอมขวัญอกันตรี้. 2511)
นางฟ้าอ่างค้งมาจากไท	เจดีย์มโหฬารเทื่อนางในหล้า
...งามพักตร์ผ่องเพียงเพ็ญจันทร์แจ่มฟ้า	งามสองดวงตาเหมือนคาราแจ่ม
แอร้มแอร้มกระพริบแพรวพราว	ไม้ดอกแย้มบานกลีบนั้นยังร่วง
ยิ้มเธอตรงทรงไม่รู้แห่งหน่าย	ดอกไม้ยังอายยิ้มแห่งกานดา...
	(จอมใจจิตรกร. 2514)

เนื้อหาบทเพลงที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ เป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการชมความงามของหญิงสาว โดยมีการกล่าวเปรียบเทียบกับธรรมชาติหรือสิ่งที่สวยงาม ซึ่งเป็นภาพในจิตที่ผู้อ่านหรือผู้ฟังรู้จักกันดี เพื่อให้ภาพในจิตนั้นมีความกระจ่างชัดเจน ผู้อ่านหรือผู้ฟังก็จะเกิดจินตภาพตามเนื้อหาของบทเพลงได้

2. ชมธรรมชาติ บทเพลงของพงศ์ มุกดา ที่มีเนื้อหาเน้นการชมธรรมชาติ ส่วนใหญ่เป็นการชมธรรมชาติที่มีได้มีการปรุงแต่งให้สวยงามแต่เป็นธรรมชาติแท้ ๆ ที่ทุกคนควรเห็นคุณค่าและรักษาความเป็นธรรมชาตินี้ไว้ เพราะธรรมชาติมีความงดงามอยู่ในตัวซึ่งนอกจากจะให้ความงดงามแก่ผู้พบเห็นแล้ว ยังทำให้ผู้พบเห็นรู้สึกสดชื่น สบายใจ เช่น

ไอ้เกาะงามอร่ามตา	เมื่อจันทร์ราสวายเฝง
หาดทรายคล้ายละอองทอง	น้ำดีฟองเหมือนเกล็ดเคเพชรวล
คลื่นโถมลูบจุบหาดขาว	หมู่มะพร้าวเฝ้ายวน
ร่อนลอยกว้างนภาขนวล	คังเขยูนขึ้นฤดี...

(เกาะงามความฝัน, 2515)

เนื้อหาของเพลงนี้ เป็นการกล่าวชมความงามของเกาะท่ามกลางแสงจันทร์ว่ามีความงดงามมาก ทั้งหาดทราย กระแสนคลื่น หรือหมู่ขนานวลที่บินร่อนไปมา

แดนแคว้นคงหงป่าคอน	ขับช้อนเลละดาน
สุดดาปาดงพฤษภงลาห้วยธาร	เสียงหวานวิหคไพร
สุขแสนในแคว้นแดนป่าคอน	สิงขรยืนอยู่ไกล
บุปผาเหลียวหาชมดอกน้อยใหญ่	คอกงามไสว...อบอวล
แดนนี้ดังมีเวทมนต์	สวายลั่นคังเขยูน
ไม่เบียดเสียดลีเหมือนคนครีคร่ำครวญ	หวานลิ้นชวนรื่นรมย์

(วนาสวรรค์, 2515)

บทเพลงนี้บรรยายสภาพความสวยงามของธรรมชาติที่เป็นป่าเขา ซึ่งมีต้นไม้ ดอกไม้ ธารน้ำ อลังการ

มองดอกไม้ ที่ในสวนศรี
 อัมมาลีมีกลิ่นและสี ไม่เหมือนกัน
 ใต้ดอกแพงพวย
 ดอกคำสิง พันธ์ุเลื้อย เจ้าเอ๋ย

ระรินฤดีเห็นปางมาลี สวยงามลาวลย์
 ดอกหน้าว่านนั้น ใบเป็นมัน และมีเคียว
 กลิ่นเจ้าไม้หอมระรวย คุเจื้อย ๆ
 เลื้อยเลย ไปไหนกัน...
 (ผกา ภมร. 2510)

ใบต้น งามใส่ภา่องพรณ
 เจ้า... เป็นเหมือนดอกไม้ แห่งการ
 ใบต้น ลมเจ้า ไชยกลิ่นอันหอมละมุน
 เปรียบ สาวรุ่น

พริ้วแพรวพราว
 เสี่ยงทาย งามเจ้าคล้าย นารีสาวรุ่น
 บานไสว สดใส ด่อนรับอรุณ
 ยอด กลุสศรี
 (ไวยตัน. 2517)

เนื้อหาของบทเพลงข้างต้นเป็นการพรรณนาถึงความงามของดอกไม้ที่มีผ่องใส และมีกลิ่นหอม อันเป็นธรรมชาติที่งดงามและให้ความสดชื่นเบิกบานแก่ผู้พบเห็น บทเพลงทั้งสองบทเพลงนี้ กล่าวชมดอกไม้ไว้หลายชนิด

น่าสังเกตว่าบทเพลงที่มีเนื้อหาชมความงามนี้ พงศ์ มุกดา ยังคงใช้ชนบทในคติความเปรียบของไทยอยู่มาก โดยเฉพาะการชมความงามของหญิงสาวประดุจความงามของดอกไม้

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก

บทเพลงที่นำมาศึกษาทั้งหมด เป็นบทเพลงที่มีลักษณะเนื้อหาหรือสาระสำคัญเกี่ยวกับความรักมากที่สุด เนื้อหาความรัก ส่วนใหญ่เป็นความรักของหนุ่มสาวซึ่งมีทั้งสมหวัง ผิดหวังและอีกหลายบทเพลงที่พงศ์ มุกดา แต่งขึ้นโดยแทรกทัศนะเกี่ยวกับความรักของตนเองไว้ด้วย ซึ่งสามารถจำแนกตามลักษณะเนื้อหาของเพลงประเภทนี้ได้ ดังนี้

1. ความรักที่สมหวัง จะกล่าวถึงบรรยากาศที่สดชื่นอันสอดคล้องกับความรู้สึกของคนที่มีสมหวังในรัก เช่น

โลกหมุนเวียนเปลี่ยนเวลา ฤดูกาลมาเปลี่ยนทุกอย่าง
 สองดวงฤทัยไม่เห็นห่าง รักงามสลับสลับใจ...
 (รักสามฤดู. 2516)

บทเพลงนี้มีเนื้อหาแสดงถึงความมั่นคงในรักที่คงมั่นอยู่ในใจเสมอเป็นการยืนยันว่า
 แม้ฤดูกาลจะเปลี่ยนไปอย่างไร แต่ความรักของคนสองคนจะคงอยู่ และมีใจใกล้กันเสมอ
 บทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักที่สมหวัง เป็นความรักของชายหนุ่มหญิงสาวที่มี
 ความสุขเมื่อได้สมหวังในรัก เนื้อหาจึงกล่าวพรรณนาถึงบรรยากาศอันสดชื่น คำกั้นสัณฐานของ
 ผู้ที่รักกัน และความรู้สึกเปี่ยมสุขของคนทั้งสองที่สมหวังในรัก ดังต่อไปนี้

(ญ) หวานอะไรชื่นนัก	(ช) อ้อ หวานรักชชื่นฉ่ำใจ
(ญ) ทอมกลิ่นอันใด	(ช) มิตรังใจ เหมือนแก้มกานดา
(ญ) สวยที่ในโลกนี้	(ช) ถึงจะมีเทียมน้องข้า
(ช, ญ) สุขอารมณ์สมปรารถนา ต่างสัญญารักที่ป่าเหิน	
	(สัญญาที่ป่าเหิน. 2501)

รักกัน รักกัน มันเหมือนแก้ว	รสชาติแจ่มกว่าสิ่งไหนใด
ความรักมันจรรโลงหัวใจ	ให้เขาสดใสเหมือนไข่มุก
	(รักกันมันเหมือนแก้ว. 2516)

... (ช) รักพันนี้มาจากใจ	เปรียบปานร่มไทร ใหญ่และยืนยง
... (ญ) รักอย่าเป็นอื่น	(ช) มียอมมีอื่น
(ญ) จันทันปรางได้	
(ช, ญ) ๕ ร่มไทร สองดวงใจ	ชวนอนสาวที่ไถ่ยังยืน
เหมือนไทรที่ร่มรื่น	ขึ้นสุขเสมอเคย
	(รักได้ร่มไทร. 2501)

2. ความรักที่ผิดหวัง จะมีเนื้อหากล่าวถึงความเจ็บปวด ความเศร้าโศกอันเนื่องมาจากความผิดหวังในความรัก เช่น

...เศร้าเหลือที่
หรือเจ้า ไปมีคู่ใหม่
คอยคู่
เจ้า ไปไม่ลาแต่น้อย
หัวใจสะอื้น

ตึกต้นจะน้อยไหน
สิ้นเยื่อสิ้นใย ไม่ทวนคืน
กระทั่งตะวันส่ำฟ้าขึ้น
ปล่อยให้หทัยคอยทั้งคืน
หลงคอย
(คอยคู่. 2521)

อันความพ่ายแพ้ใด ๆ
ดังความพ่ายแพ้ของคนเศร้า
การเอาความรักมาลง
เริงใจ ไปนิคแต่เจ็บนาน

ไม่เจ็บปวดในหัวใจเท่า
ที่หลง ใจเฝ้ากับความหวาน
ตอกลิ่มทิ่มทรวงให้เสียช้าน
น้ำตาหลอมคหวานน้ำตานอง...
(ความพ่ายแพ้ของคนเขลา. 2524)

ฉันมีหัวใจที่เธอรักเธอ
มีเคยคิดแกล้งมีเคยระแวงระวัง
ฉันมีจะเมอเพื่อ ไปเห็น ไป
สัญญาของเธอเหลือ ฝากก็กลายเป็น

ฉันมีเชื่อมั่นเสมอ เธอจะจริงจะจริง
ออกจึงแทบหักพังผิดหวัง เป็นอื่น
สัญญาที่ว่ากันไว้ใย ไม่ยัง ไม่ยืน
เจ็บและขี้กมลาลิ้น ขื่นขม ขื่นขม...
(ไม่เชื่อน้ำ. 2508)

คิดถึงคุณอยู่ทุกคืนทุกวัน
มามีอันต้องโศกอก เอ๋ย
ไข่มุกขึ้นชืดเซย

โอรักที่เราเฝ้าฝัน
หักใจเราอย่าเศร้ากาสรวนักเอ๋ย
จึงแรมเลยแล้วคลาดจากกัน
(คิดถึงคุณทุกคืนทุกวัน. 2515)

เนื้อหาของบทเพลงที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ล้วนมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้สึกของคนที่
ผิดหวังในรัก ที่มีทั้งความเศร้า โศก เจ็บปวดในใจยากจะลืมได้

เพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนสังคมและเสียดสีสังคม

บทเพลงถือเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่นอกจากจะมีเรื่องราวต่าง ๆ ตามจินตนาการของผู้แต่งแล้ว บางครั้งยังได้แทรกเรื่องราวอื่น ๆ เช่น เหตุการณ์ สภาพสังคม ตลอดจนค่านิยมและทัศนคติของสังคมไว้ด้วย

บทเพลงของพยงค์ มุกดา จำนวนมากที่สะท้อนภาพสังคมออกมาในลักษณะของ
การบันทึกภาพความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงและเหตุการณ์สำคัญ ๆ ต่าง ๆ เช่น

ชีวิตเกิดมามีสู้มีต่ำ	มีบุญและมีกรรมเป็นเครื่องหนุนนำชีวิตพบพาน
เป็นมหาเศรษฐีเป็นรัฐมนตรีหรือขทาน	บ้างเป็นอันธพาลบางคนต้องการเป็นเลิปลั่น
...ชีวิตที่เห็นเป็นของแปรเปลี่ยน	กาทงและกาเกี่ยวนี้ เป็นบทเรียนชีวิตจริงชั้น
เกิดแล้วเพื่อนเอื่อยอย่าเลยถึงความสำคัญ	ความจริงข้อหนึ่งนั้นโลกนี้ต้องการคนที่ค่อย
	(คนที่โลกต้องการ. 2501)

บทเพลงนี้สะท้อนภาพสังคมของไทย ที่มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล บ้างจน
บ้างรวย บ้างมีใจซื่อสัตย์ประกอบอาชีพสุจริต บ้างก็คิดรวยลัดด้วยการเป็นโจรปล้น เป็น
ภาพของบุคคลที่มีอยู่ในสังคมไทยตั้งแต่สมัยนั้น (พ.ศ. 2501) จนถึงสมัยปัจจุบัน ผลสะท้อนให้
เห็นความเชื่อในเรื่องบาปบุญ กรรมเวรของคนไทย ซึ่งพยงค์ได้ชี้ให้เห็นว่าจะยากจนหรือ
ร่ำรวยไม่ใช่สิ่งสำคัญ เพราะสิ่งที่สังคมต้องการคือให้บุคคลในสังคมประพฤติดีอยู่ในกรอบ
ที่สังคมยอมรับ

อันความรักชักพาฉันให้	ใจลุ่มหลงละเมอ
เฝ้าแต่ปรนเปรอสวาพามาเรอรักเธอสุดใจ	มาเจ็บช้ำค้ำช้ำเธออย่างทันทันได้
เมื่อเราจนเข็ดใจเธอก็ไม่ไยดี	โทษหรือขอคนร้ายในนิยายผู้ป่วน ใจใจจ้อง ใจใจจ้อง

หล่อนคงมีเพียงเรื่องนิยาย
สุดที่จะปองหวังหา ไปทั่วทั้งผืนธรณี
เห็นมากมีแต่อุทิศพลีใจกาย

ครึ่ง ในอดีตความหลัง
ไฉนนางนั้นเอยที่ไท่ในโลกลี้
มอบถวายให้พระเจ้าเงินตรา
(ใจใจชังยุคนั้นที่ไท่. 2522)

ในพ.ศ. 2522 ที่ียงค์ มุกดา แต่งเพลง "ใจใจชังยุคนั้นที่ไท่" นั้น แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงในสังคมที่ซื่อสัตย์ มั่นคงในรักเดียว ยึดมั่นในเกียรติและศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิงอย่างใจใจชัง ตัวละครตัวเอกในนิยายของญี่ปุ่น เรื่องหนึ่งนั้นปัจจุบัน ไม่มีแล้ว เพราะผู้หญิงในสังคมสมัยนี้มีความกล้าเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น และไม่รักนวลสงวนตัวเหมือนผู้หญิงในสมัยก่อน นอกจากนั้นยังชื่นชมกับเงินทองมากกว่าเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง

ในบทเพลงประเภทที่ 10 นี้ ผู้วิจัย ได้จัดเพลงที่มีเนื้อหาเสียดสีสังคมไว้ด้วย เพราะเป็นการสะท้อนภาพสังคมอีกด้านหนึ่งตามที่ผู้แต่งมองและมีทัศนคติต่อบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางลบ จึงได้แต่งบทเพลงประเภทนี้ขึ้นมา เพื่อมุ่งให้บุคคลนั้นสิ่งนั้น มีการพัฒนาขึ้น อันจะช่วยให้สังคมเจริญรุ่งเรืองขึ้น เช่น

โลกใช้เงินตรามาชดเชยหมุนเวียน	เพื่อถือเป็นของแลกเปลี่ยน
ให้โลกวนเวียนเชื่อมถึงกัน	ใช้เป็นกลางใช้เป็นทางเสริมสร้างสัมพันธ์
ก็เลวโลภไม่ไหวโหดสัน	อาศัยมันต่างเครื่องมือ
มั่งมีเงินไว้มนุษย์เกรียงไกรจกจก	ชาติเก่งกล้ำหาอำนาจมิใช่เป็นชาติที่ดี
น้อยเงิน สิทธิที่หวังใช้หลังคนที่ล้นเกิน	ยังเปลี่ยนได้ไม่ช่วยเงิน
โลกไม่อาจเมิน พระเจ้าเงินตรา...	

(มหากาพย์เงินตรา. 2521)

โลกภาพรำนี้อย	ช่าง ไม่เคยสุขใจดังเขาอื่น
ต้องรับกรรมทุกข์กัลป์กลืน	พนมบั้นสุดจะฝันพึ่งใคร
เพียงสิ้นบุญของคุณแม่	สุดจะเหลียวแลหาผู้ใด
ดังลูกนกที่ไร้อกแม่ป้องกันภัย	หนูจึงต้องพมองไหม้ร้องไห้ชีวิตที่เกิดมา
เหลือพ่อให้เลี้ยงอุ้มชู	พอกับหนูก่อนเคยได้เมตตา
พ่อรักดังเหมือนแก้วตา	มองเห็นหน้าต่างแม่หนูที่ตาย
หนูคือชนชั้นเดิมที่	เรื่องเปลี่ยนดีพ่อเคยอภัย
แต่มาเดี๋ยวนี้ครั้นพ่อมีเมียคนใหม่	หลงลืมด้วยรักใคร่มิได้สงสารแก่ลูกเลย...

(หัวอกลูกเลี้ยง . 2493)

พยางค์ มุกดา เป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมี
การดำเนินชีวิต มีอุปสรรคและปัญหา เช่นเดียวกับชีวิตจริงของบุคคลในสังคมคล้ายกับการสร้าง
ตัวละครในเรื่องสั้นหรือนวนิยาย อย่างเช่นในเพลง "หัวอกลูกเลี้ยง" ก็กำหนดให้ตัวละครตัว
เอกซึ่งเป็นตัวดำเนินเรื่องในเพลง เป็นลูกภาพร่าต้องประสบชะตาชีวิตที่น่าสงสาร นับเป็น
ชีวิตที่น่าสนใจรูปแบบหนึ่ง

เมื่อยามนั้นชายฉกรรจ์ผู้แก่แล้วกล้า	ขึ้นหลังม้าควบขับพาเขาไป
มีฉมเหมือนนางบอกเตือนเหตุใหญ่	สิ่งใดเรียกเร้าให้เขาเข้ามาจตุ
จอห์นนี่ ยูม่า ชาติเสือ	จอห์นนี่ยูม่า เทนคอน
จอมทรทศมากลั่น	ไม่ทันดังจอห์นนี่
ไซดเขาเซ็นจอห์นนี่เคินบุกเดี่ยว	ไม่เคยถอยก้าวเดียวรู้ดี
ยอดกว่าสิ่งที่ยิ่งกว่าเสือมากมี	พรงนี้จอห์นนี่อาจคงคืนมา
ขอจงกลับมา...ขอจงกลับมา	

(จอห์นนี่ยูม่า . 2509)

เพลงนี้สร้างตัวละครคือจอห์นนี่ยูม่า ให้เป็นชายผู้กล้าหาญ ไม่กลัวตายและคนทั่วไป
ชื่นชอบในความกล้าหาญสมเป็นชายชาติวีรของเขา

มิตรรักนักเพลงลูกทุ่งที่รัก
เป็นนักเพลงคนจน

ผมขอสมัครสู่อาณาจักรของคุณสักคน
ขอส่วนกุศล สักนิด สักนิด นิดเดียว ได้ไหม...
(มิตรรักนักเพลง . 2522)

กล่าวถึงชีวิตของผู้ชายคนหนึ่งที่มีใจรักในวงการเพลง ซึ่งพยางค์ ได้สร้างขึ้นมาคล้าย
กับชีวิตจริงของตนเอง และนักร้องคนอื่น ๆ ที่ต้องการจะเข้ามาอยู่ในวงการเพลง

บทเพลงที่ยกมาเป็นตัวอย่างในเพลงประเภทนี้จะเห็นได้ว่าพยางค์ มุกดา สามารถ
สร้างตัวละครให้มีชีวิตที่หลากหลายและเหมือนชีวิตจริงของบุคคลในสังคม

เพลงที่เป็นละครหรือเรื่องราวสั้น ๆ นี้ มีจำนวนมากถึง 192 เพลง ซึ่งนอกจากจะ
แสดงให้เห็นความสามารถของพยางค์ มุกดาในการประพันธ์เพลงแล้ว ยังนับว่าเป็นผู้มีความ
สามารถในการสร้างโครงสร้าง ซึ่งถือได้ว่าเป็นนักเล่าเรื่องที่เยี่ยมยอดท่านหนึ่ง

เพลงที่มีเนื้อหาโฆษณา เชิดชวน

เนื้อหาของบทเพลงประเภทโฆษณา เชิดชวน มีเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณาสินค้า
ประชาสัมพันธ์สถานที่หรือองค์กรเอกชนให้บุคคลทั่วไปรู้จัก เพื่อเชิญชวนให้ปฏิบัติอย่างใด
อย่างหนึ่ง บทเพลงประเภทนี้มีจำนวนน้อย และแต่งขึ้นเพราะเจ้าของสินค้าหรือสถานที่มาขอ
ให้แต่งให้บ้าง ว่าจ้างให้แต่งบ้าง หรือพยางค์ มุกดา แต่งขึ้นมาเองเพื่อสร้างบุคคลนั้นหรือ
ขึ้นชอสินค้านั้น สถานที่นั้น ๆ เช่น

โฆษณาสินค้า

เทย์ เทย์ เทย์ ผงเคมีวิทยาศาสตร์	เทย์ เทย์ เทย์ ให้ความสะอาดสดใส
เทอโกเทย์ผงเคมีแผนใหม่	พ่อบ้านแม่เรือนควรรู้ใช้เทย์...เทย์
...ผ้าและเสื้อเมื่อซักทา	แช่ลงในน้ำผสมเทย์ไว้
ไม่ต้องทนกับแรงซักได้สะอาดสดใส	ส่วนเมื่อนั้นเรื่องอันตรายเป็นในฝัน
	(เทอโกเทย์. 2495)

เนื้อหาของบทเพลงนี้เป็นการโฆษณาผงชักพอกยี่ห้อหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ มีเนื้อหา
จูงใจให้คนเชื่อถือ อันเป็นลักษณะเด่นของการโฆษณา

โฆษณาบริษัท

- เชิญท่านสร้างชีวิต	กับไทยประสิทธิ์มิตรประกันภัย
เกิดมาเป็นคนต้องมีงานทุกขั้วหน้า	เพื่ออนาคตแจ่มใส ใฝ่ใหญ่ล้นคอง
ต้องการหลักฐานแก่ตนทุกคนไป	เพื่ออนาคตแจ่มใส ใฝ่ใหญ่ล้นคอง
เกิดแล้วไม่แคล้วต้องตาย	ทั่วทั้งหญิงชายอย่างได้ระเริงหลง
หากเคราะห์มาปลิดชีพเราสิ้นลง	ขาดหลักประกันมั่นคง คงเสียใจ
เชิญประกันชีวิต	กับไทยประสิทธิ์มิตรประกันภัย...

(มาร์ชไทยประสิทธิ์, 2495)

เพลงเชิญชวนให้ปฏิบัติ

อหิวาห์อหิวาห์กำเริบ	ล้างมือก่อนเบิด้วยน้ำประปา
ผัดคั้นผัดคั้นเสียดีกว่า	หากใช้น้ำทำต้องต้มเสียก่อน
อาหารหวานคาวเมื่อกินทุกคราว	เลือกแต่ร้อน ๆ
น้ำคลองต้องคั้นอาหารสาส์อน	จำไว้ใครสอน กินไม่ผิดเลย
...ฉีดวัคซีน ฉีดวัคซีนเสียทุก ๆ ท่าน	ของรับประทาน สุกร้อนปลอดภัย...

(พิชิตอหิวาห์, 2501)

"พิชิตอหิวาห์" เป็นบทเพลงที่จัดอยู่ในประเภทเพลงโฆษณาเชิญชวนเพราะเนื้อหาของ
เพลงจะให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติให้พ้นจากการเป็นโรคอหิวาห์

โดยสรุปแล้วเพลงประเภทโฆษณาเชิญชวนนี้ ผู้แต่งจะแสดงให้เห็นถึงข้อดีของสิ่งที่น่าสนใจ
มาโฆษณาและข้อดีของการประพฤติปฏิบัติตามคำเชิญชวนในเนื้อเพลงต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวจิตใจ
ผู้ฟังหรือผู้อ่านให้เห็นคุณค่าเห็นงามตามเนื้อหาของเพลงไปด้วย

เพลงที่มีเนื้อหาสนุกสนาน ตลกขบขัน

บทเพลงที่มีเนื้อหาสนุกสนาน ตลกขบขัน มีจำนวนมากกรองลงมาจากบทเพลงที่มีเนื้อหาเป็นละครหรือเรื่องราวสั้น ๆ

บทเพลงประเภทนี้มักจะให้ผู้ฟัง (ซึ่งผู้อ่านมีความสนุกสนาน เบิกบานใจ คลายเครียด เช่น

มาชมาร่วมครื้นเครง	เปลี่ยนด้วยเพลงแบบแซ่บ
มาชมาร่วมเฮฮา	ฮะ ๆ ๆ ฮา มาหัวเราะให้หายเศร้า
เพลงจะเร้าให้เรีงร่า	ฟังซิฟังเพลงแซ่บ ฮะ ๆ ๆ ฮ่า
ทำใจให้มันสนุก	ทุกบ่ใดเราไม่เมา
มาเถิดมาหัวเราะหน่อย	ใจจะพลอยรีนเรีงร่า
ชีวิตนี้จะมีค่า	ฮะ ๆ ๆ ฮ่า...
	(แซ่บหัวเราะ. 2494)

เพลงที่ยกมานี้ เมื่ออ่านหรือฟังแล้วจะรู้สึกสนุกสนาน เขาสมองอันเป็นจุดประสงค์ของผู้แต่งที่มุ่งให้ผู้ฟังมีอารมณ์สนุกสนาน รีบเรีง ไปกับบทเพลง

(ข) ข้าวใหม่ปลามันนี้สิ่งพระจันทร์จ๋าดวงใจ	(ญ) พี่จะพี่มาจงบอกมาว่ารักแค่ไหน
(ข) ความรักของพี่เท่าฟ้าเท่าสรวงเท่าดวงใจ	(ญ) จันทน์น้องจะขอมาคู่ครองน้องใจงามเพียงไหน
(ข) ใจงามของใคร ไทอันนับพันนับหมื่นเจ้า ไม่ได้...	
(ข) ข้าวบุปผาร้าหลายวันเวลาม่านเลยไป	(ญ) พี่จะพี่มาจงบอกมาว่ารักแค่ไหน
(ข) ไร่แม่อีหนูขอบจู่จี้จะมาพูดเข้าข้อยู่ทาน	(ญ) พี่ร้อนน้องจะพิศวี
(ข) ไร่หนาวอย่างนี้พิศอยู่ได้...	(ญ) พี่บ้าน้องงามหรือเปล่า
(ข) อ้าวก เข็มปลามาเจ้าน่าคลิ่นไส้...	

(เก่ากับใหม่. 2501)

เพลงนี้เป็นเรื่องราวสนุกสนานชวนคลอขบขันของชีวิตคู่ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

ไอ้ย ไอ้ย หน้าเพย	เรื่องรถเมล์มันช่างเศร้า
ทนเอียนทนเมื่อคนเหยียบย่ำเท้า	ไอ้ย ไอ้ย เวย์ของเราโดนเหยียบคาปลา...
เบียดกันไปเหมือนปลากระป๋อง	ทุกคนต้องระวังกระเบ้า
เหงื่อและ ไคล ไหลรินทนเอา	แจกก้อนเต้า ให้คมพุดผัด...
	(ไอ้ย...รถเมล์. 2524)

พงษ์ มุกดา สามารถนำสภาพชีวิตที่เคร่งเครียดบนรถเมล์ มาแต่งเป็นเพลงที่คลอขบขันได้ ทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดจินตภาพ และอารมณ์สะเทือนใจ คล้อยตามเนื้อหาของบทเพลง

จากการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาของวรรณกรรมเพลงของพงษ์ มุกดา ทั้งหมด พบว่า พงษ์ มุกดา แต่งวรรณกรรมเพลงประเภทความรักความผิดหวังมากที่สุด คือมีจำนวนถึง 466 เพลง รองลงมาคือเพลงที่เป็นละครหรือเรื่องราวสั้น ๆ จำนวน 192 เพลง และเพลงประเภทสนุกสนาน คลอ ขบขัน จำนวน 149 เพลง ตามลำดับ

บทที่ 3

ศิลปะการประพันธ์วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา

วรรณกรรมเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น โดยการใช้ภาษาเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ ซึ่งนักประพันธ์จะสร้างวรรณคดีหรือวรรณกรรมขึ้นมาได้นั้น จะต้องมีความรู้สึคนึกคิด จินตนาการ ความรู้ในเรื่องธรรมชาติและชีวิต และที่สำคัญที่สุดที่ทำให้วรรณคดีหรือวรรณกรรมแต่ละชิ้นแตกต่างกันไป ก็คือ ศิลปะการประพันธ์ของนักประพันธ์แต่ละท่าน ที่มีความสามารถเฉพาะตัวแตกต่างกันไป ดังนั้น การศึกษาวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ได้ผลดีตามความมุ่งหมาย จึงจำเป็นต้องศึกษาศิลปะการประพันธ์ ของผู้ประพันธ์วรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ ด้วย

ศิลปะการประพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ สร้างงานให้บรรลุตามที่นักประพันธ์ทำนั้น ๆ ต้องการ ในการศึกษาศิลปะการประพันธ์วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะความสามารถของพยางค์ มุกดาในด้านรูปแบบของเพลง และท่วงทำนองเขียนของ พยางค์ มุกดา ในด้านการเลือกใช้อ้อยคำ กับการใช้สำนวนโวหาร

รูปแบบของเพลง

วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ทั้ง 1,168 เพลง จัดเป็นวรรณกรรมร้อยกรองที่มีความสละสลวยในเรื่องของสัมผัส มีรูปแบบคล้ายคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทกลอน แต่ด้วยธรรมชาติของเพลงที่ไม่มีความตายตัวในเรื่องของจำนวนคำ จำนวนวรรค และสัมผัส เช่นวรรณกรรมร้อยกรองประเภทอื่น ๆ จึงไม่สามารถนำหลักเกณฑ์ของคำประพันธ์ที่แน่นอนมาจับ ลักษณะการประพันธ์รูปแบบของเพลงได้ เพราะตัวกำกับรูปแบบของเพลงหรือลักษณะการประพันธ์เพลง คือ จังหวะ และท่วงทำนองเป็นสำคัญ อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของเพลงที่แตกต่างจากคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทอื่น ๆ ดังที่ อัมพร สุขเกษม (2524 : 132) ได้กล่าวถึงเนื้อร้องของเพลงไว้ว่า

เนื้อร้องของเพลงในปัจจุบัน อาจนับว่าเป็นร้อยกรองได้ด้วยเหตุผลที่ว่า แม้จะมิได้มีบังคับฉันทลักษณ์ตายตัว แต่ละเพลงมีลีลาท่วงทำนองสัมผัสต่างกันไป แต่ทุกเพลงมีลักษณะ

เหมือนร้อยกรอง คือการมีจังหวะวรรค มีสัมผัสในวรรคและระหว่างวรรค ทั้งเนื้อเพลงแต่ละท่อน (ยกเว้นท่อนแยก) จะมีจำนวนคำและสัมผัสเหมือนกันในแต่ละเพลงด้วย... บางเพลงนอกจากแต่งขึ้นใหม่ตามบังคับของท่อนองเพลงดังกล่าวแล้ว อาจใช้ลักษณะคำประพันธ์มาใช้ เช่น โคลง กาพย์ กลอน เป็นต้น

สมาคมนักแต่งเพลง (2526 : 132) ได้กล่าวถึงหลักการแต่งเพลงไว้ว่า "การแต่งเพลงนิยมแต่งเป็นบทร้อยกรองตามรูปแบบเก่าของเพลงไทยเดิมคือบทเพลงต้องเป็นกลอนหรือโคลง ดังนั้นผู้แต่งเพลงจึงยึดหลักว่า ต้องแต่งให้มีสัมผัสเหมือนกลอน คือมีสัมผัสนอกสัมผัสใน เพื่อความไพเราะและง่ายต่อการจดจำของผู้ฟัง" ซึ่งพยางค์ มุกดา ก็เป็นนักประพันธ์เพลงท่านหนึ่งที่ยึดขนบธรรมเนียมในการแต่งเพลงอย่างเคร่งครัด พยายามรักษาไว้ซึ่งฉันทลักษณ์และสัมผัสตามลักษณะคำประพันธ์เท่าที่จังหวะ และท่อนองดนตรีจะเอื้ออำนวยให้และปรากฏบทเพลงของพยางค์ มุกดา หลายบทเพลงที่มีลักษณะคล้ายกลอนสุภาพมากกว่าฉันทลักษณ์อย่างอื่น เช่น

เพราะโรงเรียนให้วิชาภาษาศาสตร์ ให้ความฉลาดแหลมหลักเป็นศักดิ์ศรี
ให้ประพดิกิริยาวาจาดี ให้มากฉมึมรยาทไม่ขาดแคลน
ทั้งโรงเรียนให้ความคิดริบผิชอบ ให้รอบคอบงานอื่นตั้งหมั่นแสน
ทั้งศีลธรรมศาสน์ไม่คลอนแคลน ให้ทั้งแก่อนาคตอันงดงาม
(กรรณนักเรียน. 2503)

ท่วงท่อนองเขียน

คำว่า "ท่วงท่อนองเขียน" หรือ "Style" นี้ กุหลาบ มลลิกะมาส (2519 : 21) ให้ความหมายว่า "สไตล์ หมายถึง ท่วงท่อนองที่แสดงออกเป็นลักษณะเฉพาะตัวของกวีแต่ละคน กวีต่างก็มีแบบเป็นของตนเองปรากฏอยู่ซ้ำ ๆ จนสรุปได้ว่างานที่กวีใครเป็นผู้แต่ง นักเขียนมีวิธีวางลำดับเนื้อเรื่อง เลือกใช้ถ้อยคำ ประโยค วรรคตอนหรือแสดงแนวความคิดอันเป็นลักษณะของตนเองไปต่าง ๆ กัน

ในการวิจัยฉบับนี้ จะศึกษาท่วงท่อนองเขียนของพยางค์ มุกดา ในการสร้างวรรณกรรมเพลงแต่ละชิ้น โดยจะศึกษาเฉพาะทางด้าน การเลือกใช้ถ้อยคำและโวหาร อันเป็นศิลปะ

การประพันธ์ที่สำคัญค่านึงของกวีในการสร้างวรรณกรรมของตนให้มีความงามทางการใช้ภาษาและเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่า

พยางค์ มุกดา เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลและสถาบันต่าง ๆ ว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการใช้ถ้อยคำภาษา สำนวนโวหาร มาเรียบเรียงเป็นบทเพลงที่มีความไพเราะ มีคุณค่าทางภาษา มีท่วงทำนองการเขียนที่น่าสนใจ สามารถสร้างบทเพลงได้หลากหลาย เป็นที่นิยมของผู้ฟังทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยพบว่า พยางค์ มุกดา มีลักษณะเฉพาะตัวในการเลือกใช้ถ้อยคำ และโวหารต่าง ๆ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา จุดมุ่งหมาย หรือบุคคลที่กล่าวถึงในบทเพลงนั้น ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. การเลือกสรรคำใช้เพื่อให้ความหมายของบทเพลงหนักแน่นขึ้นกว่าเดิม

พยางค์ มุกดา มีวิธีการเลือกใช้คำเพื่อให้บทเพลงมีความหมายหนักแน่นขึ้นกว่าเดิม ผู้ฟังเกิดความรู้สึกคล้อยตามได้โดยการใช้คำซ้ำเป็นส่วนใหญ่ เช่น

ต่างพวก ต่างพรรค ต่างทัศนะ

ต้องรับภาระหน้าที่

(นันทานายก. 2530)

เป็นการซ้ำคำเพื่อให้เห็นว่าทุกคนแม้จะต่างกลุ่ม ต่างความคิด แต่ล้วนต้องปฏิบัติหน้าที่

ไม่ลืม ไม่ลืม ไม่ลืม ถ้อยคารักรักว่า

จากไกล จากไกล จากไกล แต่ตัวหัวใจคงมัน

(น้องคิดโง่พี. 2507)

บทเพลงนี้ใช้คำว่า "ไม่ลืม" เป็นการย้ำความหมายให้หนักแน่น ใจที่แน่นอนจะอยู่ห่างไกลเพียงใดก็ยังรักกันคงเหมือนเดิม

คลั่งต่างคนไกลคลั่ง ได้ฟังเข้าคำ เต็มาร้องเล่น

เป็นเพลงแบบร็อค แบบร็อค แบบร็อค แล้วก็บอกว่า คัลล่า คัลล่า คัลล่า

ทุกแห่งก็ต้องนำ ต้องนำ ต้องนำ ร็อคแอนด์โรลแพร่หลาย

(โรคลั่งร็อค. 2500)

"โรคลั่งร็อค" เป็นบทเพลงที่ พยงค์ มุกดา ใช้การซ้ำคำเพื่อเน้นความหมาย ให้เด่นชัดว่าคนสมัยนี้กำลังนิยมการร้องและเต้นแบบร็อค

น้ำท่วมฝนแล้งก็ไม่ว่า ขอให้ป่า ได้เป็นนายก

ป่า ไม้เหลือตกก็ไม่ว่า ขอให้ป่า ได้เป็นนายก

ข้าวถูกแพงก็ไม่ว่า ขอให้ป่า ได้เป็นนายก

พื้งบ้านใครก็ไม่ว่า ขอให้ป่าได้เป็นนายก

(ป่า. 2530)

เพลง "ป่า" แสดงให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังทราบถึงความต้องการอันแท้จริงของบุคคลในเพลงนี้ว่ามีความต้องการให้ "ป่า" ซึ่งเป็นคำสรรพนามแทนบุคคลที่เคารพศรัทธาให้ได้เป็นนายกรัฐมนตรี โดยจะกล่าวถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่าจะมีสถานการณ์เช่นใดไม่ว่า ขอให้ "ป่า" ได้เป็นนายก ซึ่งพยงค์ มุกดา ได้ค้นวิธีการซ้ำคำ ซ้ำความมาแสดงความหมายของบทเพลงให้สามารถสื่อความหมายหนักแน่นขึ้นกว่าเดิม ให้ผู้ฟังและผู้อ่านสามารถรับความรู้สึกนั้นได้ทันที

2. การใช้คำเพื่อเน้นความรู้สึก

การใช้คำเพื่อเน้นความรู้สึกนี้ พยงค์ มุกดา ใช้เพื่อสร้างความต่อเนื่องของจินตภาพกับความรู้สึกของผู้ฟังและผู้อ่าน ด้วยการซ้ำคำซ้ำ คำอุทาน และการหลากคำ เช่น

เอาความขมขึ้นไปทิ้งแม่โขง

ให้มันไหลลง ไหลลง ไหลลง

ไหลลงทะเล

(เอาความขมขึ้นไปทิ้งแม่โขง. 2512)

บทเพลงนี้ผู้แต่งพยายามแสดงให้เห็นถึงความขอกช้า ความขมขื่นที่มีมาก จนรับไม่ไหว ถึงต้องนำความขมขื่นไปทิ้งแม่น้ำโขงเพื่อหวังให้ ความขมขื่นนั้น ไหลลงสู่ท้องทะเล จึงนำการ ขำคามาใช้ คือ ขำตรงคำว่า "ไหลลง" เพื่อบอกจุดประสงค์ของผู้แต่งว่าต้องการทิ้งความ ขอกช้าขมขื่นให้ไหลลง.. ไหลลง ไปไกล ไปเรื่อย ๆ จนไหล ไปสู่ท้องทะเลเป็นการเน้นความ รู้สึก โดยใช้คำซ้ำ คือคำว่า "ไหลลง"

ไอ้อกเอ๋ย ใครเลยจะผินใจเศร้า รักเราเมื่อครู่ขึ้นชูชิตเซย
กรรมเอ๋ย หรือเขาเคยสร้างมา ฮัม...ฮัม...

(ราตรีนิราศ. 2494)

การใช้คำอุทานในการประพันธ์เพลงนี้ จะช่วยเน้นอารมณ์ความรู้สึกที่เศร้าสร้อย ของผู้ประพันธ์ ที่มุ่งแสดงให้เห็นถึงความเศร้าใจที่เกี่ยวกับความรักอันไม่สมหวังว่ามีความทุกข์ ความเศร้าเพียงใด ด้วยคำอุทานคำว่า "ไอ้อกเอ๋ย" ทำให้ได้อารมณ์เศร้านั้นชัดเจนขึ้น

ว้าย...เจ้าชู้ไม่เลือกที่
มิวายยกท่า...ไอ้ย

บางคนมีลูกตั้งสามตั้งสี่
ต้องนั่งนวดพันทันใหญ่
(แหมบ้าน่า ไม่อาย. 2496)

คำอุทาน "ว้าย" หรือ "ไอ้ย" ในเพลงแหมบ้าน่า ไม่อายนี้ ทำให้เราสืบสาร จากผู้ประพันธ์ได้ว่า มิได้มีจุดมุ่งหมายที่แสดงความไม่พอใจคนเจ้าชู้จริงจังนัก เป็นการกล่าว กระแซ่ที่เล่นที่จริงเท่านั้น ช่วยทำให้ความเขาลง

- (ข1) ไอ้ย ส่วนตัวผม เขาเรียกปากันทุกที่
- (ข) ไอ้ คำนวณเสนินคี่ ขอบราธิ์รับฝากตัว...
- (ข2) เอ๊ะ ใครกันครับคนที่บ้าน
- (ข) ผู้กำกับการแข่งขันฟุตบอลไทย

(ข1) คงพอ (ข) อ้อ มัว

(ข1) โอ้ย ปวดหัวคงเป็นไอ้ (ข2) ผมปวดท้องรอน้ำได้ชอภัยสวัสดิ์

(นักเลงไม้. 2500)

เพลงนักเลงไม้มี คำอุทานมาก เป็นการร้องโต้ตอบกันของชาย 2 คน กับหญิง 1 คน ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับ ชาย 2 คน ที่มาจับผู้หญิงคนเดียวกันต่างพยายามไถ้อวดตนเอง จนในที่สุดผู้หญิงก็เป็นคนกล่าวให้รู้ความจริงว่าตนเองนั้นมีสามีแล้ว และสามีนั้นเป็นผู้กำกับการแห่งพลับพลาไชย ทำให้ชาย 2 คน ที่กำลังไถ้อวดตนเองอยู่นั้น รีบหนีจากไป ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ การใช้คำอุทานของพยางค์ มุกดา ในเพลงนี้ จะพบว่า มีการใช้อย่างจงใจ เพื่อให้เกิดอารมณ์สนุกสนาน และเน้นความแจ่มแจ้งในถ้อยคำของแต่ละคน ที่มุ่งแสดงอารมณ์ แสดงความต้องการเสนอตัวให้อีกฝ่ายรู้จัก ช่วยให้ผู้หญิงเกิดอารมณ์คล้อยตามได้ง่าย และการใช้คำอุทานในที่นี้ สามารถเรียกร้องความสนใจ ทั้งผู้ร้อง และผู้ฟังได้ดีมาก ตรงจุดนี้ยังเป็นการแสดงความเด่น หรือความสามารถเฉพาะตัวของพยางค์ มุกดา ในการเลือกใช้ถ้อยคำ คือนำคำอุทาน มาช่วยให้เกิดเพลงสนุกสนาน เร้าอารมณ์ ก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจได้ง่าย

นอกจากนี้ พยางค์ มุกดา ยังใช้วิธีการหลากคำซึ่งเป็นวิธีการหลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำ ๆ กันในที่ใกล้เคียงกัน แม้ว่าการหลากคำในหลาย ๆ บทเพลงเป็นผลมาจากการใช้สัมผัส เป็นการหลากคำเพื่อเร้าทาสัมผัสก็ตาม แต่เมื่อพยางค์ มุกดา ใช้แล้วกลับทำให้ไม่เกิดความน่าเบื่อหน่ายและเป็นการเน้นความรู้สึกของผู้อ่านหรือผู้ฟังอีกด้วย เช่น

อันความรักมักชวนชักให้ใจลุ่มหลงระเร่
เปรียบดังเปลวเพลิงที่ได้จุนเจือเชื้อไฟไหม้ลาม...
(ใจใจซึ้ง. 2518)

ใส่ภาอะโรอย่างนี้ ใส่กือะไรสุดแสน
(ยิ่งกินยิ่งมัน. 2517)

ความรักคลั่งจากฟ้ามา พัดเมฆาพาหริว ไปในภากว้าง
(รักด้วยน้ำตา. 2516)

การหลากคำในเพลงใจใจซึ้ง คือ มีการใช้คำว่า "เพลิง" กับคำว่า "ไฟ" ซึ่งทั้งสองคำนี้มีความหมายอย่างเดียวกันแต่อยู่ในวรรคเดียวกัน พยงค์ มุกดา ใช้คำว่าไฟ เพื่อให้สัมพันธ์กับคำว่าได้ เช่นเดียวกับคำว่า ไสยาและไสกในเพลงยิ่งกินยิ่งมัน และคำว่า ฟ้ากับนภา ในเพลงรักด้วยน้ำตา

นอกจากนี้ยังมีการหลากคำเพื่อเน้นความรู้สึกที่ทบทวนขึ้น เช่น

-แล้วเราจะรักกันได้อย่างไร เจ็บหัวใจ ปวดหัวใจ สับสนหัวใจจะ โรยอย่างนี้
ฉันเฝ้ารักก็รักไปซี คุณไม่สน ไม่ไยดี ไม่คิดว่าฉันก็มีหัวใจ...
(แล้วเราจะรักกันได้อย่างไร. 2514)

การหลากคำในเพลงนี้คือคำว่า "เจ็บหัวใจ" "ปวดหัวใจ" และ "สับสนหัวใจ" ซึ่งแม้จะมีรูปคำแตกต่างกันไปบ้าง แต่ก็ทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเข้าใจความหมายของทั้งสามคำนี้ได้ดีว่ามีความหมายเหมือนกัน คือ ความทุกข์ ความชอกช้ำแสนสาหัสที่ได้รับจากความรักที่ไม่สมหวัง แต่ พยงค์ มุกดา หลากคำเพื่อเน้นความรู้สึกทุกข์มากยิ่งขึ้น

3. การใช้คำมีความหมายเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและสถานการณ์ของบุคคล

วรรณกรรมเพลงของ พยงค์ มุกดา ที่นำมาศึกษาในครั้งนี้มีจำนวน 1,168 เพลง จึงมีความหลากหลาย กว้างขวางทั้งด้านเนื้อหา จุดประสงค์ในการแต่ง และภาษาที่ใช้ในการแต่งแต่ละบทเพลง ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า พยงค์ มุกดา ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้คำให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและสถานการณ์ของบุคคลที่กล่าวถึงในบทเพลง

3.1 การใช้คำที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

พยางค์ มุกดา จะเลือกสรรคำใช้ให้เหมาะกับเนื้อหาของบทเพลง ถ้าเพลงใดเน้นบรรยากาศชนบท ชีวิตของชาวบ้าน การชมธรรมชาติ ความเป็นลูกทุ่ง พยางค์ มุกดา ก็จะเลือกใช้คำง่าย ๆ เมื่อฟังหรืออ่านแล้วสื่อความได้ทันที เช่น

-แม่ดอกกระถินที่ริมกระถาง	อย่าน้อยใจเลยแม่นาง
เขาปลูกต่างรั้วริมทุ่ง	ไม่มีกระถางสำหรับกระถิน ไร่กลิ่นจรวง
เช่นกลีบกุหลาบหอมฟุ้ง	ที่เขาขรุ้งให้อยู่กระถาง...

(แม่ดอกกระถิน. 2516)

การใช้คำง่าย ๆ ในการสร้างเพลงแม่ดอกกระถินในลักษณะนี้ มีในบทเพลงอื่น ๆ อีกมาก คือ คำที่นำมาเรียบเรียงเป็นบทเพลงนั้นเป็นคำที่ง่ายแก่การเข้าใจ ไม่มีศัพท์ยากใด ๆ แต่พยางค์ก็ได้ซ่อนความหมายที่ลึกซึ้งไว้ในบทเพลงของเขา ซึ่งอย่างไรก็ตามผู้ฟัง หรือผู้อ่าน ก็สามารถเข้าใจความหมายนั้น ๆ ได้เพราะพยางค์จะมีบริบท แสดงความหมายของเนื้อความทั้งหมดว่ามุ่งเสนอหรือแสดงสิ่งใดแก่เรา

ลักษณะของการใช้คำในบทเพลงนี้มีความเหมาะสมกับเรื่องหรือเนื้อหาของบทเพลงกล่าวคือ เป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับต้นกระถิน อันเป็นต้นไม้ที่หาง่าย และคนนิยมปลูกเป็นรั้วบ้านบ้าง ตามคันนาบ้าง ดังนั้น พยางค์ มุกดา จึงได้เลือกใช้คำง่ายแก่การเข้าใจ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเพลง ผู้อ่านหรือผู้ฟังเข้าใจได้ทันที เพราะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งที่เข้าใจกันอยู่แล้ว

-ปู่ตายายท่านเกิดตายกับไร่และนา	ต่างอยู่กับมาดามประสาชีวิตไทย
ธรรมชาติเป็นหัวใจชีวิต ไทย ไม่เขื่อระอา	เข้าก็ตื่นจูงควายออกไปไถนา
คว่ำตะข่องสู่มะเบีคออก ไปหาปลา	เราหนักเราพาพญา เราหาพี่มาผูกหมากัน

(ชีวิตไทย. 2522)

พยางค์ มุกดา ประพันธ์เพลงชีวิตไทยด้วยคำง่าย ๆ สอดคล้องกับเนื้อหา
ที่มุ่งเสนอภาพของคนไทยที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นภาพการทอผ้า ไถนา
จูงควาย ต้มปลา หรือหว่าน หว่าน หว่าน จึงเป็นภาพที่เราพบเห็นอยู่เสมอ เมื่อพยางค์ มุกดา
นำเสนอภาพชีวิตคนไทยด้วยบทเพลงของเขาด้วยคำง่าย ๆ เราก็สามารถรับรสความนั้นได้
ชัดเจนและรวดเร็ว

เมื่อพยางค์ มุกดา กล่าวถึงชีวิตของคนเชื้อชาติต่าง ๆ หรือคนในชนบท
ภูมิภาคต่าง ๆ พยางค์ มุกดา ก็ใช้เลือกคำภาษาถิ่น ภาษาต่างประเทศมาใช้
เช่น การใช้ภาษาถิ่นอีสาน

- ฟังเสียงขอ อ้ออ้ออยู่ทำไม ไฉนบรรเลงมา

ฟังเสียงแคนเล่นแถมองเหลียวแลดูเห็นหน้า...

คิดคะเนถึงแต่บ้านแสนสงสารหมู่เฮา...

(เสียงจากอีสาน. 2522)

-...แม่นเคมีคู่ขวัญ ทนาวุราจะได้กัน ฮ่วมสัมพันธ์กับอ้ายบ่

อย่าไปรักคามต้องการ หมู่อีสานคนสี่ทอ...

(ฮักเจ้าสาวอีกसान. 2522)

บทเพลงข้างต้น มีการใช้คำภาษาถิ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(อีสาน) ไม่ว่าจะเป็นคำว่า ไฉ (ใคร), บ่ (ไม่), หมู่เฮา (หมู่เรา, พวกเรา) แม่น
(ใช้), ได้ (ได้), ฮ่วม (ร่วม), อ้าย (พี่) ฮัก (รัก) มาประกอบบทเพลง ทำให้ได้อารมณ์
ได้อรรถรสยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาของบทเพลงที่เกี่ยวกับชีวิตของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดังนั้นการใช้ภาษาถิ่นของชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาใช้ในบทเพลง ก็ยัง
ทำให้ได้บรรยากาศคล้ายตามเนื้อหาเพลงมากยิ่งขึ้น

การใช้ภาษาถิ่นเหนือ

-ร่อนลงสารีการร่อนลง ร่อนลงสารีการร่อนลง

ร่อนลงหน่อยสาลิกา เอ๊ย ร่อนลงแล้วฟังอ้ายซิแอ่วเพลง...ละหน้า...

(สารีการร่อนลง, 2512)

-ขึ้นเหนือ เพื่อลิ้มฮักปักทรวง เพื่อลิ้มฮักหลอกลง บ่วงสวาทที่มีคอกใจ
เศร้าเหลือเจือฮักของคนเมืองใต้ ข้าเจ้าข้าร่าให้ตรอมหัวใจกินน้ำตา...

จากเมืองน่านลิบทันมานั้น ฮักของเบ็นก็เงินจางห่างหาย...

(ขึ้นเหนือ, 2504)

-หมู่เฮาเอ๋ยฟังข้าเจ้าเผยถ้อยวาที่ ก่อนเคยมีสาวงามที่ซื้อเครือฟ้า
ผู้ชายชาวใต้แอ่วมามีนามว่าร้อยศรีพร้อม...

(น้ำใจชาวเหนือ, 2504)

เนื้อหาของบทเพลงข้างต้นนี้มีการใช้คำภาษาถิ่น ซึ่งพยางค์ มุกดา
ได้เลือกคำภาษาถิ่นมาใช้ในบทเพลงข้างต้นตลอด เพราะบทเพลงสารีการร่อนลง ขึ้นเหนือ
และน้ำใจชาวเหนือ ข้างต้นนี้ มีเนื้อความเกี่ยวกับชาวภาคเหนือ ดังนั้น พยางค์ มุกดา จึงนำ
ภาษาถิ่นของภาคเหนือมาใช้ในการแต่งเพลงเหล่านี้ เพื่อให้ได้บรรยากาศ ได้ความเป็น
ชาวเหนือมากที่สุด ทำให้บทเพลงนี้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น คำว่า อ้าย (พี่), แอ่ว
(เที่ยว), ฮัก (รัก), เจือ (เชื้อ), บ่ (ไม่), เบ็น (เขา), หมู่เฮา (หมู่เรา),
ข้าเจ้า (เรา, ข้าพเจ้า, คำนวนตัวผู้พูด)

น่าสังเกตว่าพยางค์ ไม่นิยมแต่งเพลงที่ใช้ภาษาถิ่นได้เลย อาจเป็น
เพราะว่าพยางค์ มุกดา ไม่ผูกพันกับท้องถิ่นภาคใต้ หรือขาดความเชี่ยวชาญด้านภาษาถิ่นใต้
ก็ได้

หรือในกรณีกล่าวถึงคนเชื้อชาติต่าง ๆ บนผืนแผ่นดินไทย พยงค์ มุกดา ก็จะนำคำที่เป็นภาษาของคนเชื้อชาตินั้นมาประกอบในบทเพลง ซึ่งพยงค์ มุกดา มักนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้กับบทเพลงประเภทคลอซซัน และจะใช้ในลักษณะของการทับศัพท์ เช่น คำภาษาจีน

-จีนเจียยู่อี่

สวัสดีปีใหม่

พี่น้องทั้งจีนและไทย

ให้มีโชคชัยชัณฐ...

...เซ่งลี้ให้มีกำไร

ขอให้อายุยืนยืน

(สุขสันต์วันตรุษจีน. 2515)

-มีขอมมาขาย ไถ้วก๊วก๊วก ไล่ไปยฮ่า

แป๊ะจิ้นพรจากเมืองจิ้นแสนไกล

มีที่อาศัยนอนมีเสื้อผืนหมอนใบ

แป๊ะโอรบจ้างไปงานใด ๆ ทำได้ไม่ละ...

(แป๊ะโอ. 2522)

พยงค์ มุกดา ประพันธ์เพลงประเภทสนุกสนาน คลอซซันข้างต้นนี้ เกี่ยวกับชาวจีน สามารถสร้างเพลงให้สนุกสนาน สื่อความหมายได้ชัดเจน ได้รับความทันที โดยการนำคำภาษาจีนมาใช้ในบทเพลงด้วย แต่ด้วยลักษณะของความเป็นพยงค์ มุกดา ที่มักจะสื่อความหมายมายังผู้อ่าน หรือผู้ฟัง ให้เข้าใจได้ทันที และลึกซึ้ง พยงค์ จึงใช้ในลักษณะทับศัพท์ คือ เขียนคำอ่านของคำนั้น ๆ ในลักษณะภาษาไทย เช่น

จีนเจียยู่อี่

-สวัสดีปีใหม่

เซ่งลี้

-ขาย

แป๊ะ

-ลง

ไถ้วก๊วก๊วก ไล่ไปยฮ่า

-มีขอมมาขาย

คำภาษาอังกฤษ เช่น

-ใจดีใจดีนิกรรมดา หน้าข้าวหน้าขาวราวกับนางฟ้า
ใครเห็นก็ว่า อิมพอสสิเบิล หน้าตาชมพู แต่ใจน้องดำเหลือเกิน...
(ใจดีนิกรรมดา. 2515)

-...เอ้อหลานเอ๋ยลุงเขยชอบใจ อยากเห็นของใหม่ค่าใช้จ่ายลุงเบย์
เอื่อนั้นสาวที่เเจ แพมวิเศษยังงี้ก็ยังมีแต่
...ฮัลโล คาร์ลิ่ง โกอิงคนสวย ให้อูไปด้วยลุงจะช่วยค่าใช้จ่าย...
(ออร์เลทกับลุงเขย. 2502)

- <u>แฮปปี</u> <u>แพมิลี่</u>	<u>แฮปปี</u> <u>แพมิลี่</u>
<u>แฮปปี</u> <u>แฮปปี</u> <u>แฮปปี</u>	<u>แฮปปี</u> <u>แพมิลี่</u>

ครอบครัวที่แสนสุข สนุกสนานอย่างนี้...
(แฮปปีแพมิลี่. 2521)

บทเพลงข้างต้นนี้ พยงค์สร้างรสนิยมของเพลงด้วยการนำภาษาต่างประเทศมาใช้ คือ ภาษาอังกฤษ และใช้ในลักษณะทับศัพท์ ซึ่งจากการศึกษาและสัมภาษณ์ พยงค์ ในการเลือกใช้คำภาษาต่างประเทศในบทเพลง ก็พบว่า นำมาใช้เพื่อให้บทเพลงได้รสนิยม สนุกสนาน ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน และผู้ฟัง ซึ่งคำแต่ละคำที่นำมาใช้จะเป็นคำที่ไม่ยากนัก และส่วนใหญ่จะนำคำที่คนในสมัยนั้น ๆ กำลังนิยมใช้กันอยู่ เมื่อมาใช้ในบทเพลง ผู้อ่าน หรือผู้ฟังก็สามารถเข้าใจคำนั้น ๆ ได้ และพยงค์ ก็มักพยายามสร้างบริบทให้เราเข้าใจได้ว่าคำภาษาต่างประเทศที่นำมาใช้นั้น หมายความว่าอย่างไร ดังเนื้อหา และการใช้คำภาษาอังกฤษในบทเพลงข้างต้น เช่น

อิมพอสสิเบิล - Impossible - เป็นไปไม่ได้
เบย์ - pay - จ่าย

ทีนเอย	- Teenage	- วัยรุ่น
ฮัลโล	- Hello	- สวัสดี
คาร์ลิ่ง	- Darling	- ที่รัก
โกอิง	- Going	- ไป, กำลังไป
แฮปปี้	- Happy	- ความสุข
แฟมิลี่	- Family	- ครอบครัว

3.2 การใช้คำเหมาะสมกับสถานภาพของบุคคล

ความหลากหลายของเนื้อเพลงทำให้ปรากฏบุคคลต่างสถานภาพกันมากมาย พยางค์ มุกดา เลือกใช้ถ้อยคำได้เหมาะสมกับสถานภาพของบุคคล เช่น

เมื่อกล่าวถึงองค์พระมหากษัตริย์

-...ยิ่งใหญ่ว่าไทยเรามีเสวตรจักร มหากษัตริย์สูงส่ง

ดำรงราชย์เป็นเมืองขัณฑ์ไทย

รัฐธรรมนูญหลักเกิดทุนอธิปไตย

(มาร์ชแผ่นดินทอง, 2495)

-...มหากษัตริย์ แห่งจักรวาล
ทางสัมพันธ เพื่อชาติ และประชา
นิกรจึงสพสุสันต์ เสมอมา

ทุก ๆ พระองค์ ปลูกสร้าง
อุทิศ ชีวาท คงมั่น
(ข้า มหากษัตริย์ฯ)

พระบารมีปกเกล้า ชาวไทยในกรุณา
พระกรุณา อธิคุณล้ำค่า พระราชกิจ เพื่อไทยประชา
อ้าองค์ พระทรงเกษมสำราญ
พระเกียรติยศ จงปรากฏ เกริกไกร

ร่มเย็นเช่นสาย พระพิรุณ
ข้าวรวงพุทธเจ้า ภูมิใจ
พระบุญญา อธิการ สดใส
เป็นหลักไทย ยิ่งใหญ่ไชโย

ไทย (ไชโย) ร่วมใจ (ไชโย)

ร่วมใจถวายพระพร (ไชโย)

จง (ไชโย) อมร (ไชโย) อมตะคู่ประชา

(ข้า ร่มเย็นฯ)

เป็นหลักไทย ยิ่งใหญ่ ไชโย (ไชโย ไชโย ไชโย ไชโย)...

(พระบารมีปกเกล้า, 2511)

บทเพลงทั้งสองบทเพลงที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับองค์พระมหากษัตริย์ไทย พยางค์ มุกดา ได้เลือกใช้ถ้อยคำในการประพันธ์บทเพลงประเภทนี้โดยใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับองค์พระมหากษัตริย์ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและสถานการณ์ขององค์พระมหากษัตริย์ อันเป็นประมุขของประเทศ ถ้อยคำที่นำมาใช้จึงจำเป็นต้องนำคำประเภทคำราชาศัพท์มาใช้

เมื่อกล่าวชมสาวจีน

สวมกั๊พ้าเจ้างามเดิน หากใครเห็นวันตะลึงลาน
ผิวหยกอกแอ๋มแก้มแดงดังท้อบาน สวยแลหวาน ครึ่งตราอยู่อาจีนต์
(เหมยเมืองไทย. 2501)

พยางค์ มุกดา แต่งเพลง "เหมยเมืองไทย" เพื่อกล่าวพรรณนาถึงความงามของสาวจีนที่มาอยู่ในประเทศไทย ซึ่งพยางค์ มุกดา ได้เลือกใช้ถ้อยคำสุภาพได้เหมาะสม น่าสัมผัสหรือลักษณะเฉพาะของคนจีนมากกล่าวถึงด้วย เช่น คำว่า เหมย กั๊พ้า คอกท้อ เป็นต้น

เมื่อกล่าวชมสาวบ้านป่า

แม่ศรีเอยแม่ศรีบ้านนา แม่งามไปตามประสาชาวนาข้าวไร่
เหมือนดังช้างเผือกแผงในพญาไพร เปรียบดังบัวบังใบเหมือนเพชรอยู่ในปลักคม
(แม่ศรีบ้านนา. 2503)

การกล่าวชมความงามในบทเพลงนี้ เป็นการกล่าวชมความงามของหญิงสาวในชนบท การใช้คำต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นคำง่ายและน่าสัมผัสคล้องจองกันมาเปรียบเทียบ

เมื่อกล่าวชมสาวกรุง สาวมีเกียรติ มีชื่อเสียง

เลอโฉมลักษณ์หา อาภัสรา นงคราญ
 นางสาวจักรวาลทั้งโลกละลาน ขานนามนางสาวไทย
 ...เกียรติไทยวัฒนา อาภัสรา นารี
 มิ่งขวัญแห่งสตรี เหมือนแก้วมณีเหมือนนารีในสุธา
 (แต่อาภัสรา. 2508)

บทเพลงนี้กล่าวชมความงามของอาภัสรา ซึ่งเป็นสาวไทยคนแรกที่ได้รับตำแหน่งนางงามจักรวาล พยัคฆ์ มุกดา จึงเลือกใช้คำศัพท์เพื่อให้เหมาะสมกับเกียรติตำแหน่งที่สาวงามของประเทศไทยได้รับมา

-เมื่อกล่าวถึงชาวสลัม

คนทุกคน คนทุกคน ก็คนเหมือนกัน มีหูตาปากและฟันถึงฟันจะหลอ
 ก็ธรรมดา จะร้ายจะรวยก็เพร่ ไม่สวยก็ตามแต่ กรรมจะสูงจะเตี้ยจะต่ำ
 ก็สุดแต่กรรมทำมา จะเศร้าจะสุข จะชุกจะชน ไม่เป็นไร (ข้า)
 ขอเพียงให้มีน้ำใจ ให้อภัยแล้วโลกไสภา... (สร้อย)...
 สลัมของเรามีคล้ายปน ด้วยคนทุกวัย ไม่รู้ว่าใครต่อใคร ถึงดีถึงร้าย
 ก็ไม่ถึงบ้า จะค่าจะทอ จะหลอกจะล้อก็เพียง สนุก ถ้าแม้มีใครเกิดทุกข์
 ก็ช่วยปลุกปลอบเข้าน้ำตา จะโกรธก็เมื่อง กระทบกระทั้ง ก็ลั่นกับฟัน (ข้า)...
 ครั้นแล้วเรายื่นมือให้กัน เราก็อภัย สนิทกลับตา (สร้อย)...
 (สลัมสำราญ. 2512)

การใช้คำในบทเพลง "สลัมสำราญ" เป็นการใช้คำที่ผู้อ่านหรือผู้ฟังสามารถเข้าใจความหมายได้ทันที เพราะเป็นการใช้คำง่ายมาเรียบเรียงเป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพชีวิตของชาวสลัมที่มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย แม้ฐานะจะยากจนก็อยู่กันอย่างมีความสุข

-เมื่อกล่าวให้เด็กฟัง

เรียน อยากได้วิชา	เราจึงต้อง มาเรียน
อยากมีความรู้ ครูจึงให้ เราอ่านเขียน	เรียนไว้ เป็นกองทุน
เป็น อยากได้ พบเห็น	และเป็นผู้ ทรงคุณ
อยากเดินก้าวล้ำไป ในโลกเวียน	เปลี่ยนหมุน ต้องทุน ความรู้ คู้ใจ
จาก อนุบาล ผ่านประถม	สู่ มัธยม ผ่านเขาวัย
ก้าวเข้าเตรียม ต่อมหา วิทยาลัย	เติบโตใหญ่ ไปทุกปี
เรียน ถ้าเรารักเรียน	ความเพียร ต้องมี
เพื่อนคู่ชีวิต ท่ตามติดกาย ไม่หนี	อยู่ที่ ความรู้ ไร่เรียน...
	(เรียน. 2524)

บทเพลง "เรียน" พยงค์ มุกดา ต้องการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับคุณค่าของการศึกษาเล่าเรียนให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังตระหนักถึงคุณค่านั้นได้ทันที จึงเลือกใช้คำง่ายเพื่อให้เข้าใจความหมายของเนื้อเพลง ช่วยให้สื่อความหมาย สื่อจุดมุ่งหมาย ถึงผู้อ่านหรือผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในวัยเด็กที่ควรรู้คุณค่าของการศึกษา

เมื่อกล่าวถึงพ่อแม่

หากพ่อหากแม่ ไม่มีความรัก	ลูกเอ๋ย เจ้าจักเกิดได้อย่างไร
รักของแม่พ่อ เหมือนห่วงคล้องคอยยิ่งใหญ่	หากลูกพลัดพรากไปพ่อแม่คนใด ไม่เสียใจบ้าง
หากพ่อหากแม่ ไม่เป็นทางเสื่อ	ลูกเอ๋ย เจ้าก็ดังเรืออับปาง รักในวัยรุ่น
ว่ารุ่นเหมือนคนหลงทาง ขาดเหตุผลเหนี่ยวรั้ง	เจ้าจะต้องผิง ตัวเองทั้งเป็น
	(อันชนกชนนีรักเจ้า. 2513)

การใช้คำในบทเพลงที่กล่าวถึงพ่อแม่ พยงค์ มุกดา จะใช้คำง่าย แต่มีความหมายลึกซึ้ง ให้เห็นถึงพระคุณของพ่อแม่ และความรักที่พ่อแม่มีแก่ลูก ซึ่งในบทเพลงนี้ พยงค์ มุกดา ได้เปรียบเทียบความรักของพ่อแม่ที่มีแก่ลูกว่าเปรียบเสมือนห่วงคล้องคอยยิ่งใหญ่ และพ่อแม่ทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ ชี้แนะทิศทางชีวิตให้แก่ลูก เหมือนทางเสื่อที่บังคับทางให้แก่เรือที่แล่นลอยบนผืนน้ำ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า พยางค์ มุกดา สามารถเลือกใช้ด้วยคำต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของบุคคลได้อย่างเหมาะสมและมีความประณีตในการใช้คำมาก อันแสดงให้เห็นถึงความสามารถทางวรรณศิลป์ของนักประพันธ์เพลงท่านนี้

4. การมุ่งใช้คำเพื่อให้เกิดจินตภาพ

การใช้คำเพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามและนึกถึงภาพตามนั้น พยางค์ มุกดา จะเลือกใช้คำที่มีเสียงเสนาะอันเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้เกิดความบันเทิงเป็นอย่างยิ่ง ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

งุงงงหนักหนาเงินตราเจ้าน้อย ไม้ว้ายวันเลยทุกวี่วัน
ชมรมเชื่อถือเล่าลือลั่นงุ่นง่านแต่เงินงงงกัน เสียงขลุ่ยซิบกันออกนอกระชิ่ง
(อาณาจักรเงิน. 2534)

บทเพลงนี้มีการใช้เสียง /ง/ ซึ่งแสดงความไม่แน่นอน งุงง ซึ่งทั้งคำทั้งเนื้อหามีความสอดคล้องกัน อันเป็นเสียงเสนาะที่ให้อารมณ์ ความรู้สึกคล้อยตามเนื้อหาของบทเพลง

นอกจากนี้ยังมีการใช้คำที่ทำให้เกิดจินตภาพอีกหลายอย่าง เช่น การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ การใช้โวหารภาพพจน์ชนิดต่าง ๆ ดังนี้

-การเลียนเสียงธรรมชาติ

-...หวิว หวิว พริ้วพริ้วตา ดุจดั่งหมิงน้ำตาขาว
เยือกเย็นเป็นฝอยลอยพราย ละอองดาวจากนภา
(วังน้ำค้าง. 2517)

บทเพลงนี้ พยางค์ น้าธรรมชาติของ "น้ำค้าง" ที่พริ้วตกเป็นฝอยมาจากท้องฟ้า ว่าคือน้ำตาของดวงดาว ที่หล่นจากท้องฟ้าสู่พื้นดิน โดยน้าด้วยเสียงของน้ำค้าง "หวิว หวิว" อันเป็นคำที่สามารถสะท้อนความรู้สึกได้ดี

- ไอ้กุกโก๋ เจ๊ียบ ๆ กุก ๆ ๆ ๆ ลูกร้องเจ๊ียบ ๆ

แม่ก็เรียกมาคุยดิ้น ท้ามาหาเกินตามประสาให้ชื่นใจ

(ไอ้กุกโก๋. 2521)

บทเพลงนี้ใช้คำเลียนเสียงสัตว์ คือ เสียงของลูกโก๋ ที่ร้อง "เจ๊ียบ ๆ กุก ๆ ๆ ๆ" ช่วยให้เนื้อหาของเพลงน่าสนใจ อ่าน หรือ ฟัง แล้วเกิดความรู้สึกเบิกบานใจ และเอ็นดู เกิดจินตนาการภาพแม่โก๋ที่เรียกลูก ๆ ตัวเล็ก ๆ มาคุยเขี่ยอาหารกินกัน

- ครืน ครืน ครืน เสียงลมเสียงคลื่นถาโถม โครมครืน (ซ้ำ)

เหมือนท่มกับสาวกระเช้าสาวท (ซ้ำ) เกล้าเสียงคลื่นสาครอยู่ครืน ครืน...

(ร่างงัดคลื่น. 2514)

พยางค์ มุกดา นำเสียงของธรรมชาติ มาใช้กับบทเพลงหลายบทเพลง อันเป็นความสามารถในการนำเสนอผลงานเพลงที่น่าสนใจ และได้สรรกรสวิธีหนึ่ง ทำให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังเกิดจินตนาการ อารมณ์สะเทือนใจคล้อยตามบทเพลงได้ง่าย เช่น เพลงร่างงัดคลื่นนี้ ก็ได้้นำเสียงของลมของคลื่น ที่กระทบฝั่ง "ครืน...ครืน" มาเปรียบเทียบ หรือมาแทนอาการ อารมณ์ของคนซึ่งในที่นี้ ก็คือ ชายท่มกับหญิงสาว คล้ายวิธีการสร้างบทอัศจรรย์ที่นาธรรมชาติมากล่าวแทนอาการแสดงพฤติกรรมของคน อันเป็นวิธีที่ทำให้ข้อความ หรือบทประพันธ์นั้น ๆ ไม่น่าเกลียดจนเกินไป

- การใช้โวหารภาพพจน์

พยางค์ มุกดา นำโวหารภาพพจน์มาใช้กับบทเพลงที่ต้องการเสนอเนื้อหาเสนอความรู้สึกให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดจินตภาพและอารมณ์สะเทือนใจคล้อยตามเนื้อหาของเพลง ซึ่งการใช้ภาพพจน์เพื่อเปรียบเทียบนี้ พยางค์ มุกดา ใช้ได้อย่างหลากหลาย เช่น - การใช้คำอุปมา

-คนลงรักจริง
จะขัดขวางกางกัน

ยังห้ามเหมือนยังยั่วกัน
ยังเหมือนนั้นมันไปราคองไฟ
(คนจะรักกัน. 2499)

-รักฉันนั้นเหมือนดังตะวัน
รักดังหมู่ปลารักวารี
เหมือนบนครีส์วาทพันดินเดียวกัน

มันรักปากฟ้า
เหมือนดังกับหวานแสนจะรักแก้วมณี
(ช้วนจิวันคร. 2496)

-...เพียงแค่นี้เคราะห์กรรมบันดาล ถึงต้องพลัดถิ่นสิ้นบ้าน
ชุกซ่อนชนชาวลี้ ไร้แผ่นดิน

(ดั่งไร้แผ่นดิน. 2500)

-ฉันทาพลัดถิ่น ไร้ที่อยู่ถิ่นหลับนอน
ต้องไปยบดินคูนกนหมื่นเหลืองอ่อน

ใช้ชีวิตเร่ร่อนสัญจรตลอดมา
พลัดที่ทางบินว่อนร่อนหลง
(คูนกนหมื่นแสงรัง. 2496)

บทเพลงที่ยกมาข้างต้น พยงค์ มุกดา ได้เลือกใช้คำที่แสดงการเปรียบเทียบ (อุปมา) สิ่งที่เป็นนามธรรมกับรูปธรรม เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ และเข้าใจในเนื้อหาของเพลงอย่างซาบซึ้ง คำที่พยงค์ มุกดา นำมาใช้ในการเปรียบเทียบในบทเพลง ได้แก่คำว่า เหมือน ดัง ดั่ง คจ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการใช้โวหารภาพพจน์ชนิดอื่น ๆ อีก เพื่อช่วยให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังซาบซึ้งและเข้าถึงสิ่งที่ พยงค์ มุกดา ต้องการนำเสนอในบทเพลง เช่น

- การใช้อุปลักษณ์

-ลูกเอ๋ยลูกรักของพ่อไม่มีรักใดก่อเท่าความรักของพ่อที่มีต่อขวัญตา
(ลูกรักของพ่อ. 2516)

-น้ำนมของแม่ที่รินหลังไหล เลี้ยงลูกแต่เยาว์ถึงใหญ่
คือเลือดในกายแม่นี้ เพื่อชีวิตลูกสุขแสนดี
 (น้ำนมแม่. 2517)

-หนูเป็นลูกน้อยเกิดจากชีวิตวิวิธ ทั้งแม่และพ่อกอบก่อลูกมา
เป็นขวัญใจและแก้วตา ต่างปรารถนาลูกเป็นไข่ทอง
 (เพื่อลูก. 2500)

-อ้อมอกคุณอบอุ่นและน่า แหวนทอง ต้องแห่งดวงใจใหญ่หลวง
คือสิ่งหวงจั่นยิ่งกว่าใด เป็นวิมานที่ฉันขออิงพิงใกล้
มอบหมายกายใจ รักดีไว้ในอ้อมอกคุณ
 (อ้อมอกคุณ. 2500)

คำที่พยางค์ มุกดา นำมาใช้ในบทเพลงที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ ช่วยให้
 ความหมายของเนื้อหาบทเพลงชัดเจนขึ้น เป็นการเปรียบเทียบของสองสิ่งที่มีความหมาย
 เท่าเทียมกัน เหมือนกัน พยางค์ มุกดา ได้นำคำอุปลักษณณ์มาใช้ในบทเพลง เช่น คำว่า เท่า
 คือ เป็น เป็นต้น

- การใช้คำบุคลาธิษฐาน
 เช่น

-...ถึงบทถึงตอนสวรรค์โปรดปราน ฉันจนเกินต้องการ ประทานให้ข้า
ถึงบทเจยขามนุษย์เรียกพาน้ำตาตกพร่า สวรรค์ทาประหนึ่งใจเผลา
 (วอนสวรรค์. 2516)

เพลงนี้ได้กล่าวถึง "สวรรค์" ว่ามีบทบาทสำคัญต่อสภาพความเป็นอยู่
 ของมนุษย์ ซึ่งผู้แต่งได้ตัดพ้อต่อ "สวรรค์" ดังว่า "สวรรค์" นั้น มีชีวิต มีจิตใจ สามารถ
 รับรู้ หรือกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดังคนที่มีชีวิตโดยทั่วไป

-หัวล้านรานระทม	ผมทนมันสมคบพันร่ว่ง
โดยไม่เคยจะท้วง	หนังหัวเราแสนเศร้า
เหมือนคนรักที่เขา	มาทอดทิ้งไป
	(หัวล้านรานระทม. 2520)

พยางค์ มุกดา ได้นำโวหารประเภทบุคลาธิษฐาน มาใช้กับบทเพลง ได้อย่างเหมาะสม ชวนสนใจ เช่นเพลงนี้ได้กล่าวถึง "เส้นผม" มีอาภักิริยา มีความรู้สึก เช่นเดียวกับคน คือ กล่าวว่า "เส้นผม" ว่า ไม่มีความท่วงโยต่อหนังหัวเลย จึงหนีไป บ่อยให้กลายเป็นคนหัวล้าน ซึ่งเพลงนี้เป็นเพลงประเภทสนุกสนานตลกขบขัน การนำโวหาร ประเภทนี้มาใช้ในบทเพลงจึงชวนให้สนุกสนาน น่าสนใจยิ่งขึ้น

-ความจนกับฉันมันเป็นเพื่อนกัน	มันคอยผูกพันมันเป็น เช่นเรา
เราเคยใกล้ชิดกันมาก่อน	เราเคยเคียดรื้อนระทมเศร้า
มันเป็นเพื่อนเราที่แสนดี...	
	(ความจนกับฉันเป็นเพื่อนกัน. 2520)

บทเพลงนี้ผู้แต่งได้กำหนดให้ "ความจน" ที่ไม่มีตัวตน เป็นเพื่อนกับคน มีความรู้สึก มีกิริยาอาการ ราวกับเป็นคน ๆ หนึ่ง อันเป็นความสามารถเฉพาะตัวของพยางค์ ที่สามารถนำสิ่งที่ป็นนามธรรม มาเล่า มาแสดงอาการราวกับเป็นคน ซึ่งส่งผลดีต่อบทเพลง ของพยางค์ คือ ได้รับความสนใจ และผู้อ่าน หรือผู้ฟังเกิดความคิด เกิดความสะเทือนใจ ตามอารมณ์ ตามเนื้อหา ที่ผู้แต่งนำเสนอ

การใช้คำบุคลาธิษฐานเป็นการทำให้สรรพสิ่งทั้งหลายที่ไม่ใช่คน ให้แสดง อาภักิริยาต่าง ๆ ใดราวกับเป็นคนดังตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ทั้งนี้เพื่อต้องการสร้างเรื่องราว ธรรมดาให้มีชีวิตชีวากระตือรือร้นและเกิดความสะเทือนใจ เห็นภาพตามเนื้อหาของบทเพลง

-การใช้สัญลักษณ์ เพื่อให้สิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่ง เช่น

-...สู่คลากงูยงทอง
แต่เพราะอารมณ์ปรารถนา

จากฝูงหงส์ลงเกลือกดม
คัดสินใจ ไกลห่าง ไปพันหนายังแลหาร่ำไร
(ใกล้กันวาเดียว. 2522)

ในที่นี้ กล่าวถึง "ยงทอง" ซึ่งเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งมาแทน "หญิงสาว" เพื่อให้ข้อความนั้นน่าสนใจ ชวนให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังคิด ตีความว่าบทเพลงนี้กล่าวถึงเรื่องใดสิ่งใด เป็นการเร้าความสนใจ และฝึกให้วิเคราะห์วรรณกรรม เป็นการท้าทายความคิดของผู้ฟัง หรือผู้อ่าน อันถือเป็นความสามารถอย่างหนึ่งของผู้ประพันธ์วรรณกรรม

-น้ำผึ้งหยดนี้ไม่มีพิษภัย
แล้วใยต้องทุกข์ ๑ ๑ ๑ ต้องทรมาน
น้ำผึ้งจากรวงที่สุดหวงใจ
แล้วใยต้องซ้ำ ๑ ๑ ๑ กับคาลบลู
นี้คุณจะรักหรือคุณจะฆ่าฉัน...

มีแต่ละมุนละไมให้แต่ความอ่อนหวาน
เหมือนเกลี้ยงประหารให้อายอดสู
ยอมถูกาให้กับคั้นไปทนได้เพื่อศักดิ์
ร้ายเสียจนคุณเหมือนมัจจุราช

(มัจจุราชสีน้ำผึ้ง. 2517)

พยางค์ มุกดา นา "น้ำผึ้ง" ซึ่งมีรสหวาน มีค่ามาแทน "หญิงสาว" ที่มีความงามด้วยคุณค่าพร้อม และในขณะเดียวกันก็ได้นำ "มัจจุราช" ซึ่งเราเข้าใจ และรู้จักกันโดยทั่วไปว่าเป็นบุคคลที่มีอำนาจ น่าเกรงขามมีหน้าที่ในการลงโทษ จนดูเหมือนเป็นคนใจร้าย นั้นมาแทน "ชายหนุ่ม" ที่มีอำนาจ เทียบหญิงสาว มีสิทธิจะทำอะไรก็ได้โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของใคร ซึ่งการใช้โวหาร ประเภทสัญลักษณ์ (Symbol) เช่นนี้ ช่วยทำให้วรรณกรรมนี้มีคุณค่าทางปัญญา

-การใช้คำที่กล่าวเกินจริง (อติพจน์) เป็นศิลปะในการใช้ภาษาอย่างหนึ่งของ
พยางค์ มุกดา ที่มุ่งเน้นอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อ่านให้คล้อยตามคำที่กล่าวเกินจริง ซึ่ง ไม่ถือว่าเป็นการหลอกลวง เช่น

-เจ้าเป็นดวงใจจริงเออ รักเธออยู่

แหะใจคุดังได้ แหะใจคุดังจะพบเพลงรักที่ยิ่งใหญ่

ซ่อนไว้ไม่คลายคีน...

(เจ้าเป็นดวงใจ. 2516)

อาการ "แหะใจคุดังได้" เป็นการกล่าวเกินความจริง ที่ผู้ประพันธ์
มิได้ตั้งใจจะหลอกลวงผู้อ่าน หรือผู้ฟัง แต่ต้องการเน้นให้เข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกของ
ผู้ประพันธ์ที่ยังมีความรักมั่นคงอย่างเต็มเปี่ยม จึงทำให้แหะใจคุดังได้ อันเป็นศิลปะการใช้
ภาษาที่ทำให้เราเข้าใจความรู้สึก และอารมณ์สะเทือนใจต่าง ๆ ของผู้ประพันธ์ได้ดี

-...คนลงรักกัน

กามแพงแข็งกันก็พัง...

ความรักมีพลาณภาพ

คิมซึ่งซิมซาปตราบเท่าชีวิตเรานั้น

ห้ามน้ำไม่ไหล

ห้ามไฟมิให้มีควัน

ห้ามอาทิตย์ห้ามดวงจันทร์

หยุดคนเค้นค้อยห้ามดวงใจ...

(คนจะรักกัน. 2499)

บทเพลงนี้ก็เช่นเดียวกัน พยางค์ มุกดา ได้นำโวหารประเภทอติพจน์
(Hyperbole) มาใช้เน้นข้อความ เน้นอารมณ์ของผู้ประพันธ์ ซึ่งกำลังมีความรัก ว่าไม่
สามารถห้ามได้ โดยพยางค์ได้นำคำ นำนัยความต่าง ๆ มากกล่าวเปรียบเทียบให้เห็นชัด
เพื่อมุ่งให้เกิดความเข้าใจ ความรู้สึกของคนที่กำลังมีความรัก

-ฉันรักเธอแม่เพียบเสมอกับดวงชีวิต	รักเธอชั่ววินวินคร
...มากมายราวกับห้วงมหรรณพ	มีรู้จบคงกับมีทากัน
แต่มั่นคงเหมือนดั่งสิ่งขจรช่อนแผ่นดิน	ทั้งความซื่อสัตย์มีคใจคงมั่น
ดั่งตะวันช่อค้อฟ้า...	

(ช้วนวินวินคร. 2496)

การนำภาพพจน์มาเปรียบเทียบกับลักษณะเหล่านี้ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เพลงเด่น
ขึ้น เพราะบทเพลงที่ดี จะต้องสามารถทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังได้ทั้งอารมณ์ ความรู้สึก และ
จินตภาพตามเนื้อหาของบทเพลง

5. การใช้คำเรียบเรียงเพื่อเล่าเรื่องต่าง ๆ หรือสั่งสอน

พยางค์ มุกดา มีกลวิธีในการเลือกใช้คำมาเรียบเรียงบทเพลงได้เหมาะสม
ทั้งเนื้อหา และความมุ่งหมายของบทเพลง ในการใช้คำเรียบเรียงเพื่อเล่าเรื่องต่าง ๆ หรือ
เพื่อมุ่งสั่งสอนบุคคล พยางค์ มุกดา จะใช้คำง่ายไม่ใช้ศัพท์ยาก และใช้โวหารประเภทต่าง ๆ
สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเนื้อหาบทเพลง เช่น

-มีจุดมุ่งหมายเพื่อเล่าเรื่องให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังทราบ พยางค์ มุกดา เลือกใช้
บรรยายโวหาร เช่น

-...แหล่งเมืองแร่แร่แต่สวนยาง	สิ่งสร้างทรัพย์สืบแผ่นดินไทย
ป่าเราข้าวปลาหาทั่วไปทะเลกว้างใหญ่	ใจโลและสุขสมบูรณ์
เกาะแก่งแหล่งวิไลหลายตำบล	บ้านเรือนเหมือนนิมิตผู้คนเอื้อเพื่อเกื้อกูล
คนได้ใจซื่อถือเทิดทูนส่งเสริมฐานะเพิ่มพูน	เกื้อกูลซึ่งกันและกัน
อยู่ทิศทางเหนือห่างพื้นดิน	ไม่ลืมทักษิณถิ่นสวรรค์
จิตใจไม่คลายสายสัมพันธ์	สามัคคีมั่นรักกันเหมือนพี่น้องเอย

(ทักษิณวลีก. 2504)

บทเพลงนี้มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับภาคใต้แก่ผู้อ่าน ทั้งสภาพความเป็นอยู่ สภาพบ้านเรือน ทรัพยากร และนิสัยใจคอของคนใต้ ซึ่งพยางค์ มุกดา ได้อธิบายไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วนตามสภาพความเป็นจริงที่ได้พบเห็นมาแต่ง ให้ความรู้แก่ผู้ฟัง และผู้อ่านให้เข้าใจ และมีความรู้เกี่ยวกับภาคใต้มากยิ่งขึ้น

-อันชาติไทยแต่สมัยโบราณ	เราเรียกขานว่าสยามนามเดิม
เรารุ่งเรืองเพราะประเทืองจนเจิม	วัฒนธรรมศิลปกรรมไทยเดิม
วันยังส่งเสริมสยามให้นามขจร	ด้วยการร่ำพ่อนระหง
ทรวดทรงองค์เฒ่าแสนอ่อน	คู่ราชธานีศรีสง่าประชากร
เกียรติขจรเรื่องพ่อนราไทย...	

(วัฒนธรรมราไทย. 2519)

บทเพลง "วัฒนธรรมราไทย" พยางค์ มุกดา ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทย และวัฒนธรรมสำคัญที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ชาติไทย อยู่คู่ชาติไทยคือการราไทย

-มีจุดหมายเพื่อแสดงรายละเอียดความรู้สึกหรือสิ่งต่าง ๆ พยางค์ มุกดา นำการพรรณนาโวหารมาใช้ในการเรียบเรียงบทเพลง เพื่อแทรกความรู้สึกเข้าไปด้วย เช่น

คลื่นลมลูบจูบหาคนขาว	หม่อมะพร้าวเย้ายวน
เรือนลอยคว้างนงนางนวล	ดั่งเชือกขวนขึ้นฤดี
	(เกาะงานความฝัน. 2515)

พยางค์ มุกดา กล่าวชมความงามของธรรมชาติที่เป็นเกาะว่างความ โดยแสดงออกมาให้ผู้ฟัง หรือผู้ฟังรับรู้ถึงความงามของเกาะ และความรู้สึก ของผู้แต่งที่มีต่อความงามนั้น ซึ่งในที่นี้พยางค์ ได้ร่ำพ้องร่ำพันถึง ความงดงามของเกาะและสภาพธรรมชาติ โดยรอบอย่างละเอียด พร้อมทั้งแทรกความรู้สึกของตนออกไปในผลงานด้วย

-เมฆน้อยลอยกว้างอยู่กลางฟ้า คังข้า ไร้พ่อก็ใจหาย
แม่จำพ่ออยู่ไหนไม่เห็นกาย ทั้งลูกชายกำพร้าหน้าตานอง
(ครวญหาพ่อ. 2513)

จากบทเพลงนี้ ผู้แต่งได้แทรกความรู้สึกของตนออกมากับบทเพลงมีการกล่าวเปรียบเทียบสภาพธรรมชาติ กับสภาพของตนเอง แล้วแสดงความรู้สึก ความต้องการมีพ่อ การใช้พรรณนาโวหารในบทเพลง จะช่วยให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟัง ได้รับความรู้สึกต่าง ๆ ตามเนื้อหาของเพลง ก็ทำให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ คล้อยตามได้ง่าย

-นางฟ้าอ่าองค์ลงมาจากไหน เจ็ด โฉม ใจ โลเหมือนนางในหล้า
ประหม่าประหม่าพาเพื่อพะวง เหมือนเทพธิดาหยาดฟ้ามาคิน
เหมือนอัมรินทร์เสกสรรปั้นส่ง ให้อยดององค์ลงมากเกิดกาย
งามพิศตรึงมองเพียงเพ็ญจันทร์แจ่มฟ้า งามสองดวงตาเหมือนดาราแจ่ม
แอร่มแอร่มกระพริบแพรวพราว ไม้ดอกแย้มบานกลีบนี้แย้มร้าง
ยิ้มเฮอร์ริงทรวง ไม่รู้แท้งหน่าย ดอกไม้ยังอายยิ้มแข่งกานดา
(จอมใจจิตรกร. 2514)

บทเพลงนี้เป็นการกล่าวชมความงามของหญิง ว่าสวยงามมากยากที่จะหาใครมาเสมอเหมือนได้ มีการพรรณนาอย่างละเอียด ราชันราชัน ถึงความงามไว้อย่างเด่นชัด ด้วยการเปรียบเทียบให้เห็นถึงความงามของหญิงสาวผู้นั้นอันช่วยให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟัง เกิดจินตนาการตาม และเห็นความงามของหญิงสาวผู้นั้นด้วย

-มีจุดมุ่งหมายเพื่อสั่งสอนหรือชี้แนะแนวทาง พงศ์ มุกดา จะใช้เทศนาโวหาร และสาธกโวหาร เป็นลักษณะในการนำเสนอเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควร ซึ่งเป็นการสั่งสอนโดยแสดงให้เห็นถึงเหตุและผลของการปฏิบัติในสิ่งต่าง ๆ (เทศนาโวหาร) นอกจากนั้นจะยกเรื่องราวหรือตัวอย่างประกอบเหตุและผลนั้น (สาธกโวหาร) เพื่อให้เกิดความเข้าใจตามเนื้อหาของบทเพลง เช่น

...หมคั่ว หมคั่วเย็นพลี หัวใจละเหี่ย
การพนันไม่ยากเผชิญ เรื่องมวยเรื่องม้าต้องห่างเหิน
ถ้าหากเราเปลี่ยนการพนันก็หมคั่ว

(หมคั่ว. 2511)

จากการศึกษาเพลงนี้ พบว่าผู้แต่งมุ่งชี้แจงให้เห็นโทษของการพนันจึงได้
สั่งสอนผู้อื่นให้เห็นโทษของการพนันด้วย ซึ่งผู้แต่ง ได้สั่งสอนอย่างมีเหตุผล พยงค์ จะใช้โวหาร
ประเภทเทศนาโวหาร เมื่อต้องการสอนเนื้อหาของเพลง ในแนวของการสั่งสอน ดักเตือน
โดยแสดงทั้งเหตุ และผล ให้เห็นชัด และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

-สิ้นพ่อแม่ไป เหมือนสิ้นร่มไทรใบบุญ	ไว้แล้วซึ่งไถ่ถอนพ่อแม่การอยู่คุ้มครอง
สิ้นอ้อมแขนที่เคยปกป้อง	สิ้นสายตาที่เคยเฝ้ามองประคับประคองลูกยา
สิ้นคนเคยรักเหมือนไทรที่หักกลางต้น	แผลหัวใจดังปืนกึ่ง ใบหล่นเลยลบลดา
รากไทรนี้ยังมีขีวราครดด้วยหยดน้ำตา	มีขีวมันคงพันตาย
แต่ศิษย์ครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์วิद्याทาน	เหมือนสิ้นตะวันแสงพรพรรณราย
ศิษย์ทั้งมวลทวนให้ใจหาย	ชื่อของครูไม่รู้ตายศิษย์ทั้งหลายขอเทิดบูชา

(ร้อง ให้หาครู. 2515)

บทเพลงนี้ พยงค์ มุกดา ใช้ทั้งเทศนาโวหาร และสาธกโวหาร คือ
สั่งสอนด้วยเหตุ และผล (เทศนาโวหาร) พร้อมทั้งยกเรื่องราวประกอบ (สาธกโวหาร)
ให้เห็นชัดขึ้น ผู้อ่าน หรือผู้ฟังจะได้คิด และเข้าใจจุดมุ่งหมายของบทเพลงนั้น ๆ ว่ามุ่งเสนอ
เนื้อหาประเภทการสั่งสอน ดักเตือน ในเรื่องใด มีเหตุผล หรือไม่ และเรื่องราว หรือ
ตัวอย่างที่ยกมาประกอบนั้น น่าสนใจ หรือน่าเชื่อถือเพียงใด

-หากพ่อหากแม่ไม่มีความรัก	ลูกเอ๋ยเจ้าจักเกิดได้อย่างไร
รักของแม่พ่อเหมือนท่วงคลื่นคอยยิ่งใหญ่	หากลูกพลัดพรากไปพ่อแม่คนใดไม่เสียใจบ้าง
หากพ่อหากแม่ไม่เป็นทางเสือ	ลูกเอ๋ยเจ้าก็ดังเรืออับปาง
รักในวัยรุ่นว้าวุ่นเหมือนคนหลงทาง	ลูกเอ๋ยเจ้าจักเติบโตอย่างไร

...หากพ่อหากแม่ไม่มีความรัก ลูกเอ๋ยเจ้าจักเติบโตอย่างไร
 เพราะคนวัยเจ้าถือเอาหัวใจเป็นใหญ่ เด็กกำพร้ามากมายจึงเกลื่อนเมืองไทยเห็นไหม
 ลูกเอ๋ย
 (อันชนกชนนีรักเจ้า. 2513)

บทเพลงนี้ก็เช่นเดียวกันที่นำเทศนาโวหาร และสาธกโวหารมา
 ประกอบกัน อันเป็นลักษณะที่ผู้พูด หรือผู้ประพันธ์วรรณกรรม นิยมใช้กันเพื่อให้ข้อความใน
 เรื่องต่าง ๆ นั้นเด่นชัดขึ้น ดังเช่นบทเพลงอันชนกชนนีรักเจ้า นี้ได้พยายามมุ่งเสนอให้บุตร
 ธิดา รับรู้ความรักของบิดามารดา ที่มีต่อบุตรธิดา เพื่อเป็นการสั่งสอน บุตร ธิดา
 วิธีการใช้ภาษา ได้หลากหลายเช่นนี้ เป็นความสามารถเฉพาะตัวของผู้ประพันธ์แต่ละท่าน
 แม้บางครั้งจะมีลักษณะการใช้ภาษาที่คล้ายคลึงกัน แต่เมื่อศึกษาแล้วก็จะได้พบความแตกต่างของ
 ผู้ประพันธ์แต่ละท่าน จะทำให้ทราบว่าผู้ประพันธ์แต่ละท่านเลือกใช้คำ หรือโวหารประเภทนี้
 ในงานประพันธ์ของตนประเภทใด และใช้เพื่อจุดประสงค์ใด ดังที่ผู้วิจัยได้ศึกษาศิลปะการ
 ประพันธ์ของพยางค์ มุกดา ในการสร้างงานวรรณกรรมเพลง ที่มีการนำถ้อยคำ และโวหาร
 ลักษณะต่าง ๆ มาช่วยยืให้ผลงานนั้น ๆ มีคุณค่า มีความงาม ทางภาษา จนได้รับการยอมรับว่า
 ผลงานของพยางค์ มุกดา มีคุณค่าทางวรรณศิลป์

บทที่ 4

โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่ปรากฏในบทเพลง

การศึกษาวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากจะ ได้รับรู้เนื้อหาสาระ และได้รับความบันเทิงแล้ว ยังจะ ได้รับรู้เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดหรือจินตนาการของผู้แต่งด้วยความคิดและจินตนาการของกวีที่ถ่ายทอดออกมาในวรรณกรรมแต่ละชิ้นนั้น อาจกล่าวได้ว่า เกิดมาจากอารมณ์สะเทือนใจเมื่อกวีมองเห็น รู้สึก สัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะเป็นการมองโลก มองชีวิตหรือสัมผัสสิ่งแวดล้อมรอบตัวจนกลายเป็นแรงบันดาลใจมาถ่ายทอดในรูปแบบของวรรณกรรมได้อย่างมีศิลปะ ลักษณะของการมองโลก มองชีวิตนี้เรียกว่าเป็นโลกทัศน์ของบุคคลหรือโลกทัศน์ของกวี

โลกทัศน์อาจเป็นตัวแทนทิศทางของชีวิตและสังคมได้ กวีซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมย่อมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลดังกล่าวนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่ากวีย่อมจะมีโลกทัศน์ที่เกิดจากการมองโลก และสังคมที่เกี่ยวกับมนุษย์ ธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ เมื่อกวีสร้างวรรณกรรมจึงย่อมที่จะถ่ายทอดโลกทัศน์เหล่านี้ออกมาไว้ในผลงานของตนอันเป็นการสนองอารมณ์ส่วนตัวของกวีที่เกิดจากการได้สัมผัสกับสภาพชีวิตของมนุษย์ในสังคมในสมัยของกวีเอง ดังนั้นการศึกษาวรรณกรรมของกวีท่านใดท่านหนึ่งย่อมจะทำให้ทราบถึงโลกทัศน์ของกวีท่านนั้นได้ ด้วยเหตุผลนี้จึงสามารถเชื่อได้ว่าการนำเอาวรรณกรรมเพลงของ พยางค์ มุกดา มาศึกษา จะทำให้ทราบถึงโลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อมนุษย์และสังคมได้อย่างชัดเจน

การศึกษาวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ในครั้งนี้พบว่า พยางค์ มีความสนใจและมีความคิดเกี่ยวกับชีวิตและสังคมในลักษณะที่กว้างขวาง ลึกซึ้ง ชี้ให้เห็นถึงการเข้าใจในชีวิต และสิ่งที่เป็นจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้นโลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่ปรากฏในบทเพลงที่นำมาศึกษาทั้งหมด ส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับมนุษย์และสังคมมากกว่าเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกโลกทัศน์ที่ปรากฏในบทเพลงของพยางค์ มุกดา ได้ดังนี้คือ

1. โลกทัศน์ที่มีต่อมนุษย์

1.1 สถานภาพของบุคคล

1.2 สถาบันทางสังคม

1.3 การดำเนินชีวิต

2. โลกทัศน์ที่มีต่อธรรมชาติ

2.1 ธรรมชาติให้ความสวยงาม สดชื่น

2.2 ธรรมชาติให้ประโยชน์

3. โลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ

3.1 คติความเชื่อทางศาสนา เรื่องบาป - บุญ เวนกรรม

3.2 ความเชื่อสิ่งลึกลับ สิ่งศักดิ์สิทธิ์

โลกทัศน์ที่มีต่อมนุษย์

การศึกษาโลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา นั้นพบว่า พยางค์ มุกดา ให้ความสำคัญกับมนุษย์มาก ทั้งนี้เพราะเขาเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในโลกนี้เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ดังนั้นเขาจึงสร้างบทเพลงที่สะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ที่พยางค์ มุกดา มีต่อมนุษย์ ดังนี้

1. โลกทัศน์ที่มีต่อสถานภาพของบุคคล

สถานภาพของบุคคล หมายถึง การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคคลในสังคม เช่น สถานภาพของบิดา - มารดา สถานภาพของเพศชาย เพศหญิง เป็นต้น

1.1 โลกทัศน์ที่มีต่อบิดา - มารดา

จากการศึกษาบทเพลงของพยางค์ มุกดา พบว่า พยางค์ มุกดา ให้ความสำคัญกับมารดามากกว่าบิดา ซึ่งพิจารณาได้จากบทเพลงทั้ง 1,168 เพลงจะกล่าวถึงบิดาไม่มากนักและไม่ลึกซึ้งเท่ากับการกล่าวถึงมารดา เช่น

...แม่จำ...แม่จำ
เหมือนขาดร่มไทรเหมือนไร้ร่มบุญ

เพราะลูกภาพร่ำจึงว่าวุ่น
อกใครจะอุ่นดังอกมารดา...
(ครวญหาแม่ 1. 2516)

แม่ผู้มีพระคุณอยู่ในหัวใจ
ความรักใดที่ว่าแน่น
แม่มีหัวใจใหญ่เกินนี้
อันทุกข์ภัยไหนจะมาต้อง

โลกนี้ไม่มีใครแล้วเหมือนดังแม่
ยังไม่เที่ยงแท้รักของแม่เสมือนทอง
เปี่ยมทั้งด้วยความหวังดีแลเต็มห้อง
ทรงแม่กันมองทุกข์ภัยมิให้ปีทา...
(แต่แม่. 2517)

...อันความรักของใคร ไม่ซึ่งจริงใจ เท่าความรักแห่งมารดา
 เป็นรักเดียวที่แน่นอน ไม่มีเคลื่อนคลอน หลอกลวงมารยา
 ความรักแม่อิ่งใหญ่เปรียบเหมือนดอกไม้น้ำพระพุทธรูป
 ชีวิตเราที่เกิดมาแม่คอยเสนาหา แก้วตาขวัญใจ...
 (ความรักของแม่. 2515)

น้ำนมของแม่ที่รินหลังไหล เลี้ยงลูกแต่เยาว์ถึงใหญ่
 คือเลือดในกายแม่นี้ เพื่อชีวิตลูกสุขแสนดี เลือดในอกแม่นี้มอบพลีให้เลี้ยงชีวัน...
 (น้ำนมแม่. 2517)

จากบทเพลงที่ยกเป็นตัวอย่างทั้ง 4 เพลงนี้ จะเห็นได้ว่าพยางค์ มุกดา มีความรัก
 เกิดทนต์บุษามารดาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งบทเพลงของเขาสละสลวยที่สะท้อนทัศนะที่มีต่อมารดาให้เห็นอย่าง
 ชัดเจนว่าเป็นผู้เสียสละเลี้ยงดูบุตรธิดาให้เจริญเติบโตจนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ แม่ตัวมารดา
 เองจะเห็นดีเห็นชอบเพียงไรก็สละตนเพื่อลูก พร้อมจะปกป้องลูกให้พ้นจากทุกภัยทั้งปวง
 นอกจากนั้นพยางค์ มุกดา ยังมองเห็นถึงค่าน้ำนมของมารดานี้มีค่ามากมายมหาศาล เพราะลูก
 ได้รับน้ำนมของมารดามาหล่อเลี้ยงร่างกายจนเจริญเติบโต พระคุณของผู้เป็นมารดานั้นยากที่จะ
 ตอบแทนให้หมดไปได้

ส่วนความสำคัญของบิดานั้น พยางค์ มุกดา กล่าวถึงไม่มากนักมักจะกล่าวถึงรวมกับ
 มารดา แต่อย่างไรก็ตาม พยางค์ มุกดา ก็มีโลกทัศน์ที่ดีต่อผู้เป็นบิดา ดังปรากฏในบทเพลง
 ดังนี้

เมสน้อยลอยคว้างอยู่กลางฟ้า ค้างขำไร้พ่อก็ใจหาย
 แม่จำพ้ออยู่ไหนไม่เห็นกาย ทั้งลูกชายก็พำน้ำตานอง
 พ่อเราคือ ไผ่อยู่ที่ใดได้เคยเห็นหน้า โอ้พ่อจำบนฟ้าสूरียังส่อง
 ขาดพ่อก็ค้างเหือน้อยคล้อยตามแม่โขงไหลล่อง ไร้ผู้คอย ค้มอกปกป้อง
 ลูกซนองน้ำคาริน เหมือนนกบินอยู่เดียวดาย เหมือนลูกชายก็พำน้ำ...
 (ครวญหาพ่อ. 2513)

บทเพลง "ครวญหาพ่อ" นี้ พยงค์ มุกดา ได้แสดงให้เห็นถึงความรัก ความผูกพันของพ่อกับลูกที่ต้องการอยู่ใกล้ชีวิตกัน พยงค์ มุกดา ได้พรรณนาให้เห็นถึงความรู้สึกของลูกที่ต้องการพ่อ แสดงถึงทักษะของ พยงค์ มุกดา ที่มีต่อผู้เป็นพ่อในแง่ดี และตระหนักถึงความสำคัญของผู้เป็นพ่อที่มีต่อลูก ซึ่งถ้าลูกต้องขาดพ่อ ก็เหมือนชีวิตที่ขาดคนคอยคุ้มครองปกป้อง

1.2 โลกทัศน์ที่มีต่อสถานภาพทางเพศ

โลกทัศน์ที่มีต่อสถานภาพทางเพศในที่นี้คือโลกทัศน์ของพยงค์ มุกดา ที่มีต่อความเป็นชายและความเป็นหญิง ซึ่งสถานภาพทางเพศนี้จะทำให้บุคคลต้องประพฤติปฏิบัติตนแตกต่างกัน

พยงค์ มุกดา มีโลกทัศน์ต่อสถานภาพทางเพศ ดังนี้

1.2.1 โลกทัศน์ที่มีต่อสถานภาพของหญิง พยงค์ มุกดา เห็นว่าหญิงที่ดีจะต้องรักษานวลสงวนตัว ประพฤติดี เรียบร้อย เก่งการบ้านการเรือน ไม่คบหาสมาคมกับชาย โฉมงามเกินงาม จนกว่าจะได้แต่งงานตามประเพณีมีรักเดียวใจเดียว จากการศึกษาบทเพลงที่เกี่ยวกับหญิงหลายบทเพลงจะแสดงให้เห็นทักษะของพยงค์ มุกดา ที่เกี่ยวกับหญิง ใสศ โดยจะเน้นความสำคัญที่การรักษานวลสงวนตัวมากที่สุด คือให้ความสำคัญแก่ความบริสุทธิ์ของหญิง ใสศว่าเป็นเรื่องใหญ่ ต้องรักษาไว้ให้ปราศจากมลทินทั้งหลายด้วยมองว่าหญิงที่ไม่แต่งงาน ถ้าต้องสูญเสียความบริสุทธิ์ไปแล้วก็หาค่าหาความสุขมิได้ ดังกล่าวไว้ในบทเพลงต่อไปนี้

หอมเอ๋ย ชวนเชยหนอพุทธชาติ	ขาวดาราขสละอาคถ์ล้นสีชวนชื่น
...หอมเอ๋ย ชวนเชยหนอพุทธชาติ	ขาวงามสละอาคถ์ดั่งเช่นเด็กสาวเรา
โฉมฉนิลทนนัยยัง ไม่มี มิควรขยี้	ให้อยู่เป็นศรีเรือนเอ๋ย
	(พุทธชาติ, 2495)

...เกิดเป็นหญิงงามสิ่งเดียว โฉมหน้าเพียวใจ

ความสละสลวยล้ำค่าคือความสดสาว

หากเสื่อมศรีราศีหม่นหมอง แม้ต้องเกิดควา

เพียงสิ้นสาวเหมือนสิ้นราคา ไร้ค่าอย่าทำ...

ต้องสงวนเนื่อมลแห่งสาวพรหมพราศักดิ์ศรี

เป็นสตรีศรีวงศ์สกุลล้ำค่าเอ๋ย

(วัยสาว. 2495)

...ครึ่งหนึ่ง ในวัยสาว

ด้วยความระเรึงเหลือ ไป

...ครึ่งเดียว ในชีวิต

ปล่อยตัวของตัวลง ไป

ชีวิตของลูกผู้หญิง

จึงขอล่าวน้อมนา

ฉันทมากล่าว ให้หญิงสาวรู้ได้

เสียสิ้นกายใจเหมือนโศกบาปกรรมตามถึง

แม้เดินทางผิดสุดจะคิดแก้ได้

ข้าพออกเพียงไรแล้ว โลกทั่ว ไปยังซ้ำ

สิ้นสาวพรพรุ่งแล้วคงเหลือเจ็บจำ

เพื่อนหญิงจงจำคำฉันกล่าวเกิดเอ๋ย

(ครึ่งหนึ่งในชีวิต. 2515)

จากบทเพลงที่ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าพยางค์ มุกดา มุ่งให้หญิงสาวทั่วไปรักษาความสาวงามบริสุทธิ์ของตนเองไว้ให้ดีที่สุด เพราะเป็นสิ่งเดียวที่มีค่าที่สุดของหญิงถ้ามีราศีเสียก่อนแต่งงานก็จะนำซึ่งความขี้ใจ ความฉวมองของวงศ์ตระกูล พยางค์ มุกดา จึงให้ความสำคัญต่อการวางตัวการประพฤติตัวของหญิงสาวมาก

1.2.2 โลกทัศน์ที่มีต่อสถานภาพของชาย

พยางค์ มุกดา มีทัศนะเกี่ยวกับผู้ชายในทางลบ คือ จะมองว่าผู้ชายนั้นเป็นเพศที่เชื่อถือไม่ได้ มักจะเอาเปรียบผู้อ่อนแอกว่าซึ่งก็คือผู้หญิงอยู่เสมอ ดังนั้นบทเพลงของพยางค์ มุกดา จึงถ่ายทอดออกมาในลักษณะที่ตัดพ้อว่าผู้ชาย หรือ ตักเตือนผู้หญิงให้ระวังตัวอย่าเชื่อคำชายง่าย ๆ เช่น

จำงฉันก็ไม่รัก
ใครว่าชายเหมือนลูกแมว

จำงฉันก็ไม่รักจะเชื่อ
ที่แท้แล้วก็คือเสือ ผู้หญิงคือเหยื่อเนื้อทราย...
(จำงฉันก็ไม่รัก. 2516)

บทเพลงนี้แสดงทัศนะของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อเพศชายว่าชายนั้นเป็นเพศที่แข็งแกร่ง
เหนือหญิง จึงเปรียบชายดังเสือที่น่ากลัว น่าเกรงขาม มีอำนาจเหนือหญิง ซึ่งในที่นี้เปรียบ
หญิงเช่นเนื้อทรายที่ไม่สามารถต่อสู้กับเสือได้ จึงต้องตกเป็นเหยื่ออยู่เสมอ

ปากกับใจผู้ชายใครพิสูจน์ได้หรือ
อยากจะได้อะไรพิเศษ
ปากผู้ชายว่ารักรักเราเท่าฟ้า
จะขึ้นจะขึ้นยี่มสี่

หากจะเชื่อจะถือจะทุกข์ทุเรศ
เป็นแนวทางสังเกตผู้ชายเจ้าชู้
แต่จิตใจต่ำเล่ห์กลหนักหนาพวกเจ้าหัวงู
ควรมีทางไว้ครูลำพอกเขา...
(กล้องสองใจ. 2518)

"กล้องสองใจ" เป็นบทเพลงที่แสดงให้เห็นว่าชายนั้นเชื่อถือไม่ได้ มักใช้วิธีหลอกลวง
หวานล่อมด้วยเล่ห์กลให้หญิงตายใจ

ใช้นิดใช้หน่อยน้อยใจเสียเรื่อย
เจ้าชู้หน่อยเดียวจะเหลียวกลับมา
...เมื่อเป็นคู่รักเลย ๗ ไม่เคยว่าทวงห้าม
มาแต่งงานกับเราจนลูกได้เกิดมี

ฉันคิดจนเหนื่อยฉันคิดจนเหนื่อยหนักหนา
เจ้าชู้คุณมากหนักหนาจะให้ขายตามท่าไม้
อยากจะทำใครไปคงไม่ทวงห้ามสักที
ถูกต้องหรือนี่ที่เที่ยวเตร่เป็นเพลย์บอย
(เลือนเพราะรัก. 2518)

ด้วยพฤติกรรมที่น่าไว้วางใจของผู้ชาย พยางค์ มุกดา จึงได้แต่งบทเพลงสอนหญิง
ไว้ไม่ให้หลงเชื่อคำพูดของผู้ชายง่าย ๆ ซึ่งเนื้อหาของเพลงจะเกี่ยวกับพฤติกรรมทั่วไปที่ไม่ดี
ของผู้ชาย ยกมาเป็นอุทาหรณ์เตือนใจหญิงสาวเพื่อให้งuardและรู้เท่าทันชาย เช่น

สาวสวยสดงามต้องมีความระวังตัว กลัวแสนกลัว จะเผลอผู้ขายแสนกล
 รู้ไม่ทัน เหลี่ยมชายจะต้องอายผู้คน ก็ต้องฉ้อฉน แม้วิวาทขายโค
 หยั่งดวงใจมิได้ทุกคน เพราะพื้นรกอาจดี ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม
 แล้ว ไปพาลเสียคน ขาดเหตุผลตอนปลาย
 ยุ่งร้ายกว่าเสือ แต่ผู้ขายร้ายยิ่งเหลือ ยุ่งกับเสือยังอาย
 จับกระแตยากแค่ไหน ก็ไม่เท่าผู้ขาย ลิ่นยิ่งกว่าปลาไหล
 อย่าหลงละเมอวางใจ...

(เชือกกระแต. 2518)

1.3 โลกทัศน์ที่มีต่อสภาพทางสังคมของบุคคล ในสังคม

สภาพทางสังคมทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันและจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลนั้นมีสภาพทางใดในสังคม จากการศึกษาโลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสภาพทางสังคมของบุคคล พบว่า สภาพทางของบุคคลนั้นจะแตกต่างกันที่ความจนกับความมั่งมีทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งพยางค์ มุกดา มองว่าบุคคลในสังคมให้ความสำคัญกับผู้ที่มีฐานะดี ขึ้นชมนินดา ยอมรับ และยกย่องว่าบุคคลกลุ่มนี้เป็นผู้มีบารมีมีอำนาจวาสนา คือมองว่าค่านิยมของสังคมที่มีต่อบุคคลขึ้นกับเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น เงิน ยศฐานบรรดาศักดิ์ เป็นต้น ดังบทเพลงต่อไปนี้

โลกใช้เงินตรามาชดเชยทุนเวียน เพื่อถือเป็นของแลกเปลี่ยน
 ให้โลกวนเวียนเชื่อมถึงกัน ใช้ให้เป็นกลาง ใช้เป็นทาง
 เสริมสร้างสัมพันธ์ กิเลสโลกไม่ไถส้น อาศัยมันต่างเครื่องมือ
 ผู้หลงในตน...มั่งมีเงินไว้ มนุษย์เกรียงไกรจกอาจ
 ชาติเก่งกล้ามหาอำนาจ มิใช่เป็นชาติที่ค้อยน้อยเงิน
 สิทธิที่หวังใช้หลังคนที่สิ้นเกิน ยังเปลี่ยนได้ไม่ช่วยเงิน
 โดยไม่อาจเกิน พระเจ้าเงินตรา...

(มหาอำนาจเงินตรา. 2521)

เกียรติยศของคนทุกคน	อยู่ที่ไหนแห่งใด
เกิดจากหงษ์สกลวงศ์ไท	...เห็นบ้านใดคือไอ้
...เกียรติยศคนในยุคนั้น	อยู่ที่เครื่องแต่งตัว
คนยากเข็ญเล่าเคียดห้าว...	

(เกียรติกับเกือก. 2527)

อย่างไรก็ตามพยางค์ มุกดา กลับมองค่าของคน ความยิ่งใหญ่ ความมีเกียรติของคนอยู่ที่การกระทำมากกว่าและมีทัศนะเกี่ยวกับคนจนในลักษณะเห็นอกเห็นใจ ชื่นชมในความดี ความมีมานะอดทน ดังนั้นบทเพลงของเขาที่สะท้อนออกมาเกี่ยวกับคนจนจึงเข้าลักษณะที่ทำให้กำลังใจให้มีความหวังให้ตระหนักถึงความเป็นไปได้ในแง่ที่คนจนก็มีโอกาสได้รับความสุข ความสมหวังได้ ดังบทเพลงต่อไปนี้ คือ

ถ้ารักคุณเห็นแว่นแฉะใจมิใช่เคลือบเคลง	เข้มแข็งคงมันเข้าไว้
โลกรับเหตุผลคนจนใจจริงมีทั้งทอไผ่	โลกกลับอวยชัยให้คนหาญกล้า
เอารักสิหนาเป็นยาประโลม	ห้าวหาญเข้าไฉนตะไผ่กิ่งฟ้า
คนจนไม่ไร้ใจอย่าจนผลดีจะมา	มีนาคอกฟ้าขึ้นคงมาสู้มือ...

(บองคอกฟ้า. 2521)

เกิดเป็นคน	ถึงจะจนขออย่าคิดแค้น
ชีวิตมีแน่	เปลี่ยนแปรทุกคน
เคยเห็นมหาเศรษฐี	แล้วก็มีอันเป็นร่วงหล่น
ส่วนคนจนหันมามี	ศรีสุข แสนสบาย...

(อย่ากลัวจน. 2511)

พยางค์ มุกดา มองวิถีชีวิตของคนในสังคมที่แตกต่างกันด้วยฐานะเงินทอง แต่ชีวิตคนเราล้วนไม่แน่นอน คนจนเชื่อว่าจะต้องจนตลอดไป ขอให้เป็นคนที่มีความมานะอดทน ความสุขก็เกิดขึ้นได้ แม้ว่าปัจจุบันนี้ทุกคนทำงานก็เพื่อให้ได้เงินทองมาเลี้ยงชีพตนและครอบครัว

ก็ตาม แต่เงินก็ไม่ใช่สิ่งจำเป็นที่สุดที่จะให้คนเรามีความสุข ดังนั้นพยางค์ มุกดา จึงได้แทรกทัศนะของตนเพื่อเป็นกำลังใจแก่คนจนทั่วไปว่าสามารถหาความสุขได้ด้วยการเป็นคนดีมีน้ำใจ และรู้จักประมาณตน เช่น

...งานคือเงิน	เงินคืองานบ้านคาลคล
แต่ชาวสลัมทุกคน	ถึงจนเงินก็รวนน้ำใจ
ถ้าเงินไม่พอ	ขอแรงเขาให้กันได้
มนุษย์ประเสริฐสุดไซ	ถ้าหากไม่ไร้น้ำใจไมตรี...

(สุสลิ. 2512)

...สลัมสำราญเป็นวิมานคนจนของเรา	ความทุกข์ความยากความเหงา
เราต้องรับด้วยหาญกล้า	จะได้จะมีราชรถมาเกยบ้านใคร
พี่น้องจะปลื้มทัก	ไม่มีใครจะรียา
จะตกจะต่ำจะชอกจะซ้ำ	เราก็ดื้อยอ (ซ้ำ)
ฉิวใครเราก็ดื้อยอ	หัวเราะทั้งน้ำตา

(สลัมสำราญ. 2512)

...ความจนกันสอนให้ฉันทันเพื่อหายทิว	มันคอยขึ้นให้ เห็นคนว่าเป็นคน
ให้แบ่งกันทนอ ให้รู้จักพอขยันอดทน	ให้เจียมเนื้อเจียมตนคนจนก็มีสวรรค์

(ความจนกับฉันทันเป็นเพื่อนกัน. 2520)

ทุกเพลงล้วนมองความจนในแง่ดี เป็นสิ่งที่ไม่น่ารังเกียจขอแต่ให้เป็นคนดี ขยัน อดทน ตั้งใจจริง ชีวิตก็มีความสุขพบกับความสำเร็จในอนาคตได้

1.4 โลกทัศน์ที่มีต่ออาชีพ

โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสถานภาพทางอาชีพพบว่าพยางค์ มุกดา ยกย่องสรรเสริญบุคคลที่ประกอบอาชีพสุจริต ไม่ว่าจะเป็นทหาร นายแพทย์ ครู สื่อมวลชนหรือ ชาวไร่ชาวนา ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงโลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่ออาชีพต่าง ๆ ให้เห็นชัด ดังนี้

1.4.1 อาชีพทหาร ไม่ว่าจะเป็ทหารบก ทหารอากาศ หรือทหารเรือ พยงค์ มุกดา จะมีทัศนะในเชิงบวก คือมีความศรัทธา ชื่นชมยินดีและยกย่องเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะทหารเรือด้วยแล้วพยงค์ มุกดา จะแต่งไว้หลายบทเพลง ทุกบทเพลงก็จะกล่าวถึงในแนวยกย่องสรรเสริญทั้งสิ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพยงค์ มุกดา เคยเข้ารับราชการทหารเรือ จึงมีความรู้และประสบการณ์โดยตรง ทำให้สามารถสร้างผลงานเพลงเกี่ยวกับทหารเรือไว้อย่างเข้าใจบุคคลในอาชีพนี้ได้อย่างลึกซึ้ง เช่น

ชีวิตทหาร คืองานผู้เสียสละ ตลอดแทบทุกขณะต้องพร้อมที่จะอุทิศชีวิต
...ยามชาติต้องการ บ้านเมืองมีภัย ทหารออกหน้าและตายก่อนใคร
เพื่อชาติคงไว้ เสรีสมบูรณ์

(ชีวิตทหาร. 2500)

...เหล่าราชนาวิกโยธิน	ว่าเรานี้คือชาติเสือ
ผองลูกนาวิกโยธินชีวิตทุกเมื่อ	ว่ากองทัพเรือ ท้าเพื่อไทย
	(เนวี่มาร์ช. 2495)

ไทยสามัคคี สามัคคี สี่เหล่าไทย...
เกิดเป็นชายเชื้อชาติชาญ ทหารบกไทยเก่งกาจชาติจักรจร
ทัพบกปกป้องเป็นรั้วคุ้มครองแดนไทย...
...ราชนาวิกโยธิน เรือแล่นในสายน้ำ ผิงทะเลของเรา
หากใครเขารุกล้ำ ทหารเรือทุกเหล่าพร้อมสู้ตาย
...ใครรงค์ ธงรูปอาร์ม ปีกทองขาววาววามบอกลนามสี่เหล่าไทย
เหนือหน้าฟ้าไทยใครรุกรานอธิปไตย ท้าอากาศของไทยพลีชีพบูชา
...ความสงบภายใน ตำรวจไทยพิทักษ์ไทยประชา...

(มาร์ชสามัคคีสี่เหล่า. 2495)

อาชีพทหารในทัศนะของพยางค์ มุกดา จึงเป็นอาชีพที่สูงส่งน่ายกย่องสรรเสริญเพราะสามารถสละชีวิตได้เพื่อแลกกับความมั่นคง ความเป็นเอกราชของชาติไทยคุณธรรมในด้านความรักชาติ ศาสนา จุฬารักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์และประเทศชาติ ตลอดจนความเสียสละนั้นพยางค์ มุกดา มองว่ามีมากในบุคคลที่ประกอบอาชีพทหาร

1.4.2 อาชีพแพทย์

บทเพลงของพยางค์ มุกดา จะกล่าวถึงอาชีพแพทย์ในทางชื่นชม ยินดี ศรัทธาและเป็นผู้มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและบุคคลอื่น มากกว่าความสุขของตนเอง ดังบทเพลงที่กล่าวไว้ว่า

...เป็นหมอนะท่านเฝ้างานที่แสนสบาย

ต้องอุทิศกายแก่คนไข้ทุกเวลา

ถึงกาลจันทอน ต้องผลจากหมอนออกมา

หรือแม้กินข้าวปลา ยังค้างคาต้องรีบร้อนไป

(ชีวิตนายแพทย์, 2495)

1.4.3 อาชีพสื่อมวลชน

แม้ว่าบทเพลงที่กล่าวถึงสื่อมวลชนจะมีไม่มากนัก แต่ก็สามารถศึกษาโลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่ออาชีพนี้ได้ว่า พยางค์ มุกดา มองอาชีพสื่อมวลชนในฐานะที่ต้องจัดหาข่าวสารที่เป็นจริงมาบริการบุคคล ในสังคมอันจะทำให้ประเทศชาติพัฒนา เพราะบุคคลในชาติรับรู้ข่าวสาร ความก้าวหน้าของสังคมของประเทศและของโลกได้อย่างรวดเร็วด้วยหน้าที่ของสื่อมวลชนจึงนับว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่สำคัญที่ควรได้รับการยอมรับและยกย่องอีกอาชีพหนึ่งดังบทเพลงต่อไปนี้

ชาวสื่อมวลชน	ทุกคนคือเพื่อนร่วมงาน
ท้าวเป็นหลักฐาน	สื่อสารนั้นเป็นหน้าที่
เราชาวสื่อมวลชน	กลุ่มคนฐานันดรสี่
หนังสือพิมพ์วิทยุทีวี	รักเสรีเหมือนจิตใจ
...ส่งสารในทุกชุมชน	สร้างสรรค์ประเทศชาติตน
ช่วยคนปากเสียง ไม่มี...	

(สื่อมวลชน. 2529)

1.4.4 อาชีพเกษตรกร

อาชีพเกษตรกรไม่ว่าจะเป็นชาวไร่ ชาวนา คนเลี้ยงสัตว์ใน
ทัศนะของพยางค์ มุกดา ถือว่าเป็นอาชีพที่สมควรยกย่องทั้งสิ้นเพราะเป็นอาชีพที่มีประโยชน์
ต่อประเทศชาติและบุคคลที่ประกอบอาชีพสุจริตอาชีพนี้ก็เป็นผู้ที่มีความมานะอดทนไม่ย่อท้อต่อ
ความเหน็ดเหนื่อยซึ่งสามารถศึกษาได้จากบทเพลง เช่น

...เหล่ากลีกรและชาวนา	พากันลงเพาะปลูก
เหมือนเป็นกระดุกหลัง	ยังประ โยชนยิ่งล้น...

(พลิกแผ่นดิน. 2500)

ถิ่นดินแดนแคว้นไทย	เรามาพลิกให้เป็นเงินทอง
แผ่นดินถิ่นเราที่ว่างเปล่า	หากเราเข้าครอง
โคตรภัยภัยภัยกอง	เราต้องหมั่นยันดา
ทั้งน้ำและดินให้ทรัพย์สิ้นคือข้าวและปลา	เปลี่ยนเป็น ไร่นาแล้วจะพาให้เกิดผล
เหล่ากลีกรและชาวนาพากันลงเพาะปลูก	เหมือนเป็นกระดุกหลังยัง
ประโยชน์ยิ่งล้น แบกจอบและเสียมคราดไถ	สู้และไถของคนที่ขี้ขลาด...

(มาร์ชกลีกรชาวนาสამคี่. 2511)

1.4.5 อาชีพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

บทเพลงของพยางค์ มุกดา ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองนั้น มีไม่มากนักแต่ก็สามารถศึกษาโลกทัศน์ของพยางค์ ที่มีต่อนักการเมืองหรือผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ได้ เพราะเนื้อหามีสาระในลักษณะที่กล่าวถึงผู้แทนราษฎร ในลักษณะที่ซ้ำ ๆ กัน ซึ่งพยางค์ มีทัศนะที่มองว่าผู้แทนราษฎร ในประเทศไทยเรานี้ยังมีเห็นแก่ตัวอยู่เป็นจำนวนมาก บทเพลง จึงออกมาในลักษณะตัดพ้อต่อว่าหรือเสียดสีประชดประชัน เช่น

...คนไร้สัจจา
แก้ตัวสุดแสนแสนสุดคัน
ข้าดวงใจมิใช่ผู้แทน
คือผู้แทนที่ฉันทเลือกเอง

คนใช้ชีวหานี้เพื่อตัวมัน
เพราะมันหลอกผู้คนที่แสน
มนุษย์ที่ฉันทเลือก

(คนไร้สัจจา. 2521)

ผู้แทนจำอย่ามัวค้ำกันเลย
ผู้แทนเหวอย่าเลยเรื่องคำให้ดัง
มิใช่อยากฟังเล่นลิ้น
เพื่อเพื่อนร่วมชาติพี่น้อง

เรื่องรับค่านอย่าเจยอย่าเมย
พวกข้าช่วยออกเสียงเลือกตั้ง
เรื่องคำเรื่องดังไม่ช่วยแผ่นดิน...
เอ็งต้องเหลียวมองสมเป็นผู้แทน

(ผู้แทนจำ. 2522)

1.5 โลกทัศน์ที่มีต่อความเป็นไทย

พยางค์ มุกดา แต่งบทเพลงที่เกี่ยวกับความเป็นไทย ในด้านความภูมิใจ ในความสามารถของคนไทยที่รักษาเอกราชของชาติไว้ได้ ความภาคภูมิใจขึ้นชมนิยมเกี่ยวกับ กลุสตรียไทย วัฒนธรรมไทย และทุกอย่างที่แสดงความเป็นไทยออกมา บทเพลงเหล่านี้มักจะอยู่ในประเภทปลุกใจและสวด

1.5.1 โลกทัศน์ที่มีต่อกลุสตรียไทย วัฒนธรรม เช่น

...สมศักดิ์แห่งหญิงไทย ละเมียดละไมเลิศล้ำ
 สวयरูปรองทั่วองค์ว่าคำพร่ำ อีกถ้อยทีกริยาสวส่างมีศีลธรรม
 สูงส่งวัฒนธรรม น้าอารยะประชา.. ดอกเอ๋ยเจ้าดอกบัวไทย
 ทั้งโลกเลื่องชื่อระบือไกล ว่าแผ่นดินไทยหญิงงามวิไลเลิศเอ๋ย
 (แม่ศรีไทย. 2496)

...รำไทยนี้ประเพณีนามมา เรารักษาไว้ให้หายเลือนไป
 เป็นวัฒนธรรมของประจำชาติไทย แสดงความเข้มข้มข้อยละมุนละไม
 เหมือนอธยาศัยของ ไทยแก่ชาวต่างชาติ แยกบ้านเมืองใดได้เห็นไม่วัน
 ชมเชยทั้งชาติ เชิดหน้าชูตาศรีสง่า ประชาราษฎรเทิดนามชาติแห่งสยามธานี..
 (วัฒนธรรมรำไทย. 2495)

โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อกุลสตรีไทยและวัฒนธรรมไทยนั้น พบว่าพยางค์มีความชื่นชมหญิงไทยที่มีความงามทั้งกายและใจอันถือเป็นสัญลักษณ์ของชาติไทยอย่างหนึ่ง ส่วนทางด้านวัฒนธรรมไทยนั้นเขาถือว่าเป็นสิ่งที่เชิดหน้าชูตาให้แก่ประเทศไทย ด้วยมีทั้งความดีงาม ความมั่งคั่ง ลักษณะความเป็นไทยเช่นนี้ทำให้ทั่วโลกยอมรับและชื่นชม

ส่วนทางด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยนั้น พยางค์มองว่าเป็นชีวิตที่มีความสุข แม้ว่าประชากรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่สภาพชีวิตก็เป็นไปอย่างราบรื่น ไม่ต้องแข่งขันกันเหมือนชาติอื่น ๆ มีความรักและความสุขกับชีวิตไทย ดังเพลงต่อไปนี้

ปู้ย่ายายท่านเกิดตายกับไร่นาและนา ต่างอยู่กันมาตามประสาชีวิตไทย
 ธรรมชาติเป็นหัวใจชีวิตไทยไม่เบื่อระอา เข้าก็ตื่นจงควายออกไปไถนา
 คว่าตะข่องสุมเบ็ดออกไปหาปลา เราหาผักเราหาหญ้าเราหาพื้มาพุงหากิน
 (ชีวิตไทย. 2522)

1.5.2 โลกทัศน์ที่มีต่อชาติไทย

ผู้วิจัยพบว่าพยางค์ มุททา เป็นบุคลที่มีความรักชาติ ภาคภูมิใจ
ในความเป็นไทยอย่างยิ่ง ถ้าใครมีส่วนส่งเสริมหรือป้องกันประเทศชาติได้พยางค์จะชื่นชมและ
สร้างบทเพลงสดุดี ปลุกใจ ให้คนไทยภูมิใจ ในความเป็นไทยประเพณีปฏิบัติตนเยี่ยงชีวิต ไทยที่รัก
ความสงบสุขอันเป็นสิ่งที่บรรพชนปลูกฝังไว้และจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น

...คืออาณาจักรขวานทองนี้แหละหนา กับสิ่งสูงค่าคือคำว่าเอกราช
ของเราเผ่า ไทย ภูมิใจในเชื้อสายชาติ เรานี้ไทยเอกราชหนึ่งในเอเชีย
(อาณาจักรขวานทอง. 2495)

...ผอง ไทยมีใจ ไผ่สันติธรรม	ยึดถือในคำตรัสองค์ศาสดา
นับถือคงมั่นกว่าสองพันปีมา	พุทธศาสนาเรายังบูชายึดมั่น
มหากษัตริย์คู่รัฐไท...	
ชาติ ศาสนา มหากษัตริย์	และรัฐธรรมนูญ...

ล้วนมีเสรีประชาธิปไตย	เพราะไทยรักชาติเหนือสิ่งอื่นใด
จึงเป็นหลักชัยให้ไทยอยู่ยั่งยืนยง	
(หลักไทย. 2496)	

ด้วยความจงรักภักดีต่อแผ่นดิน ต่อชาติ ศาสนาและองค์พระมหากษัตริย์นี้เอง คนไทย
ทุกคนจึงเกิดความรักชาติที่ก่อให้เกิดเป็นคนไทยและพร้อมพลีชีพเพื่อไทย เช่น

เราเกิดเป็นไทยภาคภูมิใจความเป็นไทยลงมา	ไทยรัฐเรามีประวัติงดงาม
สมนามไทยอยู่ด้วยเราต่อสู้หมิ่นยานา	ไทยรัฐเรามีประวัติข่มขีมา
บรรพชนเอาเลือดลงทวารักษาถิ่น...	
(เกียรติศักดิ์ไทย. 2519)	

1.6 โลกทัศน์ที่มีต่อความรัก

พยางค์ มุกดา ได้แต่งบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักไว้เป็นจำนวนมากที่สุดถึง 466 เพลง ทำให้เห็นทัศนะของพยางค์ มุกดา ที่เกี่ยวกับความรักไว้อย่างชัดเจน โลกทัศน์ที่มีต่อความรักของพยางค์ มุกดา ที่ปรากฏทั้ง ในบทเพลงที่เกี่ยวกับความรักโดยตรง และในเนื้อหาประเภทอื่น ๆ ด้วย ดังนี้

1.6.1 ชื่นชมต่อผู้มีรักเดียว

ร้อยชายพันชายที่เปล่งประกายศักดิ์ศรี สวยสง่าแสนดีมากมายไม่ขอข้องเกี่ยว
ดวงใจสาวมิกัดเดียว เห็นใครก็ไม่เกี่ยวไม่แลไม่เหลียวแน่วเทียวพี่เอย
แม้จะมีจอมใจสนิทแน่วในดวงมัลย์ ร้อยสิ่งศฤงคารค่าหมิ่นแสนล้านเหลือเอ๋ย
ใจเดียวจะไม่เหลียวแลมองเลย ขอชื่นชมเชย ร่วมทนทนเขยแนบรักภักดี
(จอมคนบนใจนาง. 2522)

ฉันรักเธอเสมอดวงใจ ถึงมีใครสละใสเลิศเลอ
ไม่มีเทียมทันเปรียบปานเท่าเธอ ไม่มีผู้ไฉยยิ่งใหญ่เสมอ ฉันรักเธอเสมอดวงใจ
...ฉันรักเธอเสมอดวงใจ ผิดจากเธอผู้นี้ไม่มีตาจะมองใคร
ใจไม่ตอบสนองเพียงลองคิดยังไม่...
(เสมอดวงใจ. 2527)

ฉันคงเกิดมา สำหรับเธอ ฉันจึงเฝ้าเพื่อถึงเธอนักเฝ้า
และเธอจะเป็นของฉันผู้เดียว ผู้เดียว ครองรักกลมเกลียว จนชั่วกับกาลย
(ฉันเกิดมาสำหรับเธอ. 2514)

นอกจากคุณจะไม่รักใคร ทุกห้องหัวใจ หมดมีคุณผู้เดียว
ความรักภักดีแน่นเหนียว แลเหลียวรักคุณเท่านั้น
(นอกจากคุณจะไม่รักใคร. 2515)

1.6.2 ความรักเป็นสิ่งที่ไม่นั่นอน

...เหมือนมนต์ชายหาดประหลาดเหลือ ทำให้เชื่อกันเราก่อน
 คลื่นสวาท ไม่อาจจรรงรอ สุขจริงทนอกก็เมื่อใจตรงกัน
 จอดใจรักสมัครสม ะเรงภิรมย์สู้ทุกวี่วัน
 แต่มรสุมารผ่านมาแยกสัมพันธ์ ไ้อัศวรค์กลับพังทะลาย...
 (มนต์รักสลาย. 2534)

ความทุกข์รุกรานประหารใจ เวรกรรมใดพารักให้กลับเห็นเป็นอื่น
 ก่อนนั้นหวานชื่นกลับมาขมขึ้นผืนเศร้า เคราะห์กรรมเข้ากันกลาง...
 (นี้หรือชีวิต. 2516)

อย่า โสภ ไปเลยอย่าเศร้า ไปเลย เมื่อเคยรักกัน
 ความรักต้องแปรเปลี่ยนกัน เหมือนความผันที่แปรเปลี่ยนไป...
 (เด็กดอกรัก. 2505)

2. โลกทัศน์ที่มีต่อสถาบันทางสังคม

สถาบันทางสังคมเป็นสถาบันที่มีความสำคัญแก่มนุษย์เป็นอย่างมากเพราะ
 ได้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่ง ไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ตลอดจนแนะแนวทางประพฤติ
 ปฏิบัติตนให้แก่คนในสังคม อันช่วยให้สังคมราบรื่นสถาบันทางสังคมที่กล่าวในบทเพลงของ
 พยงค์ มุกดา มีหลายสถาบัน แต่ที่เห็นเด่นชัดคือ

2.1 สถาบันทางการศึกษา

การศึกษาคือการส่งเสริมความงอกงามของบุคคลทั้งทางร่างกาย
 สติปัญญา ความประพฤติและสังคม เพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัว ให้เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อม
 อันจะช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างสงบสุข

โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสถาบันการศึกษานั้น ผู้วิจัยพบว่าพยางค์ มีทัศนะว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ควรส่งเสริมเพราะจะช่วยให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ดังนั้นพยางค์จึงมีทัศนะทางบวกต่อสถาบันการศึกษาและการศึกษา คือมีความยกย่องเชิดชูสถาบันและเห็นค่าของการศึกษาซึ่งสามารถศึกษาได้จากเนื้อหาของบทเพลง เช่น

รามคำแหงที่รัก	เป็นที่พักแห่งผู้เพียร
คนใจรักอยากจะเรียน	อ่านและเขียนเพื่อปัญญา
รามคำแหงแหล่งนี้	เป็นศักดิ์ศรีที่ศึกษา
เราจงรักฝากศรัทธา	เพื่อนาคศ สดใส
...รามคำแหงเปรียบมิตร	นำชีวิตผู้แสวง
ดังอาทิตย์ช่วยส่องแสง	ไ้รามคำแหงที่รักเอย
	(รามคำแหงที่รัก. 2517)

เพลงรามคำแหงที่รักเป็นเพลงเดี่ยวที่พยางค์ มุกดา แต่งขึ้นในลักษณะที่กล่าวถึงชื่อของสถาบันการศึกษา คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสิ่งที่ได้จากมหาวิทยาลัยแห่งนี้ตลอดจนคุณค่าของสถาบัน ซึ่งจากเนื้อหาของเพลงนี้แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสถาบันการศึกษาว่าเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เป็นสถาบันสูงส่งที่มีค่าต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ เพราะเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้แก่บุคคลในสังคมให้สามารถนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคม และต่อประเทศชาติได้ แม้ว่าบทเพลงที่แสดงทัศนะเกี่ยวกับสถาบันการศึกษามีเพียงเพลงเดียว แต่พยางค์ มุกดา ก็ได้แสดงโลกทัศน์ของตนเองที่มีต่อสถาบันการศึกษาไว้อย่างละเอียดด้วยการเรียบเรียงคำเพียงไม่กี่วรรค แต่ได้ความหมาย และเห็นโลกทัศน์อย่างชัดเจน

นอกจากนั้นพยางค์ มุกดา จึงได้แต่งคำประพันธ์ที่แสดงทัศนะต่อการศึกษาเป็นการเน้นให้เห็นถึงโลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มองว่า สถาบันการศึกษาและการศึกษามีความสำคัญต่อบุคคลมาก เช่น

ขวัญใจนักเรียนต้องเพียรศึกษา	หมั่นหาวิชาส่งเสริมปัญญาเข้าไว้
อย่าเกียจอย่าคร้านอย่าพาลเหลวไหล	วัยเรียนแม้เพียรสนใจเติบโตแล้วคงให้ผล
วิชานั้นเป็นเช่นความมณี	ส่องทางชีวิต สิ่งนี้มีคุณค่าล้น
เปรียบ ไปก็คล้ายเพื่อนตายแห่งคน	อารมณ์ของเราทุกคนเบื้องต้นคือการศึกษา.

(ขวัญใจนักเรียน. 2503)

วิชาความรู้มีค่ายิ่ง ถ้าบุคคลใดพยายามใฝ่หา ก็จะเป็นผลดีแก่บุคคลนั้นตลอดชีวิต ด้วยคุณค่านี้เพียงคี่ มุกดา จึงได้สร้างเพลงให้บุคคลทั่วไปและผู้อยู่ในวัยเรียนตั้งใจศึกษา เช่น

เรียนอยากได้วิชา	เราจึงต้องมาเรียน
อยากมีความรู้จริงให้เราอ่านเขียน	เรียนไว้เป็นกองทุน...
เรียนถ้าเรารักเรียน	ความเพียรต้องมี
เพื่อนคู่ชีวิตที่ตามติดกายไม่หนี	อยู่ที่ความรู้เราเรียน

(เรียน. 2524)

บทเพลงนี้แสดงให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียน ซึ่งจะทำให้เรามีความรู้ อันเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับตัวเราตลอดเวลา สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเล่าเรียนมาใช้ในชีวิตได้ตลอดไป

ฮิลาลาลู หนูจำเรามาตั้งใจ	เราเป็นกำลังเป็นที่หวังของพวกผู้ใหญ่
เรามาหาความรู้ชัดใช้	เรามาหาความรู้เอาไว้ เชิดชู เชิดชู ชาตไทย
มาเรียนหนังสือกันดีกว่า	สติปัญญาไม่เจาใจค
อนาคตจะรุ่งโรจน์	และเป็นประโยชน์แก่ชาติไทย

(ลัทธิคนนักเรียน. 2501)

เพลง "ลัทธิคนนักเรียน" เป็นการชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการศึกษา และความสำคัญของเด็กและเยาวชนที่มีต่อประเทศชาติ เป็นการจูงใจให้ตั้งใจเรียน เพื่อจะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา สังคม และประเทศชาติให้ก้าวหน้า รุ่งเรืองต่อไป

จากบทเพลงข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าพยางค์ มุกดา มีโลกทัศน์ที่ดีต่อการศึกษา เห็นว่าการศึกษาเป็นเรื่องที่เด็กควรให้ความสนใจ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพราะเด็กคือกำลังสำคัญของชาติในอนาคต เมื่อเด็กมีความรู้ดีย่อมสามารถช่วยแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ได้ และไม่ทำตัวเป็นปัญหาต่อสังคม นอกจากนี้การศึกษาล่าเรียนยังเป็นพื้นฐานที่ดีที่จะกำหนดทิศทางชีวิตของเด็กแต่ละคนในการดำเนินชีวิต ซึ่งพยางค์ มุกดา จะมีความห่วงใยเด็กและเยาวชนไทยมากมีความต้องการที่จะเห็นเด็กและเยาวชนไทยเห็นค่าของการศึกษา

2.2 โลกทัศน์ที่มีต่อสถาบันการเมือง

สถาบันการเมืองเป็นสถาบันที่มีความสำคัญสำหรับบุคคลและความมั่นคงของสังคมเป็นอย่างมาก เพราะทุกสังคมจะต้องมีการจัดระเบียบระบบการเมืองการปกครองเพื่อให้สังคมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยวิเคราะห์โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสถาบันการเมือง พบว่าพยางค์มีทัศนะที่ไม่เลื่อมใสระบบการเมืองการปกครองนัก มองการเมืองในลักษณะที่ไม่มีการพัฒนา ไม่ก้าวหน้าบุคคลผู้บริหารระบบการเมืองยังขาดความสามารถและคุณธรรม ยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ประชาชนไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเมืองนักเพราะเกิดความเบื่อหน่ายผู้ที่อยู่ในสถาบันการเมือง เช่น

...เจ้าพระยามุกดง	พระเดินคัดตรง จะ ไปเลือกผู้แทน
เห็นคนไม่คอยแน่น	เอ๊ะเลือกผู้แทนไม่เลื่อมใสบ้านเมือง
ฝ่ายประชาตอบไป	ชักแสนจะเบื่อ
เลือกไปตั้งหลายหน้า	มิเห็นที่ท่าจะเกิดผล
นี่แหละที่ชาวชน	ไม่สู้สนใจ...
	(พระยามุกดงเลือกผู้แทน. 2501)

พยางค์ มุกดา แต่งเพลงพระยามุกดงเลือกผู้แทน โดยสมมุติบทบาทให้พระยามุกดงตัวละครในบทเพลงเป็นตัวละครในเนื้อหาให้เห็นถึงสภาพการเมืองของไทยในสมัยนั้น มีเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงความไม่เลื่อมใสในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร อันเป็นกระบวนการที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย เพราะเลือกไปแล้วก็ไม่

เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากทั่วประเทศ โยนอันใดให้แก่ส่วนรวมเลย จึงยอมเสียสิทธิ์ไม่ไป
เลือกตั้ง

...เกิดมาตั้งแต่บีสองพันสี่ร้อยเจ็ดสิบห้า
โกนหัวเวทนามคล้ายเกิดมาไม่สมบูรณ์อย่างวัย
เหมือนเมื่อก่อนเคราะห์ผ่านล้มลุกคลุกคลาน
ไม่รู้ครั้งที่เท่าไร ไธเอ่ยรัฐธรรมนูญของไทย
ไธเอ่ย...ประชาธิปไตยของไทย เลี้ยงเท่าไรไม่รู้จักใด
(เลี้ยงเท่าไรไม่รู้จักใด. 2521)

จากเนื้อหาในบทเพลงแสดงให้เห็นโลกทัศน์ของพยางค์ มุกดาที่มีต่อสถาบันการเมือง
ว่าเป็นสถาบันที่ยังไม่สมบูรณ์ ยังไม่มีความก้าวหน้าจากเดิมทั้ง ๆ ที่ประเทศไทย
เริ่มปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่พุทธศักราช 2475 ด้วยสาเหตุต่าง ๆ โดยเฉพาะ
บุคคลที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นตัวแทนของประชาชนแต่ทำงานโดยเห็น
แก่ประโยชน์ของตนเองก่อนประโยชน์ของส่วนรวม เช่น

คงรู้ลึทหนอ ส.ส. เขาย่อมมา จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย
เป็นนักการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่สมัครเข้ารับใช้เป็นตัวแทนไปเข้าสภา
กฎเกณฑ์ ส.ส. เขาก็ต้องสังกัดพรรค จะเงินน้อยหรือเงินหนักพอเริ่มสมัครต้องควักออกมา

ข้าณะ ไม่ดี ปากต้องมีราคา ยกคู่แข่งขึ้นขึ้นมาหาจุดอ่อนเข้าหมัดสวิง
เจอปากพอกันยังสู้กัดฟันไม่ถึงกลุ้ม แต่พอเจอเจ้าบุญทุ่มทงายท้องลงหลุมเป็นเจ้าบุญทุ่ม
...ใครเป็นนายกช่างท่าน มียศทหารก็ยินดี
ส.ส.มากมายเขาต้องจ่ายตำแหน่งกัน เอาญาติมิตรหรือคนสำคัญมาจัดสรรเป็นรัฐมนตรี
ใครนอกสายตาก็มองหน้าเป็นฝ่ายค้านซี วาสนาบาร์มี สุดเหลือที่จะแข่งขัน...
(สัพพี ส.ส. 2530)

บทเพลง "สัพพี ส.ส." มีเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ของผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกระบวนการในการเข้าสังกัดพรรคต่าง ๆ ซึ่งไม่น่าไว้วางใจ

บทเพลงทั้งหมดแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า พยงค์ มุกดา มีทัศนคติต่อการเมืองของไทยว่ายังไม่ก้าวหน้า ยังมีคำว่าพวกพ้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงหรือญาติมิตรมาถืออิทธิพลต่อการจัดสรรตำแหน่งทางการเมือง โลกทัศน์ของพยงค์ต่อสถาบันการเมืองนี้จึงเป็นไปในทางลบคือไม่เลื่อมใสในการเมืองของไทย

2.3 โลกทัศน์ที่มีต่อสถาบันศาสนา

สถาบันศาสนาเป็นสถาบันอีกสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อบุคคลและสังคม ซึ่งประกอบด้วยพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อันเน้นถึงหลักธรรมคำสั่งสอนและการปฏิบัติตามประเพณีทางศาสนา

บทเพลงของพยงค์ มุกดา ที่นำมาศึกษานี้ไม่มีเนื้อหาเน้นที่พระพุทธ พระสงฆ์โดยตรง แต่จะเน้นที่พระธรรม อันหมายถึง คำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและประเพณีอันดีงามของพุทธศาสนาซึ่งส่วนใหญ่อีกจะเป็นประเพณีการทำบุญ เช่น

ทำบุญไว้ก่อนตอนยังสาวหนุ่ม	ทำบุญแล้วใจชื่นชุ่มไม่กลุ้มไม่คิดกังวล
ทำบุญไว้เบื่องเรื่องความหมองหม่น	ทำบุญแล้วคลายกังวลทุกสลดจะส่งสนอง...
	(ทำบุญไว้ก่อน. 2518)

...ผู้หญิงที่เกิดมาสวยสม	มักได้คู่หมั้นดังหวัง
ทำบุญไว้ตั้งแต่ทนต์หลัง	บุญประดังเสริมสร้าง สุขขี...
	(ทำบุญไว้ดี. 2516)

ดักบาตรคงใส่ด้วยข้าวหอม	จึงสวยละม่อมละ ไม
บุญทานคงทำด้วยเต็มใจ	เธอคงได้พรสี่ประการ
อายุ วรรณะ สุขะ	พละและปฏิภาณ
เพียงพบเจ้านั้นไม่นาน	พืชมที่ขานลุ่มหลง
	(ทำบุญด้วยอะไร. 2505)

ทั้งสามบทเพลงที่ยกมาเป็นตัวอย่างในข้างต้นนี้ มีเนื้อหากล่าวถึงประเพณี การทำบุญตักบาตร อันเป็นประเพณีทางพุทธศาสนาที่เราชาวพุทธยึดถือปฏิบัติกันมาก ซึ่งเป็น ประเพณีที่พยางค์ มุกดา กล่าวถึงในบทเพลงประเภทต่าง ๆ ไว้มากที่สุด อันแสดงให้เห็นว่า โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อการปฏิบัติตามประเพณีทางศาสนานั้นพบว่าพยางค์ให้ความสำคัญต่อประเพณีการทำบุญตักบาตรมากที่สุดด้วยเชื่อว่าการทำบุญคือการกระทำความดียอม สละผลดีให้แก่ผู้อื่นปฏิบัติ

ส่วนทางด้านคำสั่งสอนของพุทธศาสนาอันหมายถึงพระธรรมนั้น พยางค์มีทัศนะว่า คำสั่งสอนของพระพุทธองค์นั้นเป็นความจริงอันอมตะที่บุคคลควรยึดถือปฏิบัติตามเพื่อมีชีวิตที่ สงบสุข ดังบทเพลงต่อไปนี้

ธรรมะคือคุณากร	คำสั่งสอนของพุทธองค์
มองเราชาวไทยได้รับพุทธศาสนา	ตามรอยพระบาทศาสดาสว่าง
พระพุทธศาสนาคู่ชาติไทยนิยง	อยู่ดำรงคงผูกพัน
หลักธรรมเลิกล้ำอามตะ	พึงละ โลก โม โทสัน
เมตตาปราณีกันและกัน	ยึดถือมั่นสุขสันต์สวัสดิ์
จงถือธรรมเป็นอาณาจ	พ้นพาดชั่วร้ายราคะ
พระธรรมคำสั่งสอนอันอมสัจธรรมความชั่วดี	ศีลธรรมมกษะธรรมแท้แท้
เป็นเครื่องชี้พบประตูลู่สวรรค์...	

(ธรรมเป็นอาณาจ, 2501)

3. โลกทัศน์ที่มีต่อการดำเนินชีวิตในสังคม

การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นการแสดงออกถึงวิถีทางหรือแนวทางในการดำรง ชีวิตของบุคคลในสังคมซึ่งแต่ละบุคคลย่อมมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันออกไป

จากการศึกษาวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา พบทัศนะที่มีต่อการดำเนินชีวิต ในสังคมทั้งของตนเองและบุคคลในสังคมว่า การดำเนินชีวิตที่ทำให้เกิดความสุขอย่างแท้จริงนั้น ควรประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม การยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และมัก เป็นชีวิตที่เรียบง่ายแบบที่เรียกว่าชีวิตไทย คือ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นับถือพุทธศาสนา บทเพลงของพยางค์มักกล่าวถึงการดำเนินชีวิตของคนในชนบท เช่น

...เมื่อเข้าพรรษาเราก็พากันร่วมขมุมนุ
 เพราะปวงชายหนุ่มกำลังเริ่มการบรรพชา
 ที่พ่อแม่ตัวเคยมี ตัศโไทโส ไลก็ย
 ตามประเพณีและใจศรัทธา
 เมื่อออกพรรษา เราก็พากันทอดกฐิน...
 สนุกสนานเต็มที่ เอ้าร่วมยินดีสรวลเสเฮฮา

(กฐินแนวไทย. 2511)

บทเพลงนี้ได้แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวไทย ที่ปฏิบัติกันมาช้านานตาม
 ประเพณีทางพุทธศาสนา ทั้งเข้าพรรษา ออกพรรษา และประเพณีการทอดกฐิน เมื่อออก
 พรรษาแล้ว อันเป็นการแสดง ให้เห็นถึงโลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อการดำเนินชีวิต
 ของคนไทยว่าการดำเนินตามประเพณีพุทธศาสนาที่ยึดถือสืบต่อกันมานั้นช่วยให้คนไทยอยู่
 ร่วมกันอย่างมีความสุข สนุกสนาน ไม่โกรธไม่โลภ

...ฉันไปพักผ่อนท้องถิ่นภูธรของไทย
 เสียงเพลงขลุ่ยและแคนไพเราะ
 ว่าวอนงามซึ่งตรึงใจและไม่หลอกหลอน
 เด็กเล็กเปลือยกายล่อนจ้อนนั้นแหละภูธรของเราชาวไทย

(ภูธรที่รัก. 2516)

"ภูธรที่รัก" เป็นอีกบทเพลงหนึ่งซึ่งแสดงทัศนะของพยางค์ มุกดา ว่ามองวิถี
 การดำเนินชีวิตแบบไทย ๆ ว่าเป็นชีวิตที่มีแต่ความสุข ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรีไทย บุคคลและ
 สถานที่ในชนบทที่มีความเป็นอยู่แบบไทยอยู่ด้วยกันอย่างจริงใจ ไม่หลอกหลวงกัน

...เกี้ยว ๆ ๆ เสียงเคียวเกี้ยวข้าวเป็นจังหวะ
 ไม่ลคไม่ละต้องเอาชนะกับงาน อย่าเกียจคร้านช่วยกันทำกิน...

(เกี้ยวข้าวกลองยาว. 2512)

คนไทยใจดี	เป็นมิตร ไม่ตรีกับคนทั้งหล้า
ใคร ไปใครมา	คนไทยเอื้ออาธรรมน้ำใจ
คนไทยใจงาม	เราเกิดความรักและอกย
ใครมาดีเราน้ำใจ	ใครมาร้ายเราต้องป้องกัน
คนไทยถือพุทธศาสน์	น้ำใจสะอาดเจิดจันท์
ไม่ชอบเบียดเบียนใคร	ทามาหากินไปวันวัน...
	(คนไทยใจดี. 2511)

บทเพลงนี้แสดงลักษณะนิสัยของคนไทยว่าเป็นคนเมื่อน้ำใจดี มีไมตรีกับทุกคน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักใคร่ให้อภัย ไม่เบียดเบียนใคร และนับถือในพุทธศาสนา ซึ่งพยางค์กล่าวถึงในความขึ้นชอบ

จากบทเพลงที่ยกมาเป็นตัวอย่างข้างต้นแสดงว่า พยางค์ มุกดา มีโลกทัศน์เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมว่าสังคมไทยแบบสังคมเกษตรกรรม เป็นวิถีชีวิตที่มีแต่ความสงบสุข จริ่งใจ และบุคคลจะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขเมื่อรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เมื่อน้ำใจ รู้จักให้อภัยกัน และยึดมั่นในคำสั่งสอนของศาสนา

เพลงข้างต้นเป็นบทเพลงที่แสดงการดำเนินชีวิตของคนไทยได้อย่างเด่นชัดและเมื่อมองพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยและบุคคลที่อยู่ในสังคมไทยก็ล้วนแต่มีวิถีชีวิตเช่นเดียวกับที่พยางค์ มุกดา แต่งไว้ในเพลงนี้แสดงว่าพยางค์ได้นำภาพของคนไทย นิสัยใจคอของคนไทยจริง ๆ มาแต่งเป็นเนื้อหาของบทเพลง ทำให้ผู้ฟังได้เห็นภาพสังคมไทยชีวิตความเป็นอยู่และนิสัยใจคอของคนไทย โลกทัศน์ที่มีต่อการดำเนินชีวิตในสังคมของพยางค์ มุกดา มีแทรกอยู่ในวรรณกรรมเพลงหลายบทเพลง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นภาพชีวิตที่นับวันจะหาได้ยาก ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอันถือเป็นอาชีพหลักของคนไทยที่มีความสุขสงบถ้อยที่ถ้อยอาศัยกันและกัน มีน้ำใจงามหรือการประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องตามประเพณีไทยที่นับถือกันมาช้านานดังนั้นนอกจากจะแสดงทัศนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมแล้ว พยางค์ มุกดา ยังได้แทรกเนื้อหาจูงใจคนรุ่นหลังให้เห็นค่าและความสำคัญของสภาพชีวิตที่สงบสุขของคนไทยเพื่อปลุกใจคนไทยให้รักษาความเป็นไทยของเราไว้

โลกทัศน์ที่มีต่อธรรมชาติ

โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อธรรมชาติซึ่งปรากฏในบทเพลงนั้นผู้วิจัยพบว่าพยางค์ มีทัศนะต่อธรรมชาติในเชิงบวกคือ มองธรรมชาติว่าเป็นสิ่งดีมีแต่ความสวยงาม และล้วนมีประโยชน์ต่อบุคคลต่อโลก ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับ การกระทำของบุคคลนั้นเอง

1. ธรรมชาติให้ความสวยงาม สดชื่น

พยางค์ มุกดา มีทัศนะเกี่ยวกับธรรมชาติว่าธรรมชาตินั้นมีความสดชื่น สวยงาม อยู่ในตัวของมันเอง อันช่วยให้ผู้ได้พบเห็นสุขใจ เบิกบานใจ เกิดความสดชื่นกับความสวยงามของธรรมชาตินั้นด้วย เช่น

ดอกไม้ยามแรกแย้ม
ลมพัดพากลิ่นหอมมารื่นริน
รุ่งเช้าพราวสดใส
ดั่งสาวเรีงรำ

กลิ่นสีสลับแซมดูสวยไปสิ้น
ประพินนาสา
กิ่งก้านและดอกใบงามล้ำเลิศค่า
แม้ใครได้เที่ยวมาตื่นตาเร้าใจ...
(ดอกไม้กับภมร. 2502)

บทเพลงนี้แสดงภาพดอกไม้หลากสี หลากพันธุ์ที่มีความงดงามยามรุ่งเช้า ชวนให้สดชื่นไปกับบทเพลง

ไฉนस्या คราเจ้าไฉนแหวกว่าย
พลั่วครีบกี้ดกรายไฉนน้ำ
แจลบลีลาสูงค่า

สะบัดร่างบังสาหร่าย
พริ้มเพราเหมือนเจ้ากรีดกรายร้ายรำ
ปล่อยพรายน้ำระยับจับตา...
(อุทยานัษยา. 2503)

"อุทยานัษยา" เป็นบทเพลงที่บรรยายธรรมชาติของหมู่ปลาด้วยถ้อยคำที่ทักให้เกิดภาพพจน์ ทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังสามารถรับรสคำ รสความ เกิดจินตนาการคล้อยตามธรรมชาติของปลาที่สวยงามชวนมอง

ธรรมชาติที่งามชวนชื่น...สวยงามทั้งปวงบุผา กลับแลกลั่นเหมือนพา
เราให้เกษมไกลล์ สายลมพัดโชยจำใจ ห้วยละหานธารน้ำไหล
หัวใจระรินชื่นชม...

(เส้นที่เวียงเหนือ. 2488)

บทเพลง "เส้นที่เวียงเหนือ" เป็นบทเพลงอีกเพลงหนึ่ง que แสดงความสวยงาม สดชื่น
ของธรรมชาติ อันนับเป็นเลิศประการหนึ่งที่ธรรมชาติให้ความสวยงาม สดชื่นแก่โลก แก่บุคคล

2. ธรรมชาติให้ประโยชน์

พยางค์ มุกดา มีทศนะในเชิงบวกต่อธรรมชาติ คือ มองว่าธรรมชาติให้ทั้ง
ความสวยงามดังกล่าวแล้วยังมีประโยชน์ต่อบุคคลต่อโลกด้วยและบุคคลเป็นส่วนสำคัญที่จะทำ
ให้ธรรมชาติมีค่ามากขึ้น เช่น

...ถิ่นดินแดนแคว้นไทย
แผ่นดินถิ่นเราที่ว่างเปล่าหาก
เราต้องหมั่นขยันหา
เปลี่ยนเป็นไร่นา

เรามาพลิกให้เป็นเงินและทอง
เราเข้าครอง ไภศทรัพย์กายกอง
ทั้งน้ำและดินให้ทรัพย์สิ้นคือข้าวและปลา
แล้วจะพาให้เกิดผล...

(พลิกแผ่นดิน. 2500)

บทเพลงนี้แสดงให้เห็นว่าผืนแผ่นดินที่เรายาวไทยอาศัยอยู่นี้ล้วนเป็นธรรมชาติที่
สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่บุคคล ในสังคมได้ จึงมุ่งเน้นให้บุคคล เห็นประโยชน์ของแผ่นดิน
และน้ำ และปลุกใจให้เกิดความขยันขันแข็ง รู้จักนำประโยชน์ของธรรมชาติมาใช้

...ปลูกพืชพันธุ์ไว้กิน
ปลูกพืชพันธุ์ป่าไม้
ปลูกพืชพันธุ์สมุนไพร
เพราะชีวิตต้องการ

เป็นทรัพย์ในสินแห่ง ไทย
ให้แหล่งค้ำน้ำธาร
ให้ผลดีมหาศาล
บรรเทาทุกข์จากโรคภัย

คืนนี้ฉันนั่งเมืองไทย

มีคนเล่นไปทั้งโลก

อย่าทิ้งให้ไร้ซึ่งราคา

ปรารถนาสุขพละนาถมิ

(สวนป่าสมณไพร. 2528)

บทเพลงนี้ปลุกใจให้ช่วยกันปลุกต้นไม้เพื่อรักษาธรรมชาติไว้ เพราะถ้า
สามารถรักษาธรรมชาติไว้ได้ ธรรมชาติก็จะให้ประโยชน์แก่เรา เช่น มีพืชพันธุ์หลากหลาย
ไว้กิน ไว้ใช้ มีแหล่งต้นน้ำลำธาร เป็นต้น

นอกจากมนุษย์เราจะมีส่วนสำคัญในการสร้างและอนุรักษ์ธรรมชาติให้เกิด
ประโยชน์มหาศาลแล้ว ธรรมชาติด้วยกันก็มีส่วนช่วยธรรมชาติให้มีความมีประโยชน์ได้ เช่น

ฟ้าดินคลบกันดาล

จำเริญขึ้นหวานโลกา

ให้ความชุ่มชื้นบนพื้นหล้า

ฝนโปรยโรยวิญญา

เติบกล้าเปลี่ยนสีเรื่องรอง

ใบกรองต้อนรับ

วสันต์ให้หล่นลงมาประทาน

ดับความแห้งแล้งลมพัดกล้า

เสมือนเมตตาจากสวรรค์...

ผืนนาชุ่มเขียวขจี

ผลพันธุ์พืชรักเป็นรวงทอง

อรุณส่องนั้นแล้วเหมือนทองจากสวรรค์

(ทองจากวสันต์. 2521)

โลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ

สิ่งเหนือธรรมชาติในความเชื่อของพยางค์ มุกดา เป็นเรื่องหลุดพ้นออกไปจากโลก
วิทยาศาสตร์ คือ เป็นเรื่องที่อยู่เหนือเหตุผลและการพิสูจน์ แต่เป็นสิ่งที่ยอมรับและบุคคล
ส่วนใหญ่เชื่อว่ามีอยู่จริง และเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตตลอดจนพฤติกรรมของบุคคล
เป็นอย่างมากในการกำหนดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เช่น ความเชื่อเรื่องกรรม ชาตินี้ ชาตินี้
นรก สวรรค์ วิญญาณ อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อันเป็นความเชื่อที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของบุคคล
ให้ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดี ปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกต้อง

สิ่งเหนือธรรมชาติในความคิดของพยางค์ มุกดา จะเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อความศรัทธาในศาสนา เป็นการ โยงให้เห็นถึงความน่าจะเป็นจริงมากยิ่งขึ้น เช่น ทศณะเกี่ยวกับการทนาย การประพาศดี จะทำให้มีรูปร่างหน้าตาดีจะสบาย จะมีคนรักจริงจัง ไม่ขาดนี้ก็ขาดหน้า

1. ความเชื่อในเรื่องของบาป - บุญ เวนกรรม

พยางค์ มุกดา มีทศณะว่า คนเราทำสิ่งใดไว้มิได้ผลตอบแทนการกระทำนั้น ๆ และเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำความดีผลบุญก็จะตอบสนองให้หน้าตางดงาม สดใสมีชีวิตที่มีแต่ความสุข พ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวง แต่ถ้าใครทำบาป ทำกรรม ก็จะได้รับผลกระทบตอบแทน ไม่มีความสุข เช่น

...ฝันร้ายที่กลบกายมลายาร่าง	เหลือรอยที่สร้างคือบาปบุญคุณเวียนวน
ความดีเลวอยู่ดำรงสืบส่งผล	ชั่วคือคงทนประดับไว้ในโลกา
	(ชั่วดีประดับไว้, 2500)

ชีวิตเกิดมามีสุขมีต่ำ	มีบุญและมีกรรม
เป็นเครื่องทรมานชีวิตพบพาน	เป็นมหาเศรษฐี เป็นรัฐมนตรีหรือขอทาน
	(คนที่โลกต้องการ, 2501)

จากบทเพลงแสดงให้เห็นว่าพยางค์ มุกดา มีความเชื่อในเรื่องของบาปบุญ เวนกรรม ดังนั้นจึงมีเพลงที่สนองตอบความเชื่อนั้น โดยการให้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับผลของการกระทำนั้น ๆ เช่น

เวรหรือกรรมทามาแต่ไหน	สิ้นสติจิตใจขึ้นขมระทมแสนเศร้า
รูปร่างไม่เหมือนอย่างเขา	ชีวิตอัปเจาเศร้าตรมแถมแต่ทุกข์ระกา
เหมือนเป็นบาปร้ายมากรายล้ำ	ฉันท้องต้องซ้ำใจ
	(ชายรูปชั่ว, 2509)

ผู้หญิงที่สวยงามอย่างคุณ
จึงสวยงามเป็นพิเศษ

ทนายผู้ไฉ่ด้วยอะไร
น่ารักน่าใคร่พริ้งเพรา...
(ทนายผู้ไฉ่ด้วยอะไร, 2505)

ทนายผู้ไฉ่ไม่พอ
ทนายท่านไปทั้งปวง
ทนายผู้ไฉ่ไม่พอ
จำยอมทนขำใจ

คนรักจึงมาล่อลวง
ไม่เคยหวังทางบุญคุณใคร...
เธอทนจึงมาเปลี่ยนไป
เมื่อเราทนายผู้ไฉ่ไม่พอ
(ทนายผู้ไฉ่ไม่พอ, 2518)

เพลง "ชายรูปชั่ว" มีเนื้อหาที่เชื่อว่าความอัปยศของต้นนี้เกิดจากเวรกรรมเป็น
บาปที่ตนเคยทำมา ส่วนเพลง "ทนายผู้ไฉ่ด้วยอะไร" แสดงให้เห็นว่าด้วยผลดีผลของการกระทำ
จึงช่วยให้มีหน้าตาสดใส ซึ่งเนื้อหาแตกต่างจากเพลงแรก แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำ
ของบุคคลนั้น ๆ สำหรับเพลง "ทนายผู้ไฉ่ไม่พอ" ก็มีเนื้อหาว่าบุคคลนั้นกระทำไว้เหมือนกันแต่
ยังไม่พอ จึงทำให้ชีวิตไม่สมหวัง ด้วยเนื้อหาเพลงทั้งหมดที่ยกมาข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึง
โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ว่าเชื่อในเรื่องของบาป - บุญ เวรกรรม ซึ่งก็ตรงกับพุทธภาษิต
ที่ว่า "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" อันเป็นโลกทัศน์หนึ่งที่พยางค์ มุกดา มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ

2. ความเชื่อในเรื่องวิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์

โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อเรื่องของวิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ พบ
ว่าพยางค์มีความเชื่อและศรัทธาต่อสิ่งเร้นลับ สิ่งเหนือธรรมชาติว่ามีบทบาทต่อการดำเนิน
ชีวิตของบุคคลในสังคม ในขณะที่เดียวกันก็มองว่าบุคคลทั่วไปยังคงเชื่อถือในเรื่องนี้อยู่ ดังนั้น
บทเพลงที่แต่งขึ้นมักกล่าวถึงการขอความช่วยเหลือจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่เคารพของแต่ละ
บุคคลให้พ้นจากทุกข์ภัย ให้มีชีวิตที่ราบรื่น สมหวัง เช่น

ความเชื่อเกี่ยวกับองค์พระนารายณ์

...นารายณ์ นารายณ์จันชอถวายเต็นรำ ถวายน้ำค้ำอธิษฐานมั่นคง
 ความรักจริงจิ่งดั่งองค์ราม ความสวความงามไม่จำนง
 มีรักใจเดียวมั่นคง ไพรดั่งเขามาใกล้ ๆ ...
 (นารายณ์นารัก. 2518)

ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม

เจ้าแม่กวนอิมผู้อ่อนหวาน ได้ไพบรศประทาน เมตตา ปรานี
 ให้ลูกมีรักคู่ศักดิ์ศรี เพียงผงคลีธูลีของแม่...
 (เจ้าแม่กวนอิม. 2524)

ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อกวนอู

เจ้าพ่อกวนอูผู้ยิ่งใหญ่ เทพแห่งซื่อตรงและความกล้าหาญ
 ไพบรศบันดาลาให้ผู้ชั่วช้า จงถึงคราพิณาศทุกอย่าง...
 (เจ้าพ่อกวนอู. 2524)

บทเพลงที่เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงชื่อเทพหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่
 บุคคลในสังคมส่วนใหญ่รู้จักและเชื่อว่ามีจริง เนื้อหาของเพลงก็จะเป็นการวิงวอนขอให้ช่วยเหลือ
 ทั้งสิ้น

บทที่ 5

บทบาทวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสังคม

วรรณกรรมเป็นงานศิลปะประเภทหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับสังคม กล่าวคือ วรรณกรรมเป็นภาพจำลองของยุคสมัย (Literature is a portrait of time) หรือวรรณกรรมเป็นการแสดงออกของสังคม (Literature is an expression of society) ทศนิตานทวณิช (2524 : 49 - 50) กล่าวว่า "เนื่องจากกวีเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ดังนั้นหากกวีพบเห็นสิ่งใดในสังคม เข้าใจ ก็ย่อมอดไม่ได้ที่จะนำเสนอสิ่งนั้นมาแสดงไว้ในงานของตน นี่คือนิธิพลที่สังคมมีต่อวรรณกรรม แต่ในขณะเดียวกันบางครั้งกวีก็แสดงอิทธิพลต่อสังคม โดยการปลุกเร้า หรือชี้แนะบางประการแก่สังคม"

วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน คือวรรณกรรม เป็นภาพสะท้อนสังคม การสะท้อนสังคมของวรรณกรรม มิใช่เป็นการสะท้อนอย่างบันทึกเหตุการณ์ทางตนเอง เอกสารประวัติศาสตร์ แต่เป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ ของผู้เขียน และเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่ และวรรณกรรม หรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม เพราะนักเขียนที่ยิ่งใหญ่ ที่มีความสามารถ นอกจากจะเป็นผู้พิริยพรสวรรค์ในการสร้างวรรณกรรมให้มีชีวิตในก้นหัวใจผู้อ่าน แล้วยังเป็นผู้ที่มีทัศนะกว้างไกลกว่าคนธรรมดา ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเขามีความเข้าใจ และเข้าถึงสภาพของมนุษย์ และสังคมได้ลึกกว่าคนทั่วไปมองเห็น จึงได้ไม่เพียงแต่เสนอภาพปัจจุบัน อย่างถึงแก่นของความเป็นจริงเท่านั้น แต่ยังคาดหวังความเป็นไปในอนาคตได้อีกด้วย

ในขณะเดียวกัน สังคมก็มีอิทธิพลต่อวรรณกรรม หรือต่อนักเขียน เพราะนักเขียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ชนประเพณี ศาสนา ปรัชญา และการเมือง สภาพการณ์ ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งที่กำหนดโลกทัศน์ ของนักเขียน

ด้วยความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคมดังกล่าว วรรณกรรมเพลง ของพยางค์ก็ย่อมสัมพันธ์กับสังคม ทั้งในด้านที่มีอิทธิพล มีบทบาทต่อสังคม และสังคมมีบทบาทต่อวรรณกรรม ซึ่งในประเด็นหลังนั้นเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าสังคมมีอิทธิพลต่อนักเขียน หรือต่อวรรณกรรม ดังกล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้นในขณะนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษาวิเคราะห์ในด้านของบทบาทวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสังคม อันจะช่วยให้เห็นความสำคัญ หรือประโยชน์ของวรรณกรรมที่มีต่อสังคม

บทบาทวรรณกรรมเพลง หมายถึง การที่วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา มีคุณค่าต่อผู้ฟัง และสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า บทบาทวรรณกรรมเพลงของพยางค์ที่มีต่อสังคม มีดังนี้

1. บทบาททางด้านบันเทิง วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ทุกบทเพลงไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาประเภทใดย่อมมีลักษณะสำคัญที่ผู้ฟัง หรือผู้อ่านจะได้รับ คือ ความอภิรมย์ ความเพลิดเพลินไปกับลีลาภาษา หรือสุนทรีภาพในบทเพลงสามารถทำให้ผู้ฟัง หรือผู้อ่าน เกิดอารมณ์สะเทือนใจคล้อยตามเนื้อหา ลีลาภาษาในเพลง เช่น

-มันเทศมันเมื่อเสื่อ	ค้มใส่เกลือกินแล้วมันมัน
ลูกก็ร้องอู๊อู๊ อู๊อู๊ อู๊อู๊ (ข้า)	คุณพ่อคุณแม่ัวแต่นั่งกินมัน อื้อแล้วชมว่ามันมันมัน (มันเมื่อเสื่อ. 2523)
-รักกัน รักกัน มันเหมือนแก้ว	รสชาติแจ่มกว่าสิ่งไหนใด
ความรักมันจรรโลงหัวใจ	ให้เราสดใสเหมือนไขวีมาน
รักกัน รักกัน มันหวานฉ่ำ	รักเลิศล้ำรสสุราญ
มองนิคเดียวยังพาเสียชาน	ที่เพรียงสุราญแน้มหวานใจ...
	(รักกันมันเหมือนแก้ว. 2516)
-สุขสันต์บ้านเพิงระเริงร้อน	ขอจงสดชื่นและแจ่มใส
ขอต้อนรับอย่างเต็มใจ	ขอรับใช้ให้เบิกบานสุราญครั้นเครง
ด้วยเสียงดนตรี	และลีลาของนักเพลง
ร่วมรักบรรเลง	เป็นเพื่อนใจทุกซอกไม่ปะปน
	(สุขสันต์บ้านเพิง. 2509)

อารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการได้ฟัง หรืออ่านวรรณกรรมเพลงข้างต้นนี้ก็คือ ความสนุกสนานเบิกบานใจ รู้สึกขบขันมีความสุขไปกับบทเพลงด้วย จึงนับว่าพยางค์ มุกดา เป็นบุคคลที่สามารถสรรคามาเรียบเรียงให้เกิดอารมณ์คล้อยตามได้ง่าย เช่น

"รักกันมันเหมือนแก้ว", "รสชาติแจ่ว", "รักกันมันหวานฉ่ำ", "พาเสียวซ่าน", "เบิกบาน
สำราญครื้นเครง" เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีบทเพลงอีกหลายบทเพลงที่ให้อารมณ์สะเทือนใจ ในลักษณะ
ต่าง ๆ กัน ความลักษณะเนื้อหาของเพลงแต่ละประเภท เช่น

เพลงประเภทความรัก

เนื้อหาของเพลงจะกล่อมเกลาจิตใจของผู้ฟัง และผู้อ่านให้คล้อยตามไปกับอารมณ์รักที่
ผู้ประพันธ์เสนอมา ในบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก
เช่น

-ฉันรักเธอแม้เทียบเสมอกับดวงชีวิต	รักเธอชั่ววันจันทรันคร
แม้เธอห่างไกลใจก็หวงห่วงนิรันดร์	ถึงแม้ว่ายมรณ ไม่ถอนรักที่มี
รักฉันนั้น เหมือนดังตะวันฉันรักปากฟ้า	รักดังหมู่ปลา รักวาริ
เหมือนดังกับแหวนเสนจะรักแก้วมณี	เหมือนขุนศรีสวาทพื้นดินเดียวกัน...

(ชวันจันทรันคร. 2496)

-ล่านารักจากเธอ	ช่วงชวณะเม่อ่อนไหว
ดังเกี่ยวก้อยร้อยใจ	โอนอ่อนอาลัยในใจให้ไหวหวั่น
สืลารักจากตา	ทิวอนเฝ้ามาฝากจัน
ดังหนึ่ง ใช้สัมพันธ์	คล้องรอบใจฉัน ห่วงไหวหวั่น หนักหนา

(ล่านารัก. 2504)

-โอ้ขวัญจิตยออดชีวิตเอ๋ย	สุดเหลือเอ๋ยถ้อยคำรักเธอ
หลับก็ฝันผูกพันละเมอ	รักเพียงเธอเหนือดวงชีวัน
ทั่วทุกห้องแห่งดวงฤทัย	อยากเผยให้ได้ล่วงรู้พลัน
ว่าใจน้องมุ่งบงสัมพันธ์	ฝังชีวันรักเธอหมดใจ

(สศใจรัก. 2518)

เพลงเกี่ยวกับประเพณี เทศกาล และการละเล่นในท้องถิ่น

-...ผู้ใหญ่ไปหมั้น	กำหนดจะเป็นเจ้าแก่
มีลิเกละครหนังใหญ่จอยยาว	ท่านนายอำเภอจะหลั่งน้ำสังข์บ่าวสาว
และจะมีกลองยาว	ส่งบ่าวสาวเข้าห้องหอเอย
	(หมู่กลองยาว. 2516)

บทเพลงนี้แสดงให้เห็นถึงประเพณีการแต่งงาน อันเป็นประเพณีไทยที่ยึดถือปฏิบัติกันมาช้านาน และยังรวมถึงการละเล่น ประจำท้องถิ่นของคนไทยภาคกลางทั้งลิเก ละคร และกลองยาว ซึ่งเนื้อหาที่ล้วนให้ความบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน หรือผู้ฟังทั้งสิ้น

เพลงประเภทปลุกใจ

บทเพลงประเภทเพลงปลุกใจ นอกจากมุ่งจุดหมายจงใจ เร้าใจ ให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังมีความคิดเห็น หรือปฏิบัติตามแล้ว ยังแทรกความบันเทิงใจ และอารมณ์ สะเทือนใจต่าง ๆ ตามเนื้อหาของบทเพลงนั้นด้วย เช่น

-...หนึ่งพันห้าร้อย ไมล์ทะเล	ลึกสุดคะเนและสุดสายตา
พวกเราป้องกันรักษา	ทั้งไร่นา และเร่ค้าพร้อมมูล
ทอศอรัก็พร้อมทะลุคลื่น	บ้อมปืนก็พร้อมซัดไว กระสุน
ใครรุกยิงแหลกเป็นจุล	ถึงคนละรุ่นทหารเรือไทยไม่รวนเร...
	(ทัพเรือไทย. 2519)

-พวกเรามาพลิกแผ่นดิน	หากินในถิ่นของไทย เอ้า ฮุย เล ฮุย
อย่ามัวแต่คุยอย่ามัวจุจาย	เกี้ยวเกอะนะแม่เกี้ยว ชะชะเกี้ยวเกอะนะพ่อเกี้ยว
...ตื่นเกิดชาวไทยมาช่วยกันซื้อมาช่วยกันขาย	ตื่นเกิดชาวไทยมาช่วยกันใช้ของที่ไทยทำ.
	(ลูกทุ่งรักไทย. 2515)

บทเพลงข้างต้นมีบทบาทในการเร้าอารมณ์ ผู้อ่าน หรือผู้ฟัง ให้ความคิดคล้อยตาม เพลง "ทัฬหเรือไทย" มีเนื้อหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกองทัพเรือของไทย ที่ทำให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟัง ได้รับความสบายใจ และเกิดความรัก ความหวงแหนในชาติไทยร่วมกับเหล่าทหารเรือ ด้วย ส่วนเพลง "ลูกทุ่งรักไทย" มีเนื้อหาจูงใจ ปลุกจิตสำนึกคนไทยให้ใช้ของของคนไทยด้วยกัน ผลัด มีการสร้างเนื้อหา สร้างจังหวะ ได้น่าสนใจ สนุกสนาน ได้ฟัง หรือ ได้อ่านแล้วมีความ สบายใจเบิกบานใจ

เพลงประเภทชมความงามชมธรรมชาติ

บทเพลงประเภทนี้เป็นการพรรณนาความงามของหญิงสาว และความงดงามของ ธรรมชาติซึ่งทำให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังเกิดจินตภาพเห็นความงามนั้นด้วย จึงมีผลช่วยให้ผู้ฟัง หรือ ผู้อ่านเกิดอารมณ์ สะเทือนใจ เกิดจินตนาการ แล้วทำให้เบิกบานใจ อันเป็นธรรมชาติของ คนเราที่ชอบของสวย ๆ งาม ๆ บทเพลงของพยางค์ มุกดา มีบทบาททำให้ผู้ฟัง หรือผู้อ่าน ได้รับความบันเทิง เบิกบานใจ อย่างสมบูรณ์

เช่น - ชมความงามของหญิงสาว

...โถมเอ๋ยโถมงามอร่ามทรู	ยอดพญายอคไพบเคยไว้อื้อ
จักรวาลคนงามนามหญิง ไทย ไบระบื้อ	เรารู้ชื่อเพราะเธอคือนางสาว ไทย
นางสาว ไทยขวัญใจขวัญจิตรขวัญตา	ผิพรรณขาวผ่องใสภา
จากเกศา ถึงบาทนาง	สวรรค์สร้างฤ... (นางสาวไทย. 2511)

- ชมธรรมชาติ

หอมหวานกลิ่นดอกไม้ป่า	ดังหนึ่งดอกฟ้าในเคนดิน
ป่าเขาพงไพรห้วยน้ำไหลริน	ไหลริน ไหลริน ไหลริน มีรู้สิ้นสุดแห่งหน...
	(เพลินไพร. 2514)

จากบทเพลงของพยางค์ มุกดา ที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าบทเพลงทุกประเภท ล้วนมีบทบาททางด้านบันเทิง ทำให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังเกิดอารมณ์ร่วมไปกับลีลาภาษา และ เนื้อหาของบทเพลง แม้แต่บทเพลงประเภทเสียดสีสังคม หรือบทเพลงที่ให้ความรู้เกี่ยวกับ จังหวัดก็มีบทบาทในด้านบันเทิงด้วย เช่น

เพลงจังหวัด

สุราษฎร์ธานี	เมืองคนดีแห่งแคว้นเคาใต้
เราเคยมาร่วมรัก	ก่อนพักใจเสมือนดังไปเที่ยวเพื่อเมืองฟ้า...
	(สุราษฎร์ธานี, 2509)

เพลงเสียดสีสังคม

สักการรวมเพลงสมัยครั้น	เครื่องนาเพลงโปรคเจลิยว	มันสมองศิลปินขึ้นครู (ข้า)
ต้องมาถูก	ลากถูกเป็นร้อยเพลงบาทเดียว...	
	(สักการรวมเพลง, 2503)	

บทบาทวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ในทางบันเทิงนี้ ผู้ฟัง หรือผู้อ่านสามารถ รับได้ทันที ทั้งอารมณ์ และสุนทรียะ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำ ไวยากรณ์ หรือเนื้อหาประเภท ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งจะมีบทบาททำให้ผู้ฟัง หรือผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจ คล้อยตามบทเพลงนั้น ๆ

2. บทบาททางความรู้ วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา หลายบทเพลงจะให้ความรู้แก่ผู้ฟัง หรือผู้อ่านในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ จังหวัด และประเทศ

วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา หลายบทเพลง จะมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับชื่อ และลักษณะเด่นทางภูมิศาสตร์ ของสถานที่ จังหวัดและประเทศต่าง ๆ ที่ให้ผู้ฟัง หรือผู้อ่านที่ไม่เคยไปในสถานที่ จังหวัด หรือประเทศนั้น ๆ ได้รู้จากเนื้อหาของเพลงไปด้วย ทำให้เกิดความรู้เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น

เช่น

-ชุมพรคือแดนหนาแน่น	เป็นชุมทาง ชุมพรอ้างว้าง
เขาค้างแยกทาง ไบ	ระนอง พังงา สายเดิม
ชุมพรมา เดิมทางใหม่	สุราษฎร์ตรง ไปราธิวาส
...เสมือนชุมทางของคนระทมใจ	ประจวบภาคใต้ เพยให้ไบเยือน...
	(ชุมพร วอนคำ. 2524)

บทเพลงนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นจังหวัดแรกของภาคใต้
ที่เปรียบเสมือนประตูผ่านเข้าสู่จังหวัดอื่น ๆ ทางภาคใต้

-ล่องใต้ไปตามเสียงเพลง	กล่อมบรรเลงเป็นเพลงเร้าใจ
...ไอ้ชุมพรขอพรพื้นแสนสุคติ	สุราษฎร์ธานีเมืองคนดีจึงสุขสคติ
นครศรีธรรมราชอยากประกาศพระธรรมเกริกไกร	กระบี่สุขสดไส่ปากหัวใจให้ที่หมายปอง
ไอ้พังงามัคธราให้พังงัน	ภูเก็ตเกาะสวรรค์วิลาวัณย์หนึ่ง งามมีสอง
ระนองน้องจำเหมือนน้ำตาของที่ตกนอง	เพราะต้องจากน้องจากระนองมาทั้งน้ำตา
ไอ้เมืองตรังเหมือนจะบังให้ที่ติดตรึง	แต่คิดถึงพัทลุงแหละสงขลา
สตูลปัตตานี ยะลา ไส้ดีจริงตรา	ไอ้บางนรามีवासนาคงมาอีกที่...
	(ล่องใต้. 2504)

-ไอ้ทักษิณ ท้องถิ่นของไทย	ภาคใต้ไส่ภาน่านิยม
แผ่นดินถิ่นแดนแสนอุดม	สภาราฐนัรมย์สมคาววิญสวรรค์เวียงใต้
แหล่งเมืองแร่แร่แต่ส่วนยาง	สิ่งสร้างทรัพย์สินแผ่นดินไทย
ป่าเขาข้างปลาหาทั่วไป	ทะเลกว้างใหญ่ใจโลและสุขสมบุรณ์...
	(ทักษิณราลิก. 2504)

บทเพลงเหล่านี้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสถานที่และจังหวัดต่าง ๆ ของภาคใต้ ให้ความรู้เกี่ยวกับรายชื่อจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้ เอกลักษณ์ ทรัพย์ากร วัฒนธรรมของชาวใต้

นอกจากจังหวัด สถานที่ทางภาคใต้แล้ว พยงค์ มุกดา ก็ได้แต่งบทเพลง ให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดในภาคอื่น ๆ ด้วย เช่น

-แปดริ้ว เลื่องลือชื่อนามเมืองเก่า	ของฉะเชิงเทราเล่าขานมานิรันดร์
นมัสการหลวงพ่อกุญชร	ศรัทธาระบือกระฉ่อนจากจรยังลืมิไม่ลง
...อาเภอเมืองรุ่งเรืองหลวงพ่อกุญชร	บางน้ำเปรี้ยวกระฉ่อนทุ่งนาข้าวแม่ไพศาล
บางคล้ามะม่วงทั้งมันทั้งหวาน	ราชสำนัข้าวหอมมะลิลือไกล...

(แปดริ้ว. 2533)

บทเพลง "แปดริ้ว" เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีชื่อเก่าว่าแปดริ้ว บทเพลงนี้ทำหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากร และของดีประจำจังหวัด พร้อมทั้งบอกสภาพภูมิศาสตร์ว่าเป็นประตูของจังหวัดทางภาคตะวันออก ซึ่งช่วยให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟัง ได้รับความรู้เกี่ยวกับจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้อย่างละเอียด

นอกจากนี้ยังมีบทเพลงให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดในลักษณะเช่นนี้ อีก เช่น เพลงนครปฐม เพลงกรุงเทพฯ ที่รัก เพลงสวรรค์ถิ่นไทย (กรุงเทพฯ) เพลงมนต์เมืองใต้ (กล่าวถึงทุกจังหวัดในภาคใต้) เพลงสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

นอกจากนี้ วรรณกรรมเพลงของพยงค์ มุกดา ยังได้ให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งนับว่าเป็นความรู้ที่ดี และสำคัญ ที่ช่วยให้ผู้ฟัง หรือผู้อ่านได้รับ ความรู้เกี่ยวกับประเทศของตนเอง และประเทศเพื่อนบ้านมากยิ่งขึ้น เช่น

-เมืองไทย (แผ่นดินนี้ที่สดีไส)	ช่างงามวิไลสะอาดนัยน์ตา
(ดูสวยยิ่งใหญ่สวรรค์ในหล้า)	เจริญรุ่งเรืองคู่ราวกับเมืองฟ้า

(สวณักหนา)หมื่นชาติใดได้เที่ยวมา (เหมือนพาขึ้นน้ำ)
 ...ติกรามสวยหรือน่าอยู่อาศัย ถนนหนทางมีทั่วไปเที่ยวแห่งใดจะมีให้จร...
 (เมืองไทยที่รัก. 2517)

บทเพลงนี้กล่าวถึงประเทศไทยว่ามีความสวยงาม เจริญรุ่งเรือง ถนนหนทางสะดวกสบาย เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศเราเอง

- ไร่ปิ้งที่รัก	สวยงามนักจนสุดคะเน
วิมานเหนือธารทะเล	เสน่ห์ใสมากของมาเลเชีย
เกาะปิ้ง	คือเมืองฟังก้อยอร์ชทาวน์
วิลเลพรอพราว	ดังเป็นเกาะสวรรค์
...จะเปรียบปิ้ง	คือเวียงวังฝั่งทะเล
เหมือนมีเสน่ห์	แก้ด้วยสิ่งจัดสรร
ด้วยมีถนนจนทั่ว	เกาะถึงกัน โยงเชื่อมสัมพันธ์กันดังเช่นผ้าเมี่ยง
	(ปิ้งที่รัก. 2517)

ปิ้ง เมืองหนึ่งของมาเลเชีย พยงค์ มุกดา ได้ประพันธ์เพลงปิ้งที่รัก เพื่อให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังมีความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทย นั่นคือประเทศมาเลเชีย ซึ่งวรรณกรรมเพลงบทนี้จะให้สาระความรู้มากมาย

-จากการดำที่รักช่างงามนักมีศักดิ์ศรี	แผ่นดินสามพันเกาะนี้นามอินโดนีเซีย
เหนือเมื่อยล้าผ่อนคลายสุขใจหายอ่อนเพลีย	มีขุนบาน่าเคลียเคล้าครอง
แดนอิเหนาที่เราเคยฟังมา	มีขุนบาน่าเคลียเคล้าครอง
สาวปาเต๊ะเกี้ยวชวนฟังมอง	เป็นหนึ่งในสองน้าบองร่วมชีวา
จากการดำที่รักช่างงามนักแก้วตา	โน่นภูเขาไฟเสียค้ำ สวยใสมากจริงใจ..
	(จากการดำที่รัก. 2517)

บทเพลงจากการด้าที่รักข้างต้นนี้ ได้บรรยายให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังรู้จักกับ
ประเทศอินโดนีเซียทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์ และความสวยงาม ตลอดจนความเป็นมา ซึ่งนับเป็น
ความรู้แก่ผู้อ่านและผู้ฟังวรรณกรรมเพลงบทนี้

-ฟิลิปปินส์ถิ่นนี้เอ๋ย	ชวนคิดเขยชมไม่รู้เลือน
ประทับใจใครที่เวะเยือน	ความหวานเตือนใจให้มั่นคง
มนิลาคนน่ารักจริง	ชายหญิงชาวโลกแห่งเสรี
ยิ้มแย้มผูกมิตรญาติดี	ฝังไมตรีไว้ให้บริดา
เกาะแก่งแหล่งงาน	ทิวทัศน์ร่ำร่วมแสงมตา
ทะเลจูบฟ้า	มวลนกกาจุบลม...
	(มนิลาที่รัก. 2517)

-ฮ่องกง	งามสูงส่ง สักก
ถิ่นคินเตนเสรี	เหมือนมีเสน่ห์คำหวาน
ศึกราม	งามเหมือนเทพวิมาน
ถิ่นทะเลสาบารุ	ใครเพียงผ่านยังหวังบอง
เยือนถึงถิ่น	อันชุกหิน และชู้ว่อง
อยากลงนั่งเรือไล่ทอง	แล้วลอยล่องทั่วอาเขอดิน...
	(ฮ่องกง. 2516)

วรรณกรรมเพลงสองบทเพลงนี้ กล่าวถึงประเทศฟิลิปปินส์กับประเทศ
ฮ่องกง ในลักษณะที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์ และสภาพทั่ว ๆ ไป
เพื่อให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟัง ได้เกิดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านของประเทศ
ไทย ซึ่งบทเพลงที่พยางค์ มุกดา แต่งเกี่ยวกับประเทศในเขตตะวันออกเฉียงใต้ขอบทวีปเอเชีย
เช่นเดียวกับประเทศ ไทยทั้งสิ้น

2.2 ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ วรรณกรรมเพลงที่มีเนื้อหาให้ความรู้
เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทยนั้นมียุ่หลายบทเพลง โดยเฉพาะบทเพลงประเภทปลุกใจ สดุดี

บทเพลงให้ข้อคิดคติเตือนใจ และเพลงเกี่ยวกับสถาบัน จังหวัด และหน่วยงาน เช่น

-...สุโขทัย ไอยสวรงค์ในอดีตนัน	เป็นราชธานีมีกษัตริย์เพียงหกพระองค์
แต่ก็ทรงซึ่งศักดิ์ศรีไตรปิฎกอันใหญ่หลวง	ไตรภูมิพระร่วงที่ยังมีเฉพาะอย่างยิ่ง
สิ่งภูมิใจคือลายสือไทยจนบัดนี้	จากพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งกรุงศรี
สุโขทัยร่มเย็นสิ่งงามเด่นมากมี	ทั้งสถานโบราณวัตถุที่ได้พบบำรุงอย่างดี...

(สุโขทัย. 2506)

บทเพลง "สุโขทัย" ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองหลวงในอดีตของ ไทย คือกรุงสุโขทัย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์ปกครองเพียง 6 พระองค์ และมีความเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช บทเพลงที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาติไทย ในลักษณะที่กล่าวถึงองค์พระมหากษัตริย์ในอดีตกาลกับพระราชกรณียกิจ และสถานการณ์ต่าง ๆ ในอดีต ในลักษณะเดียวกับเพลง "สุโขทัย" นี้ ยังมีอีก เช่น

-โอ้..ธนบุรีนครที่เคยพิสุทธ	เมื่อคราพม่าประทุษล่มอยุธยา
เหลือซากเมืองเบื่องหลัง	ครั้งพระเจ้าตาก
...เลือดไทยหลัง ไหล ไหลคิน	ชื่อตากสินคือวีรชน
ตายก็ฝังเผา พียง ไบ่บ่น ๆ	รวมไทยทุกคนสร้างกรุงธนบุรี

(โอ้..ธนบุรี. 2524)

บทเพลงนี้เป็นวรรณกรรมเพลงที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเมืองหลวงของไทย คือ กรุงธนบุรี อันเป็นเมืองหลวงต่อจากกรุงศรีอยุธยา กล่าวคือ เมื่อพม่าตีกรุงศรีอยุธยาแตก พระเจ้าตากสินได้รวบรวมคนไทยตีฝ่าวงล้อมออกมา แล้วกู้เอกราชของชาติไทยได้สำเร็จ

พยางค์ มุกดา แต่งบทเพลงให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเมืองหลวงของไทยเกี่ยวกับองค์พระมหากษัตริย์ และพระราชกรณียกิจ ให้ประชาชนรุ่นหลังได้ทราบ อันถือเป็นบทบาทที่สำคัญ นอกจากเรื่องราวขององค์พระมหากษัตริย์ไทย

กับพระราชกรณียกิจที่ทรงรักษาแผ่นดินไทยไว้แล้ว พยงค์ มุกดา ยังให้ความรู้เกี่ยวกับ
บรรพบุรุษ วีรชนผู้กล้าหาญ ยอมสละชีพได้เพื่อเอกราชของชาติไทย ทั้งนี้ นอกจากจะให้ความรู้
ทางประวัติศาสตร์แล้ว ยังนำความรู้นั้น มาปลุกใจคนไทยรุ่นหลังให้เกิดความรักชาติ หวงแหวน
เอกราชของชาติไทย และยอมสละชีพเพื่อชาติได้เช่นเดียวกับบรรพบุรุษ เช่น

-ประวัติศาสตร์ชาติไทยนั้น ใครจะคิด แผ่นดินขวานทอง เล่มนี้คนสิ้นชีวิตคนไว้เท่าไร
ทั้งนี้ทั้งนี้ เลือดหลังรับแผ่นดินเสียไป บรรพบุรุษกมลชีพไว้คงนาม ไทยให้ยืนยงอยู่
แม้ใครอยากเห็นอดีตกาล อยู่ธยายยังเป็นพยานเลือดไทยกล้าหาญโลกรู้
อีกบางระจันสู้กันแค่ตายทุกผู้ หากไม่คิดไม่มีชาติอยู่ให้โลกรู้ชื่อนามชาติไทย ..
(ของเขาน้ำเอาของเราน้ำให้. 2501)

บทเพลงที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาติไทย และวีรกรรม
ที่น่าสรรเสริญของบรรพบุรุษ เพื่อให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ และปลุกใจให้คนไทยรักชาติ
หวงแหนในชาติ เช่นนี้ ยังมีอีกหลายบทเพลง เช่น เพลงลูกทุ่งรวมไทย, เพลงอาณาจักร
ขวานทอง, สดุดีแผ่นดิน, แผ่นดินทอง เป็นต้น

2.3 ความรู้ทางภาษา สำหรับบทบาทของวรรณกรรมเพลงในการให้ความรู้
ทางภาษานั้น หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ ความหมายของถ้อยคำภาษา
และสำนวนโวหารที่นำมาใช้เรียบเรียงในบทเพลง ซึ่งจะทาให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังมีความรู้
ทางภาษา และลึกซึ้งขึ้น ตลอดจนสามารถนำความรู้ทางภาษาที่ได้จากการอ่าน หรือการฟัง
วรรณกรรมเพลงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างหลากหลาย อันจะเป็นการเสริมสร้างความรู้
ความสามารถในการใช้ภาษาให้แก่บุคคลมากขึ้น ซึ่งเรื่องเกี่ยวกับความรู้ทางภาษานี้ผู้วิจัยได้
ศึกษาวิเคราะห์ไว้อย่างละเอียดในบทที่ 3 แล้ว

2.4 ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดี วรรณกรรมเพลงประเภทให้ความรู้เกี่ยวกับ
วรรณกรรม และวรรณคดีนั้น พยงค์ มุกดา จะเลือกนำมาเฉพาะวรรณคดีที่แพร่หลายอยู่ใน
สังคมทั่วไป บุคคลส่วนใหญ่รู้จักเรื่องราว และตัวละครในวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ คืออยู่แล้ว โดย
พยงค์ มุกดา จะนำวรรณคดีมาใช้ประโยชน์ในการแต่งเพลง และในขณะเดียวกันก็เป็น
การให้ความรู้ทางวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ ให้แพร่หลายในสังคมด้วย ซึ่งได้แต่งวรรณกรรมเพลง
เพื่อให้ความรู้ทางวรรณคดี อยู่ 2 ลักษณะด้วยกันคือ

2.4.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระของวรรณคดี พยางค์ มุกดา แต่งเพลงในลักษณะนี้เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร เช่น

-แม่จ๋าไอ้แม่ฉัตรี	ลูกนี้ต้องทนทุกข์เวทนาจากเวียงวัง
สู้ยังแนวป่าแล้วยังต้องพลัดมารดา	มิได้เอยปากกลาซึกคำ
แม่จ่าน้ำตาลูกนอง	กอดน้องร้องไห้ระงำ
ลูกราชันย์กลับพลันค้อยดำ	รับใช้ชุกชกใจคำไอ้เวรกรรมลูกนี้หรือไร...

(ชาลีรัตนทศ. 2503)

บทเพลงนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวตอนหนึ่งของวรรณคดี เรื่องพระเวสสันดร ซึ่งกล่าวถึงความทุกข์ของชาลีไอรสของพระเวสสันดร ที่ออกจากพระราชวังมาอยู่ป่ากับพระราชนิดา และพระราชมารดา แล้วต้องตกระกำลำบากเมื่อชุกชกมาขอชาลี และกีดกันจากพระเวสสันดร เพื่อนำไปเป็นทาสรับใช้

-...เมื่อนั้นราชาธิราช	พระเสด็จประพาสเยี่ยมมกองทัพรื้อ
ให้สนมคู่พระทัยราชทานหมากให้ทหารรื้อ	สมิงนกรอินทร์แม่ทัพรื้อ
ไปรบปราบยังเหลือจึงราชทาน...	

(ทหารเอกราชาธิราช. 2496)

2.4.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับตัวละครในวรรณคดี บทเพลงที่ให้ความรู้ในลักษณะนี้ จะเป็นบทเพลงที่กล่าวถึงลักษณะของตัวละคร อันเป็นลักษณะเด่น ลักษณะเฉพาะของตัวละครในวรรณคดี ซึ่งพยางค์ มุกดา มักนำเอาตัวละครเด่น ๆ ที่เป็นที่ยึดอยู่แล้วมากล่าวถึง เช่น

-ร่ายรูปอินทร์พาศพ้าม้าองค์ในหล้า แผลงให้คนชม งามสมขุนลอท้าว
 น้ำพระทัย ๓ หัวเจ้า เยี่ยงแม่กาหลง ยาม ๘ ทรงคชสาร ๘ ยิ่งหาญยิ่งกล้า
 เกินพญาสีหราชท้าว กลางศึก...

(ขอยศพระลอ. 2516)

กล่าวถึงตัวละครตัวเอกของวรรณคดีเรื่องลิลิตพระลอ
 ถึงลักษณะเด่นต่าง ๆ ทั้งรูปร่างหน้าตา และพระปรีชาสามารถของพระลอ
 บทเพลงของพยางค์ มุกดา ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับตัวละครใน
 วรรณคดีนี้ นอกจากจะให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวละครแล้ว บางเพลงพยางค์ มุกดา
 ก็จะมีลักษณะของตัวละคร ที่เป็นที่รู้จักกันดีในสังคมทั่วไป มากล่าวถึงในบทเพลงเพื่อให้เนื้อหา
 ในเพลงน่าสนใจ และทำให้เนื้อหาของเพลงหนักแน่นยิ่งขึ้น เช่น

-ถ้าฉันมีสืบน้อยอย่างทศกัณฐ์	สืบนานันฉันจะหันมาข่มให้เธอ
สืบลิ้นสืปากจะฝากคำพร่ำเพื่อ	ว่ารักเธอ รักเธอ เป็นเสียดเดียว...
(เป็นไปไม่ได้. 2515)	

ตัวละครที่นำมากล่าวถึงในบทเพลงนี้ คือทศกัณฐ์ ซึ่งเป็น
 ฝ่ายอธรรม ในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ มี 10 หน้า ด้วยลักษณะเด่นของทศกัณฐ์ นี้ พยางค์
 มุกดา จึงได้นำมาใช้เพื่อมุ่งให้ความหมายของเนื้อเพลงหนักแน่น ชัดเจนยิ่งขึ้น และบางเพลง
 พยางค์ มุกดา ก็ได้แทรกความคิดเห็น หรือวิจารณ์ตัวละครในวรรณคดีด้วย เช่น

-วันทองสองผัวจึงชั่วทราชม	โลกหยิบยกเอามาประนาม
เหยียดหยามว่าหญิงคนชั่ว...	มีใครรู้ทั่วว่าหล่อนชั่วเพราะใคร
พลายแก้วนั้นแล้วอาคมขลังสุด	รูปงามเหมือนเทพบุตรคาชภู เพราะไฟเร่าพ่นกัณหา
หญิงเราใจเผลอใจโหลแข็งกล้า	ยังมดเล่นหาต้องพาให้หล่อนเป็นไป...

ความชั่วสองผัวหัวจึงต้องขาด ยังคำข้าเดิมประกาศลงชั่วชาคือยู่จนบัดนี้
 ขุนแผนยอดชายเจ้าชัยเหลือที่ มากเมียบ่งชี้แต่ไม่มีชั่วอันใด
 ...โลกเราใจนจึงไม่เพียงธรรม

(วันทองวิปโยค. 2496)

"วันทองวิปโยค" เป็นเพลงหนึ่งที่ พยงค์ มุกดา ได้นำชีวิตของตัวละครมาให้ความรู้ พร้อมทั้งแทรกความคิดเห็นของตนเองลงไปในบทเพลงเพื่อวิจารณ์ตัวละครในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง - ขุนแผน ซึ่งเป็นวรรณคดีที่เป็นที่รู้จักทั่วไปด้วยบทเพลงที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีนี้ ผู้วิจัยพบว่าวรรณคดีหรือตัวละครที่ พยงค์ มุกดา นำมาแต่งบทเพลงแทบทั้งหมดเป็นวรรณคดีที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีในสังคมทั่วไป อันถือเป็น "มรดก" ของชาติ ดังนั้นเมื่อนำมาแต่งเพลง ไม่ว่าจะเป็นการนำเรื่องราวทั้งหมดมาแต่ง หรือนำมาเพียงบางตอน หรือเป็นการนำตัวละครในวรรณคดีมาแต่ง จึงทำให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังเข้าใจเนื้อหาของเพลงได้รวดเร็ว และจำเนื้อเพลงได้ง่าย ทั้งยังช่วยให้เนื้อหาของเพลงมีความหนักแน่นยิ่งขึ้น ผู้อ่าน หรือผู้ฟัง ก็สามารถรับรู้ลึก อารมณ์ที่ผู้แต่งถ่ายทอดออกมา ได้อย่างถูกต้อง และลึกซึ้ง

2.5 ความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคม การเมืองของไทย วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน กล่าวคือ สังคมมีส่วนสำคัญในการกำหนดรูปแบบ เนื้อหาของวรรณกรรม และวรรณกรรมก็อาศัยเรื่องราวในสังคมมาแต่งบ้าง ดังนั้น วรรณกรรมจึงเป็นเสมือนกระจกเงาสะท้อนสภาพสังคม

วรรณกรรมเพลงของ พยงค์ มุกดา หลายบทเพลงที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพสังคม และการเมืองของไทยในแต่ละสมัยจนถึงปัจจุบัน

2.5.1 บทบาทวรรณกรรมในการให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคม

วรรณกรรมเพลงของ พยงค์ มุกดา ได้ทำหน้าที่บันทึกเหตุการณ์ หรือภาพสังคมในยุคสมัยต่าง ๆ เช่นเดียวกับวรรณกรรมทั่วไป คือ เป็นเพียงภาพสะท้อนสังคมตามทัศนะของผู้ประพันธ์ที่มองเห็นสภาพสังคมในแต่ละสมัย แล้วนำมาแต่งวรรณกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตจริงของบุคคลในสังคมนั้น ๆ เพื่อให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจตามเนื้อหาของวรรณกรรมได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น นอกจากนั้น ผู้อ่าน หรือผู้ฟังก็จะได้สาระความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมในแต่ละสมัยด้วย เช่น

-...ชาวอีสานที่ต้องพลัดบ้าน ไปยังถิ่นไกล
ผ่านดินถิ่นกันดาร จึงต้องทิ้งบ้านสัจจรร้อนไผ่
ด้วยทากินถึงเหงื่อรินไหล ไม่ย่อท้อขอแต่สุขใจ...
(อีสานก็มีหัวใจ. 2501)

บทเพลงนี้ พยงค์ มุกดา ได้ชี้ให้เห็นถึงความแห้งแล้งกันดารของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นจำเป็นต้องจากบ้านเกิด เพื่อไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นอื่นที่มีความสมบูรณ์ และมีความเจริญมากกว่า อันเป็นภาพสังคมที่เราพบเห็นกัน จนถึงในสมัยปัจจุบันนี้

สภาพสังคมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย เปลี่ยนไปตามความเจริญของชาติบ้านเมือง ทำให้บุคคลในสังคมจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทไปจากเดิม หรือมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมที่พัฒนาตัวขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่มีการหยุดนิ่ง บุคคลในสังคมทุกเพศทุกวัย ต้องพัฒนาตนเองตามไปด้วย แม้แต่ผู้หญิงที่แต่เดิมมีบทบาทเพียงแม่บ้าน แม่เรือน ก็ต้องก้าวให้ทันยุคสมัย ทำกิจการงานต่าง ๆ ได้ไม่แพ้ผู้ชาย ซึ่งบทเพลงของพยงค์ มุกดา ก็ได้แสดงภาพสังคมนี้ไว้ด้วย เช่น

- (หญิง) ฉันเห็นผู้ชายเดี๋ยวนี้แล้วให้น่าขัน เรื่องความสำคัญจะไม่ได้
โลกเดี๋ยวนี้เรามีใครดีกว่าใคร อะไรผู้ชายทำได้หญิงก็ไหวทุกท่า...
(เพศผู้มา. 2502)

นอกจากนั้น พยงค์ มุกดา ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไปจากสังคมเกษตรกรรมที่มีชีวิตเรียบง่าย บุคคลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจให้กัน มาเป็นสังคมที่มีเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการพัฒนากิจการงานต่าง ๆ ของสังคม และประเทศชาติ จิตใจของบุคคลก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย มีการแก่งแย่ง อิจฉาริษยา หลอกลวงกันเพื่อความก้าวหน้า และความอยู่รอดของตนเอง คือ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มากกว่าส่วนรวม และนับถือ "เงิน" มากกว่า "ความสามารถและคุณงามความดี" ใด ๆ เช่น

-เสียงหอนครวญครางท่ามกลางพระเพลิง เกลิงจับฟ้า ไถอันจางน่าใจหาย
เหมือนเป็นสัญญาณแห่งความพิวาศเกรี้ยวกราดทำลาย ทรัพย์สินวอดวายเป็นเถ้าธุลี
...ชีวิตคนอื่นนั้นหมั่นหมั่น เพียงหวังเงินประกัน โทใจของมัจฉาเหมือนอีกา
เห็นแก่ตนเข้าไบนสายธารน้ำตา คนอย่างนั้นนี้หน้าฟ้าดินจงอย่าปราณีมันเลย
(บาปนั้นคืนสนอง. 2501)

เนื้อหาของวรรณกรรมเพลงบทนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมที่มีการพัฒนาก้าวหน้า มีการทำประกันภัยต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย และด้วยความเจริญทางวัตถุนี้เอง ทำให้มีบุคคลที่มีความเจริญทางด้านจิตใจต่ำลงเพิ่มมากขึ้น ด้วยเห็นแก่ความสบาย และความอยู่รอดของตนเอง ซึ่งเพลงนี้ พยงค์ มุกดา แต่งขึ้นในปีพุทธศักราช 2501 เป็นเพลงที่มีเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนเห็นแก่ตัวที่วางเพลิง เพื่อหวังเพียงเงิน เพราะในสมัยนี้จะทำการสิ่งใดต้องอาศัยเงินทองทั้งสิ้น คนเราจึงยอมทำทุกสิ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทองดังบทเพลงต่อไปนี้

-โลกใช้เงินตรามาตั้งแต่เมื่อไหร่	จากนั้นแล้วความยิ่งใหญ่
ก็หลุดมือไปจากทุกคนทุกศาสนา	ทุกผู้นำของมหาชน
ยิ่งใหญ่เท่าไรไม่พิน	มหาอำนาจเงินตรา
...แต่พันธมิตรยังคิดปันใจ ไปจาก	ข้างหนึ่งรวยข้างหนึ่งลำบาก
ไม่ยากจะเป็นกาฝากขอทาน	ยอมลดศักดิ์ศรีขอเพียงมีประโยชน์พองพาน
พระเจ้าแห่งจักรวาล	ผู้ลบล้างคาลนั้นคือเงิน

(เมื่อไหร่พอเงิน. 2521)

สภาพสังคมที่มี "เงิน" มีอำนาจมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต พยงค์ มุกดา ได้แต่งเพลงเกี่ยวกับสภาพสังคม และแสดงทัศนะของตนแทรกอยู่ในบทเพลงนั้น เพื่อรังจืดจิตใจคนไทยไม่ให้หลงไปกับความเจริญทางวัตถุโดยไร้ความเจริญทางจิตใจ ดังนั้น นอกจากผู้ฟัง หรือผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมที่พยงค์ มุกดา บันทึกไว้ด้วยบทเพลง แล้วยังได้ทราบแนวคิด หรือโลกทัศน์ของ พยงค์ มุกดา เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ด้วย นอกจากนี้สภาพสังคมที่เจริญขึ้น ทำให้บุคคลทั่วไปในสังคมมีความทะเยอทะยาน และเอาอย่าง

สังคมของชาวตะวันตกยอมมีหนี้สินเพื่อให้ได้มาซึ่งความทันสมัยตามแฟชั่นทั่วไป จนลืมชีวิตไทย
ของสังคมไทยที่มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น

- ป่วยตายนายท่านเกิดตายกับไร่นา	ต่างอยู่ก็มาตามประสาชีวิตไทย
ธรรมชาติเป็นหัวใจชีวิตไทยไม่เบียดระอา	เข้าก็ตื่นจนควายออกไปไถนา
ควาจะขึงสุมเบ็ดคอก ไบพาปลา	เราหาผักเราหาหญ้าเราหาพื้มาหุงหากิน
... ตมมาบัดนี้เรามีรถเครื่องไถนา	ได้ใช้ไฟฟ้ารถวิ่งเร็วมากมาย
เลิกใช้วัวใช้ควายชีวิตกลายเป็นทาสน้ำมัน	ฝรั่งมันหลอกให้เราใจเฝ้าแพ้น
จนจะแย้อาจแก้น้ำขื่อน้ำมัน	ชีวิตไทยใกล้นิพพานพระศรีอารียะไม่ไผ่ล่ลักที่

(ชีวิตไทย, 2522)

บทเพลงที่นำมากล่าวข้างต้นเป็นข้อสนับสนุนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของบุคคล และสังคมในยุคสมัยต่าง ๆ ซึ่งวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ได้มีบทบาทในการบันทึกภาพสังคมสมัยนั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความรู้ทางด้านสังคมในสมัยที่แต่งวรรณกรรมเพลงเหล่านั้น

2.5.2 บทบาทวรรณกรรมในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองของไทย

สภาพการเมืองของไทยที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา นั้นมีจำนวนไม่มากนัก ซึ่งจะให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองบ้านเมืองของไทย และทัศนะของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสภาพการเมืองของไทย เช่น

- เจ้าช่อมะม่วงเจ้าพวงพยางค์	มาถึงกลางดงลาไทย
เจ้าช่อมะกอกดอกมะไฟ	ประชาธิปไตยมีเลือกตั้งเอย
... จันไปช่วยใช้สิทธิ์ร้องไว	ต้องการประชาธิปไตย
อย่าเกียจคร้านเบื่อหน่าย	ไปเลือกตั้งเอย

(พญา มุกดง เลือกผู้แทน, 2501)

วรรณกรรมเพลงบทนี้ได้ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องมีการเลือกตั้ง ซึ่งประชาชนชาวไทยควรตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งมีส่วนช่วยให้ระบอบประชาธิปไตยพัฒนาก้าวหน้าวรรณกรรมเพลงของ พยงค์ มุกดา ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการเมืองนี้ เป็นจำนวนน้อย และมักจะแต่งในช่วงที่จะมีการเลือกตั้ง เพื่อเป็นการให้ความรู้ พร้อมทั้งจูงใจให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเป็นการตรงๆ การปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย

วรรณกรรมเพลง "พญา มุกดง เลือกผู้แทน" เป็นบทเพลงที่แต่งในปี พุทธศักราช 2501 อยู่ในช่วงของจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ซึ่งผู้วิจัยศึกษาแล้วพบว่า การเมืองและประชาธิปไตยในสมัยนั้นอยู่ในสภาพล้มลุกคลุกคลาน ประชาชนไม่ให้ความสนใจกับการเลือกตั้งนัก และความเป็นเผด็จการก็ยังคงแฝงอยู่ ดังที่ ชัยอนันต์ สมุทวณิช และพิรศกย จันทวรินทร์ (2525 : 37) กล่าวว่า "เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม รัฐบาลจัดให้มีการเลือกตั้งพรรคชาติสังคมของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้รับเสียงข้างมาก พลเอกถนอม กิตติขจร ได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2501"

ศักดิ์นา จัตรกุล ณ อยุธยา กล่าวว่า "พ.ศ. 2500 เหตุการณ์บ้านเมืองยุ่งยากมาก ประชาชนเอือมระอาต่อการปกครอง และความฉ้อฉลของกลุ่มผู้ปกครอง โดยเฉพาะการเลือกตั้งสกปรก..."

ด้วยเหตุนี้จึงมีส่วนทำให้พยงค์ มุกดาสร้างวรรณกรรมเพลงในลักษณะเสียดสี พฤติกรรมของนักการเมืองบ้าง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบ้าง เพื่อเตือนสติ ให้รู้หน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ เช่น

-คนไร้สัจจาดีนฟ้าคุ้มครองเขาได้อย่างไร	เขาจึงอยู่อย่างผู้มิขย
เขาจึงให้อยู่ในสังคม	สิ้นเขามิมีทานิยม
ความคิดเขาเหมือนมีคคม	ฉันทจึงหลงลมเลื่อมใส
...คนไร้สัจจาคนใช้ชีวิทานี้เพื่อตัวมัน	แก้ตัวสุดแสนสุดคัน
เพราะมันหลอกผู้คนทั้งแดน	ข้าดวงใจมิใช่เพราะแพน
มนุษย์ที่ฉันเจียนคน	คือผู้แทนที่ฉันเลือกเอง
	(คนไร้สัจจา. 2521)

-ผู้แทนเอ๋ย อย่ามัวค่ากันเลย	เรื่องรีบด่วนอย่าเฉยอย่าเมย...
ผู้แทนเหวอย่าเลยเรื่องค่าให้ตั้ง	พวกข้าช่วยออกเสียงเลือกตั้ง
ไม่ใช่อยากฟังเล่นลิ้น	เรื่องค่าเรื่องตั้งไม่ช่วยแผ่นดิน...
ผู้แทนจำอย่ามัวแต่ข้าเกินใบ	ได้ประชาธิปไตยไม่ใช่กิ่งก่าได้ทอง
แก้เรื่องอคอยากแก้เรื่องปากท้อง	เพื่อเพื่อนร่วมชาติพี่น้อง
เอ็งต้องเหลียวมอง	สมเป็นผู้แทน
	(ผู้แทนจำ. 2521)

วรรณกรรมเพลงข้างต้นมิได้มุ่งประจานพฤติกรรม ของผู้แทนราษฎร (ส.ส.) หรือนักการเมือง แต่มุ่งให้ข้อคิดเป็นการเตือนสติผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศชาติ พัฒนาการปกครองบ้านเมืองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่เรายึดปกครองกันมาตั้งแต่พุทธศักราช 2475 แล้ว

ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับสภาพการเมืองของประเทศไทยเรานั้น ผู้อ่านหรือผู้ฟังย่อมเกิดความคิดเช่นเดียวกับพยางค์ มุกดา คือ

"...เกิดมาตั้งแต่สองพันสี่ร้อยเจ็ดสิบห้า	โกนหัวเวทนาคล้ายเกิดมาไม่สมบูรณ์
อย่างวัย เหมือนเมื่อก่อนเคราะห์ผ่าน	ล้มลุกคลุกคลานไม่รู้ครั้งที่เท่าไร
โธ่เอ๋ยรัฐธรรมนูญของไทย (ข้า)	เลี้ยงเท่า ไหร่ไม่รู้จักโต"
	(เลี้ยงเท่า ไหร่ไม่รู้จักโต. 2521)

3. บทบาทในการธำรงค่านิยมที่ดีงามของสังคม

พยางค์ มุกดา เป็นนักประพันธ์เพลงท่านหนึ่งซึ่งเห็นความสำคัญของการพัฒนาสังคม พัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้า อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข ดังนั้นผลงานวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดาจำนวนมากได้แทรกทัศนคติ ค่านิยมที่ดีงามไว้ด้วย เพื่อมุ่งที่จะปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามให้แก่ผู้ฟังหรือผู้อ่าน ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม

ไพฑูรย์ เครือแก้ว ๗ ลาพูน (2516 : 66) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า
ค่านิยมไว้ดังนี้

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนสนใจปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็นหรือกลับกลาย
มาเป็นสิ่งที่คนถือว่าเป็นสิ่งบังคับต้องทำต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่อง และมีความสละที่จะ
ได้เห็น ได้ฟัง ได้เป็นเจ้าของ ค่านิยมของสังคมจึงถือเป็นวิถีของการจัดรูปพฤติกรรม
ที่มีความหมายต่อบุคคลและเป็นแบบฉบับความคิดที่ฝังแน่นสำหรับยึดถือ ในการปฏิบัติตัวของคน
ในสังคม..

ในวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ผู้วิจัยพบว่าพยางค์ มุกดา พยายามปลูก
ฝังค่านิยมที่ดีงามให้แก่บุคคลทั่วไป เพื่อให้ค่านิยมนั้น ๆ คงอยู่ตลอดไป ซึ่งนับว่าวรรณกรรม
เพลงของพยางค์ มุกดา มีบทบาทสำคัญต่อสังคม คือ มีบทบาทในการธำรงค่านิยมที่ดีงามของ
สังคมและค่านิยมที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ได้แก่

3.1 เทิดคุณค่าแห่งความดี

ความสวยความงาม	ยังมียามร่วงชรา
น่าเห็นเห็นออกจากตา	ยากหาหยิ่งยืนยืนทน
ผิวนิรโรคที่กลบกลายมลายร่วง	เหลือรอยที่สร้างคือบาปบุญคุณเวียนวน
ความดีเลวอยู่คู่ร่างสืบส่งผล	ชั่วดีคงทนประดับไว้ในโลกา
	(ชั่วดีประดับไว้. 2500)

จากวรรณกรรมเพลงข้างต้น ได้แสดงให้เห็นทัศนะของพยางค์ มุกดา ที่ให้
ความสำคัญเกี่ยวกับปฏิบัติตนเองของบุคคลในสังคม อันจะนำไปสู่ผลสำเร็จของชีวิตมนุษย์
ซึ่งขึ้นอยู่กับภาระการกระทำของแต่ละบุคคล ด้วยรูปร่างหน้าตาหรือร่างกายของมนุษย์เรานั้นล้วน
เป็นสิ่งที่ไม่มีจริง ไม่แน่นอน วันหนึ่งก็ต้องสิ้นสูญไป แต่ผลของการประพฤติปฏิบัติตนของบุคคลนั้น
ในสังคม ซึ่งหมายถึงความชั่ว ความดีที่บุคคลนั้นได้กระทำไว้ เป็นสิ่งแน่นอนและคงอยู่ ด้วยเหตุ
นี้พยางค์ มุกดาจึงได้แสดงทัศนะ ในการธำรงค่านิยมที่ดีงามทางด้านการประพฤติปฏิบัติของบุคคล
ให้หมั่นสร้างคุณงามความดี อันเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะสร้างความสงบสุขในสังคมได้
พยางค์ มุกดา จึงได้พยายามชี้แนะให้บุคคลในสังคมเทิดคุณค่าแห่งความดี และแสดงให้เห็นว่า
คนเราจะมีค่าเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับภาระการทำความดีของบุคคลนั้น เช่น

3.2 ความมกัตถุยกตเวที

วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา หลายบทเพลงได้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของการมีค่านิยมเกี่ยวกับความมกัตถุยกตเวที ต่อบุพการีของแต่ละบุคคลในสังคม อันถือเป็นค่านิยมอันประเสริฐที่ควรอนุรักษ์ไว้ และส่งเสริมให้บุคคลทั่วไปเห็นความสำคัญของค่านิยมนี้

พยางค์ มุกดา สร้างวรรณกรรมเพลงที่มีบทบาทในการธำรงค่านิยมที่ดีงามของสังคม เพื่อปลูกฝังให้มีในบุคคลทุกยุคทุกสมัย เนื้อหาของเพลงก็จะเป็นไปทางเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงพระคุณของบุพการี เป็นการจูงใจให้เห็นพระคุณนั้น ๆ อย่างชัดเจน เพื่อเน้นให้บุคคลรู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณของตนเอง

เช่น

พระคุณของครู	จะอยู่ในดวงใจฉันแน่
พระคุณพ่อแม่	จะอยู่เหนือเกล้าเกศ
พระคุณแผ่นดิน	จะอยู่เหนือชีวันชีวี
พระคุณเพื่อน	มีทางที่เราจะกตัญญู

(เป็นคนควรรู้คุณคน. 2521)

ไฉ่ความรักของแม่	ซาบซึ้งดวงแด่มั่นคงแท่นแก้วว่าใคร
คนทั้งโลกจะเกลียดเรา	แต่แม่กลับเฝ้าเมตตาเอาใจ
ชีวิตแม่ทั้งคน	ลูกรักสืบคนแม่เลี้ยงมาได้
พอครั้นแม่เราแก่ไป	ลูกควรตั้งใจตอบแทนพระคุณ

(ความรักของแม่. 2515)

นอกจากพยางค์ มุกดา จะสร้างเนื้อหาให้บุคคลมีความมกัตถุยกตเวที ด้วยการแสดงให้เห็นพระคุณของบุพการี แล้วจูงใจให้ตอบแทนพระคุณนั้นแล้ว พยางค์ มุกดา ยังได้แต่งเนื้อหาของวรรณกรรมเพลงที่ช่วยจูงใจบุคคลให้เห็นดีเห็นงามตามด้วยการบอกผลของการกระทำคือผลที่จะได้รับต่อการรู้จักกตัญญูตเวที และบางเพลงก็แต่งให้เกิดความกลัวด้วยการบอกผลของคนที่อกตัญญู เช่น

ผลของการกตัญญูทศเวที

แม่จำเริญใครจะรักลูกแน่น	เหมือนดังที่แม่รักมัน
คุณของพ่อแม่เท่านั้น	สุดศกกล่าวย่ำรำพันมีวันจะทดแทนได้
ลูกเอ๋ยลูกแม่เท่านั้นพันผูก	ถึงลูกจะเลวเหลือที่
จำไว้ในชั่วชาตินี้	อย่าลืมบุพการี จะมีมงคลแก่ตัว

(ลูก. 2524)

ผลของการกตัญญู

อันเวรกรรมที่บาปนี้ใหญ่แท้ เพราะพระคุณพ่อแม่หรือจะควานับได้
เมื่อไหว้ปฐมเจดีย์ว่าน้องที่ควรรู้ไว้ อันบาปคนอกตัญญูนั้นจะ ไม่รู้สิ้น ไป
(นครปฐม. 2524)

3.3 เห็นคุณค่าทางการศึกษา

พยางค์ มุกดา ได้สร้างวรรณกรรมเพลงประเภทสร้างสรรค์เยาวชน
และสังคมซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการจูงใจให้เห็นความสำคัญของการศึกษา ส่งเสริมให้บุตรหลาน
มีใจใฝ่เรียนที่ศรัทธาและคำนึงที่ดีต่อการศึกษา

เช่น

ขวัญใจนักเรียนต้องเพียรศึกษา	พันทนาวิชาส่งเสริมปัญญาเข้าไว้
อย่าเกียจคร้านอย่าพาลเหลวไหล	วัยเรียนแม้เพียรสนใจเติบโตแล้วคงให้ผล
วิชานั้นเป็นเช่นดังดวงมณี	ส่องทางชีวิต สิ่งนี้มีคุณค่าล้ำ
เปรียบ ไปก็คล้ายเพื่อนตายแห่งตน	อาภรณ์ของเราทุกคนเบื้องต้นคือการศึกษา

(ขวัญใจนักเรียน. 2503)

วรรณกรรมเพลง "ขวัญใจนักเรียน" แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการ
มีความรู้มีการศึกษา ได้เปรียบวิชาความรู้กับดวงมณี อันมีค่า เพื่อบ่มเพาะให้บุคคลรู้จักแสวงหา
ให้มีในตนเพราะการศึกษาจะทำให้บุคคลมีความรู้ รู้จักคิด และมีความสามารถในด้านต่าง ๆ
อันจะส่งผลให้บุคคลนั้นเหมือนาคตที่งดงาม ประสบความสำเร็จในชีวิต ด้วยคุณค่าของการศึกษา

เหล่านี้ พยงค์ มุกดา จึง ได้สร้างวรรณกรรมเพลงที่มีลักษณะ เนื้อหาสนใจ ให้บุตรหลาน
เยาวชน และบุคคลทั่วไปได้เรียน เช่น

พวกเรานักเรียนจำกันไว้	จงตั้งใจเล่าเรียนให้ก้าวหน้า
รู้อะไรไม่รู้รู้วิชา	รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี
	(กรรณิกเรียน. 2503)

เรียนอยากได้วิชา	เราจึงต้องมาเรียน
อยากมีความรู้จริงให้เราอ่านเขียน	เรียนไว้เป็นกองทุน
เรียนถ้าเรารักเรียน	ความเพียรต้องมี
เพื่อนคู่ชีวิตที่ตามติดกายไม่หนี	อยู่ที่ความรู้ว่าเรียน
	(เรียน. 2574)

อัลลาลอหุญเจ้าเรามาตั้งใจ	เราเป็นกำลังเป็นที่หวังของพวกผู้ใหญ่
เรามาหาความรู้ศำใช้	เรามาหาความรู้เอาไว้เชิดชู เชิดชู ชาติดไทย
(ข) มาเรียนหนังสือกันดีกว่า	(ญ) สติปัญญา ไม่เฉา ใจค
(ข,ญ) อนาคตจะรุ่งโรจน์	และเป็นประ โยชน์แก่ชาติไทย
	(ลาคัดนักเรียน. 2501)

วรรณกรรมเพลงทั้งสามบทเพลงข้างต้น มีเนื้อหาสนใจให้เ่เรียน โดยชี้
ให้เห็นคุณค่าของการศึกษาที่มีทั้งต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ จึงนับเป็นค่านิยมที่สำคัญค่า
นิยมหนึ่งที่พึงธำรงไว้ให้อยู่คู่ชาติตลอดไป

3.4 สตรีต้องรักษานวลสงวนตัว

ค่านิยมในการรักษานวลสงวนตัวของสตรีจาเป็นค่านิยมที่จำเป็นมากในสังคม
ไทยเพราะสังคมไทยยังเ่มีการยอมรับหญิงสาวที่ทำไม่ดี มากขึ้นหลายชาย หรือมีผลทันทีก่อน
แต่งงานอันเป็นการกระทำที่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และศีลธรรม พยงค์ มุกดา
จึงให้ความสำคัญต่อการรักษานวลสงวนตัวของสตรีมาก และมีความต้องการให้ค่านิยมนี้คงอยู่สืบไป

วรรณกรรมเพลงที่มีบทบาทในการธำรงค่านิยม เกี่ยวกับการรักษาสงวนตัวของสตรีส่วนใหญ่ จะเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเป็นกุลสตรี และความบริสุทธิ์ของหญิงสาวที่ยัง ไม่ได้แต่งงาน เพื่อให้หญิงสาวทั่ว ไปรู้จักรักษาไว้ให้บริสุทธิ์ผุดผ่องอยู่เสมอ จนกว่าจะได้มีการประกอบพิธีแต่งงานตามประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติกันมา

เช่น

เกิดเป็นหญิงจันเมื่องเดียว	ไฉนมาเหนื่อยใจ
ความสดใสวิไลล้ำค่า	คือความสดสาว
หากเสื่อมศรีราศีหม่นหมอง	แน่ต้องเกิดดาว
เพียงสิ้นสาวเหมือนสิ้นราคา	ไร้ค่าอย่าทำ
เด็กวัยสาวนี้เราควรจำ	อย่าเฝ้าตาไฉนมาใจในสิ่งดี
ต้องสงวนเนื้อนวลแห่งสาวพริ้งพรางศักดิ์ศรี	เป็นสตรีศรีวงศ์สกุลล้ำคุณค่าเอ๋ย

(วัยสาว. 2495)

ถ้ารักก็ขอให้ออ ไปก่อน	อย่าออกอย่าอ้อนอย่าอ่อนแอเลย
จะล่วงจะล้ำผิดจาโดยพลีให้พิชิตชัย	น้องจำขอเอ๋ยขจิตใจ
ถ้าแม่กับสู่อร่ามพร้อมทั้ง	จะตะจะต้อ ไม่ทวงสักครา
จงอดเปรี้ยวไว้ไว้กินหวานชื่น	ถึงคืนวิวาท รักจึงมีค่าควรชม

(อดเปรี้ยวไว้กินหวาน. 2505)

ด้วยความสำคัญของค่านิยมในการรักษาสงวนตัวของสตรี จะทำให้สตรีนั้นเมื่ค่ายัง ในทางตรงกันข้ามถ้าสตรีนางใดประพฤตินิด หลงไหลไปกับความสุขอันไม่จีรัง สตรีนั้นก็จะได้ รับผลต่อการกระทำของตน หากความสุขในชีวิต ไม่ได้ และค่าของสตรีนั้นก็ลดน้อยถอยลงมีแต่ ความเจ็บช้ำ ซึ่งวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ได้ชี้ให้เห็นถึงผลของการไม่เห็นค่าของ ค่านิยมนี้

เช่น

ครึ่งหนึ่งในชีวิตฉันพบความผิด ที่ต้องคิดครวญคร่ำ
 ผิดทางรักพาระกา ฉันจึงต้องจำรักทากให้เจ็บใจ
 ครึ่งหนึ่งในชีวิตแม่เดินทางผิด สุดจะคิดแก้ไ
 ปล่อยตัวของตัวลง ไป ข้าชอกเพียง ไร แล้ว โลกทั่ว ไปยังข้า
 ชีวิตของลูกผู้หญิง สิ้นสาวพราวพรั่งแล้วคงเหลือเจ็บใจ
 จึงขอกล่าวนอมนำ เพื่อนหญิงจงจำคำฉันกล่าวเกิดเอย
 (ครึ่งหนึ่งในชีวิต. 2495)

3.5 ความสามัคคี

ความสามัคคีคือคำนิยมหรือความคิดรวบยอด (Concept) ซึ่งสังคมเห็นว่าควรค่าแก่การยึดถือปฏิบัติหรือควรปลูกฝังให้มีขึ้นแก่บุคคลในสังคม เพราะจะเป็นตัวกำหนดความสงบ ความมั่นคงของสังคมและชาติบ้านเมือง ซึ่งพยางค์ มุกตมนี้สะท้อนเกี่ยวกับความจำเป็นของคำนิยามนี้ ซึ่งควรให้คงอยู่ตลอดเวลา ไป จึงได้สร้างวรรณกรรมเพลงที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังบุคคลในสังคมให้เห็นความสำคัญของการมีคุณธรรมในด้านความสามัคคี เนื้อหาของวรรณกรรมจะเป็นไปในทางอ้อมปลูกใจ บอกประโยชน์ของความสามัคคี

เช่น

บำรุงพระธรรมให้ใสสะอาดรุ่งเรือง ศีลธรรมกระเดื่องบ้านเมืองสุขสงบบรร
 ปราบโอ้ใจที่ปล้นรัฐราษฎร์ประชา หันหน้าเข้าหาจับมือสามัคคีกัน
 เงินทองพี่น้องต้องล้อมรั้วตั้ง สละทรัพย์ร่วมกำลังสร้างให้ไทยคงมั่น
 แล้วอาณาจักรขวานทองจะคงกระพัน ยืนยงคงมั่นตลอดกาลเลย
 (อาณาจักรขวานทอง. 2495)

ชาติเรายังยืนยั้งมั่น ด้วยร่วมกันค้ำจุนใจดวงเดียว
 ถึงไทยเคยสิ้นเสรีแต่ต้องมีคนดีเกิดมาชองเกี่ยว กลมเกลียวต่อสู้กู้ธานี
 (มาร์ชวีรชน. 2501)

ตำรวจทหารเป็นค่านกขังพี่น้องญาติไทย โปรดได้ระวังพวกทางด้านหลังมาย้าย
ไม่ว่าชาติไทยมีคนร้ายและมีคนดี เพื่อนเอ๋ยอย่าลืมซึ่งสามัคคี
(ตำรวจ ทหาร. 2519)

3.6 เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและวรรณคดี

พยางค์ มุกดา เป็นบุคคลหนึ่งที่ภูมิใจทุกสิ่งทุกอย่างที่คงความเป็นไทย
ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม ประเพณี หรือวรรณคดีไทย พยางค์ จะส่งเสริมและช่วยเผยแพร่ให้รู้จัก
และช่วยกันรักษาไว้ บทเพลงที่แสดงให้เห็นว่า พยางค์ มุกดามุ่งให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเห็นคุณค่า
ของวัฒนธรรม ประเพณี หรือวรรณคดี จะมีเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี
หรือวรรณคดี ให้ชาวไทยเห็นความสำคัญ และให้อารังรักษาสิ่งที่ค้นไว้ เช่น

3.6.1 เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ประเพณี

เช่น

รักน้องพี่ก็ต้องขอแต่ง	อย่าแอบแฝงให้น้องต้องชั่วทราม
ถึงพี่หรือจนก็ตาม	แต่น้ำใจดีงามควรจะห้ามหักเห

(รักน้องต้องให้เกียรติ. 2504)

ถ้าหากน้องเวทนาตอบว่ารัก	พี่จักให้ถ้ำแกมาสูขอ
เรื่องสินสอดทองหมั้นเรียกให้พอ	ทั้งเรือนหออันหมากจุกยกมา

(สร้างวิมาน. 2504)

วรรณกรรมเพลงที่ยกมานี้ เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีอันดีของ
ไทยในเรื่องการแต่งงาน นอกจากนี่ยังมีประเพณีอื่น ๆ อีกที่มีค่าควรแก่การธำรงรักษาไว้

เช่น

ประเพณีการบวช

- (ญ) เน้นฝีมือไวใจง่ายชอบทักให้อายดินฟ้า
- (ข) พี่บวชเรียนแม่ผลบุญที่ตอบแทนคุณพ่อแม่

ประเพณีท่านอุบ้อง โฟ
 ดอกคุณเจ้าหอมสุดแสน เพลินเสียงแคนทั่วแคว้นทวยพง
 รอนรอนตะวันคล้อยลง อีสานนั้นคงนารักผกาใจ
 คิดถึงเทศกาล วันงานเท่านี้ยังบ้องไฟ
 งานช้างสุรินทร์ยิ่งใหญ่ หมอลำไธไลขับกลอนอ่อนหวาน
 (อีสานที่รัก. 2517)

(ข) เมื่อเข้าพรรษาเราก็พากันร่วมชุมนุม เพราะปวงชายหนุ่มกำลังเริ่มการบรรพชา
 แทนคุณทูนหัวที่พ่อแม่ตัวเคยมี ดัด ไท โส ไลก็ยี้ตามประเพณีและใจศรัทธา

(ลูกคู่รับ)

(ข) เมื่อออกพรรษาเราก็พากันทอดกฐิน ท่อง ไปในถิ่นภูธรที่มีวัดวา
 ทานอุกกันแล้วหัวใจผ่องแผ้วเปรมปรีดี สนุกสนานเต็มทีเอ้าร่วมยินดีสรวลเสเฮฮา

(ลูกคู่รับ)

(กรีนแนวไทย. 2511)

3.6.2 เห็นคุณค่าของวรรณคดี บทบาทของวรรณกรรมเพลงพื้นบ้าน
 ศึกษาในส่วนของวรรณกรรมเพลงที่มีคุณค่าทางวรรณคดี ก็จะมีอยู่ในวรรณกรรมเพลงประเภท
 วรรณคดีวรรณกรรม ซึ่งจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องของวรรณคดีบ้าง บุคคลลักษณะและชื่อ
 ของตัวละครบ้าง เพื่อให้บุคคลในสังคมเห็นคุณค่าของวรรณกรรม และขนานหลังรู้จักวรรณกรรม
 ลึกซึ้งขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้เนื้อหาของวรรณกรรมเพลงนี้ถกกันแน่น น่าสนใจยิ่งขึ้น

อมิตดาบยอชิวาของชุกเอย นื่องอย่าเกลียดอย่าขังพี่เลย
 ก่อนเราเคยร่วมบุญกันมา พี่แก่แต่ตัวหัวใจไซ่แก่ขรา
 นื่องอย่าคิดเกรงกลัวว่า พี่จะพาให้ว่าแหวกาย

(บุษกรำพัน ; ส่วนหนึ่งของเรื่องพระเวสสันดร. 2503)

มียักษ์ตนหนึ่งซึ่งเป็นนายทวาร ชื่อว่ายักษ์นทกาลตัวดี
 ไปลวนลามนาง ในของท้าว ไทโสภางค์ ทั้งดอกไม้ต้องนางเทพมาลี
 นาง ไปทูลกล่าวโทษ พระพิโรธ โกรธจงให้เป็นทรพาในหงพี
 ให้ต้องตายด้วยบุตรจึงจะหลุดพ้นเวร นนทกาลจึงมาเป็นตามวจี
 (ทรพาทรพี : จากเรื่องรามเกียรติ์. 2504)

ขออ้างองค์พงสาวดาร ครึ่งก่อนกาลย่านเมืองละโว้เมืองหลวง
 นายคงเคราเขามียุทธชายชื่อนายร่วง เลิศปัญญากว่าคนทั้งปวงจะล่วงล้ำ
 (ยอนามพระร่วง : จากพงสาวดาร. 2516)

รอยรูปอินทรพิศาตฟ้า มาอ้างองค์ในหล้าแหล่งให้คนชม
 งามสมขนลอท้าว น้ำพระทัย ณ หัวเจ้า
 (ยอยศพระลอ : จากเรื่องลิลิตพระลอ. 2516)

3.7 ความขยันหมั่นเพียร

วรรณกรรมเพลงที่มีบทบาทในการธำรงค่านิยมเรื่องความขยันหมั่นเพียร
 จะเป็นเนื้อหาในลักษณะที่ให้ความหวัง ให้กำลังใจแก่บุคคล ในสังคม ไม่ให้ย่อท้อต่อความจน
 หรืออุปสรรคใด เพราะถ้ามีความขยัน ชีวิตก็จะพบกับความสำเร็จ ความสมหวัง
 เช่น

ถิ่นดินแดนแคว้นไทย	เรามาพลิกให้เป็นเงินและทอง
แผ่นดินถิ่นเขาที่ว่างเปล่า	หากเราเข้าครอง
โคกทรัพย์่ายกายกอง	เราต้องหมั่นขยันหา
ทั้งน้ำและดินให้ทรัพย์สิ้นคือข้าวและปลา	เปลี่ยนเป็นไร่นาแล้วจะพาให้เกิดผล
	(มาร์ชกลีกรชาวนาสำคัศ. 2511)

แผ่นดินทองของไทย	ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว
แผ่นดินแดนทองของเรา	มีหนุ่มมีสาวที่งามเลิศล้ำ
มีผืนอยู่บนเมฆนั้น	มีพืชพันธุ์ดินขึ้นง่า
มีอาหารให้กินอิ่มหนา	ขยันหมั่นทำ ไม่มีอดตาย

(ลูกทุ่งเรือไทย. 2510)

ขำมีกาย ที่แข็งขยัน	มีร่างกายล่ำสัน
จะเป็นของหมั้นได้ไหมสาวเจ้า	มีสองมือชื่อ มีสองมือที่จะคอยเฝ้า
คอยคุ้มครองป้องเจ้า	มิให้อับเฉา มีทุกข่มลทิน
สองแขนข้ายังความหวังเข้าสู่	หากเจ้ามาขึ้นช้อยร่วมฟ้าร่วมดิน

(แผ่นดินสวรรค์. 2511)

ยากเข็ญเพียงใดผมไม่เคยเกี่ยง กว่าที่จะได้ขายเสียง ไม่เสียงของเขา
รับใช้วังตามทามแบกเครื่องเครา (ขบ) จับต้องบ่อยเข้า ผมเลยเล่นเป็น
(คนรู้น้อย. 2522)

จากเนื้อหาของวรรณกรรมเพลงที่ยกมาเป็นตัวอย่างทั้งหมด จะเห็นได้ว่า พยงค์ มุกดา พยายามปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามนี้ไว้ ด้วยการสร้างวรรณกรรมเพลงที่มีเนื้อหา จูงใจให้บุคคลมีความขยันหมั่นเพียร เป็นการชี้ทางให้บุคคลเห็นประโยชน์จากแผ่นดินที่อาศัยอยู่ ที่มีทรัพยากร มีสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เราทั้งสิ้น ดังนั้นจึงควรมีความ ขยันหมั่นเพียร เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับชีวิต เมื่อบุคคลในสังคมมีค่านิยมที่ดีต่อความ ขยันหมั่นเพียร ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมก็ลดน้อยลง เพราะบุคคลสามารถช่วยเหลือตนเองได้

4. บทบาทในการปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อสถาบันสำคัญของชาติ

วรรณกรรมเพลงของพยงค์ มุกดา หลายบทเพลงได้มีส่วนทำหน้าที่ปลูกจิตสำนึก ที่ดีให้แก่บุคคลในประเทศชาติได้อย่างสมบูรณ์ เพราะพยงค์ มุกดา ได้แต่งวรรณกรรมเพลงที่มี เนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันสำคัญของชาติ เพื่อให้บุคคลมีทัศนคติ มีจิตสำนึก และประพฤติปฏิบัติ ในลักษณะที่จะบำรุงรักษา และส่งเสริมสถาบันต่าง ๆ นั้นให้คงอยู่อย่างมั่นคง

4.1 สถาบันชาติ

บทบาทของวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ในการปลุกจิตสำนึกที่มีต่อสถาบันชาติ จะเป็นลักษณะที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรักชาติบ้านเมืองของบรรพชนที่ยอมพลีชีพเพื่อชาติ แล้วปลุกใจให้คนรุ่นหลังมีความรักชาติ พร้อมทั้งจะสละชีวิตเพื่อรักษาเอกราชของชาติไว้

เช่น

ไทยถูกรุกรานมาแทบตลอดชาติ แม้ไทยขึ้นลาก็คงสูญชาติมลายหายไป
บรรพชนมากลั่นถมกองกระดูกให้ ทั้งมรดกไว้ให้เราเผ่าไทยทั้งชาติ
คือ อาณาจักรขวานทอง นี่แหละนา
(อาณาจักรขวานทอง. 2495)

การที่ประชาชนไทยมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ มีความห่วงใยในแผ่นดินไทยมากกว่าชีวิตของตนเอง เป็นการปลุกจิตสำนึกชนรุ่นหลังให้ตระหนักถึงความรักความเสียสละนั้น จึงปรากฏวรรณกรรมเพลงบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักชาติของชาวไทยทุกเพลง ทุกวัย และทุกอาชีพ เช่น

ตำรวจทหารทำงานด้วยเสียสละ ตลอดจนแทบทุกขณะต้องพร้อมที่จะอุทิศชีวิต
เมื่อไหร่เมื่อนั้นลงชาติต้องการเป็นได้ทันที สถานการณ์ร้ายมากมีพวกเราเหล่านี้ยืนเคียงคู่
(ตำรวจทหาร. 2519)

หญิงชาติไทยต่างมีใจรักไทยยิ่ง หากเป็นหญิงแต่มีใจเหมือนชายกล้า
ล้วนรักชาติพลีซึ่งชีวา ใจเรากล้าผ่าประจัญเลยาญไพร
แม้นยามใดชาติไทยเข้าคับขัน จะร่วมกันสู้ตายได้ทุกที่
คงเช่นหญิงในประวัติศาสตร์ยังมี แม้นารีเคยสู้กับชาติตัว
(มาร์ขหญิงไทย. 2496)

พยงค์ มุกดา ได้สร้างวรรณกรรมเพลงที่แทรกความคิดของท่านเอง เข้าไปด้วยว่า ชาวไทยทุกคนมีสิทธิ์มีหน้าที่ในการปกป้องเอกราชของแผ่นดินไทย ของชาติไทย เสนอทัดเทียมกัน ไม่ว่าจะมีอาชีพใด วิทยใด หรือเพศใด อันนับว่าวรรณกรรมเพลงของ พยงค์ มุกดา ได้มีบทบาทขึ้นกับบุคคลในประเทศชาติ ให้มีจิตสำนึกที่พร้อมจะรักษาและปกป้อง ประเทศชาติของตนไว้ ให้มีความรักในประเทศชาติเมื่อทุกคนมีจิตสำนึกเช่นนี้ ก็จะทำให้เกิด ความสามัคคี พร้อมทั้งจะพลีชีพเพื่อชาติด้วยความรัก ความกล้าหาญนี้ จึงทำให้เราสามารถรักษา เอกราชของชาติไว้ และเป็นผลให้ชาวไทยทุกคนได้มีแผ่นดินทำกินเป็นตนเอง มีการอยู่ดีกินดี มีชีวิตที่สงบสุข ซึ่งสามารถสรุปได้ด้วยวรรณกรรมเพลงของพยงค์ มุกดา เพลงหนึ่งที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับแผ่นดินไทย เกี่ยวกับสถาบันชาติ ดังนี้

มองไทย ได้อยู่ดีกินดี ล้วนมีเสรีประชาธิปไตย
เพราะไทยรักชาติเหนือสิ่งอื่นใด จึงเป็นหลักชัยให้ไทยอยู่ยั่งยืน
(หลักไทย. 2496)

4.2 สถาบันศาสนา

วรรณกรรมเพลงประเภทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนานั้นส่วนใหญ่เป็น วรรณกรรมเพลงประเภทเพลงปลุกใจ และเพลงเกี่ยวกับ ภาษีศ คติธรรม คำสอนจึงมีเนื้อหา ปลุกจิตสำนึกให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดศรัทธาต่อสถาบันนี้ เลื่อมใสในสถาบันศาสนา ซึ่งใน วรรณกรรมเพลงของพยงค์ มุกดา นี้ จะมีกล่าวถึงเฉพาะพุทธศาสนาเท่านั้น ดังนั้น เนื้อหา ของเพลงจึงเกี่ยวกับคำสอนของพุทธศาสนา ให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีงาม และกล่าว ในลักษณะเลื่อมใสต่อพุทธศาสนา เพื่อให้คนไทยในชาติ ซึ่งนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ ได้เกิดจิตสำนึกต่อสถาบันนี้ จะ ได้ช่วยกันทะนุบำรุงพุทธศาสนา ให้อยู่คู่ชาติไทยตลอดไป วรรณกรรมเพลงที่กล่าวเกี่ยวกับสถาบันศาสนามีดังต่อไปนี้

เช่น

เมืองไทยใสสะอาดด้วยศาสนา สองพันปีกว่าพุทธศาสนาดำรง
คนไทยเราล้วนเลื่อมใสพุทธองค์ ศีลธรรมสูงกว่ารักษาสีมาช้านาน
(อาณาจักรวานทอง. 2495)

ธรรมะคือคุณากร	คำสอนของพุทธองค์
มองเราชาวไทยได้รู้พุทธศาสนา	ตามรอยพระบาท ศาสดาส่ง
พระพุทธานุศาสน์ชาวไทยยังนิยม	อยู่ดำรงคงผูกพัน
หลักธรรมเลิศล้ำอมตะ	พึงละโลกไมโทสัน
เมตตา ปราณี กัมและกัน	ยึดถือมั่น สุขสันต์สวัสดิ์
ชาติไทยดำรงอยู่ดี	เป็นชาติเสรียิ่งใหญ่ประชาธิปไตย
นั้นทำให้ไทยก้าวหน้ารุ่งเรืองเทียมอารยะ	ประเทศนานาวัฒนธรรมไทยประชากรรัก
ยิ่งใหญ่ชาติไทยเรามีเศวตฉัตร	มหากษัตริย์สูงส่ง ดำรงราชย์เป็นมิ่งขวัญ
ชาติไทยรัฐธรรมนูญหลักทิศหน่อธิปไตย	ไทยยิ่งใหญ่ อยู่สืบมา
แผ่นดินทองของไทย	ร่มเย็นอยู่ในพุทธศาสนา
แคว้นแดนดินถิ่นไทยใสสะอาด	เพราะพุทธศาสนาที่เราบูชา
ยึดถือหลักธรรม ศีลธรรมล้ำค่า	เทิดศาสนาพุทธมาช้านาน
	(มารีชแผ่นดินทอง. 2495)

อันไทยรักสงบและเคยพลีชีวีเสรี อยู่เป็นสุขทุกเดือนปีถึงจะมีเรื่องหนักเบา
 เรารักชาติ ศาสนา รักมหากษัตริย์ของเรา รักแผ่นดินถิ่นเล่าเนาพ่อแม่เราและครุมา
 (ลูกทุ่งรวมไทย. 2510)

4.3 สถาบันพระมหากษัตริย์ พยงค์ มุกดา ได้ประพันธ์วรรณกรรมเพลง
 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ในลักษณะที่ปลุกใจ ปลุกจิตสำนึกให้ผู้อ่านหรือ
 ผู้ฟัง มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทยและพระบรม
 วงศานุวงศ์ทุกพระองค์ และกล่าวสดุดีในพระมหากรุณาธิคุณ ที่ช่วยให้ชาวไทยอยู่ร่มเย็นเป็นสุข
 เช่น

ลูกทุ่งเรารักในหลวง	ลูกทุ่งเราหวงราชินี
ลูกทุ่งจงรักภักดี	ภักดีบูชาสมเด็จพระศรีนครินทร์
	(เรารักในหลวง. 2533)

พระบารมีปกเกล้าชาวไทยในโลกเสรี พระยศยังฟ้าและอวกาศ
 ไทยทั้งชาติเกิดทุนศักดิ์ศรี ราชบัลลังก์เป็นหลัก
 แห่งความจงรักภักดี ไทยจะสามัคคีชั่ววันรันดร์
 มหากษัตริย์แห่งจักรีวงศ์ ทุก ๆ พระองค์ปลูกสร้าง
 ทางสัมพันธ์เพื่อชาติและประชา อุตศิษีวาทคงมั่น
 นิกรจึงสพสุขสันต์เสมอมา

(พระบารมีปกเกล้า. 2511)

สมเด็จพระเจ้า	แม่ฟ้าหลวงของปวง ไทย
ผู้ทรงพระคุณยิ่งใหญ่	สุนาวจีคำโคกล่าวยาน
ภารกิจ	อุทิศพระองค์ ทรงงาน
ปราศเลยเขาสูงตระหง่าน	บุกแดนทุรกันดาร ไม่ครั่นคร้าม
สมเด็จพระเจ้า	แม่ฟ้าหลวง คือ ไตรรงค์
ชาวไทยซึ่งในพระองค์	จงรักภักดีมั่นคงทรงพระเจริญ
สมเด็จพระเจ้าแม่ฟ้าหลวง	จงทรงพระเจริญ

(สมเด็จพระเจ้าแม่ฟ้าหลวง. 2533)

นอกจากนี้วรรณกรรมเพลงส่วนใหญ่ จะกล่าวถึงสถาบันสำคัญสามสถาบันนี้
 ในบทเพลงเดียวกัน คือกล่าวรวมทั้งสถาบันชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์
 ในลักษณะเทิดทูน ยอมสละแม้แต่ชีวิตของตนเอง เพื่อรักษาสามสถาบันนี้ไว้ ให้ดำรงคู่
 ประเทศไทยตลอดไป และกล่าวถึงความสำคัญของทั้งสามสถาบันนี้ว่าช่วยให้บุคคลในชาติอยู่
 อย่างสงบสุข

เช่น

ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ	
ชาติจะดำรงคงวัฒนา	ก็ด้วยประชารักสามัคคี
จะผยองเสรี ไม่มีคับสูญ	

(หลักไทย. 2496)

จากสุดห้วงดวงใจใสสะอาด ขอประกาศความรักและศรัทธา
 แน่วในชาติ ศาสน์กษัตริย์รัฐเสรี แด่ผู้พลีชีวิตอุทิศตน
 ทั้งลูกเสือ ชาวบ้านอันล้นหลาม ผู้เกิดสามสถาบัน ไฉนวันไหน
 ขอพระสยามเทวาธิราชแห่งชาติไทย ค้ำครองให้หมู่ธรรมะชนะมาร
 (รักจากแนวหลัง. 2519)

จงถือธรรมเป็นอาณาจ พันพาคชั่วร้าย ราชี
 พระธรรมคำสั่งสอน น้อมสังวรด้วยความซื่อ
 ศีลธรรมมนุชยธรรมแนกมี เป็นเครื่องขี้นประคองสวรรค์
 (ธรรมเป็นอาณาจ. 2501)

แผ่นดินไทยใหญ่รุ่งเรือง สว่างามทั้งเพื่องสมเมืองพระธรรม
 ประชาไทยสุขใจล้ำ ทุกคนขึ้นฉันทักทุกคืน
 (คิงส์คอมมอฟสามัคคี. 2495)

4.4 สถาบันการศึกษา

วรรณกรรมเพลงที่กล่าวถึงสถาบันการศึกษามีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็น
 การกล่าวถึงความสำคัญของการศึกษา จึงเน้นในเนื้อหาที่เกี่ยวกับการปลูกฝัง หรือปลูกจิตสำนึก
 ให้ผู้อ่านหรือผู้ฟัง ตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษา การตั้งใจศึกษาเล่าเรียนอันจะนำมาซึ่ง
 ความสำเร็จในชีวิต ซึ่งวรรณกรรมเพลงของ พยงค์ มุกดา จะมีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วย
 ให้บุคคลทั่วไปในสังคมเห็นความสำคัญ และคุณค่าในการศึกษา

เช่น

รามคำแหงที่รัก	เป็นที่พำนักแห่งผู้เพียร
คนใจรักอยากจะเรียน	อ่านและเขียนเพื่อปัญญา
รามคำแหงแหล่งนี้	เป็นศักดิ์ศรีที่ศึกษา
เราจงรักฝากศรัทธา	เพื่อนาคตสอใส
รามคำแหงเปรียบมิตร	นำชีวิตผู้แสวง
ดังอาทิตย์ช่วยส่องแสง	โอ้รามคำแหงที่รักเอย
	(รามคำแหงที่รัก. 2517)

คำว่า "รามคำแหง" ในบทเพลงนี้ คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของประเทศไทย

พวกเรานักเรียนจำกันไว้	จงตั้งใจเล่าเรียนให้ก้าวหน้า
รู้อะไรไม่รู้รู้วิชา	รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี
เพราะโรงเรียนให้วิชาภาษาศาสตร์	ให้ความฉลาดแหลมหลักเป็นศักดิ์ศรี
ให้ประพฤติกริยาวาจาดี	ให้มากมีบรรยาทไม่ขาดแคลน
ทั้งโรงเรียนให้ความคิดริ่คิดชอบ	ให้รอบคอบงานอื่นตั้งหมั่นแสน
ทั้งศีลธรรมศาสน์ไม่คลอนแคลน	ให้ทั้งแก่นอนาคตอันดีงาม

(กราวนักเรียน. 2503)

เรียนถ้าเรารักเรียน	ความเพียรต้องมี
เพื่อนคู่ชีวิตที่ติดตามกาย ไม่หนี	อยู่ที่ความรู้ว่าเรียน

(เรียน. 2524)

ขวัญใจนักเรียนต้องเพียรศึกษา หนึ่งหาวิชาส่งเสริมปัญญาเข้าไว้
อย่าเกียจคร้านอย่าพาลเหลวไหล ้วยเรียนแม้เพียรสนใจเติบโตแล้วคงให้ผล

(ขวัญใจนักเรียน. 2504)

บทบาทวรรณกรรมเพลงที่มีต่อสังคม ดังที่ผู้วิจัยศึกษา และได้อภิปราย
ข้างต้น แม้จะ ไม่มีความสมบูรณ์ในทางหลักฐาน ที่จะสามารถพิสูจน์ให้เห็น ได้ด้วยวิธีทาง
วิทยาศาสตร์ แต่ด้วยธรรมชาติของเพลงที่บุคคลทุกกลุ่ม ทุกอาชีพ ทุกฐานะ สามารถฟังได้
และจัดเป็นวรรณกรรมที่เข้าถึงประชาชนได้รวดเร็วและอยู่ในวงกว้างเพราะวรรณกรรม
เพลงสามารถละลายชนชั้นได้ กล่าวคือ บุคคลในทุกระดับ ทุกวงการสามารถร้องได้ฟังได้
อีกทั้งวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ได้รับการยอมรับ เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปตั้งแต่
เข้าสู่วงการเพลงจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นเนื้อร้องของวรรณกรรมเพลงจึงติดปากติดใจบุคคลทั่วไป
อันเป็นผลให้บุคคลจำเนื้อร้อง และจินตนาการตาม เกิดอารมณ์สะเทือนใจคล้อยตามได้ง่าย

บทบาทของวรรณกรรมเพลงจึงเกิดขึ้น อันมีส่วนทำให้บุคคลในสังคมมีความคิด มีอารมณ์
มีค่านิยม และจิตสำนึก ตามเนื้อหาของวรรณกรรมเพลงที่ได้ฟัง ได้อ่าน จึงนับได้ว่า วรรณกรรม
เพลงของพยางค์ มุกดา มีบทบาทสำคัญต่าง ๆ ตามที่ผู้วิจัยได้เสนอในบทนี้

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา จำนวน 1,168 เพลง โดยศึกษาวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหา โลกทัศน์ ศิลปะการประพันธ์ และบทบาทของวรรณกรรมเพลงที่มีต่อสังคม สรุปได้ดังนี้

ลักษณะเนื้อหา วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ทั้ง 1,168 เพลง สามารถแบ่งประเภทตามลักษณะเนื้อหาสาระของบทเพลงได้ 13 ประเภท คือ เพลงปลุกใจ เพลงสวด เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา จังหวัด และหน่วยงาน เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรม เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณี และการละเล่นประจำท้องถิ่น เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเยาวชน-เพลงสร้างสรรค์สังคม เพลงที่มีเนื้อหาสอนใจให้คิดธรรม เพลงที่มีเนื้อหาชมความงาม - ชมธรรมชาติ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก เพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนสังคมและเสียดสีสังคม เพลงที่มีเนื้อหาเป็นละครหรือเรื่องราวสั้น ๆ เพลงที่มีเนื้อหาโฆษณาเชิญชวน และเพลงที่มีเนื้อหาสนุกสนาน ตลกขบขัน จากการศึกษาพบว่า บทเพลงที่พยางค์ มุกดา แต่งมากที่สุดคือ บทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก รองลงมาคือ บทเพลงที่มีเนื้อหาเป็นละครหรือเรื่องราวสั้น ๆ และเพลงที่มีเนื้อหาสนุกสนาน ตลกขบขัน ตามลำดับ

ลักษณะเนื้อหา สาระของบทเพลงแต่ละประเภท มีดังนี้

เพลงสวด เป็นบทเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อยกย่องสรรเสริญบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่พบมากคือ สวดองค์พระมหากษัตริย์ไทยและพระบรมวงศานุวงศ์ สวดวีรชนและสวดพระคุณแม่

เพลงปลุกใจ ลักษณะของเพลงประเภทปลุกใจจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการโน้มน้าวจิตใจให้ปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามต้องการ ที่ปรากฏมากที่สุด คือ การปลุกใจคนไทยให้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และองค์พระมหากษัตริย์มากที่สุด รองลงมาคือ ปลุกใจให้มีความสามัคคี ประพฤติตนเป็นคนดี มีความมานะขยันขันแข็ง

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา จังหวัดและหน่วยงาน เพลงสถาบัน
การศึกษาของพยางค์ มุกดา ที่นำมาศึกษานี้มีเพียงเพลงเดียว คือ เพลงรามคำแหงที่รัก ซึ่ง
กล่าวถึงมหาวิทยาลัยรามคำแหง ว่าเป็นสถาบันอันทรงเกียรติและมีความยิ่ง ส่วนเพลงจังหวัดนั้น
มีหลายเพลงจะมีลักษณะเนื้อหาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สภาพทั่วไปและสถานที่
ที่สำคัญของจังหวัดนั้น ส่วนเพลงเกี่ยวกับหน่วยงานต่าง ๆ ก็มักจะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กับชีวิตของพยางค์ มุกดา เช่น เคยทำงานอยู่ในหน่วยงานนั้น ชื่นชมภาคภูมิใจกับหน่วยงาน
นั้น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานของรัฐ

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรม จะเป็นลักษณะที่พยางค์ มุกดา แต่งบทเพลง
โดยอาศัยเรื่องราว หรือ ลักษณะเด่นของตัวละครจากวรรณกรรมเรื่องต่าง ๆ มาแต่ง
เป็นบทเพลงทั้งหมด และบางเพลงก็นำเรื่องราวหรือตัวละครมาประยุกต์เพื่อเปรียบเทียบกับ
เรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ซึ่งทำให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อหาของ
บทเพลง และเกิดอารมณ์สะเทือนใจ คล้อยตามบทเพลงง่ายขึ้น

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณี เทศกาลและการละเล่นประจำท้องถิ่น บทเพลง
ประเภทนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ และเทศกาลทั่วไปที่คนไทยปฏิบัติกันมา เช่น
การแต่งงาน การบวช เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ ฯลฯ และมีบทเพลงที่กล่าวถึง
การละเล่นประจำท้องถิ่นของไทยในบทเพลงของพยางค์ มุกดา ด้วย เช่น การรำวง
การเกี่ยวข้าวตามจังหวะเพลงกลองยาวของคนไทยภาคกลาง และการรำนคน หมอลำ
การเข้บ้องไฟ ของคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในแนวที่ให้รักษาและสืบทอดประเพณี
เทศกาล การละเล่นประจำท้องถิ่นของไทยนี้ไว้

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเยาวชนและเพลงสร้างสรรค์สังคม พยางค์ มุกดา
แต่งเพลงประเภทนี้ขึ้นเพื่อพัฒนาเยาวชนและสังคม เนื้อหาจึงเป็นลักษณะที่สั่งสอนอบรม
เยาวชนให้แนวทางให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เยาวชนมีอนาคตที่ดี เป็นพลเมืองดีที่สังคม
และประเทศชาติต้องการ นอกจากนี้ผู้วิจัย ได้จัดเพลงสร้างสรรค์สังคมไว้ในประเภทนี้ด้วย
เพราะเป็นบทเพลงที่มีเนื้อหามุ่งพัฒนาบุคคลในสังคม ในชาติเหมือนกัน ลักษณะเนื้อหาที่มุ่งอบรม
สั่งสอนบุคคล ในชาติทุกเพศทุกวัย ให้ประพฤติดี อยู่ในกรอบที่สังคมต้องการ

เพลงที่มีเนื้อหาสอนใจและเพลงคติธรรม มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนให้บุคคล
วางตัวได้ถูกต้อง ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม และยอมรับในความเป็นจริงต่าง ๆ
ที่เกิดขึ้น เนื้อหาที่สอนใจส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยพบ คือ การวางตัว การประพฤติกฎีการ矩ของหญิงสาว
โดยเฉพาะการรักษาวลสงวนตัว การมีคู่ครอง และการสอนเพื่อให้กำลังใจแก่ผู้มีปัญหาทั้งปวง
ให้มีความหวัง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งหลาย

เพลงที่มีเนื้อหาชมความงาม ลักษณะเนื้อหาของเพลงจะกล่าวถึงความงามของ
หญิงสาวและธรรมชาติ เช่น ป่าเขา แม่น้ำ เกาะ ท้องทะเล สัตว์ป่า ซึ่งพยางค์ มุกดา
ได้พรรณนาให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเกิดจินตนาการเห็นความงามนั้น ๆ ด้วย แต่ละบทเพลงสามารถ
พรรณนาได้อย่างหลากหลายทั้ง ๆ ที่เป็นการกล่าวชมเพียง 2 อย่างเท่านั้น คือ ความงาม
ของหญิงสาว และความงามของธรรมชาติ เช่น เพลงพุทธรักษา มะลิขาว เพ็ญโฉม
แต่...อาภัสรา และจุลฉาย เป็นต้น

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก บทเพลงประเภทนี้พยางค์ มุกดา แต่งไว้มากที่สุด
และมีหลายบทเพลงที่ได้รับความนิยม มีการอัดแผ่นเสียงหลายต่อหลายครั้งลักษณะเนื้อหา
ส่วนใหญ่จะเป็นการกล่าวถึงความรักของชายหนุ่มกับหญิงสาวพรรณนาถึงอารมณ์ความรู้สึก
ต่าง ๆ ที่มีความรัก หรืออานุภาพของความรักต่อชายหนุ่มหญิงสาวทำให้มีอาการ มีอารมณ์
ความรู้สึกต่าง ๆ ตลอดจนกล่าวถึงลักษณะธรรมชาติของความรัก ส่วนเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ
ความผิดหวังนั้นก็เป็นความผิดหวังของชายหนุ่มหรือหญิงสาว ที่ไม่สมหวังในรัก ซึ่งลักษณะ
เนื้อหาก็คจะเป็นในทางเองตัดพ้อต่อว่า รักถึงความรักในอดีต บรรยายความเศร้า
ความเจ็บปวดของผู้ผิดหวัง และบางเพลงก็มีเนื้อหาบอกสาเหตุของความผิดหวัง

เพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนสังคมและเสียดสีสังคม บทเพลงของพยางค์ มุกดาได้สะท้อน
ภาพสังคมให้ผู้ฟังหรือผู้อ่าน ได้ทราบหลายประการ โดยได้แทรกไว้ในบทเพลงอื่น ๆ ด้วย
ตามความเหมาะสมของทำนองและเนื้อหาของบทเพลงประเภทนั้น ๆ แต่เพลงที่พยางค์
แต่งขึ้นเพื่อสะท้อนสังคมโดยตรงมีจำนวนน้อยมากคือ 7 บทเพลง

เพลงที่มีเนื้อหาเป็นละครหรือเรื่องราวสั้น ๆ ลักษณะเนื้อหาของบทเพลงประเภทนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ โดยพยางค์จะสร้างตัวละครให้มีชีวิตที่น่าสนใจในหลายรูปแบบ คล้ายการสร้างตัวละครในนวนิยาย หรือเรื่องสั้นทั่วไปที่มีบทบาท คล้ายคลึงกับสภาพบุคคลในสังคม ซึ่งทำให้ฟังแล้วเหมือนได้ฟังเรื่องราวของบุคคลนั้นจริง ๆ

เพลงที่มีเนื้อหาโฆษณา เชิญชวน บทเพลงประเภทนี้มีไม่มากนักลักษณะเนื้อหาเป็นการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปรู้จักและทราบข้อดีที่น่าสนใจของสถานที่หรือสินค้าต่าง ๆ ที่โฆษณา เพื่อจูงใจให้บุคคลสนใจสถานที่หรือสินค้านั้น ๆ เพลงลักษณะนี้พยางค์แต่งขึ้นเพราะเจ้าของสถานที่หรือสินค้านั้น ๆ ให้แต่ง มีบางเพลงที่แต่งขึ้นเพราะความชื่นชอบส่วนตัว

เพลงที่มีเนื้อหาสนุกสนาน ตลกขบขัน บทเพลงประเภทนี้มีเนื้อหาสนุกสนานตลกขบขันที่พยางค์ มุกดา แต่งขึ้นนั้นมีจำนวนมากตามลักษณะและความสามารถของพยางค์ ลักษณะเนื้อหาของบทเพลงหลากหลายกล่าวถึงความรื่นเริงสนุกสนานในการพบปะสังสรรค์กันบ้าง นำเรื่องราวของอาชีพต่าง ๆ มากล่าว ในลักษณะล้อเลียนมุ่งให้เกิดความสนุกสนาน ตลกขบขัน หรือนำลักษณะเบ็ดเตล็ดของบุคคล มาแต่ง ในลักษณะตลกขบขัน เช่น เพลงหัวล้าน เพลงแซมบ้า หัวเราะ เพลงราวรงรถไฟ ราวรงรถเมล์ ราวรงลิเก ลิเกแก่เต่า หัวล้านรานระทม เผลว่วง เป็นต้น

โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่ปรากฏในบทเพลง จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรม เพลงของพยางค์ มุกดา มีโลกทัศน์ในเรื่องต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ในด้านโลกทัศน์ที่มีต่อมนุษย์ พยางค์ มุกดา ให้ความสำคัญกับมนุษย์มาก ทั้งนี้เพราะพยางค์ เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในโลกนี้ เกิดจากการกระทำของมนุษย์ จึงได้สร้างบทเพลงที่สะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ที่พยางค์มีต่อมนุษย์ ได้แก่

1. โลกทัศน์ที่มีต่อสถานภาพของบุคคล พยางค์ มุกดา ให้ความสำคัญกับมารดา มากกว่าบิดา เนื้อหาในบทเพลงหลายบทเพลงจะกล่าวเชิดชูผู้เป็นแม่อย่างยิ่งว่าเป็นผู้ที่รักลูกเสียสละ พร้อมทั้งจะให้อภัยลูกอยู่เสมอ นอกจากนั้นพยางค์มองชายหญิงทั่วไปว่า ผู้ชายนั้นเป็น

เพศที่มักเอาเปรียบเพศหญิง ส่วนผู้หญิงนั้นหยิ่งให้ความสำคัญกับหญิงสาวมาก โดยเฉพาะหญิงที่ยังไม่มีคู่ครอง พยงค์มีทัศนะว่าจะต้องมีความรักवलสงวนตัว รักเดียวใจเดียว มีความเป็นกุลสตรีพร้อม

ส่วนโลกทัศน์ที่มีต่อสถานภาพทางสังคม ที่ทำให้บุคคลในสังคมมีความแตกต่างกัน และเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลนั้นมีสถานภาพใดในสังคม ซึ่งจากการที่ศึกษาวิเคราะห์ผู้วิจัยพบว่า พยงค์ มองว่า สถานภาพของบุคคลนั้นจะแตกต่างกันที่ความจนกับความมั่งมีทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งพยงค์มองว่าบุคคลในสังคมให้ความสำคัญกับผู้ที่ฐานะดี ขึ้นชั้นยศ ยอมรับและยกย่องว่าบุคคลกลุ่มนี้เป็นผู้มีบารมี มีอำนาจ วาสนา

2. โลกทัศน์ที่มีต่อสถาบันทางสังคม พยงค์ มุกดา มีทัศนะว่าสถาบันทางสังคมเป็นสถาบันที่มีความสำคัญแก่มนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะได้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ตลอดจนแนะแนวทางพฤติกรรมปฏิบัติตนให้บุคคลในสังคมทางการศึกษา พยงค์ มองว่าเป็นสถาบันที่มีค่ายิ่งช่วยพัฒนาบุคคล และสังคมนั้น พยงค์ ให้ความสำคัญบูชา สำหรับสถาบันทางการเมืองนั้น พยงค์มองว่าไม่พัฒนานักเพราะมีบุคคลที่ร่วมบริหารประเทศยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมาก

3. โลกทัศน์ที่มีต่อการดำเนินชีวิตในสังคม พยงค์ มุกดา บอกว่าที่ทำให้เกิดความสุขอย่างแท้จริงนั้น ควรประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย คือการดำเนินชีวิต เช่น การประพฤติดี การนับถือ ปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนา มีความสามัคคีและพึ่งพาอาศัยกัน เป็นต้น

ในด้านโลกทัศน์ที่มีต่อธรรมชาติ พยงค์ มุกดา มีทัศนะในทางบวกต่อธรรมชาติคือ มองว่าธรรมชาตินั้นให้ความสดชื่น สวยงามอยู่ในตัวของมันเอง และมีประโยชน์ต่อบุคคลต่อโลก ซึ่งพยงค์มองว่าธรรมชาติจะเป็นประโยชน์มากนักน้อยเพียงไร ก็ขึ้นอยู่กับการกระทำของบุคคลนั่นเอง

ในด้านโลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ สิ่งเหนือธรรมชาติในความคิดของ พยงค์ มุกดา จะเกี่ยวกับความเชื่อ ความศรัทธาในศาสนา เชื่อในเรื่องของบาป บุญ เวิร์กรรม ซึ่ง

พยางค์ มุกดา มีทัศนะว่าคนเราทำสิ่งใดไว้อยู่ได้ผลตอบแทนตามการกระทำนั้น ๆ คือเชื่อว่า ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วนั้นเอง นอกจากนั้นพยางค์ มุกดา ยังมีความเชื่อในเรื่องของสิ่งเร้นลับ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ซึ่งเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติว่ามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม เชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีอำนาจช่วยคุ้มครองให้บุคคลในสังคมมีชีวิตที่มีความสุข และสมหวังในสิ่งที่หวังได้

ศิลปะการประพันธ์

วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ที่นำมาศึกษานั้นส่วนใหญ่มีรูปแบบในการประพันธ์ คล้ายกลอนสุภาพหรือกลอนแปด ต่างกันที่จำนวนคำในวรรค และการส่งสัมผัสเท่านั้น อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของธรรมชาติของเพลงที่มีตัวกำกับสำคัญ คือ จังหวะ และทำนอง จึงไม่สามารถนำหลักเกณฑ์ที่ตายตัวมาเป็นกรอบในการศึกษาวรรณกรรมเพลงได้ อย่างไรก็ตาม ด้วยความสามารถของพยางค์ มุกดา และอุปนิสัยในการแต่งเพลงให้ผู้อื่นสามารถจดจำเนื้อร้องได้ง่าย จึงปรากฏรูปแบบในการประพันธ์ เพลงที่เป็นกลอนแปด หรือมีลักษณะคล้ายกลอน อันเป็นลักษณะคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองที่คนไทยรู้จัก และคุ้นเคยมาช้านาน ซึ่งจัดเป็นศิลปะการประพันธ์วิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านหรือผู้ฟัง เข้าถึงวรรณกรรมเพลงได้ง่ายและรวดเร็ว

ส่วนทางด้านการใช้ถ้อยคำและโวหาร อันเป็นศิลปะการประพันธ์เฉพาะตัวของผู้แต่งแต่ละคนนั้น พยางค์ มุกดา ได้รับการยอมรับจากสถาบัน องค์กรและบุคคลให้เกิดอรรถรส มีคุณค่าทางวรรณศิลป์ ได้แก่ การซ้ำคำ การใช้ศัพท์สูงการใช้คำง่าย การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติและการใช้คำอุทาน ซึ่งพยางค์ มุกดา มีลักษณะการใช้คำที่น่าสนใจ สร้างเนื้อหาเพลงให้เกิดอรรถรสด้วยถ้อยคำที่นำมาใช้ในเนื้อหาเพลงประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเกิดความเข้าใจเกิดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา และถ้อยคำภาษา ทำให้เกิดอารมณ์ไปตามลีลาภาษาที่พยางค์ มุกดา ถ่ายทอดออกมา

บทบาทวรรณกรรมเพลงที่มีต่อสังคม พยางค์ มุกดา ได้สร้างวรรณกรรมเพลงที่มีเนื้อหาหลากหลาย และมีหลายบทเพลงที่มีคุณค่าต่อผู้ฟัง และสังคมในด้านต่าง ๆ ได้แก่

บทบาทด้านความบันเทิง วรรณกรรมเพลงทุกเพลงมีบทบาทต่อบุคคลในสังคมที่ได้ฟัง ได้อ่าน ให้มีอารมณ์สะเทือนใจคล้อยตาม ไปกับลีลาภาษาและเนื้อหาของเพลง

บทบาทในการให้ความรู้ วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา มีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับด้านต่าง ๆ หลายบทเพลง อันได้แก่ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ จังหวัดและประเทศเช่น นครปฐม ช่องกงที่รัก ล่องใต้ เป็นต้น ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของชาติไทย เช่น เพลงไอ้..ธนูรี่ เพลงสุโขทัย และเพลงของเขาไม่เอาของเราไม่ให้ ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดี เป็นการกล่าวถึงเรื่องราวของวรรณคดีนั้น ๆ โดยสรุปหรือกล่าวถึงลักษณะเด่นของตัวละครตัวละครในวรรณคดีเรื่องราวต่าง ๆ บทบาทในการใช้ความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคม การเมืองของไทย บทบาทในการให้ความรู้นี้ช่วยให้บุคคลในสังคมมีความคิดความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ถูกต้อง กว้างขวางยิ่งขึ้น

บทบาทในการธำรงค่านิยมที่ดีงามของสังคม พยางค์ มุกดา เป็นบุคคลหนึ่งซึ่งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม พัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้า อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข วรรณกรรมเพลงของพยางค์จึงได้แทรกทัศนคติ ค่านิยม ที่ดีงามเพื่อมุ่งปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามนั้นแก่ผู้ฟังหรือผู้อ่านซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม เช่น การประพาดิตนเป็นคนดีการกตัญญูทวดที่ ตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษา การรักษามวลสงวนตัวของกุลสตรี ความสามัคคีความขยันหมั่นเพียร และการเห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย เพื่อให้บุคคลในสังคมได้มีส่วนร่วมในการธำรงรักษาค่านิยมที่ดีงามนี้ไว้ และสืบทอดแก่คนรุ่นหลัง ให้คงอยู่ตลอดไป

บทบาทในการปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อสถาบันสำคัญของชาติ วรรณกรรมเพลงของพยางค์ได้ทำหน้าที่ปลูกจิตสำนึกที่ดีให้บุคคลในสังคมในประเทศชาติเพราะได้แทรกทัศนคติจิตสำนึกและแนวทางการประพฤติปฏิบัติในลักษณะที่จะบำรุงรักษาสถาบันต่าง ๆ ได้แก่สถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์และสถาบันการศึกษา ให้คงอยู่อย่างมั่นคงไว้ในบทเพลงเพื่อมุ่งให้บุคคลในชาติเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสถาบันต่าง ๆ ที่สำคัญของประเทศชาติจะได้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ห่วงแทน พร้อมทั้งจะกระทำทุกอย่างเพื่อให้สถาบันนั้น ๆ เจริญรุ่งเรืองและคงอยู่คู่ชาติไทยสืบไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเพลงพยางค์ มุกดา พบว่าพยางค์ มุกดาได้สร้างผลงานเพลงไว้มากและบทบาทเพลงมีเนื้อหาหลากหลาย กว้างขวางสามารถ จานแนได้ถึง 12 ประเภทใหญ่ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว บทเพลงหลายบทเพลงได้รับความนิยม ได้รับ

รางวัล อันเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของผู้ที่มีความรักมีความพยายาม และ
พัฒนางานของตนเองอยู่เสมอเพราะด้วยคุณลักษณะของผู้ประพันธ์เพลงเหล่านี้ จึงทำให้สามารถ
สร้างงานที่อุดมด้วยวรรณศิลป์และความหมายของบทเพลง จึงเป็นคุณลักษณะที่บุคคลทั่วไป
หรือผู้ที่สนใจในวงการเพลงควรนำมาเป็นแบบอย่าง เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้าง
วรรณกรรมให้ก้าวหน้ามีแบบฉบับหรือท่วงทำนองเขียนของตนเอง อันถือเป็นการอนุรักษ์
และพัฒนาวงการวรรณกรรมต่อไป

นอกจากนี้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า พยงค์ มุกดา เป็นบุคคลที่รู้จักปรับตัว
เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสภาพสังคมในแต่ละสมัยได้ดี ทำให้ไม่มีโลกทัศน์ที่เป็นอคติต่อบุคคลหรือ
ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันจะเป็นอุปสรรคในการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ทั้งยังเป็นคนมองโลกในแง่ดี
ซึ่งศึกษาได้จากการนำบุคคลหรือสิ่งที่ไม่ชอบ ไม่ดีงามมาแต่งเป็นเพลงที่มีเนื้อหาสนุกสนาน
ตลกขบขัน หรือเป็นลักษณะล้อเลียนเพื่อให้บุคคลนั้น สิ่งนั้น มีการพัฒนาขึ้น มิใช่มีจุดประสงค์
เพื่อตักทิ่มหรือโจมตีให้ร้าย บทเพลงของพยงค์ มุกดา จำนวนมากจึงมีเนื้อหาสาระอันเป็น
ประโยชน์ต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ ไม่ว่าจะเป็นคุณธรรม คติธรรมหรือค่านิยมอันดีงาม
ต่าง ๆ ที่ได้แทรกไว้ในบทเพลง เพื่อมุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้ฟังหรือผู้อ่านในแต่ละสังคมให้รู้จัก
พัฒนาคน พัฒนาสังคม และมีส่วนในการพัฒนาชาติ ซึ่งนับว่าวรรณกรรมเพลงของพยงค์ มุกดา
มีคุณค่าทั้งทางบันเทิงและการสร้างสรรค์จรด ใจสังคมไทยด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า วรรณกรรม มักจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้
ประพันธ์วรรณกรรมแต่ละท่าน อาจเป็นสภาพความเป็นอยู่หรือความรู้สึกนึกคิดของผู้ประพันธ์
ที่มีต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่นเดียวกับ พยงค์ มุกดา กับวรรณกรรมเพลงที่แต่งขึ้น ซึ่งมีจำนวน
มากที่มีเนื้อหาของบทเพลงสัมพันธ์กับชีวิตจริงของพยงค์ มุกดาเอง ทั้งสภาพความเป็นอยู่
อดีตที่ผ่านมาและโลกทัศน์ที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างถาวร เช่น

ด้านการศึกษา

ในชีวิตจริงของพยงค์ มุกดา นั้น ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนเพียงแค่นั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 จึงทำให้ชีวิตในช่วงต้นนั้นลำบากมาก ทำงานทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นงาน
ก่อสร้าง งานในโรงฆ่าสัตว์ ยาม หรือเด็กขายตัว ต่อเมื่อเข้าสู่วงการเพลงจึงได้ทำงานที่
ตนเองรักและมีความสามารถ พยงค์ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพราะเหตุที่ตนเอง

มีความรู้น้อย จึงทำให้ชีวิตพบกับความลำบาก ไม่สามารถเลือกทำงานได้ พยงค์ มุกดา
จึงศึกษาต่อเรื่อยมา ด้วยประสบการณ์และความรู้ที่เพิ่มขึ้นจึงทำให้ชีวิตของ พยงค์ มุกดา
ประสบความสำเร็จในการทำงานมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นจึงมี บทเพลงหลายบทเพลงที่พยงค์ มุกดา สร้างขึ้นในลักษณะเตือนใจและ
ชี้แนวทางให้เด็ก เยาวชน เห็นคุณค่าของการศึกษา ดังตัวอย่างบทเพลงต่อไปนี้

ขยันหมั่นเรียนต้องเพียรศึกษา	หมั่นหาวิชาส่งเสริมปัญญาเข้าไว้
อย่าเกียจอย่าคร้านอย่าพาลเหลวไหล	วัยเรียนแม่เพียรสนใจเติบโตแล้วคงให้ผล
วิชานั้นเป็นเช่นดวงมณี	ส่องทางชีวิตสิ่งนี้มีคุณค่าล้ำ
เปรียบ ไปก็คล้ายเพื่อนตายแห่งตน	อารมณ์ของเราทุกคนเบื้องต้นคือการศึกษา..

(ขยันหมั่นเรียน. 2503)

ทั้ง โรงเรียนให้ความคิดริ้วคิดชอบ	ให้รอบคอบงานอื่นตั้งหมั่นแสน
ทั้งศีลธรรมคำสอนไม่คลอนแคลน	ให้ทั้งแก่นอนาคตอันงดงาม...

(กราวนักเรียน. 2503)

...เรียนถ้าเรารักเรียน	ความเพียรต้องมี
เพื่อนคู่ชีวิตที่ตามติดกาย ไม่หนี	อยู่ที่ความรู้ว่าเรียน

(เรียน. 2524)

ด้านอาชีพและฐานะ

พยงค์ มุกดา เคยประกอบอาชีพหลายอาชีพ มีฐานะที่ลำบากมาก่อน เนื้อหาของ
บทเพลงที่กล่าวถึงความจนความรวนนั้น พบว่า พยงค์ไม่ดูถูกคนจน ทั้งยังให้กำลังใจ
ให้ความหวังคนจนที่ใจซื่อประกอบอาชีพสุจริตว่าจะพบกับความสุขความสมหวังในชีวิตได้
และ ไม่ถือว่าคนจนเป็นคนที่โชคร้ายหรือน่ารังเกียจ เช่น

ถึงพี่จะมาจากท้องนาท้องไร่ มาสู่ความสดใส ไม่อายใครหรือทระกั่วคา
 พี่มาอย่างชายตะเกียกตะกายยัดมันพันผ้า มโนอันแรงกล้ายึดถือศทาแห่งความดี
 ถึงต้องอด ไซให้หัว ใต้ท้องแห้ง ใจพี่คง เข้มแข็ง ไม่เปลี่ยนแปลงชั่วร้ายบัลลี
 ที่อดเยี่ยงเสือ ไม่อ้อมเยี่ยงการักขาความดี จากวานโน้นถึงวันนี้สวรรค์ปราณีที่ดั่งถวิล
 (แจกันรัก. 2509)

...ความจนมันสอนให้ฉันกิน เพื่อหายหิว มันคอยชี้แนะ ให้เห็นคนว่าเป็นคน
 ให้แบ่งกันหนอ ให้รู้จักพอขยันอดทน ให้เจียมเนื้อเจียมตนคนจนก็มีสวรรค์..
 (ความจนกับฉันเป็นเพื่อนกัน. 2520)

...ถ้ารักคุณแท้ แน่วแน่วใจมิใช่เคลือบแคลง เข้มแข็งคงมั่น เข้าไว้
 โลภรับเหตุผลคนจนใจจริงมีทั้งทศโย โลกกลัวอวยชัยให้คนหาญกล้า

เอารักสิหนาเป็นยาประโลม หัวหาญเข้าไฉนตระโหมกิ่งฟ้า
 คนเงินไม่ไว้ใจอย่าจนผลดีจะมา มินานดอกฟ้านั้นคงมาสู่มือ
 (ปองดอกฟ้า. 2521)

ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ นั้น จะออกมาลักษณะที่ยกย่องอาชีพสุจริตทุกอาชีพ
 เพราะพยางค์ มุกดา ประกอบอาชีพหลายอาชีพที่ล้วนสุจริตจะเห็น้อยากเพียงใด ไม่ย่อท้อ
 แต่มีอาชีพหนึ่งที่พยางค์สร้างเพลงไว้มาก คือ อาชีพรับราชการทหารเรือ ซึ่งครั้งหนึ่ง พยางค์
 มุกดา ได้รับใช้ชาติด้วยการเป็นทหารเรือ จึงมีความรู้ดีเกี่ยวกับสภาพของทหารเรือ
 จึงสามารถแต่งบทเพลงที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับทหารเรือ ไว้ได้มาก เช่น

ประคูนาวีตั้งแต่ต้นนี้จะคลีบ้าน พรั่งพร้อมตระการเป็นสัณฐานแห่งความแจ่มใส
 เมื่อถึงวันดีดอกก็คลีแย้มบานขึ้นใหม่ เปรียบทหารเรือไทยก็คล้ายกัน...
 รักษาดี เกียรติ วินัยกล้าหาญ ทั้งสามัคคีสวัสดิการกตัญญูทศเวที
 ต่างน้อมสาบานปฐิฎาตามที แบคประการนั้นมี เขิดชู...
 (ประคูนาวี. 2496)

...เหล่าราชันรักท่อนที่	สัครามคลื่นลม เรือรบ เราแม่จะจม
ถมขวางปากอ่างเอาไว้	ทะเลนี้คือสุสาน
ที่ฝังวิญญาณลูกนาวิไทย	ชีพสลายขอ ไทยนั้นคงชั่วกาล...
	(เนวีมาร์ช. 2495)

ใต้ทะเลมีฉลาม	บนฟ้าสัครามมีนกนางนวล
ทะเลนั้นเป็นเหมือนถิ่นของเรา	เราทหารเรือทั้งมวล
เราล้วนมันใจหวัง	เราล้วนคงฝังรวงที่ทวงรัง...
หากศัตรูรบกวน	เราร้ายเยี่ยงฉลาม
	(ธาดุ์แททหารเรือ. 2521)

ด้านความสนุกสนาน ตลกขบขัน

ความสัมพันธ์ระหว่างพยางค์ มุกดา กับบทเพลงของเขาที่จัดอยู่ในประเภทสนุกสนาน ตลกขบขันนั้น สะท้อนภาพของพยางค์ออกมาได้อย่างชัดเจนตรงตามชีวิตจริงของเขาที่จะสร้างเสียงหัวเราะอยู่เสมอ ๆ และจากประสบการณ์ที่เคยเล่นบทตัวตลกให้กับละครเร่ ละครเวที หรือในวงดนตรีทั้งของทหารเรือและวงดนตรีมุกดาพันธ์ของเขาเองจึงทำให้พยางค์สามารถถ่ายทอดความสนุกสนาน ตลกขบขัน ออกมาในรูปของบทเพลง ซึ่งเมื่อใคร ได้อ่าน ได้ฟัง ก็จะมีอารมณ์สนุกสนานตลก ขบขันไปกับบทเพลงของเขาได้ และบางครั้ง เขาก็สามารถนำมุกตลกของตัวเองมาเรียกเสียงหัวเราะได้ เช่น

หัวล้านรา ะระทม	ผมหนอมันสับสนหันรี้ง
โดยไม่เคยจะห่วงทั้งหัวเราแสนเศร้า	เหมือนคนรักที่เขามาทอดทิ้งไป
เดิมเราเคยมีทรงผม	งามอุดมปลิวลมแลไสว
เป็นลอน ๆ งามอนแบบรากไทร	ทั้งหญิงชายแลมองต้องเพลียวหลัง...
ครั้น ไม่นานผมมันกลับหักหลัง	ทยอยมาชิงชิงจากหนังหัว ไป...
	(หัวล้านรานระทม. 2520)

ผมร่วงแล้ว สีเราเศร้าอวรณ์
ใส่โครกใส่หมมมื่นาคูขมดั่งก่อนนี้
ผมร่วงทั้งปีผมไม่รักดี

ผมเคยเป็นลอนอ่อนสลายลม
ขยันศุหรือไรร่วง ไปเหมือนไม้ปรานี
ร่วงติดหัวทุก ๆ วัน...
(ผมร่วง. 2507)

หัวล้านขี้มามากหลาย
ฉันทริกครองเสียนาน
ถึงล้านไม่เห็นมากแล้ว (ข้า)
หัวล้านก็มีที่เด็ด
ผมตกเปลืองเหลือดี

ผู้ชายทำไมหัวล้าน
คนหัวล้านมิใช่ว่าชั่ว
แสดงว่าหัวสมองดี
แต่งตัวเสร็จ ไม่ต้องใช้หัว...
น้ำมันและหัวต้องซื้อใช้...
(หัวล้าน. 2510)

เกิดมาลุงเขยนั้นเพิ่มเคยเข้ากรุง
อวดตัวว่าข้าส่วนผมนั้นค่าเพราะยอม
คุณ...

ใส่น้ำอบหอมฟุ้งแต่งตัวนั่งกางเกงพอร์ม
อีกมือหัวถือชะลอมเดินแบ่งหลังค่อมจะไป
(ลุงเขยเข้ากรุง. 2501)

ด้านความสัมพันธ์กับมารดา

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2536 : 26)
ได้กล่าวถึงประวัติชีวิตของพยางค์ มุกดา ว่า "พยางค์ มุกดา อยู่กับมารดาและพี่น้องเท่านั้น
เพราะบิดามารดาแยกทางกัน" ดังนั้น บทเพลงที่กล่าวถึงผู้มีพระคุณนอกจากประเทศชาติ
ศาสนา องค์พระมหากษัตริย์และบรรพชนแล้วพยางค์จะเทิดทูนผู้เป็นมารดามากที่สุด จะกล่าวถึง
บิดา ไม่มากนักแต่กับมารดาจะพรรณนาถึงความรักความห่วงใย ความเสียสละที่มารดามีต่อ
บุตรธิดาอย่างซาบซึ้ง ในบุญคุณเป็นอย่างยิ่ง เช่น

ลูกเอ๋ยลูก
ความรักใคร ไม่เที่ยงแท้

ใครจะรักบุญลูกหวังดีต่อลูกเหมือนแม่
อกใครอุ่นเหมือนอกแม่แลเหลียวลูกผูกพัน...
(ลูก. 2504)

น้ำนมของแม่ที่รินหลัง ไหล	เลี้ยงลูกแต่เยาว์ถึง โห่
คือเลือดในกายแม่นี้	เพื่อชีวิตลูกสุขแสนดี
เลือกในอกแม่นี้	มอบพลีให้เลี้ยงชีวัน...
	(น้ำนมแม่. 2517)

จากการวิเคราะห์เนื้อหาของบทเพลงซึ่งผู้วิจัยศึกษาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของชีวิต ความคิดของกวีกับผลงานที่เขาสร้างขึ้นว่าส่วนหนึ่งเกิดจากการนำชีวิตจริงของกวีเอง ถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานของเขา ซึ่งไม่ใช่เรื่องน่าแปลกแต่อย่างใด เพราะผู้แต่งวรรณกรรมใด ๆ ก็ตาม ย่อมต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์และโลกทัศน์ของตนเองในการสร้างผลงานทางวรรณกรรมทั้งสิ้น

ดังนั้น ความรู้หรือแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงของ พยงค์ มุกดา นั้นอาจกล่าวได้ว่า เป็นความคิดหรือจิตสำนึกที่อยู่ใใจ ของพยงค์ มุกดา อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวรรณกรรมเพลงของพยงค์ มุกดา ในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยพบแง่มุมที่น่าสนใจเกี่ยวกับวรรณกรรมเพลงอีกแง่มุมหนึ่ง คือ การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเพลงของ พยงค์ มุกดา กับนักประพันธ์ท่านอื่นซึ่งอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน เพื่อศึกษาสภาพสังคม วัฒนธรรมทางความคิดและการใช้ภาษาของนักประพันธ์เพลงมาสรุปเปรียบเทียบกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา นาคสกุล และคนอื่น ๆ. การใช้ภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2521.
- กุหลาบ มลลิกะมาส. วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529.
- _____. ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมคดีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.
- คณะกรรมการดนตรีแห่งประเทศไทย. ที่ระลึกงานตัดสินเพลงแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ประจำปี 2522. กรุงเทพฯ : สมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย, 2523.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. กึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทยภาค 2. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2534.
- _____. ศิลปินแห่งชาติ 2534. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2535.
- เจตนา นาควัชระ. "ว่าด้วยเพลงไทยสากล : ข้อคิดจากวันรำลึกถึงบรมครูผู้ให้กำเนิด วัฒนธรรมด้านดนตรีไทยสากล," วารสารธรรมศาสตร์, 3 : 208 - 213 ; กันยายน 2536.
- _____. "ความประสานสัมพันธ์ของวรรณศิลป์กับคีตศิลป์ในเพลงสุนทราภรณ์," สุนทราภรณ์วิชาการ. กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พระเกียรติทองคำ ปี 2535. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช และพิศสัย จันทวรินทร์. ข้อมูลพื้นฐานกึ่งศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลง การปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2525.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช และพิศสัย จันทวรินทร์. ข้อมูลพื้นฐานกึ่งศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2525.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. "วรรณศิลป์ในเพลงคาราวา ชุต เมคอินไทยแลนด์," ภาษาและหนังสือ, 18(2) : 7 ; ตุลาคม 2528 - มีนาคม 2529.

- เต็มสิริ บุญสิงห์. "อ้อ วรรณกรรมมวลชน," ปากไถ่ฉบับวรรณกรรมวิพากษ์.
สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, 2518.
- ทัศนีย์ ทานตะวัน. ความรู้พื้นฐานทางวรรณคดีและวรรณกรรมเอกชนของไทย.
ชลบุรี : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2524.
- บุญยงค์ เกิดเทศ. วรรณกรรมวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์, 2525.
- ประเมิน เชียงเกียร. วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2522. อัดสำเนา.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. แนวทางการศึกษาวรรณคดี ภาษา กวี การวิพากษ์และวิจารณ์.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- ผะอบ ไชยะกฤษณะ. "วรรณศิลป์อะไร," วรรณศิลป์ปริทัศน์. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ,
2518.
- พงษ์ชัย ไทยวรรณศรี. วรรณกรรมจากบทเพลงสุนทราภรณ์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2529. อัดสำเนา.
- พรเพ็ญ ต้นประเสริฐ. เพลงไทยสากลในช่วงปี พ.ศ. 2519 - 2531 : การศึกษาในด้าน
ลักษณะภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรมไทย. ปริญญานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา
- พีระ ศรีบุปผา. "เนื้อหาเพลงไทยสากล," ใน วันรำลึกถึงศาสตราจารย์พระเจนดุริยางค์
และบรมครูนักแต่งเพลงไทยสากล. หน้า 161 - 162. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณ
การพิมพ์, 2526.
- ไพรัช มากกาญจนกุล. หลักการแต่งเพลง. กรุงเทพฯ : นีลนารการพิมพ์, 2531.
- ลักษณ์ สุขวรรณ. วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา
- วราห์ วรเวช. (นามแฝง) "เพลงไทยลูกทุ่ง," ถนนคนตรี. 1(12) : 15 - 17 ;
ตุลาคม 2530.
- วราวุธ สุมาวงศ์. เบื้องหลังเพลงดัง. กรุงเทพฯ : สยามออฟเซต, 2526.
- วิภา กงกะนันทน์. วรรณคดีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2533.

ศักดิ์นา จัตรกุล ฌ. ออยุธยา. รัฐและอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ไทย (2502 - 2506).

วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.

สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์. การวิเคราะห์เพลงลูกกรุง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

ลีธธา พินิจกุล และคนอื่น ๆ. ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515.

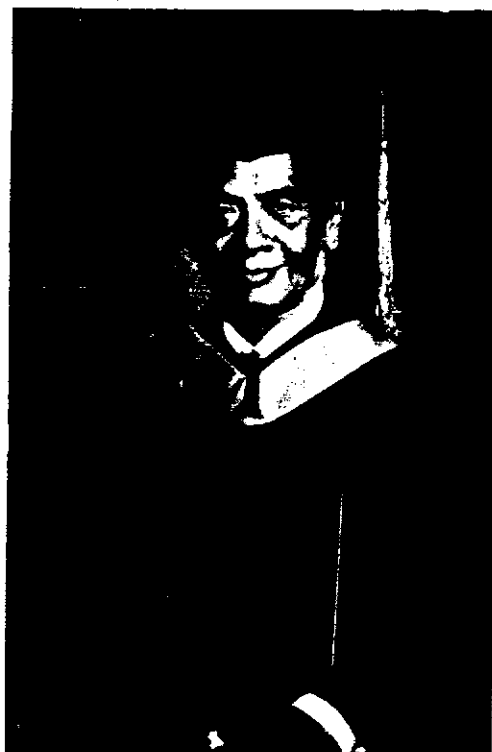
อัมพร สุขเกษม. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับร้องกรองไทย. กรุงเทพฯ : โอเคเอ็นเอสไตร์,

2524.

การคำนวณ

ก. ประวัติและผลงาน

จำเริญพงศ์ มุกดา

นายพยงค์ มุกดา เกิดเมื่อวันอังคารที่ 4 พฤษภาคม 2469 ในเรือลอยในแม่น้ำแม่กลอง ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เป็นบุตรนายแก้วและนางบุญ มารดามีอาชีพขนเสาไม้บรรทุกลงเรือจากราชบุรีล่องแม่น้ำแม่กลองสู่กรุงเทพฯ ต่อมาบิดาและมารดาแยกทางกัน มารดาจึงต้องรับหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเลี้ยงดูบุตรธิดา รวม 9 คน ด้วยความวิริยะอุตสาหะ เมื่อเรือบรรทุกเสาไม้บางเพราะอุทกภัย มารดาจึงพามาอาศัยที่ร้านพรพาณิชย์ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งของธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาผ่านฟ้า

นายพยงค์ มุกดา เริ่มเข้าศึกษาที่โรงเรียนเทศบาล 23 (โรงเรียนวัดราชนัคคาราม) จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิชาที่สนใจเรียนเป็นพิเศษและทำคะแนนได้ดี คือวิชาเรียงความเขียนไทยและอ่านไทย ในระหว่างศึกษาจะเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการร้องเพลงและได้รับคัดเลือกให้เป็นต้นเสียงในการร้องเพลงอยู่เสมอ

เริ่มชีวิตการร้องเพลง

นายพยงค์ มุกดา ได้ประกอบอาชีพหลายอย่างก่อนที่จะหันชีวิตเข้าสู่วงการเพลง

ได้แก่ งานก่อสร้าง งานเผือกองเสาไม้ที่พระโขนง งานฆ่าสัตว์ที่โรงงานฆ่าสัตว์หัวลาโพงและโรงงานเนื้อสัตว์พระโขนง ตลอดจนประกอบอาชีพเป็นยามรักษาการณ์ และในที่สุดก็ได้หันมาประกอบอาชีพที่ตนเองรัก คือ หันชีวิตเข้าสู่วงการเพลง

เมื่อนายพยงค์ มุกดา จะไม่เคยได้รับการศึกษาด้านดนตรีโดยตรงและไม่มีความรู้เรื่องโน้ตดนตรี แต่ด้วยใจรักและพรสวรรค์ นายพยงค์ มุกดา ก็เรียนรู้เรื่องการร้องเพลงและการแต่งเพลงจากประสบการณ์ เช่น เมื่อมีเวลาว่างมักจะเข้าชมการแสดงที่โรงภาพยนตร์ โอเดียนซึ่งมีการแสดงของวงดนตรีดุริยโยธิน วงดนตรีทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ วงดนตรีสุนทราภรณ์หรือไปดูการประกวดร้องเพลงตามงานวัดต่าง ๆ และงานภูเขาทอง ศิลปินที่มีชื่อเสียงในรุ่นนั้นได้แก่ ดาว บุรพา (นักพากย์) เต็ม พรธงาน และคารม สัมปอณานนท์ ส่วนพยงค์ มุกดา ก็ได้สมัครประกวดร้องเพลงเป็นประจำ แม้จะไม่ได้รางวัลแต่ก็เป็นการฝึกฝน เรื่องการร้องเพลงได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้น นายพยงค์ มุกดา สามารถแต่งเพลงได้ด้วย โดยเริ่มแต่งเพลงเป็นครั้งแรกในขณะที่มีอายุเพียง 15 ปี เพลงแรกที่แต่งขึ้นมาคือ เพลงชายรูปขี้ แต่งขึ้นเพื่อเข้าประกวดเข้าร้องเพลงหน้าม่านที่บริษัทละครนิยมไทย เว็จนครเกษม ของนายประสาธน์ ต้นสกุล ซึ่งโรงละครก็คิดว่าผู้ร้องชนะได้รับรางวัลอันดับที่ 1 - 3 เท่านั้นที่จะได้เข้าทำงานเป็นนักร้องหน้าม่าน เพลงของนายพยงค์ได้รับรางวัลที่ 4 จึงไม่ได้เข้าทำงาน ทำให้นายพยงค์ผิดหวังและเสียใจพอสมควร แต่ต่อมานักร้องประจำโรงละครคือนายจรัส วิภาะวัตร ได้นำเพลง "ชายรูปขี้" ไปประกวดดนตรีและนำไปร้องสลักจากหน้าม่านที่โรงละครเมื่อนายพยงค์ทราบจึงไปแสดงความจำนงขอเข้าทำงานกับโรงละคร นายประสาธน์ ต้นสกุลเจ้าของโรงละครเห็นว่านายพยงค์มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานและสามารถแต่งเพลงได้ จึงรับเข้าทำงาน โดยนายพยงค์อาสาทำงานทุกด้านด้วยความมานะอดทน เช่นงานเดินตัว งานทำฉาก เป็นผู้ประกาศและออกตระเวนไปกับรถโฆษณา

ต่อมาคณะละครสั่งให้แต่งเพลงประกอบละครเรื่อง "ในป่าแก้ว" และได้สั่งให้นายพยงค์แต่งเพลง "นกขมิ้น" ซึ่งถือเป็นเพลงประวัติศาสตร์เพลงนี้ดังมาก ดังตลอดมา เป็นเพลงที่สร้างชื่อเสียงให้นายพยงค์ มุกดาเป็นอย่างมาก ซึ่งได้แต่งทั้งเนื้อร้องและทำนอง เมื่อละครจบรายการเจ้าของโรงละครได้ให้โบนัสเป็นเงิน 20 บาท (ในขณะนั้นนายพยงค์ได้รับเงินเดือน ๆ ละ 30 บาท) เพลงนกขมิ้นได้รับความนิยมจากผู้ชมทั้งแม่ค้าและ

ชาวบ้านทั่วไป สามารถร้องได้ทั้ง ๆ ที่ยัง ไม่ได้บันทึกเสียงหรือออกอากาศต่อมาใน พ.ศ. 2492 บริษัทสุโกศล บันทึกเสียงเพลงนกขมิ้นเป็นครั้งแรกผู้ร้องคือ ทศนีย์ ช่อมงาม และเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2507 นายธำนิทร์ อินทรเทพ นักร้องบันทึกเสียงและได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน

ชีวิตในวงการเพลงของนายพยงค์ มุกดา นั้นนายพยงค์ถือว่า ครูจำปา เล่มสาราญ ผู้เคยควบคุมดนตรีดุริยโยธินมาก่อน เป็นผู้ที่มีส่วนเปิดประตูเพลงของ "พยงค์ มุกดา" ออกสู่เวทีนอกโรงละครโดยได้นำเพลงของนายพยงค์ชื่อเพลง "สองหนุ่มนักท่องเที่ยวน" เรียบเรียงเสียงประสานและนำแสดงบนเวทีดนตรีโชว์ พยงค์ มุกดา ร้องเพลงนี้คู่กับประเสริฐ ศรีแสง ในนามวงดนตรีพันศรีศิลปะ เจ้าของวงดนตรีคือ พันตรีไพบรย์ อัสสุราน (นักประพันธ์ที่ใช้นามปากกาว่า เทพ วรรณธร)

เมื่อพ้นชีวิตจากคณะละครนิมไทย นายพยงค์ มุกดา ได้เดินทางไปกับคณะละครเร่ ซึ่งไปแสดงตามต่างจังหวัด ในการเดินทางไปแสดงครั้งหนึ่ง ๆ ใช้เวลาเป็นปี ๆ จากการไปแสดงกับละครเร่โดยทั่วไปทำให้ได้ประสบการณ์มากมาย เพราะว่าในคณะละครเร่ที่ต้องไปแสดงต่างจังหวัดคน ๆ เดียว จำเป็นต้องทำงานหลายหน้าที่ ซึ่งนายพยงค์เป็นทั้งผู้กำกับ การแสดง ผู้แสดง นักร้องหน้าม่าน ผู้ประกาศบนเวที แสดงตลกร่วมกับคณะละครย่อย ทั้งยังเป็นผู้ออกโฆษณาไปกับรถโฆษณาด้วย นอกจากนั้นก็ต้องสอนระบำให้กระบวนาชาวคณะละคร นายพยงค์สามารถเดินรายได้หลายอย่าง ตั้งแต่ระบำฮาวาย จนถึงระบำสากล

ครูสุคนธ์ คิ้วเหลี่ยม ให้ ฉายานายพยงค์ว่า "มิส ซีเซกจ่าย" เพราะนายพยงค์ แต่งกายเป็นผู้หญิงร้องเพลงประกอบระบำ

ประสบการณ์เหล่านี้ทำให้นายพยงค์ มีความชำนาญในการทำงานเกือบทุก ๆ อย่าง ประกอบกับเป็นคนชอบอ่านหนังสือ โดยอ่านหนังสือทุกชนิด นักประพันธ์ที่อ่านขึ้นชอบก็มี บ.อินทราบริต ซึ่งมีทั้งเรื่องชีวิต เรื่องตลกและประเภทสำนวนที่คมคายของสุวัฒน์ วรรณิก ศักดิ์เกษม หุตาคม (อิงอร) จึงทำให้ท่านเกิดโลกทัศน์ที่กว้างไกล จนกระทั่งสามารถนำสำนวนของนักประพันธ์ในยุคนั้น มาแต่งเป็นเพลงแร็ปควาส

ในช่วงที่รับภาระอยู่กับคณะละครเร่ในภูมิภาคนั้น มีโรคประจำตัวอยู่มาก เช่นเป็น น้ำในกระเพาะปัสสาวะ นิ้วในโต หลายปีต่อมาต้องผ่าตัดไตทั้ง ไปข้างหนึ่ง ชีวิตที่ต้องเร่ร่อน ในชนบทประกอบกับเมื่อกลับจากการแสดงต่างจังหวัดสภาพการละครเปลี่ยนรูปไปมาก ทำงาน

ละครก็ไม่ได้เงิน และมีโรคภัยไข้เจ็บรุมล้อม เมื่อกลับกรุงเทพฯ นายพยงค์ได้จัดการ
 สะสาง หนังสือที่มีอยู่ แล้วเขียนประวัติตนเองโดยย่อทิ้งเอาไว้ แล้วกินยาแอสไพริน เข้าไป
 นักร้องเม็ต จอนาเจียน คุณนาย สุขเจริญ ซึ่งอยู่กับนายพยงค์ ได้พาลงเรือจากภูเก็ตที่พัก
 ไปยังโรงพยาบาลกลาง พร้อมกับนางประวดีย่อ ๆ ที่นายพยงค์เขียนทิ้งเอาไว้ให้ไปลงท่าขาว
 พิเศษฉบับเดียว ของหนังสือพิมพ์เดลิเมล์ (เดลินิวส์ในปัจจุบัน) ทำให้นายทง ศรีทาทิพย์
 บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เดลิเมล์ในขณะนั้นให้ความอนุเคราะห์ และยังมีศิลปินคนอื่น ๆ อีก
 จำนวนมากให้ความช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล เช่น นายสุวัฒน์ วรดิลก
 นายทัศน์ เอกทัศน์ นายจารุฑ หนองจิม พรหม สำนักรับส่ง และมีการเมือง
 พรรคหนึ่ง เข้ามาอุปถัมภ์

เมื่อนายพยงค์ มุกดา มีสุขภาพดีก็กลับมามีงานด้านละครเวที โดยเป็นนักร้อง
 เพลงหน้าม่านและแสดงละคร ละครเรื่องแรกที่แสดงคือเรื่อง "คำอธิษฐานของดวงดาว"
 แสดงบทเป็นคนโกล้ตายซึ่งเหมาะกับสภาพร่างกายในช่วงนั้น ต่อมากิจการละครตกต่ำลง
 นายพยงค์จึงหันมาร้องเพลงสลับภาพยนตร์โดยร่วมงานกับวงดนตรีของนายเสน่ห์ โกมารชุน
 วงบางกอกขาขาว และแสดงสลับภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมบุรีและพัฒนาร
 เป็นต้น

ต่อมาคุณอุไรวรรณ คล้ายบรรเลง นักร้องวงดุริยางค์กองทัพเรือมาติดต่อกับเขาให้
 ไปเป็นนักแต่งเพลง นักร้องวงดุริยางค์ทหารเรือ ซึ่งยุคนั้นเป็นยุคที่ศิลปินถูกบังคับให้เข้าสังกัด
 กองทัพต่าง ๆ เป็นอันมาก นายพยงค์ทำงานอยู่กองดุริยางค์ทหารเรือ ถือเป็นยุคที่ดุริยางค์และ
 ดนตรีเฟื่องฟู นายพยงค์ได้แต่งเพลงมาร์ชเข้าประกวดเพื่อชิงถ้วยของนายกรัฐมนตรี
 จอมพล ป. พิบูลสงคราม เพลงที่ได้รับรางวัลชนะเลิศได้แก่ เพลง "มาร์ชหลักไทย"
 "มาร์ชแผ่นดินทอง" "เพลงธรรมเป็นอนาจา" ส่วนเพลงอื่น ๆ เป็นอมตะและได้รับรางวัล
 แผ่นเสียงทองคำพระราชทานหลายเพลง นอกจากนั้นยังแต่งเพลงแนวตลกไว้มากมาย

ก่อตั้งวงดนตรีพยงค์ มุกดา

นายพยงค์ มุกดา ได้รับรางวัลในการประกวดเพลงโฆษณาของวิทยุกรมการรักษา
 ดินแดน เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2505 จึงถือเป็นวันก่อตั้งวงดนตรีพยงค์ มุกดา ตระเวน
 แสดงในที่ต่าง ๆ ทั้งยังได้รับเชิญให้ไปบรรเลงสลับการฉายภาพยนตร์ส่วนพระองค์ปี่ละครั้ง

ศาลาเฉลิมกรุงและแสดงในรายการดนตรีสำหรับประชาชนที่สถานีวิทยุ อ.ส. ทุกวันพุธตอนบ่าย
ในเวลากว่า 10 ปี ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ
พระราชทานนามวงดนตรี "มุกดาพันธ์" แทนชื่อบุคคล

ผลงานเพลงที่ได้รับรางวัล

นับตั้งแต่เพลงแรกที่นายพยงค์ มุกดา แต่งเมื่อ 23 สิงหาคม 2485 คือ
เพลงชายรูปขี้ จนถึง ปัจจุบัน นายพยงค์ มุกดา แต่งเพลงทั้งสิ้นมากกว่า 1,000 เพลง
นำไปบันทึกเสียง 1,553 เพลง เพราะบางเพลงบันทึกเสียงหลายครั้ง ผลงานเพลงของ
นายพยงค์ มุกดา ที่ได้รับรางวัล คือ

1. รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ได้แก่ เพลง "ข้อพิพาทรวงทอง"
"นกขมิ้น" "ลูกนอกกฎหมาย" "รอพี่กลับเมืองเหนือ" "รักใครไม่เท่านี้"
"นางรอง" "เด็ดดอกกรัก"

2. รางวัลเพลงลูกทุ่งดีเด่น จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้แก่ เพลง
"สาวสวนเตง" "ล่องใต้" "ยอยศพระลอ" "น้ำตาสาวตก" "ข้าวไม่มีขาย"

เพลงที่ถือเป็นความภาคภูมิใจคือ เพลงอันเกี่ยวกับสถาบันชาติ ได้แก่ เพลง "มาร์ช
สามัคคีสี่เหล่า" "เนื้บลู" "เนื้มาร์ช"

สำหรับศิลปินและผู้อาวุโสที่นายพยงค์ มุกดา ยึดถือเป็นครูผู้สั่งสอนและชี้แนะที่สำคัญ
ในชีวิตมี 4 ท่าน คือ

1. ครูนาถ ถาวรบุตร
2. ครูจำปา เล่มสาราว
3. ครูบุญช่วย วัฒนวาทีน
4. นาวาเอกภิญโญ พงษ์สารวย

รางวัลที่ได้จากการสร้างงานเพลง

ปีพ.ศ. 2534 ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะ
การแสดง (เพลงลูกทุ่ง เพลงไทยสากล)

ปีพ.ศ. 2535 ได้รับรางวัลพระเกี้ยวทองคำ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในฐานะที่สร้างบทเพลงที่มีคุณค่าในด้านคีตศิลป์และวรรณศิลป์
ในภาษาไทยได้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย คงเอกลักษณ์ทางภาษา
ไว้ได้ครบถ้วน

การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ในการทำงานช่วยเหลือสังคม นายพยงค์ มุกดา ก็มีผลงานต่าง ๆ มากมาย เช่น
เป็นรองประธานร้านรีนเรจินดารากาชาดมาตลอดมากกว่า 20 ปี ได้รับพระราชทาน
เหรียญกาชาดตั้งแต่อันดับ 3 ถึงอันดับ 1 ซึ่งปัจจุบันก็ยังปฏิบัติหน้าที่อยู่ เป็นรองประธาน
การแต่งเพลงถวายพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าในโครงการพัฒนาद्यตุง ของ
พลเอกอรุณ ปรีดีธรรม แสดงดนตรีสลับภาพยนตร์ส่วนพระองค์ทุกปีที่เคยมีแสดงดนตรีสำหรับ
ประชาชนโดยวิทยุ อ.ส.ส่วนอัมพรกว่า 10 ปี ได้รับเหรียญทักษ์เสรีชนและในการประกวด
ร้องเพลงหรือมีงานใดเกี่ยวกับวงการเพลง ท่านจะได้รับเลือกให้เป็นประธานคณะกรรมการ
มาโดยตลอด

สำหรับตำแหน่งงานของนายพยงค์ มุกดาในปัจจุบัน คือ

1. ประธานกรรมการบริษัทไรต้าแผ่นเสียงเพชร จำกัด
2. นายกสมาคมกัณนิมเพลง จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. ประธานบริหารโรงแรมริมฝั่งบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

นายพยงค์ มุกดา นับเป็นครูอาจารย์ที่มีคุณูปการอย่างยิ่งต่อศิษย์ทุกกลุ่มทุกเหล่า
ในวงการเพลง ในแวดวงศิลปะการแสดงและสังคมไทยโดยส่วนรวมนับเป็นศิลปินผู้สร้างสรรค์
ผลงานเพลงชั้นเยี่ยมของชาตบ้านเมืองตลอดระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา

ที่อยู่ปัจจุบันของนายพยงค์ มุกดา คือ โรงแรมริมฝั่งบางปะกง เลขที่ 61 หมู่ 13
ซอยท่าสะอาด ถนนบางนา - ตราด ตำบลบางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
รหัสไปรษณีย์ 24130 โทรศัพท์ (038) 531512, 531855

ข. ตัวอย่างเนื้อร้องวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา

เพราะปากครูจู้จี้ ที่สอนวัน
เป็นคนใหญ่ คนโต ใจหน้านวล

เพราะฉะนั้นเด็กควรนพ เคารพครู
และเด็ก ๆ ควรสมัคร รักโรงเรียน
อย่าหลบลิ้น หนีโรงเรียน ให้เลยลับ
แล้วเราจะเป็นคนดี เอ้ยคนดีมีปัญญา

พวกเรานักเรียน จานั่นไว้
รู้อะไร ไม่สู้ รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี
แก้คนใจง่เงา ให้อฉลาดมากมี หวังจะเป็นคนดี

ช่วยคำจูน ศิษย์ใบ นับ ไม่ถ้วน
ก็แค่ล้วน จากครู คู่โรงเรียน
ซึ่งเป็นผู้ บริการ งานอ่านเขียน
ด้วยปากเพียร มั่นคง ตรงเวลา
อย่างนั้งหลับ เมื่อครู ให้ศึกษา
จงตั้งหน้าเกิดเรา เยาวชนเอ๋ย...
จงตั้งใจเล่าเรียน ให้ก้าวหน้า
พังจงพังอีกที โรงเรียน ๆ ทั้งใหม่ทั้งเก่า
ตั้งใจเรียนเข้าซี ทะละล้า...

ค.ศ. นัยนา ค.ศ. นวลโย ปุณฺณคานท์ ร้องเป็นพิมพ์แรก

บ้าน 278. อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี เสาร์ที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2503

""กล้อง ส่องใจ""

ปากกับใจผู้ชายใครพิสูจน์ได้หรือ
อยากจะได้กล้องวิเศษ เป็นแนวทาง

ปากผู้ชายว่ารัก รักเราเท่าฟ้า
จะขึ้น จะขิม ยืม ชูสี่

เครื่องจับเท็จว่าแน่ ยังแพ้มารยา
คอมพิวเตอร์ว่าเยี่ยม ยังมีเทียบเท่า

อยากให้ใคร ได้ลองทากล้องส่องใจ
ขยายให้เห็น อย่างขาวม่อง จะคิดต่อข้อสักกล้อง เอามาไว้ส่อง หัวใจผู้ชาย...

หากจะเชื่อจะถือก็คงจะทุกข์จะทุเรศ
สังเกตุ ผู้ชาย เจ้าชู้
แต่จิตใจต่ำช้า เล่ห์กลหนักหนาพวกหัวงู
ควรมีทางไว้ดู รู้ได้ พวกเขา
เรื่องลูกได้ตีหน้า มิใช่เบา
เล่ห์เหลี่ยมเขา เทนือเมฆสวรรค์มอง
ชื่อแหละคดแค่ไหน

104. ราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ พฤษภศัที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2518

""กุหลาบจำ""

ไอ้เจ้ากุหลาบงาม งามวิไลสรวาย	เมื่อเจ้าผลิกลับ ดอกสวาย
แลสสวาย ขวนขม กลีบและสี ครึ่งตรา	ข้ายังเลอค่า กลิ่นหอม ขวนคม
ไม่มีใคร ไม่ชื่นชม	นิยม กุหลาบงาม
เด่นอยู่ในหมู่ไม้ พันธุ์พืชใด โทนปาน	ดอกสง่า คราเบ่งบาน
ใครไม่หาคุณงาม เจ้าคงหวังความดี	เหมือนดั่งนารี ที่รักคุณงาม
กึ่งก้านใบ จึงมีหนาม	ไว้ปราชญ์ บัณฑิต
สงวนใจไม่ชั่ว สงวนตัวไม่ต่ำ	กุหลาบสาวนั้น ย่อมเด่นนำ
เลอล้ำค่า แม้ใคร ได้สืบทอด ชิดเรียงเคียงหน้า	ย่อมถนอมและเทิดบูชา ค่าของเธอ
แม่ดอก กุหลาบงาม	งามระบือ ลือไกล
พุ่มแก่อยากจะฝากใจ ให้เจ้าไว้ปราชญ์	มอบกระถาง ดวงใจ
ไว้ให้ครอบครองเจ้าของเพียงเธอ โลกจะก้องคำ	พราห์เพื่อ รักเธอ กุหลาบจำ...

847/15. เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขนง อังคารที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2525

""เกียรติ กับ เกือก""

สร้อย... ถึงไม่มีเกือกใส่	แต่ก็ไม่ได้เกียรติ
ถึงไม่มี เกือกใส่	แต่ก็ไม่ได้เกียรติ
1. เกียรติยศ ของคนทุกคน	อยู่ที่ไหนแห่งใด เกิดจากหงส์สกุลวงศ์ไหน
ใครเสกสรรค์ เสสร้าง	จากยศถาบรรดาศักดิ์ หรือจากเกี้ยวตั้งแต่ง
เห็นบ้านใด หลายแห่ง	ถูกคนแข่ง ว่าคนขี้เกียจ
เกียรติยศ คนโน้นคนนี้	อยู่ที่เครื่องแต่งตัว คนยากเข็ญ ลาเคียดหัว
เดินตัวลีบ เท้าเปล่า	สู่สถาน มังานใด อาจถูกห้ามไม่ให้เข้า
งานสังคม ไม่เอา	พวกดินเปล่า คำคำ น่าเกลียด...
สร้อย... ถึงไม่มี เกือกใส่	แต่ก็ไม่ได้เกียรติ

2. เกียรติยศ คนกรุง สูงส่ง
 คงไม่มี เหมือนว่า
 บ๊ะ ยัง ไคนกันท่า
 เกียรติยศของคน
 ควรได้การรับเลือก เกียรติยศ
 เพียงไรเงิน ท้อเกือก
 สร้อย... ถึงไม่มี เกือกใส่

อยู่อึดตรงแต่งกาย ถ้าอย่างนั้น ชาวนาทั้งหลาย
 คาถึงเข้าดินเปล่ายาเดิน ปลุกข้าวให้กินทั่วหน้า
 ไม่มีเกือก เสือกว่า ไร่เกียรติ
 อยู่ที่ผลแห่งงาน คนขยันไม่พาล ไม่คร้าน
 คนจนควรมี ถ้าไม่ดี แคเปลือก
 ไพรคอย่าเสือกใส่ ว่าไร่เกียรติ...
 แต่ก็ไม่ใช่เกียรติ...(ข้า)...

"เกียรติศักดิ์ไทย"

เราเกิดเป็นไทย
 ไทยรัฐ เรามีสถิตคงาม
 ไทยรัฐ เรามีสถิต บ่งชี้มา
 ต่อสู้ เชิดชูไว้เกียรติ
 ทากลัม จมกมกัณ เหลือพื้นดิน
 เราไม่หวั่นใคร
 เกียรติ ประวัติ ชาติไทย
 สร้างประวัติ ในปัจจุบันนี้
 เราจะอยู่เป็นไทย
 ชาติเกียรติ วินัยกล้าหาญ
 เรา...(จะขอ)...วายปราณ
 ต้องการ ดำรงรัฐไทย

ภาคภูมิใจ ความเป็นไทยคงมา
 สมนามไทยอยู่ ด้วยเรา ต่อสู้ หมายนา นา
 บรรพชนเอาเลือดลงทอ รักษาถิ่น
 ถูกเบียดเบียนมา เป็นอาจีนต์
 แคว้นแหลมทอง ไว้ให้ของไทย
 ชาติมีภัย กายและใจ ยอมพลี
 อคติสมัย จาไว้ น้องพี่
 เพื่อเป็นศักดิ์ศรี อนาคต งดงามตระการ
 (ต้องรำลึก)...
 (มันดวงใจ)...
 (เพื่อไทย...ไทย...).....
 (ย้อน เกียรติประวัติ ถึง ตระการ)...

""เกี่ยวข้าว กลองยาว""

เส้เหลเมา	บ้านเมือง ของเรา ทุกคน
ไร่นา อุดม เหลือล้น	สมบูรณ์พืชผล เหลือหลาย
นา ของ เรา	ปลูกข้าว ไร่กิน เลี้ยงกาย
เหลือกิน เอาไป ซื้อมาย	พวกเรา ขวนขวาย ทุกขณะ
เกี่ยว ๆ ๆ	เสียงเคียวเกี่ยวข้อง เป็นจังหวะ (กลอง)
ไม่ลคไม่ละ ต้องเอาชนะกับงาน	อย่าเกียจคร้าน ช่วยกัน ทากิน
ข้าวสีทอง	ก่ายกอง มาจาก ผืนดิน
ไร่นา ทามา ทากิน	ผดุงถิ่นฐาน บ้านเมืองเรา
เกี่ยว ๆ ๆ	ร้องเพลง เกี่ยวข้าว กลองยาว
เกี่ยว ๆ ๆ	ใช้เคียวเกี่ยวข้าว ชาตเรา เจริญ...

อาคารมุกดา ศุริยางค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี ศุกร์ที่ 10 ตุลาคม 2512

""ขวัญใจ นักเรียน""

ขวัญใจนักเรียนต้องเพียรศึกษา	หมั่นหาวิชา ส่งเสริมปัญญาเข้าไว้
อย่าเกียจคร้านอย่าพาลเหลวไหล	วัยเรียนนี้เพียรสนใจเติบโตแล้วคงให้ผล
วิชานั้นเป็น เช่นดวงมณี	ส่องทางชีวิต สิ่งนี้มีคุณค่าล้น
เปรียบ ไปก็คล้ายเพื่อนตายแห่งตน	อารมณ์ของเราทุกคน เบื้องต้นคือการศึกษา
ยามเรียน เราเรียน ไม่เว้น	ยามเล่น เราเล่น เป็นเวลา
เชื้อฟังโอวาท บิดา มารดา	เคารพบูชา เลื่อมใส
ขวัญใจนักเรียน ต้องเพียรเรียนรู้	ต้องเคารพครูศักดิ์ต้องซุ้เชิดไว้
จะเป็นมิ่งขวัญสิ่งอันพึงใจ สมควรยกนามนี้ให้	ว่าเป็นขวัญใจ นักเรียน...

อาคารมุกดา ศุริยางค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี เสาร์ที่ 1 มิถุนายน 2503

""ของเขาไม่เอา ของเราไม่ให้""

ประวัติศาสตร์ชาติไทยนั้นใครจะคิด
กลิ่นชีวิต คนไว้เท่าไร ทั้งเนื้อทั้งเลือด
บรรพบุรุษถมพลีไว้ คงนามไทยให้ยืนยังอยู่
อยู่ธยา ยังเป็นพยาน เลือดไทยกล้าหาญ ใจกล้า
สู้กันแค่ตายทุกผู้ หากไม่ดี ไม่มีชาติอยู่

แผ่นดินของเรา ก่อนหน้านั้นเคยใหญ่หลวง
เราแทนหวง ป้องกันมิได้ ถอยลงร้อนเร่
มาเหลือเพียงแหลมทอง ป้องไว้
ครั้นพอ ร.ศ.ร้อยสิบสอง เสียมราชฎ์และพระตะบอง
เพื่อไทยทั้งชาติ เพื่ออำนาจศาลฝันเศร้า
เชือดให้เขา ตามความต้องการ

ปัจจุบันนี้ หากมีพองมวลงมิตร
เอาชีวิตแลกมันทุกด้าน ทุกคนยืนยัน
เป็นของไทยแม้ใครต้องการ ยอมวายปราณหากใครขึ้นปล้น แกมยังสี่จังหวัด นั้นว่าเง
ทอง ๆ เรา หรือทอง ๆ ใคร เพื่อนไทยของคิดลองค้น ของเขาไม่เอาของเราไม่ให้หายหล่น
แผ่นดินไทย ของเราทุกคน จะไม่ยอมให้จน นี่...เดียว...

แผ่นดินขวานทอง เล่มนิต
หลังริน แผ่นดินเสียไป
เมื่อนั้นใครอยากเห็น อดีตกาล
อีกบางระจัน
ให้โลกรู้ ชื่อนามชาติไทย
ถูกแย่งยื้อ ไปเช่นสรวง
เกือบตกทะเล สูญไป
เราคนไทย ได้รวมเชื้อเผ่า
ถูกแย่งไป ให้เขา
สี่จังหวัด เนื้อเลือดของเรา

กำเริบของเราสักนิต

ว่าอัน เขาพระวิหาร

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี พุทธที่ 17. กันยายน พ.ศ. 2510.

""คนใต้ ไม่หวาน""

คนใต้ ไม่หวาน

เสียง ไม่มีหาง

คนใต้ ไม่สวย

ผิว ก็ไม่ขาว

แต่ว่า คนใต้

เรื่องขยัน อดทน

กล่าวขาน ก็แข็งกระด้าง

ไม่เหมือนภาคกลาง นุ่มนวล นุ่มนวล

ไม่รวย เสียจน พุงอ้วน

เห็นแล้วไม่ชวน ลุ่มหลง รักใคร่

ใจซื่อ ถือรักยิ่งใหญ่

รับรองได้ ไม่ต้องกลัว อดอยาก

คนไฉ่ไม้หวาน
ขอเอื้อน เอื้อยปาก

กล่าวขาน เหมือนขวาน ผ่าซาก
เอารักมาฝาก แก่คนภาคกลาง...

อาคารมุกดา คุรุยางค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี เสาร์ที่ 10. พ.ย. 2516.

""คนไร้ สัจจา""

คนไร้สัจจาเดินฟ้าคุ้มครองเขาได้อย่างไร
เขาจึงให้อยู่ในสังคม ล้นเขามณีทานิยม
ฉันจึงหลงลม เลื่อมมิส

เคยรักมากมี เคยคิดว่าดีวิเศษหนักหนา
ถือเป็นสุขบูชาเทอญ เขาให้คอยมอดยท้อใจ
เราขอให้ เขาไปได้ดี

พอถึงวัน ซึ่งเขาสู่จุตพมาย
สัจจาเขาหายทันที มารูสึกตัวว่าหลงคนชั่ว
ก็คล้ายบันไดขึ้นดี

คนไร้สัจจา คนใช้ชีวิตหาขึ้น เพื่อตัวมัน
เพราะมันหลอกผู้คนที่ทั้งแดน
มนุษย์ที่ฉัน เจ็บแค้นคือผู้แทน

เขาจึงอยู่อย่างผู้มีชัย
ความคิดเขาเหมือนมีคคม

ฉันจึงทุ่มใจรักศรัทธา
คำสาบาน เขาลั่นไว้

สัญญาเขาแหลก สลาย
แล้วซีเรานี้
พี่ให้เขาก้าวข้ามแดน

แก้ตัวสุดแสนแสนสุดคัน
ข้าดวงใจ มีไซ้เพราะแพน
ที่ฉันเลือกเอง...

278. เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขนง. อาทิตย์ที่ 18. มิถุนายน. พ.ศ. 2521.

""ครวญหาพ่อ""

เกริ่น... เมพน้อยลอยคว้าง อยู่กลางฟ้า
แม่จ๋า พ่ออยู่ไหน ไม่เห็นกาย
พ่อเราคือไฟ อยู่ใต้ โศ บ่ ได้เคยเห็นหน้า
ขาดพ่อก็ดังเหือน้อย คลื่อนตามแม่โขงไหลล่อง

ดั่งข้าไร้พ่อ ก็ใจหาย
ทิ้งลูกขายกาพรว้า น้ำตานอง
ไอ้พ่อจ๋า บนฟ้าสุริยา ยังก่อน
ไร้คู่คอย คุ่มอกปกป้อง

ลูกซิ่นองน้ำตาริน เหมือนนกบินอยู่เดียวดาย	เหมือนลูกชาย กาฬราฟ่อ
เจ้าป่าเจ้าเขา ชวนนาเฮนั่น	ให้ได้พบกัน จักสุขสันต์
ยามฉนั้นอยู่ในอ้อมกอดพ่อ	หากบุญเกื้อกูล บันดาล
พบพานดังใจแล้วก็ ขอบวชเรียนให้แก่โยมพ่อ	ฉันทนรอ ระทมใจ
ทุกข์ภัย ไสยกาศรวล ร้องคร่ำครวญ	ครวญ หาพ่อ...

อาคารมุกดา คุริยางค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี 3 กุมภาพันธ์. 2513.

"ครั้งหนึ่ง ในชีวิต"

ครั้งหนึ่งในชีวิต ฉันพบความผิด	ที่ต้องคิดครวญคร่ำ ผิดทางรักพาระกา
ฉันจึงต้องจำ รักทำให้เจ็บใจ	ยามสาว พริ้งพราวชื่อหอม หมู่ชายรายล้อม
น้อมกาย อ้าปากฝากใจ เร่งรักเล่ห์เพโย	ภาควมใจ ทำให้ทรมครวญถึง
ครั้งหนึ่งในวัยสาว ฉันน้อมกล่าว	ให้หญิงสาวรู้ได้ ด้วยความระเริงเพลิงไป
เสียสละกายใจ เหมือนไปบาปกรรมตามถึง	ดังหงส์ทะนงร้อนบิน บั๊กหักรวงดิน
เคล้ามลทินติดตราตรึง มาทวลหนักถึง	ดังทนายออกตรึง ครวญคิดถึงเจ็บซ้ำ
ครั้งเดียวในชีวิต แม้เดินทางผิด	สุดจะคิดแก้ได้ ปลอยตัวของตัวลงไป
ข้าชอกเพียงไร แล้วโลกทั่วไปยังซ้ำ	ชีวิตของลูกผู้หญิง ล้นสาวพราวพริ้ง
แล้วคงเหลือเจ็บจำ จึงขอกล่อมน้อมนา	เพื่อนหญิงจงจำ คำฉันกล่าวเกิดเคย...

บ้าน 530. ช. วังหลัง ธนบุรี จันทรที่ 8. กันยายน พ.ศ. 2495.

"ความจนกับฉัน เป็นเพื่อนกัน"

ความจนกับฉันเป็นเพื่อนกัน	มันคอยผูกพัน มันเป็นเช่นเรา
เราเคยใกล้ชิดกันมาก่อน เราเคยเคียดร้อนระทมเศร้า	มันเป็นเพื่อนเรา ที่แสนดี
ความรวยกับฉัน ไม่รู้จักกัน	มันไกลห่างฉัน มันวางท่าที่
ความรายนี้นานคางน่าชัง คนจึงให้หลังไม่ไยดี	คนรวยจึงมี น้อยกว่า คนจน

ความจนมันสอนให้ฉันกินเพื่อหายใจ มันคอยชี้ว่า ให้เห็นคน ว่าเป็นคน
 ให้แบ่งกันหนอ ให้รู้จักพอ ขยันอดทน ให้เจียมเนื้อเจียมตน คนจนก็มีสวรรค์
 ความจนกับฉัน มันเป็นเพื่อนดี ความรวยไม่มี เพื่อนคืออย่างฉัน
 คนรวยลุ่มหลงในความใคร่ คนจนได้รักด้วยใจมัน มาเป็นเพื่อนกันไหมเล่า ความรวย...

104. ราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ อังคารที่ 2. สิงหาคม. พ.ศ. 2520.

""ความรัก ของแม่""

อันความรักของคน มากหลายเวียนวน	ต่างคนรู้จัก ทัวไป
ชีวิตสาวและหนุ่มนั้น ต้องการ สุขสันต์ ผูกพันดวงใจ	ความรักอย่างงี้ ไม่แท้อาจมี
ขึ้นเพราะความใคร่ พอรู้รส จันทมาไป	อาจจางจืดได้ ต่อไปร้างลา
อันความรักของใคร ไม่ซึ่งครึ่งใจ	เท่าความรักแห่งมารดา
เป็นรักเดียว ที่แน่นอน ไม่มีเคลื่อนคลอน	หลอกลวง มารยา
ความรักแม่ ยิ่งใหญ่ เปรียบเหมือนดอกไม้	หน้าพระ บุษบา
ชีวิตเราที่เกิดมา แม่คอย สันทา	แก้วตา ขวัญใจ
โอ้ ความรักของแม่ ซาบซึ้งดวงแด	มันคงแท้แน่ กว่าใคร
คนทั้งโลกจะเกลียดเรา แต่แม่ กลับเฝ้า	เมตตา เอาใจ
ชีวิตแม่ หนึ่งคน ลูกรักสิบคน	แม่ เลี้ยง มาได้
พอ ครั้นแม่ เราแก่ไป ลูกควรตั้งใจ	ตอบแทน พระคุณ.....

อาคารมุกดา คุรียงค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านข้างหล่อ ถนนเสรี จันทรีที่ 15. พ.ศ. 2515.

""คิดถึงคุณ ทุกคืนทุกวัน""

คิดถึงคุณอยู่ ทุกคืนทุกวัน	ไอรักที่เราเฝ้าฝัน
มามีอัน ต้องโศก ออกเอ๋ย	หักใจเรา อย่าเศร้ากาสรวลนัยเลย
ใช้คู่ ชู้ขึ้น ชิดเชย จึงแรมเลย	คลาดแคล้ว จากกัน

เขาเมินเห็นห่างร้างเราแสนไกล	ไธ้ เอ้ย ไม่รู้หรือไร
ในดวงใจ อวอร์ด ไฟฝัน	ผู้จากไป เพื่อนใหม่คงมีสัมพันธ์
ส่วนเรา ทุกคืน ทุกวัน	น้ำตา มักริน อาบหมอน
หลับตา ก็เห็นแค่ใบหน้าคุณ	กลืนไอ ได้แอบอิงหนุน
อ่อนกาย ไม่ถ้าย ไม่ถอน จวบคุณนั้น	ตั้งอาถรรพ์ ฤทธิ์แรง แผงซ่อน
จะหลับ จะนอน	ยังรำพัน ว่าฉัน รักคุณ
คิดถึงคุณอยู่ ทุกลมหายใจ	ห้ามรัก ยากเชียวเพียงไร
เหมือนบินใจให้โลกหยุดหมุน	หยุดชีวิต ง่ายกว่าหยุดคิดถึงคุณ
จะเป็นเพราะบาปหรือบุญ	คิดถึงคุณ ทุกคืน แลละวัน

คิดถึง คุณ อยู่.....ทุกคืน ทุกวัน.....

อาคารมุกดา ศุริยางค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี อาทิตยที่ 8. ก.ย. 2515.

""คิดถึง พี่ไหม""

คิดถึงพี่น้อย นะกลอยใจพี่	ห่างกันอย่างนี้ น้องคิดถึงพี่ บ้างไหม
อย่าลืม อย่าลืม อย่าลืมสัจจาสัญญาที่ให้	ว่าตัวห่างไกล หัวใจชิดกัน
คิดถึงพี่ก่อน น้องนอนก็ได้	เมื่อยามหลับไหล น้องเจ้าจะได้ นอนฝัน
ข้างขึ้นเมื่อใด แก้วใจไปรดมอง	แสงของนวลจันทร์ เราสบตากันในแสงเรือเรือง
คืนไหนข้างแรม พี่แหมดารา	น้องจงมองหาดาวประจำเมือง
ทุกคืนเราจ้องดูเดือนดาว ทุกคราวเราฝัน	เห็นกันเนือง ๆ ถึงสุขุมเมือง ไม่ไกล
คิดถึงพี่น้อย นะกลอยใจเจ้า	พี่ตรมพี่เหงา เพราะคิดถึงเจ้า เชื้อไหม
ฝากใจกับจันทร์ฝากฝันกับดาวทุกคราวก็ได้	เราต่างสุขใจ เมื่อคิดถึงกัน...

ท้องพัก จังหวัด ระนอง 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2506.

""จ้อเพราะรัก""

เพียงนึกเพียงน้อยน้อยใจกันเรื่อย	พั่งอจนเหนื่อย พั่งอจนเหนื่อยหนักหนา
ผิดหูคนเดียว ไม่เหลียวหน้ามา	ไม่รักไม่ปรารถนา ไม่อยากจะมาคอยเอาใจ
ยังจ้อยงอน คือนวันยังค่ำ	หน้าจ้กหน้าคว่ำ หน้าจ้กหน้าคว่ำ งามไหม
จะเข้าหยอกเอน เมินหน้าร้ายไป	ไม่รู้จะโกรธไปไหน ท้อใจท้อใจจริงจัง
อยากจะหยิกเนื้อขาวๆ กลัวคนเจ้าน้ำตา	อยากจะแกล้งทรมาน ไปหาอื่นแอบอิง
กลัวจะกินยาตาย ถ้าผิดใจจริง ๆ	ยังทำเฉยนิ่ง ก็ยังได้ใจ ทำได้
ไม่รู้เมื่อไหร่หายโรคกระแทก	พึดคจนแย่ พึดคจนแย่ เต็มที
ความรักสิ่งเดียว เห็นจริงขึ้น หายงอน	ให้หอมแก้มที่ เท่านั้น เท่านั้น ก็พอ

อาคารมุกดา ศุริยางค์ จรัณสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี อาทิตย์ที่ 20 ก.พ 2509

""จอมนางบนกลางใจ""

ร้อยนวลพันนาง ที่สุดสอวงศ์ไสภา	แม่เทพธิดา พยายามไม่ขอข้องเกี่ยว
ดวงใจสาวมิกัดคั่นางเดียว หึงใจใครไม่เกี่ยว	ไม่แลไม่เหลียว แน่เทียวเจ้าเอ๋ย
แม้เพียงจอมนาง สถิตอยู่กลางดวงใจ	หึงอื่นใดได้ ทัวไปไม่ขอเอื้อนเอ่ย
วาจาสงวนไว้เพียงพี่เปรย เอือนคำรักเอ๋ย	เจสยแต่เพียง นวลน้องอนงค์
พี่จะบิด ลอนนัยนา	ไม่ให้เป็นแก้วตา สบพักตร์นางใด
อีกประตู่หัวใจ พี่ยอมบิดตายไว้เพียงอนงค์	ถึงแม้ทะเลเหือดหาย
ภูเขาลายราบลง แต่อกพี่ยังดำรง	เทิดทูนอนงค์ อยู่เหนือดวงใจ
ขอเชิญเทวี สถิตเป็นศรีคู่หม	เสวยนราขัณมย์ ชื่นชมด้วยรักยิ่งใหญ่
เป็นจอมพญเหือนนารีใด ณ กลางดวงใจ	มิ่งขวัญทุกทัย พี่นางเดียว...

บ้าน 530 ซ. วังหลัง ธนบุรี พุทธที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2495

""จับกระแต""

รักหญิงยอดงาม ต้องมีความใจเย็น	เธอมักทำเล่นตัว แส่นงอน
ถือว่างามเจิดฉาย ต้องให้ชายวิงวอน	ยิ่งงามยิ่งงอน แม้รักเธอจริงจัง
ต้องระวังยังใจไว้ก่อน รู้ว่าเงยเง้งงาม	หล่อนยังทำ ยิ่งเป็นงอน
ขอให้เพียง ออกอ้อน	งอนจ้อ โดยดี
งอนแท้เม่งงาม พุ่มต้องตามจ้อ	เม่งงอนอ่อนน้อม ยอมพลี
จับกระแตยากแค่ไหน ก็ไม่เท่านั้น	มักจะลื่นหลุดหนี ปราดเปรี้ยว และไวลั่นดี จะบอกวิธี
พิชิตเธอให้ ใช้กรงรักคักล่อ บอโยเอาใจ	พลัดเข้ากรงเมื่อไหร่ ปรายเสียให้ ชมชาน
จะปราบคนเง้งงอน ให้อ่อนน้อมมือ	ใช้แต่ไม้ค้อน เป็นแนวต้านทาน
หล่อนจะผลึกใส ไม่ต้องยอหื้อ ถึงหน้าจ้องเราก็ยิ้มหวาน	หล่อนจะว่าไร เราไม่แยแส
ต่อเท่านั้นแล จะครองจักรวาล มินานพรอกนะ	หล่อนก็จะ สงสาร
ถึงที่ได้การ ปราบให้หวานไปเลย...	

อาคารมุกดา ศุริยางค์ จรัณสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี พุทธที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2509

""จ้างจัน ก็ไม่รัก""

จ้างจันก็ ไม่รัก	จ้างจันก็ไม่รัก จะเชื่อ
ใครว่าชาย เหมือนลูกแมว	ที่แท้แล้วก็คือเสือ ผู้หญิงคือเหยื่อ เนื้อทราย
จ้างจัน ก็ไม่หวัง	จ้างจันก็ไม่ พลัง ง่าย ๆ
ใครว่าชาย ไหนดี ๆ	ไม่มีเทคนิคลวดลาย หากจนตาย แทบจะไม่มี
เห็นเคยมาเฝ้า คนนั้น	แต่ไม่กี่วัน ก็หันมาจับคนนี้
เห็นใครมาใหม่ เปลี่ยนใจทันที	คัวคนโน้น มัวคนนี้ ขอรื อ้อ ไม่มีทาง
จ้างจันก็ ไม่รัก	โกรธจันจนไม่ตก ก็ช่าง
คนที่เฝ้า จนนาน ๆ	ไม่แปรผันเปลี่ยนเรมร้าง มีต้องจ้างจันก็รักเอง

อาคารมุกดา ศุริยางค์ จรัณสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี เสาร์ที่ 3 พ.ย. 2516

""เจอกันใจ""

ถึงพี่จะมา จากท้องนาท้องไร่	มาจากบึง บางไท
ไม่สำคัญ หรือกะ พี่ขา	พี่มาอย่างชาย ตะเกียกตะกาย
หัวใจแข็งกล้า ทาคีและมีคุณค่า	น้องถึงบูชา ไม่เคยจันท
เพราะว่าความจน เรื่องของคน	โดยทั่ว ไม่น่าเกลียด น่ากลัว
ไม่ใช่ความชั่วร้ายจกรรจ์ เมื่อพี่จริงใจ	พี่ไม่อ่อนไหว หัวใจคงมั่น
แผ่นดิน และถิ่นสวรรค์	จึงพบเจอกัน ประคับดวงใจ
คนเราเหล่านี้ ย่อมมีความคล้ายคลึงกัน	ถึงต่างเพศผิวพรรณ ต่างชาติต่างชั้น
หรือเล็กใหญ่ ย่อมมีชีวิต อีกความคิด	แผละจิตใจ มีขัง และมีรักใคร่
มีถ้วนทุกใน มนุษย์ สามัญ	
รักเปรียบเจอกัน จัดสรรวางเบื้องหน้า	องค์พระ ปฎิมา เมื่อเราพา
ความรักผูกพันต่างซ่อมมาลา	กราบไหว้บูชา น้อมใจยึดมั่น
ความรักแท้ อย่าแปรผัน	ปักไว้บนเจอกัน แห่งดวงใจ...

104 ราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ อังคารที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2519

""เจอกันรัก""

ถึงพี่จะมา จากท้องนาท้องไร่	มาสู่ความสวัสดี ไม่อายใครหรือกะแก้วตา
พี่มาอย่างชาย ตะเกียกตะกาย ยึดมั่นพันผา	มโนนึกอันแรงกล้า ยึดถือศทาแห่งความดี
ถึงต้องอดไซ ให้หัวใจต้องแห้ง	ใจพี่คงเข้มแข็ง ไม่เปลี่ยนแปลงชั่วร้าย..บัดสี
หือดเยี่ยงเสือ ไม่อ้อมเยี่ยงการรักษาคความดี	จากวานโน้นถึงวันนี้ สวรรค์ปรางค์ที่ตั้งถวิล
เธอเป็นเอื้องฟ้าเกิดมาบนคยงยาง	แม้จะลงกระถาง ก็ยังต้องแขวนอยู่เหนือดิน
พี่เกิดจากเลนจากตมสีกได้วารินทร์	ดั่งบัวพันน้ำประทีน จะคู่ยุพิน กระถางใด
รักเปรียบเจอกัน จัดสรรวางเบื้องหน้า	องค์พระปฎิมา แทนบูชา มนุษย์กราบไหว้
ดอกคินดอกฟ้า จะมาเท่ากัน ณ ที่นั้นได้	หากเรารักแผละเข้าใจ
มารร้ายใด ๆ ก็พ่ายไปเอง...	

อาคารมุกดา ศุริยางค์ ธนบุรี งานขึ้นแรกหลังผ่าตัด จันทร์ที่ 13 มิถุนายน 2509

""เจ็บในดวงใจ""

เจ็บในดวงใจ จริงเออ
แหวะใจคูก็จะพบแผลรักยิ่งใหญ่
เก็บมานาน ส่วนที่หวานเพียงอม
พลาดลงไป ได้แต่ฝัน

โอ...ชีวิตเรามีแต่เงาเท่านั้น
ที่คิดที่ฝัน เป็นทั้งนั้น
ไม่ใช่สลัดตัดรัก เธอก่อน

เจ็บในดวงใจ จริงเออ
แหวะใจคูก็จะพบ แผลรักยิ่งใหญ่
เก็บมานาน ส่วนที่หวานเพียงอม
พลาดลงไป ได้แต่ฝัน

รักเธออยู่ แหวะใจคู ยังได้
ซ่อนไว้ ไม่คลายคืน
ส่วนที่ขม ต้องจากลิ้น
ทำท่าหน้าขึ้น กลืนเก็บเข้า ระกำใจ
ซื่อเชื่อ เพื่อฝัน ไม่ก็เฝ้ารอจะลื่นไถ
ไม่รู้เท่าไร เธอไม่แน่นอน
แต่จำต้อง ถอนทิ้ง ไป (พ่อคุณเอ๋ย)
รักเธออยู่ แหวะใจคูยังได้
ซ่อนไว้ ไม่คลายคืน
ส่วนที่ขม จ้องจากลิ้น
ทำท่าหน้าขึ้น กลืนเก็บเข้า ระกำใจ

อาคารมุกดา คุรียงค์ จรัญสินทวงศ์ บ้านข้างหล่อ ธนบุรี จันทรี 30 ก.ค. 2516

""ใจ ใจ ชัง""

อันความรักมักชวนชกให้ใจ
ที่ได้จูบเจอ เชื้อไฟไหม้ลาม
เรื่องจะปรามรักกัน มันยิ่งกว่าดับไฟ
ใน นิยาย ที่ขุน

หล่อนพลีกายใจ ด้วยรักชื่อ
พบกันวันหลัง เขามีเมียมา
ใจใจชังดอกฟ้า จึงฮาร่า คีรี
(พูด) ใจใจชัง เหมือนผีเสื้อแสนสวย
ขายต่างแดนเมื่อวันก่อน บริสุทธิ์และมั่นคง

ลุ่มหลงระเร่ เบียดบังเปลวเพลิง
ยามเพลิงรักรมใจ ใครจะมาหาตุ๋นห้าม
เหมือนรัก ของทราวมวัย
ใจ ใจ ชัง...ใจ ใจ ชัง...
ถืออมตะจริงจัง กลับต้องมาผิดหวัง
ปวดใจนัก เมื่อคนรัก ไร้สัจจา
เพื่อชาตินี้ ขอมิรักเดียว
บริสุทธิ์แห่งนางาซากิ รักที่เธอมอบให้
เหมือนหิมะบนยอดเขาฟูจิ แต่ อนิจจา

เมื่อยอดศรีของเธอ ย้อนกลับมาพร้อมด้วย
จึงเลือกปฏิบัติตามประเพณี
เขียนทิ้งไว้ด้วยข้อความว่า...ตาย...

เมื่อตามกฎหมาย ใจใจซึ่ง สาวผู้รักเกียรติ
แห่งวงศ์ตระกูล เลือดแห่งความรักของเธอ
เสียดีกว่าที่จะอยู่ อย่างไรเกียรติ...

104 ราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ ศุกร์ที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2518

""เจ้าแม่ กวนอิม""

เจ้าแม่กวนอิม ผู้อ่อนหวาน
ให้ลูกมีรัก คู่ศักดิ์ศรี
เจ้าแม่กวนอิม ผู้สวดสววย
เพศ สตรี ที่สุดอ่อนแอ
เล่ห์หลิ่น ทรชน
จงอย่าร้าย จาง หรืออ้อม
เจ้าแม่กวนอิม ผู้ยังยืน
อย่าให้มิดรัก ที่พ่ายแพ้

ได้โปรดประทาน เมตตา ปราณี
เพียงพวงคลี่ ฤดี ของแม่
โปรดได้ช่วย และทรงเหลือวแล
ดังธิดา เจ้าแม่ กวนอิม
จากเหล่าชาย หลาย ๆ คน ที่หมายขิม
ลูกกวนอิม ให้พบ แต่ความรักนั้น
อย่าให้ลูกกลืน ระกำ ควงแด
ในธิดา เจ้าแม่ กวนอิม...

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขนง อาทิตย์ที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2524

""เจ้าพ่อ กวนอู""

เจ้าพ่อกวนอู ผู้ยิ่งใหญ่
โปรดบันดาล ให้ผู้ หัวช้า
เจ้าพ่อกวนอู ผู้หน้าแดง
ให้โลกจงเหลือ คนหน้าขาว
หมื่นฟ้า ข่มเหงดิน
ขาดธรรมะ ไม่ละชั่ว

เทพแห่งชีวิต และความหาญกล้า
จนจนถึงครา พิณาศ ทุกอย่าง
โปรดช่วยที่มั่งคั่ง มนุษย์เพียงร่าง
และรู้ย่าง น้ำข้าว รดหัว
คนโกงกิน ล้นเกล้า ที่หมองมัว
ลากเอาตัว ให้เงี้ยวล่ออ่อง พินาศ

เจ้าพ่อกวนอู ผู้สตัยชื่อ
ช่วยปวงชน พันลิ่ง พินาศ

โปรดช่วยลงมือ ล้างคนชั่วชาติ
ชื่อ และ สะอาด คั่งกวนอู...

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขนง อาทิตยที่ 26 เมษายน 2524

"ฉันเป็น ของเธอ"

ฉันเป็นของเธอคนเดียวเท่านั้น (ฮัม)... แล้วเธอจะผันคนเดียวแค่ฉันหรือเปล่า
แม้เราจะเป็นของใครมาก่อน ขอเพียงอย่าซ่อน ซ่อนรักเป็นเงา
ระหว่างสองเราก็เปิดเผย

ฉันยอมรับเธอเป็นคนสุดท้าย (ฮัม)... แล้วเธอเล่าหมายฉันเป็นสุดท้าย
ไหมเอ๋ย ถึงรักแห่งเรามีใช้ครั้งแรก หัวใจแหลกเหลว ไม่รู้ลืมเลย
เราจะสั่งเวย ให้อภัยความหลัง

เราจะไม่มีเมื่อวาน...นี้ เราจะมีแต่วันนี้ เป็นที่ตั้ง
เราจะมีพรุ่งนี้เป็นพลัง อนาคตหวัง ยาวยืน

ฉันเป็นของเธอคนเดียวเสมอ (ฮัม)... แล้วเธออย่าปล่อย พรนเปรอให้รัก
ใครอื่น แล้วเราจะเป็นของกันและกัน รักจะสุขสันต์ สวรรค์ยาวยืน
สดชื่นวันครี ฉันคู่กับเธอ...

อาคารมุกดา ศุริยางค์ จรัณสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี 13 พฤศจิกายน 2511

"นายรูปชั่ว"

เวร หรือกรรมทำไมแต่ไหน
รูปร่างไม่เหมือนอย่างเขา
เหมือนเป็นเขาปราชัย มากมายกล้า

สิ้นศัส จิตใจชื่นชมระทมแสนเศร้า
ชีวิตกับเขาเศร้าตรม หมดแต่ทุกข์ ระกำ
ฉันจึง ต้องเข้าใจ

กาย จันทราไม่งามอย่างเขา
ใคร ๆ ก็มองผ่านไป ที่จะใส่ใจ ไม่มี
ขื่นขื่นเศร้า

ความ ระกำ มันทำให้ฉัน
หากโลกจะไม่เหลียวแล
เหมือนดังช่วยขับ รับน้ำตา

จึงต้องเหงา โศกเศร้ากว่าสรวลคร่ำครวญพล
นัหรือโลกเรา เหมือนคนตื้นพื้น

สู่ความฝัน เกือบทำให้ฉัน สิ้นนึกถึงแม่
แต่ยังมีแม่ปกป้อง แม่ความรัก มา
โอ้ คุณแม่จำ ไม่มี...

อาคารมุกดา ศุริยางค์ จรัสสินทวงศ์ ธนบุรี แกะไขตัดตอนใหม่ อาทิตย์ที่ 20 ก.พ. 2509

""ชาลี รันทด""

แม่จำ โอ้แม่ มัทรี
สู้ยังแน่วป่า แล้วยังต้องพลัดมารดา
แม่จำ น้ำตา ลูกนอง
กลับพลันค่อยต่ำ รับใช้ชุกใจดา
แม่จะ...แม่จำ...โอ้แม่มัทรี
ดาเฝ้าชุก สกปรกหยาบซ้ำ
พระก็ทรงศรัทธา บริจาคลูกยา
ในสระ โบกขรณี ด้วยไม่ยากไกล
เป็นทานเขาไป โอ้พระบิดา
มันจุกกระชาก มันลากลูกน้อย
โอ้เอ๋ย กัดหา น้องยาของพี่
โอ้แม่มัทรี ต่อสู้ลูกยา
ใครเล่า จะก่นอม เพ่งล่อมเลี้ยงดู
จะมีใครเล่า เขาคอยเฝ้าห่วงใย

ลูกนี้ ต้องทนทุกข์ เวทนา จากเวียงวัง
มิได้เอ๋ยปากลา สักคำ
กอดน้อง หวนให้ระกำ ลูกราชันย์
โอ้ เวรกรรม ลูกนี้หรือไร...
จนปานจะนี้ แม่ไปอยู่เสียที่ใด
เข้ามาขอลูกยา ไปเป็นคนใช้ พระบิดุรงค์
ให้ดาเฝ้าจัญไร ลูกพาน้องน้อย หลบถอยซ่อนหนี
พระบิดุรงค์ ยังทรงเกลี้ยกล่อม ให้ลูกยินยอม
ไม่เวทนาปราชัย ให้ดาเฝ้าเขียนดี ค่อยหน้ายังได้
มดมือตามค้อย เคลื่อนคล้อย ห่างไกล
ถูกดาเฝ้าเขียนดี จนน้ำเนตรไหล
คงไม่ได้เห็นหน้า พระแม่ต่อไป
ใครเล่า ถ่มขู เหมือนแม่อยู่ใกล้
กล่อมเกลี้ยงเอาใจ เสมือนมารดา...

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี เสาร์ที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2503

""ข้าวดี ประดับไว้""

แม่สีหาราช ผู้อาจอง ทรงอำนาจ	ฝูงจตุบาท พลับพลาเพียงเสียงคารน
ยังมีวัน ลั่นเขี้ยวเล็บ เข้าสักหน แม่ดาวยังหล่น	หม่นแสงลงได้ หาอะไรแน่นนอน
ถึงเหมราช ชิงชาติสกุล วิบุลย์เลิศ	สูงแสนประเสริฐ ควรศักดิ์ศรี ทิฆัมพร
คงมีคราว ร่อนลงอิง พึงสังขรณ์ พระพาย	ว่าอ่อน ยังถอนต้นรัง พัดพังผังสุธา
ความสวย ความงาม	ยังมียาม ร่วงชรา
เนาเหิน เห็นอุจาดตา	ยากหา ยั่งยืน ฝัน
ผืนธรณี ที่กลบกาย มลายร้าง	เหลือรอยที่สร้างคือบาปบุญ ทุน
เวียนวน ความดีเลว อยู่คู่ทรงสืบส่งผล	ข้าวดีคงทน ประดับไว้ ในโลกา

บ้าน 278 ถนนอิสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี อังคารที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2500

""ชีวิต ทหาร""

ชีวิตทหาร คืองานผู้เสียสละ	ตลอดแทบทุกขณะ ต้องพร้อมที่จะ อุทิศชีวิต
เมื่อไหร่ เมื่อไหร่ ลงชาติต้องการเป็นได้ทันที	สถานการณ์ ร้ายหากมี
พวกผมเหล่านี้ จะตายก่อนใคร	
คำว่าทหาร เราทำกัน	ต่างเชื้อต่างสาย หลากหลายสกุล
ต่างมาเคยคุ้น ระเบียบวินัย สละชีวิต	อิสระของตนเอง ไป
เรียนรู้หน้าที่ ระเบียบวินัย	รู้จักใช้อาวุธยุทธภัณฑ์
ชีวิตทหาร ยามเมืองบ้านสุขเร่งรำ	คำว่าทหารค้อยค่า คนเขาจันทาออกสารพัน
มีบางส่วนน้อย ทหารนอกรอย เป็นเรื่อง	สามัญ ดีและเลว แล้ากั๊วกัน
ทหารเหล่านั้น สามัญบุคคล	
ใครเกลียดทหาร มองผ่านความหมาย ทอดทิ้งทหาร อย่างว้าว อย่างควาย	
ไม่บำรุงไว้ ทั้งให้ทุกกับ	ให้อดให้หิว ให้น้ำขี้ริ้ว ห่มห่อคน
ทหารต่ำต้อย ก็ต้องคืน	แล้วจะเกิดผล เป็นเช่นไร

ชีวิตทหาร แหม่ทำเนียบสร้างระดับ	ให้เกียรติฐานะขยับ ให้สมควรกับหน้าที่ยิ่งใหญ่
เท่าเทียมทั่วถึง ออกผายไหล่ผึ่ง	ชาติเกียรติวินัย แสนเม่นเกริกไกร
อธิปไตย หรือจะเสื่อมสูญ	
ยามชาติต้องการ เมืองบ้านเม็ก	ทหารออกหน้า แผลตายก่อนใคร
เพื่อชาติคงไว้ เสรีสมบูรณ์ ผนวชค้ำบัลลังก์	โปรดเกิดครับ ช่วยเทิดทูน
อย่าทิ้งทหาร อย่างผม อย่างมูล	เดี่ยวชาติ จะสูญเสียความเป็นไทย....

อาทิตย์ 29 ธันวาคม 2500

"ชีวิตไทย"

ปู่ตายายท่านเกิดกายกับไร่และนา	ต่างอยู่กับมาตามประสาชีวิตไทย
ธรรมชาติเป็นหัวใจ ชีวิตไทยไม่เบียดระอา	เข้าก็ตื่น จูควายออกไปไถนา
คว่ำตะข่องส้มเบ็ด ออกไปหาปลา เราหาผัก	เราหาหญ้า เราหาฟืนมา หุงหากิน...
เปิดหูในเล่า เศษข้าวไม่ลืมให้มัน	ไก่ปล่อยตามลาน ให้มันเที่ยวเหยียดยับ
แทบทุกวันมันออกไป ไม่ไว้พักก็ไว้กิน	พริกขี้หนูจะใคร่ ปลุกตามพื้นดิน
พอเย็นย่ำกลัมา หุงหาข้าวกิน ที่ทุกบ้าน	ทั่วทุกถิ่น เราสูมฟางไฟไฉ่...
จุดได้รายเรียงตะเกียงน้ำมันมะพร้าว	ก่อไฟหน้าหนาว เดือนดาวสกาวยสวเ
งานวัดมี เราก็กะ คูลิเกแลหนังตลก	เดินทางไกล ใช้เกวียนตะลุมข่มขู่
ถึงหน้านา ออกปากกันมาขอมยั้ง สามัคคีชาวทองทุ่ง	มุงหน้าตรง ลงแขกร่วมกัน...
ตกมาบัดนี้ เรามีรถเครื่องไถนา	ได้ใช้ไฟฟ้า รถราวิ่งเร็วมากมาย
เลิกใช้วัว เลิกใช้ควาย ชีวิตกลายเป็นทาสน้ำมัน	ฝรั่งมันหลอกให้เรา จึงเงาแพ้น
จนจะแก่ อาจแก่ผ้าขี้ริ้วมัน ชีวิตไทยใกล้สูญพันธุ์	พระศรีอารียาไม่ไผ่ลี้กที่...

874/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระไบ่ง อาทิตย์ที่ 3 กุมภาพันธ์ 2522

""ชุมพร วอนคำ""

ชุมพร คือแคนหนาแน่น

เขาด่าง แยกทาง... ไป

ชุมพร มาเดิม ทางใหม่

ชุมพร ยินเพียงเสียงผู้

มาแยกทาง คลา...คลาคล

เค็มรอย อาลัย ไม่ขาด

เสมือนชุมทาง ของคนระทมใจ

ผ่านมาพัก ทั้งรัก ประทับใจเดือน

คนเดิมใจเดียว คล้องเกี่ยวคน

ไม่มาชุม...พร คูใจคนจริงของเธอ

อย่าทิ้งชุมพร

เป็นชุม...ทาง ชุมพรอ้างว้าง

ระนอง พังงาสายเดิม

สุราษฎร์ ตรงไป นราธิวาส

ผ่านไป...มา ภูเก็ต สงขลา

เธอมาชุมพร สอนใจ

ผ่านแล้วนราศ เธออาจเลื่อน

ประตูกาได้ เผยให้เธอ ไปเยือน

โก กลับลิ้มลิ้น เหมือนคั้งลิ้นอาวรณ์

แรม... ไกล ไปเพลินเมืองไท

ยังคงละเมอ ออกค้ออัน

ให้ ออกพัง...

847/15 คลองคัน พระโขนง เพชรบุรี วิลล่า อาทิตย์ที่ 17 พฤษภาคม 2524

""ชูชก ราพัน""

อมิตตา ยอดชีวาของชูชกเอย

ก่อนเราเคย ร่วมบุญกันมา

น้องอย่าคิด เกรงกลัวว่า

พี่มีเงิน อยู่เป็นกองพะเนินใจมตรู

อีกไม่นาน พี่ก็คงตาย

ต้องทอดถอน นอนร้องไห้

อย่าดูหมิ่น คนแก่ใช้สิ้นมันต์บลัง

เตะปั้งคัง เขียวนะ สายใจ

แม้นยังไม่กัควนใจ

น้องอย่าเกลียดอย่าชิงพี่เลย

พี่แก่แต่ตัว หัวใจใช้แก่ชรา

พี่จะพา ให้ไว้แหวกาย

ขอเพียงอยู่ ให้พี่ชื่นบาน

หนอยจะไศกา ถึงคราวคนแก่เฒ่า

สุดเสียดาย คนแก่เอาใจ

พี่เป่าปี่ ยังมีเสียงดัง

กลางคืนเข้ามั่ง สำนกระบุงตั้งหลายใบ

พี่สานได้ ตลอดคราตรี

อมิตตา ยอดบูชาของชุกเอย นึกเสียวว่า ชาตีก่อนเราเคย
 เกิดมา เป็นคู่ ร่วมชีวิต หากเจ้าเกลียดชัง แม้นยังคิดตัดไม้ตรี
 คงชอกช้า น้ำใจพี่ เพราะคนแก่ ก็มีหัวใจ...

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี เสาร์ที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2503

""เชือด กระแต""

สาวสวยสุดงาม ต้องมีความระวังตัว	กลัวแสนกลัว เจอะผู้ชายแสนกล
รู้ไม่ทันเหลี่ยมชาย จะต้องอายผู้คน	ก็ต้องคืนรน แม้วัวหำชายโค
หยิ่งดวงใจมิได้ทุกคน เพราะที่แรกอาจดี	ไม่มีเล่ห์ มีกล
แล้วไปพาล เสียคน	ขาดเหตุผล คอนปลาย
ยุ่งร้ายกว่าเสือ แต่ผู้ชายร้ายยิ่งเหลือ	ยุ่งกับเสือ ยังอาย จับกระแตยากแค่ไหน
ก็ไม่เท่าผู้ชาย ลื่นยิ่งกว่าปลาไหล	อย่าหลงละเมอวางใจ
จะบอกหญิงไทยให้รู้วิธี ผัวกระแตเจ้าชู้ ให้อยู่ดี	กินดีเผลอเมื่อไรแอบมีพวกอื่นอึดตัว
จะปราบชายนอกใจ ให้อ่อนน้อมมือ	พกกระเป๋ากือ ด้วยมีดท้าว
ข้างหน้าต่างห้อง ก็ต้องมีเคล็ด ขอให้เลี้ยงเบ็ด	สักสองสามตัว ก่อนจะเข้านอนเอามืด
มาลับ แล้วเอาหมอนทับ เมื่อนอนหนุนหัว	แล้วคุณผัวกระแต จะเลิกต่อแหลเมามัว
คิดกลัวเกรงกลับตัว กลับเป็นผัวคนดี	(เนื้อพิเศษ...แม่นคุณผัวกระแต
ไม่เลิกต่อแหลเมามัว มีกลัวเกรงกลับตัว	ต้องเชือดหัว กระแต)...

104 ราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ พุธที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2518

""ข่วนิจนิรันดร์""

ฉันรักเธอแม่เทียบเสมอกับดวงชีวิต	รักเธอ ข่วนิจนิรันดร์
แม้เธอห่างไกล ใจก็ทรวงหวนนิรันดร์	ถึงแม้วัยมรณ ไม่ถอนรักที่มี
รักฉันนั้นเหมือนดังตะวัน มันรักพากฟ้า	รักดังทงปลูก รักวารี
เหมือนดังกับแหวน แสนจะรักแก้วมณี	เหมือนขุนศรี สวาทพื้นดินเดียวกัน
มากมาย รวากับห้วง มหรรณพ	มิรู้จบ ดังกับมี ทาหมบก้น
แต่มั่นคง เหมือนดังสิ่งขร ช้อนแผ่นคินัน	ทั้งความซื่อสัตย์ มัดใจคงมั่น
คัง ตะวัน ช้อคอฟ้า	
ฉันรักเธอแท้จริงเสมอไม่วางใจให้หลง	รักฉันมั่นคง ดังวาจา
เห็นใจเกิดทอ ขอมอบไว้ให้สัญญา	ฉันจะบูชา ข่วนิจ นิรันดร์
ข่วนิจ นิรันดร์ ข่วนิจ นิรันดร์...	

530 ข. วังหลัง ธนบุรี พุทธที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2496 (ขายให้พันตรีศิลป์)

""แค่ แม่""

แม่มีพระคุณ อ่อนในหัวใจ	โลกนี้ไม่มีแล้วใคร เหมือนดัง... แม่
ความ ... รักใดไหนที่ว่าแน่	ยังไม่เที่ยงแท้ รักของแม่เสมือนทอง
แม่มีหัวใจ ใหญ่เกินนที	เปี่ยมยังด้วยความหวังดี ล้นเต็ม...ห้อง
อัน...ทุกข์ภัย ไหนจะมาต้อง	ทรวงแม่ก้มมอง ทุกข์ภัย มิให้บิดา
แผ่นคินยังมี ถึงที่สิ้นสุด	มหาสมุทร ยังมีฝั่ง กังขังคงคา
แต่พระคุณแม่ ประคองคังห้วงเวหา	ไม่มีขอบฟ้า เขตสวรรค์ กั้นรักจากแม่
แม่คือพระพรหม อุดมพระคุณ	สิ้นแล้วร่มโพธิ์คำจุน ของคุณแม่
บุญ...ฉันทาบองจนแม่ รวมส่งกระแส	นิพพาน นั้นแค่ แม่เทอญ...

อาคารมุกดา คุรียงค์ จรัสนิทวงศ์ บ้านข้างหล่อ ธนบุรี พุทธศักราชที่ 10 ค.ศ. 2517

""ตำรวจ ทหาร""

1. ตำรวจทหาร ทำงานด้วยเสียสละ ตลอดแทบทุกขณะ ต้องพร้อมที่จะ อุทิศชีวิต
เมื่อไหร่เมื่อไหร่ ลงชาติต้องการเป็น ได้ทันที สถานการณ์ร้ายมากมีพวกเขาเหล่านั้นยื่นมือต่อกร
ตำรวจทหาร งานหนักเพียง โทษ ต้องถือหน้าที่ระเบียบวินัยกลับ โคนใส่ร้ายป้ายสี
จิตรอน ท้าลายภาพพจน์ทรยศบ้านเกิดเมืองนอน ใครกันแน่ทำชาติเดือดร้อนคิด โยกคิดคลอน
สถาบัน
2. ตำรวจทหาร วิทยุฉันทกรมีเกียรติ คนหนึ่งคนหายคนเหยียดเรายัง เคียดถ้าไทย
ด้วยกัน พวกก่อการร้ายรับใช้ศัตรูมาเราทุกวัน เราล้มตายแล้วก็พันไม่ เห็นพวกนั้นโยยดีสักคน
ตำรวจทหาร ชาวบ้านทราบไว้สู้รบปราบปรามไล่ศึกข้างใน กลับถูกให้ร้ายว่าปราบ
ฝูงชน ตำรวจทหารคือลูกหลานชาติไทยทุกคนใครๆใคร่แยก ให้แตกป็นหามูลเหตุผลบ้างเป็นไร
3. ตำรวจทหาร บัณฑิตของเราเพื่อรัฐเพื่อศาสน์หากษัตริย์ เราพร้อมขจัด
พวกหนอนบ่อนไส้ ปู่ทวดไทยนี้เคยฉวีพลีเพื่อลูกหลานไทย เป็นเสรีทุกสมัย ลูกหลานเผ่าไทย
ควรสิ้นเสรี

ตำรวจทหาร เป็นด่านก้ำกึ่งพี่น้องชาติไทยโปรดได้ระวัง พวกแทงข้างหลังเราจะ
เสียที ไม่ว่าชาติไหนมีคนร้ายและมีคนดีเพื่อนเอื่อยอย่าลืมซึ่งสามัคคี รักษาศักดิ์ศรีความเป็นไทย.

104 ราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ พุทธศักราช 11 มีนาคม พ.ศ. 2519

""ถนน น้ข้าว""

ถนนนี้ข้าว น้ำเกลียดกล้วหลาย	มองเห็นอันตราย มองเห็นภัยมากมี
ย่างเท้าก้าวข้าม ขวากหนามเหลือที่	ทุรกันดารสิ้นดี ไม่มีจุดหมายปลายทาง
ใครหรือจะเมิน ไม่เดินทางดี	ถ้าแว้นโอกาสมี โชคช่วย จับวาง
ถนนนี้พาใครหามันบ้าง โคนเคราะห์เวรกรรม	กั้นทาง วางหลุมพราง ให้ก้าวพลั้งไป
เหมือนชีวิต ของเขาวชน	ที่เกิดมาบนากาเดน สังคมยุคใหม่
ตัวใครตัวมันเอาเปรียบกัน หลอกกันเข้าไว้	แข็งแรงก็อยู่ได้พาลดพลังก็ตายอยู่ข้างถนน

ถนนข้าวเปลือกกล้วยโลกีย์	แรงร้อน ดังอัคคี
คอยเผาข้าวปั้น ผีร้ายกระพม่า	เต็มข้าว หมองหม่น
มีไหม มีใครสักคน	ช่วยฉันทัน ถนนน้ำตา...

104 ราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ เสาร์ที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2518

"พรพา พรพี"

มาฟังเพลงวนพิศ ซึ่งฉันจะยกมากล่าว จับเป็นเรื่องเป็นราวพรพี
 จากเรื่องรามเกียรติ์ ที่เคยเขียนอ่าน จับตอนเทศกาลจากข้อนี้
 ยังมียักษ์ตนหนึ่งซึ่งเป็นนายทวารชื่อว่ายักษ์นทกาล ตัวดี ไปลวนลามนางใน ของท้าวไท
 ไสภางค์ ทั้งดอกไม้คือนาง เทพมาลี นางไปทูลกล่าวโทษ พระพิโรธไกรธา จึงให้เป็นพรพา
 ในพรพี ให้ต้องตายด้วยบุตร จึงจะหลุดพ้นเวร นทกาลจึงมาเป็น คามวจี มีผู้นางกาสร
 เป็นมิ่งสมร บรรวารถถึงห้าพันนคราถลันไสย์ พอตกลูกตัวผู้ ก็ใจมั่ว ขวิดตาย ด้วยเกรงลูกมา
 ทาลาย ซึ่งขี้วี จนถึงนางสีลา ผู้รียากาสร จะตกลูกรีบไปซ่อน ทันทิ นางตกลูกควายผู้ จึงฝาก
 หมู่เทวัญ ในถ้ำแก้วสุรกันต์ คีรี เจ้าควายน้อยเตบกล้า ด้วยเทวาคุ่มเกล้า จึงออกวัตรอยเท้า
 มาแรมปี เห็นรอยเท้าเท่านั้น จึงออกประจัญบิดา เจ้าขวิดพอมรณา ก็ยินดี จึงออกทำทายตะ
 มาถึงพระอิศวร เลยกถูกสาปเพราะลามลวน ท้ายวนย์ จนมาถึงจุดจบ เพราะมานพพานร
 ผู้พิชิตกาสร คือพาลี นี่เขาจึงเรียกชื่อนาม พวกลูกทราวดำช้ำ สืบดา มารดา ว่าพรพี พวก
 ลูกศิษย์ล้างครุ ออกคฤหาสน์พ่อแม่ คนพวกนี้หมดแต่ อเวจี อันพ่อแม่ สูงสุด ขอให้บุตรธิดา จงเคารพ
 บูชา ให้ดี ให้ดูเยี่ยงพรพา อย่างเอาอย่างพรพี สร้างคุณงาม ความดี...เกิดเฮย...

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี ศุกร์ที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2504

""ทองคำ วสันต์""

ฟ้าดิน คลับันดาล วสันต์ให้หลังมา ประทาน	จำเริญขึ้นหวาน โลกา
ดับความแห้งแล้งแรงลมพัดกล้า ให้ความชุ่มชื้นบนพื้นเหล่า	เสมือนเมตตา จากสวรรค์
ฝนโปรยไรรยละออง เหมือนทองที่ร่วงฟ้า มาดิน	ดังใจวิล คอยวัน
เปียกปอนแค่ไหนไม่พริ้งพริ้น เยือกเย็นเห็นหนาวเราไม่หวั่น	เรารักวสันต์ หนักหนา
หยาดธाराจากสวรรค์ พรหมพรา ทิวทองทุ่งจำ	ไฉ่น้ำ ทานา เทียมแอกไถ
ให้ทุยเกิดหนา วารีจากฟ้า หล่อเลี้ยงไร่นา	ข้าวกล้าจะกลายเป็นทอง
ฝนโปรยไรรยวิฤตา ฝนนาชุ่มเขียว ขจี	เคิบกล้าเปลี่ยนสีเรื่องรอง
ผลิตพันธุ์พืชรักเป็นรวงทอง ใบกรองต้อนรับ อรุณส่อง นั้นแล้ว	เหมือนทอง จากสวรรค์...

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขง พุทธศักราชที่ 28 กันยายน 2521

"" ทักษิณ ราลิก""

ไอ้ทักษิณ ท้องถิ่นของไทย	ภาศิไต ไสภา นานิยม
แผ่นดิน ถิ่นแดนแสนอุดม สาราณารื่นรมย์	สมคำขวัญ สวรรค์ เวียงใต้
แหล่งเหมืองแร่ แม้แต่สวนยาง	สิ่งสร้าง ทรัพย์สิน แผ่นดินไทย
ป่าเขา ข้าวปลาหาทั่วไป ทะเลกว้างใหญ่	ใจโล และสุขสมบูรณ์
เกาะแก่งแหล่งวิไล หลายตำบล	บ้านเรือน เหมือนมณีนคร
ผู้คนเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล	คนดี ใจซื่อ ถือเทิดทูน
ส่งเสริม ฐานะ เพิ่มพูล	เกื้อกูล ชิงกัน และกัน
อยู่ทิศทาง เหมือนห่างพื้นดิน	ไม่ลืมทักษิณ ถิ่นสวรรค์
จิตใจไม่คลายสายสัมพันธ์ สามัคคีมั่น	รักกัน เหมือนพี่น้องเอย

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี เสาร์ที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2504

""ทักนางรอ""

ดาวเดือนเลื่อนดับ ที่ทักนางรอ
รอรักจริง รักยิ่งรักใด รักแล้วต้องปวดใจ
สุดตาฟ้ากว้าง กลางพฤษภนา
ผ่องนวล งามเหมือนดั่งไม้ดอกแย้มยวน
เจ้างามกว่ามวล ดอกไม้ในไพร

แต่ชีวิต เจ้าเหมือนฝันบาป
ให้มิชีวิต ให้มิจิตใจ แต่แล้วมีรักไม่ได้
ดาวเดือนเลื่อนดับ ที่ทักนางรอ
คงไว้เพียงเสียงเพลงน้ำตา ทั้งรักที่หักลา

ที่นางรอรัก รอรัก รอรัก ครึ่งปักใจ
รักแล้ว ต้องให้ คร่ำครวญ
หนึ่งน้องกานดา ไสกา ไสกา ไสกา
เหมือนจันทร์ กระจำงนวล

ชีวิตเจ้ามีคำสาปให้รักไม่ได้
แล้วใครจะฝัน โชคชะตา
ที่นางรอรัก รอรัก รอรัก ต้องหักลา
ประคณดินฟ้า คู่ทักนางรอ...

อาคารมุกดา ครุียงค์ จรัณสินทวงศ์ บ้านข้างหล่อ ธนบุรี อังคารที่ 30 ม.ค. 2516

""ทักบุญ ด้วยอะไร""

ผู้หญิง ที่ส่วยอย่างคุณ
จึงสวย น่ารัก น่ารัก น่ารัก
คงถวาย มะลิให้พระ
เนตรน้อย ดังสอย จากดาว
ดกบาตร คงใส่ด้วยข้าวหอม
บุญทาน คงทำ ด้วยเต็มใจ
อายุ วรรณะ สุขะ
เพียงพบ เจ้านั้นไม่นาน

ทักบุญ ไว้ด้วยอะไร
พริ้งพราว
วรรณะ จึงได้นวลขาว
กระปริงพรางพราว ทนาวใจ
จึงสวย ละม่อม ละไม
เธอ คงได้ พรสี่ประการ
พละ และ ปุณิภา
พิ่ม พิษาน ลุ่มหลง...

อาคารมุกดา ครุียงค์ จรัณสินทวงศ์ บ้านข้างหล่อ ธนบุรี พุธที่ 24 ค.ค. 2505

""ทัญญู ไวไค์""

ผู้ชายที่หล่อ อย่างตัวคุณ	ชาติก่อนทัญญูอะไร
ใจบุญสุนทาน สถานไหน	ผลบุญ จึงสร้าง ให้เขา
ชาตินี้จึงเกิด เป็นชายชาญ	รูปหล่อ โอฬาร ไม่เบา
ตราตรึง ชึ่งใจ ผู้หญิงสาว	คงจะเฝ้า ผันไฟ ใจบอง
รูปหล่อ และปากก็หวานหนัก	ฝากรัก หญิงคนสนอง
เพียงตาของคุณ ที่มองอ้าวง	ใจน้องเต้น เป็นเพลง เมอแรงเก้
ชาตินี้ คุณหล่อ ลอตา	ขอย่ามี เล่ห์กระเท่ห์
บองใจสัมพันธ์ อย่าหันเห	รักแล้ว อย่าเร่ง ลามปาม
ผู้ชายที่อยาก จะทัญญู	ชาติหน้าให้คุณ รูปงาม
ใจเดียว รักเดียว อย่างสองสาม	คุณจะงาม ทุกชาติ แน่เอย...

อาคารมุกดา คริยางค์ จริตสินทวงศ์ บ้านข้างหล่อ ธนบุรี เสาร์ที่ 23 เมษายน 2509

""ทัญญู ไวไค์""

ผู้หญิงที่เกิมา สวย สวย	เป็นด้วยบุญ วาสนา
ปวงชาย ทุกชายแสวงหา	น้องมาเป็นคู่ ปลุกฝัง
ผู้หญิงที่เกิมา สวยสม	มักได้คู่ชม ดังหวัง
ทัญญูไวไค์ แต่ทนหลัง	บุญประดัง เสริมสร้าง สุขขี
เมื่อเกิดเป็นสิ่งที่สูงศักดิ์	ต้องรักคุณค่า ศักดิ์ศรี
วางตัว และใจ ให้ควรที่	ปราณี กรุณา อย่า ทนง
ผู้หญิงที่เกิมา งามตา	จงอย่า ระวัง ลุ่มหลง
ความดีนั้นเป็น เสมือนหงส์	มิควรลง เลือกกลัว ไคลนตม
สร้างทำไปเกิด เรื่องบุญทาน	สุภาพ อ่อนหวาน น่าชม
บุญช่วย น้องจึง ได้สวยสม	ขายนิยม ยกย่อง ชมเชย...

อาคารมุกดา คริยางค์ จริตสินทวงศ์ บ้านข้างหล่อ ธนบุรี พุธที่ 25 เมษายน 2516

""ทาบดูไว้ ไม่พอ""

ทาบดูไว้ ไม่พอ	คนรัก จึงมา ล่อลวง
ทาทาน ไปทั้งปวง	ไม่เคย ทิ้งทวง บุญคุณใคร
ทาบดูไว้กับเธอ	เอารักมาเธอ หมดใจ
ยามเธอ เผลอ หลั่งไป	ทอดกายใจให้ทรชน
ทว่า...เขาทำกับเธอ	เออ...เสียศรี ปิ่น
เธอ...เหมือนคน เศษคน	จน...ฉัน เกิดสงสาร
น้า...ฉันน้ากลับมา	พา...เปลี่ยนฉันเป็นรัก
ความสมเพช สงสาร	มัน...ฉันพา พันผ่าน
ทาบดูไว้ให้เธอ	เอารัก มาเธอ จูดยัก
เธอ ยังมาล้วงควัก	จูดยัก รัก ทำลายดวงใจ
ทาบดูไว้ไม่พอ	เธอทนอ จึงมาเปลี่ยนไป
จ่ายอม ทนชั่วใจ	เมื่อเรา ทาบดูไว้ ไม่พอ...

อาคารมุกดา ครุฑทองคำ จรัสสนิทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี พุทธที่ 19 ก.พ. 2518

""ธรรมเป็นอนาถ""

ธรรมะ คือ คุณากร	คำสอน ของพุทธองค์
ผองเราชาวไทย ได้รับพุทธศาสนา	ตามรอยพระบาท ศาสดา สูงส่ง
พระพุทธศาสนา คู่ชาติไทยยั่งยืนยง	อยู่ดำรง คงผูกพัน
หลักธรรม เลิศล้ำ อมตะ	พึงละ โลกโม โทสัน
เมตตา ปราณี กันและกัน	ยึดถือมั่น สุขสันต์ สวัสดิ์
จงถือธรรม เป็นอนาถ	พันพาด ชั่วร้าย ราคี
พระธรรม คำสั่งสอน	น้อมสังวรณ ความชั่วดี
ศีลธรรม มนุชยธรรม แม้มี	เป็นเครื่องชี้ พบประทุ สู่สวรรค์

ถือธรรม เป็น อาณาจ
 ชั่วดี มีอยู่ ควบคู่ อยู่ทุกวัน
 นะโม พุทธธรรม น้อมนําทุณคนชิตเขย
 พุทธ จงประทาน ธรรมจงประทาน

ย่อมสะอาด ประเสริฐ เจิดจ้านท์
 ทาสิ่ง ไทน์ ได้สิ่งนั้น ทุกท่านเอย
 ทั้งชั่วละเลย ละเลยมิต้อง ผองพาล
 ประทาน คุณงาม ความดี...

บ้าน 278 อีสร์ภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี อาทิตยที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2501

"นกขมิ้น"

คำคืน จันยืนอยู่เดียวดาย
 มองนภามืดมัว สลัวเป็นย่ำ

ยามนภาคล้าไปไกลคำ
 เจ้าดอกราตรี นกขมิ้นหลงที่

อกจัน ทุกวันเฝ้าอาวรณ์
 ทนาวพระพายพัดเขย อกเอ๋ยทนาวสิ้น

ยามนี้เราหลงทางกลางคำ
 เจ้าดอกขจร จันร่อนเร่พเนจร

บ้านใด หรือใครจะเอ็นดู
 นกขมิ้นเหลือใจอ่อน คำไหนนอนนั้น

ทนระกาข้าใจยามคำ
 จันไร้คู่ร่วมคอน ต้องฝันนอน

เมื่อมอง หมายบองก็แลเห็น
 เหมือนพริ้งจะครอง แต่หมองเกรงที่

ฟังสำเนียงเสียงเพลงครวญคร่ำ ใครทนอดคำบอก เจ้าขอไม้ดอกเอ๋ย...
 เจ้าดอกขจร นกขมิ้นเหลือใจอ่อน

เหลียวมองรอบกาย มีวายจะหวาดกลัว
 คำคืนเอ๋ย...

ยินเสียงสำคำบอก เจ้าขอไม้ดอกเอ๋ย
 อ้างว่างฤดี จริงเอ๋ย...เอ๋ย...ไอ้หัวอกเอ๋ย...

เหมือนคนพเนจร จันนอนไม่หลับเลย
 สด บั้น ตอน...

ยินเสียงสำคำบอก เจ้าขอไม้ดอกเอ๋ย
 ไม่รู้จะนอน ไทน์เอ๋ย...เอ๋ย...ไอ้หัวอกเอ๋ย...

รับรองอัมพู เลี้ยงดูให้หลับนอน
 อกจันหมอง...

ยินเสียงร่ำน้ำตก ไอ้หัวอกเอ๋ย ไอ้ออกอาวรณ์
 ทนาวเอ๋ย...เอ๋ย...ไอ้หัวอกเอ๋ย...

หวิวในใจเด่น เหมือนเป็นเพียงแค้นมอง
 หวันจะมี เจ้าของ...

คำนี้จะนอนที่ไทน์เอ๋ย...เอ๋ย...นอนที่นี้เอ๋ย...

อาคารมุกดา ดุริยางค์ ยุคปรับปรุงใหม่ อังคารที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2507

""นคร ปรุม""

สูง ช้วนกเขาเหิน อาณา กว้างเกิน สุดเสียงช้าง
คืออนุสรณ์ พระยาพานทองสร้าง เพื่อลบล้าง บิดุฆาตสาธารณ์ องค์พระ เกระ
ศิริมานนท์ ถวายยุบล กับองค์คู่สืมาร พระปรุมเจดีย์ ที่สูงตระหง่าน เป็นพุทธสถาน
ที่ควรสนใจ... (ลาคัด)... นครปรุมแห่งนี้ มีพระเจดีย์คู่เมือง

แหล่งพุทธศาสนารุ่งเรือง เรื่องงามประเทืองสดใส พอเทศกาลเดือนสิบสอง ผู้คนเนือง
นองนมัสการ พระปรุมโบราณ มีตำนานกล่าวไว้ พระยาทรงยง มีไอรสสุครัก
ไทรทนายทายทัก ว่าร้ายเหลือจักแก้ไข ต้องเกิดมา ฆ่าญาติ ถึงบิดุฆาต บาทงส์
สดับแล้วพระยาทรง ก็ทรงหุดหุดทัก จึงสั่งให้หาไปทั้ง เพื่อเลี้ยงสิ่งร้ายกาจ แต่ไอรสไม่ถึง
ฆาตเหมือนกรรมวาตให้ไว้ ยายพรหมพบในดงไผ่ จึงนำไปให้ยายหอม แกมพริก
ถนอมจนกุมารเติบโต อยากให้บุตรบุญธรรม ได้เลศลักราศรี จึงนำไปราชบุรี
ให้เจ้าเมืองท่านไว้ ไอรสเติบโตขึ้นมาก็เก่งกล้าเชิงณรงค์ ราชบุรีจึงไม่ส่งบรรณาการศรีวิชัย

ไ้อักรมเอ๋ย...กรรมบาปที่ถูกสาปมาหรือนั้น เมื่อศึกประชิดคิดหันเหมือนเมื่อนางใจ
ให้พ่อลูกเข้าล้าง ต้องชนช้างชิงหน้า พระยาทรงเสียท่า ลูกจึงฆ่าตัดขั้ว กว่าจจะรู้ว่าบิดุฆาต
ก็เกือบเอาหัวกับมารดา พอรู้เรื่องขึ้นมา ก็สายเกินกว่าแก้ไข โมหะคิดห้อมล้อม
พาลไกรธยายหอมแม่เลี้ยง ลืมพระคุณที่กล่อมเกลี้ยง สิ่งประหารทันใด นี่จึงเป็นที่มา
ของมหาเจดีย์ องค์พระปรุมเจดีย์แห่งนี้ พอเห็นที่ล้างบาปให้ อาณาเขตใหญ่กว้าง สุดเสียง
ช้างร้องเกิน สูงช้วนกเขาเหิน ขาบกี้หาหมดไม้ อันเวรกรรมทพี่ บาปนี้ใหญ่แท้
เพราะพระคุณพ่อแม่ หรือจะคณานับได้ เมื่อโหว่ ปรุมเจดีย์...
ว่าน้องพี่ควรรู้ไว้อันบาปคน อกตัญญู นั้นจะไม่รู้สิ้นไป...

""นักเลงไม้""

- ก. เอ๊ะ นั้นสาวสวย เคนยวนาค ข. แหมงามเด็ดขาด ลองวาดแหวะหน่อยเป็นไง
- ข. อ้อเรื่องเจ้าชู้ อยากจะรู้ใครยิ่งใหญ่ ข. ลองดูรี (ก) ก็ยังได้ (ข) จันคุณไปเริ่มทันที
- จ. ขอโทษ คุณครับ คุณคอยใคร แหมผมช่วยได้ จะรับใช้ด้วยยินดี
- ญ. อ้อ อ้า คิฉินคอยรอรถ รถแท็กซี่ ข. ไอ้แกวนี้ไม่ค่อยมี (ก) เหมยนิค ไปส่งคุณ
- ญ. อ้อไม่เป็นไร แหมชอบใจทั้งสองท่าน เอ้อเพื่อเจ๊จางน นัยเป็นการเมตตากรุณ
- ป. แหมแกวนี้ จะไม่มีนักเลงมาวุ่น ผมขัวร์สำหรับตัวคุณ จะอบอุ่นเมื่อผมอยู่ที่นี่
- ญ. จันแกวแกวนี้ คุณคงเก่ง ข. ก็ไม่เชิงเก่ง อาศัยนักเลงเรียกพี่
- ก. ไอ้ยีส่วนตัวผม เขาเรียกป่ากันทุกที่ ญ. ไอ้ คิฉินแสนยินดี ขอปรานี รับฝากตัว
- ป. แล้งคุณไปไหนถึงมานี้ ญ. จันไปหาพี่ กลับมาถึงมีคสลับ
- ก. แล้วใจไม่หา คนรักษาคุ่มครองตัว ญ. หามาแล้วมีแค่ส่ว ล้วนขี้กลัว ไม่กล้าหาญ
- ป. แหมได้ อย่างผม ถึง จะเด็ด ผมมันประเภท นักสู้แบบ บู้ ล้างผลาญ
- ก. ผมชอบอาวุธแบบเล็บครุฑ คุณคงอ่าน มือข้างขวาผมที่ค้ำัน เพราะ ไอ้การ ถนัดยิ่ง
- ป.ก.ถ้าให้ดี แวะที่นี้มีต้องเกรงเกรียง ญ. อู๊ย คนที่บ้านจะตึง เขานั่นขี้หึงกว่าใคร
- ป.ก.เอ๊ะ ใครกันครับ คนที่บ้าน ญ. ผู้กำกับการ ตำรวจแห่งพลับพลาไชย
- ป.ก.คงพ่อ (ญ)อ้อผัว (ป)ไอ้ยีส่วนหัวคงเป็นไซ้ (ก) ผมปวดท้องรอไม่ได้ (กข)ของภัยสวัสดี

บ้าน 278 ถนนอิสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี อาทิตย์ที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2500

""นางรอง""

นางรอง เจิ้งรินไหลนองท้องนา
หว่างธารไหลหลัง สาวน้อยร้อยซึ้ง
นางลง สรรสร้างหลงในสายชล
เย็นฉ่ำ จอดใจฝังจำ ที่หลงครวญคร่ำ

หลังอุทกตกมา ตามเนินนางามสะพรั่ง
งามเหมือนคัง เจือกน้ำ
แหวกกระแสน้ำยวน ระเร้งสายชล...
เย็นน้ำคำ พร่ำรัก ผาใจ

น้ำตคนางรอง อาจเป็นสอง รองเขาอื่น แต่เจ้างามขึ้น จะไม่เป็นสอง รองใคร
 เจ้าชื่อนางรอง แต่น้องจะรู้บ้างไหม นางเอกประจําใจ พี่นั้นหมายไว้แต่น้อง นางเดียว
 นางรอง พี่เองน้องเป็นขัณฑา เจ้าเห็นข้าว่าคู่หน้าพี่จึงขอมา...เก็บเกี่ยว
 มอบใจรักเดียว เสมือนคมเคียว เกี้ยวหัวใจ เจ้าไว้ ครอบครอง...

อาคารมุกดา คุรียงค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ อังคารที่ 12 กรกฎาคม 2509

""เนวีมารัช""

เกิดเป็นชาย ชาตรี
 ได้ร่มธงช้าง ท้องทะเลกว้างนั้นคือถิ่นเรา
 ลอบเฝ้าแหลมทอง เกิดมา เป็นไทย
 ธงช้าง ผยอง ล้าพอง

เหล่าราชนาวิ รักท้องถิ่น
 ดมขวางปากอ่าว เอาไว้
 ที่ฝั่งวิญญาน ลูกราชนาวิไทย
 เหล่าราชนาวิของไทย

เราเป็นกานแพงแกร่งกล้า บ้องกันปัจจา

เหล่าราชนาวิ ไวชื่อ
 ผองลูกราชนาวิ ขอพลีชีวิตทุกเมื่อ

ดอกประดู่ อยู่ยง
 มีนรงโบกปลิว พริ้วลมสง่า
 ทิวอ่าวไทย ผากชีวิตไว้ในพระแม่คงคา
 อีกรัฐธรรมนูญ คู่ฟ้า พวกเราทั้งผอง

อุทิศชีพสื เพื่อชนนาวิไทย
 เราหรือ จะยึดถือเอา นาวาเป็นเหยา
 มียอมให้ใคร เป็นเจ้า เข้าครอง
 พัทธกันแหลมทอง ไว้เป็นของไทย
 สัตว์รามคลั่นลม เรือรบ เราแม่จะจม
 ทะเล นี้คือ สุธาน
 ชีพสลาย ขอไทยนั้นคง ชั่วกาล
 ชาตึกเกียรติ วินัย กล้าหาญ
 รุกราน จะประจัญบาน ไว้ชื่อ ทหารเรือ
 ว่าเรา นี้คือ ชาตีสื่อ
 ว่ากองทัพเรือ ทัพเรือ เพื่อไทย
 ทหารเรือจง จักกันหน้าใจ
 เห็นอนาวา ทะเลใหญ่ ลาดตระเวน
 ทหารเรือ เพื่อชาติ และศาสนกษัตริย์
 ต้องสามัคคีบูชา ราชนาวิไทยของเจริญ...

"น้านมแม่"

น้านม ของแม่ที่รินหลัง ไหล	เลี้ยงลูก แต่ยาวถึงใหญ่
คือเลือดในกายแม่นี้ เพื่อ...ชีวิตลูกสุขแสนดี	เลือดในอกแม่เฝ้มอบพลีให้เลี้ยงชีวิต
น้ำตา ของแม่เมื่อคราเจ็บเตือน	ถึงยามลูกจะคล้อยเคลื่อน ดั่งมีดครีมี
เจียนแม่นั้น กว่าลูกน้อยคล้อยเคลื่อนพันครรภ์	แม่แทบว่าอาสัญ ออกลิ้นเพื่อเจ้าเนื้อทอง
น้านมแม่ไหล ถ้ารู้ลูกมาคืบกิน	เหมือนน้ำตาแม่ริน ล้นขาดคนคอยขับ
รับรอง ลูกขาดแม่แค่ไผ่หวี และน้ำตานอง	แม่ขาดลูกประคองเหมือนขาดสองดวงตา
ดับพลัน	
น้านม ของแม่ จะแห้งเหือดหาย	น้ำใจแม่ยังมีหน่าย จนตราบวันตายไม่ผัน
หยาดความรัก ความหวังร้อยพัน เลือดในอก	แม่คืน ใจกลับมาเป็นน้านม...

อาคารมุกดา ดุริยางค์ จรัณสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี พุทธศักราชที่ 10 ค.ศ. 2517

"บอง ดอก ฟ้า"

คุณสวยคุณสูง ปานยุ่ง รานแพน	ใช้สูงเกินแทน ชายจะเฝ้อมถึง
คุณมองที่สวยมองทั้งงาม	ถ้ารัก คุณจึง มุ่ง บรรารณา
ความสาวความสวย ความรวยเงินทอง	ไม่ถึงเก็บของ จีรังชั่วฟ้า
คนจนที่ทรัพย์ใช้อย่างจน ทนทางเสาะหา	หัวใจหรือหนา ล้าค่า ยิ่งใหญ่
ถ้ารักคุณแท้ แน่วแน่ใจ มิใช่เคลือบแคลง	เข้มแข็ง คงมั่น เข้าไว้
โลกรับเหตุผลคนจนใจจริง มีทั้งทศโคใบ	โลกกลับอวยชัย ให้คนหาญกล้า
เอารักสิหนา เป็นยาประโลม	ห้าวหาญเข้าไฉน ตระโบม กิ่งฟ้า
จนเงินไม่ไร้ใจอย่าจน ผลดีจะมา	มีนาคดอกฟ้า นั้นคงมาสู่มือ

278 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระ โขนง อาทิตยที่ 2 กรกฎาคม 2521

""ประคู้ ไม่รู้โรย""

ประคูนาวี ตั้งแต่จะคล้งาน
เมื่อถึงวันดี ดอกก็คลี่ แยมบานขึ้นใหม่
ประคูนาวี ซึ่งเรานี้ ได้ร่วมใจ
ไว้หน้าคณบดี ตั้งแต่นั้น นับวันคงมั่น
รักษาชาติเกียรติ วินัยกล้าหาญ
ต่างน้อมสาบาน ปฏิญาณตามที่
เหล่าราชนาวิ ตั้งแต่นั้นจึงร่วมกัน
ศักดิ์ศรีนาวิ ตั้งแต่นั้น นับวันเคียงคู่

พรั่งพร้อมตระการ เป็นสัณฐานแห่งความแจ่มใส
เปรียบทหารเรือไทย ก็คล้ายกัน
เชือกถ้อมัน ในความพร้อมใจ ให้เป็นหนึ่งขวัญ
ไม่มีวัน ไม่มีวัน จะริบหรี่
ทั้งสามัคคี สวัสดิการ กตัญญู กตเวที
แปดประการ นั้นมี เชิดชู
เชือกถ้อหลกมัน ความสำคัญ อันเป็นที่รู้
ดอกประคู้ ดอกประคู้ ไม่รู้โรย...

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขนง 4 มกราคม พ.ศ. 2496

""ป่า""

หมู่... บอ.อา จิตวา ป่า
นอ.อา.ยอ.กอ. ไร่ไหม
สระโอ คอ.รอ. อ่านใคร
แต่ใคร คนนั้นทั้ง
คอ.นอ. อ่าน
เมื่อคน เขียนด้วย คอ. ควาย
ใครมีปาก ไม่พูด
ใครที่หล่อ แสบไทย
ใครเป็นแท่น กาวน้ำ
ใครมีสาก ดี ๆ
น้ำก็เป็น ของปลา
นายก ก็เป็นป่า

แปลว่า บิดา ก็ได้
อ่านไทย ก็ว่า นายก
ท่านหมายถึงผู้ใด ผู้หนึ่ง
เปรียบถึง เหมือนหนึ่ง ในหลาย
สับสนแปลกพิกล จนหน่าย
ความหมายก็เลย ต้องสาธก (หมู่รับ)...
มนุษย์ ต่างก็หาว่าไป
แหละใคร คอเอียง เสียดี
เชื่อมความรัก สามัคคี
แต่ไม่มี ที่เรียกว่าครก (หมู่รับ)...
ฟ้าก็ต้องเป็น ของนก
ไม่รู้สกา ปฏิวัติของใคร

คนเลือกตั้งก็แยะ
 ตั้งคน เขา ไม่สนใจ
 ใครที่ไม่ใช่ นักร้อง
 จะแจ้ จะเบร็ค จะแซม
 ใคร ใ่ว่าไปไหน
 เสียม้ามวย หวย ใ่ว่า
 ปอ.อา.จัตวาปาก
 นอ.อา.ยอ.กอ. รู้ไหม
 น้ำท่วม ผมเล้ง ก็ใ่ว่า
 ป่าไม้ เหลือตอ ก็ใ่ว่า
 ข้าวถูกแพง ก็ใ่ว่า
 พังบ้านใคร ก็ใ่ว่า
 เสียค่า ลิขสิทธิ์ ก็ใ่ว่า

แปลกแฮะ ตัดสินกันไม่ได้
 ใรู้ใคร เป็นคน ชี้ หัก (หมูรับ)...
 ถูกขอ ก็ต้องยอม กล่อมแกลัม
 ใ้อาจเหยม ข้าเสี่ยงสูงกว่า
 เจอแต่คน ยกป้าย ชูว่า
 ขอใป่า ได้เป็นนายก (หมูรับ)...
 แปลว่า บิดา ก็ได้
 อ่านไทย ก็ว่า นายก
 ขอใป่า ได้เป็น นายก
 ขอใป่า ได้เป็น นายก
 ขอใป่า ได้เป็น นายก
 ขอใป่า ได้เป็น นายก
 ขอใป่า ได้เป็น นายก...

บ้าน ริมฝั่ง บางปะกง 30 มิถุนายน พ.ศ. 2530

""ปิ่น ที่รัก""

สร้อย... ไ้ ปิ่นที่รัก
 วิมาน เหนือธารทะเล
 1. เกาะ ปิ่น
 วิลโล แพรพราว
 เป็นแหล่ง หย่อนใจ
 ท้องเที่ยว ทุกวัน
 2. จะเปรียบ ปิ่น
 เหมือน มีเสน่ห์
 ด้วยมี ถนน วนทั่ว
 โยงเชื่อม สัมพันธ์กัน

สวยงามนัก จนสุดคะเน
 เสน่ห์ โสภา ของมาเลเชีย
 คือเมือง ดังชื่อ ยอร์ชทาวน์
 ราวเป็นเกาะ สวรรค์
 คนทั่วไป หลายชั้น
 ท่านอย่าว่า ฉันเขียร์...สร้อย...
 คือเวียงวัง ฝั่งทะเล
 เก๋ด้วยสิ่ง จัดสรร
 เกาะ ถึงกัน
 ดังเช่น ผัวเมีย...รับสร้อย...

""เป็นไป ไม่ได้""

ถ้าฉันมี สิบหน้า อย่างทศกัณฐ์	สิบหน้านั้น ฉันจะพัน มายืมให้เธอ
สิบลิ้น สิบปาก จะฝากคำพร้าเพื่อ	ว่ารักเธอ รักเธอ เป็นเสียงเดียว
ถ้าฉันมี ยี่สิบตา อย่างทศกัณฐ์	ยี่สิบตา ของฉัน จะมองเธอ ไม่เหลียว
ยี่สิบแขน จะสวมสอศ กอดเธอผู้เดียว	ยี่สิบสีกา อย่ามาเกี้ยว ไม่แลเหลียวมอง
แต่ฉันมี หน้าเดียวขีดเขียนทุกขันธ์	ด้วยความจนความขัดสน จนเงินและทอง
หนึ่งลิ้นหนึ่งปาก ไม่อาจ จักผยอง	ว่าฉันบอง ฉันบอง เธอเฝ้าเงา
แหละฉันมีคำคู่เดียวแลเหลียวเมี่ยมมอง	อีกมือสอง ของฉัน มันอาภัพอับเฉา
ดาวจากสรวง หรือจะร่วงสู่ทรวงอกเรา	ได้แต่ขบเข่า เศร้าลาเคียดเป็นไปไม่ได้

อาคารมุกดา ดุริยางค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี อาทิตย์ที่ 19 มี.ค. 2515

""เป็นไป เสียได้""

หากเขามี สิบหน้า อย่างทศกัณฐ์	สิบหน้านั้น เขาจะพัน มองเราผู้เดียว
สิบสวย สิบงาม จะ ไม่ตามแลเหลียว	หูเสียงเดียว เสียงเดียว ว่ารักเรา
หากเขามี ยี่สิบตา อย่างทศกัณฐ์	ยี่สิบตา คุณนั้น ไม่มองใครอื่นเขา
ยี่สิบแขน จะสวมสอศ กอดเพียงแต่เรา ขึ้นจิต	คิดเอา ว่าเรานี้ มีความยิ่งใหญ่
แต่แล้วคนลั่นหนึ่งนี้ ใจซี้ เป็นพัน	แยกออกไปดังกัณฑ์ร้อยพักรักเปลี่ยน
หม่น บีบใจฉันนั้นแทบแตก แผลกลองเป็นจุล	ไร้คุณละคุณ ขุนลาเคียดเป็นไปเสียได้...

อาคารมุกดา ดุริยางค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี อังคารที่ 14 พ.ย. 2515

""เป็นโสด ทำไม่""

เป็นโสด ทำไม่	อยู่ไปให้เศร้า เสงหาทรง
ไม่คิดจะหาคู่คง เดี่ยวจะล่อง	พันวียไปเปล่า เกิดมาเดียวดาย จะตายเพราะความ

เหงาเศร้า แต่งงานกันเสีย	เถอะเรา อยู่ว่างเปล่า ไม่มีอะไร
เป็นโสดทำไม	กลุ้มใจ ในยามร้อนรน
ควรรหาคนรักสักคน ไว้เบรอบรณ	ช่วยพิศวีให้ เมื่อเข้าหน้าผน มีคนคู่เคียงซิดิกลั
หน้าหนาว กระแซะเข้าไป	กอดกันให้ ผ้าห่มอจจา
เป็นโสด ทำไม	ใคร ๆ ที่เขารักกัน
สุขศรี อยู่ทุกวัน หอมแก้มกัน	หวานมันเป็นน้ำ เจ็บป่วยจาบลิยป้อนน้ำท้าวกันเห็นหน้า
มีลูกแทนหู แทนตา	ได้ชื่อว่า รักชาติ ชูเชิด
เป็นโสด ทำไม	ตายไป เจอะยมบาล ท่านรู้ว่าไม่แต่งงาน
เดี๋ยวจะพาล มีให้มาเกิด	เกิดมาทำไม ไม่หาสุขอันล้ำเลิศ
เกิดมาอย่าเสียชาติเกิด	แต่งงานเกิด คุณหนุ่ม คุณสาว...

บ้าน อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี พุทธศักราช 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2504

""แป๊ะ โอ""

มีขวดมาขายโอย กิวกิวกลัไปยอา	แป๊ะจิ้นชรา มาจากเมืองจิ้นเสนไกล
มีที่อาศัยนอน มีเสื้อผืน หมอนใบ	แป๊ะโอรับจ้างไป งานใด ๆ ทำได้ไม่ละ
ของใช้เก่า ๆ มากมาย แลกเปลี่ยนซื้อขาย มานะ บ้านเหมือนกองขยะ	
แป๊ะโอจะร้องขวดมาขาย แกดดอมน่าชม	กินข้าวต้มเกี่ยมฉ่าย แป๊ะโอหาเลี้ยงกาย
พอสบาย จึงมีลูกเมีย (แป๊ะโอ จึงได้ ลูกเมีย ฮ้อ แป๊ะโอจึงได้ลูกเมีย)	
มีขวดมาขายเอย แป๊ะ ไม่เคยเมื่อยเพลีย	แถมได้ลูกเมียช่วยเจลิยทำงานพร้อมหน้า
มีผู้คนพ้องพาน ติดต่องาน ขายคำ ขายข้าว	ขายปลา ไร่นา มาขายก็มี
แป๊ะแก้มมีขวดมาขาย หายไปแล้ว	ตั้งหลายปี ขวดมาขาย ไม่มี
เด็กแกวนี่ คิดถึงต้องการ เจ้าของชื่อโอฬาร	เป็นประธาน ธนาคร ทัวไทย
(แป๊ะโอ ไม่ใช่อื่นไกล ฮ้อ แป๊ะโอ เอง ไม่ใช่ใคร)	

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขนง จันทร์ที่ 12 พฤศจิกายน 2522

""แปดริ้ว""

แปดริ้วเลื่องลือ ชื่อนามเมืองเก่า	ของจะเชิงเทรา เล่าขานมานันตร
นัสนักร หลวงพ่อพุทธโสธร ศรีทธาระบือกระฉ่อน	จากจร ยังลืมิไม่ลง
แม่บ้านงามราว สาวบริสุทธิ์	ข้างผุดผ่องล้ำ ลุ่มน้ำนามบางปะกง
แปดริ้วเคยมี แหม่โลกศักดิ์ศรียังยง อีสาวงาม	เคยชิงธง ถึงยอดคองค์ ของจักรวาล
อาเภอเมือง รุ่งเรืองหลวงพ่อโสธร	บางน้ำเปรี้ยวกระฉ่อน
ทุ่งนา ข้าวแผ้วไพศาล บางคล้า มะม่วงทั้งมันทั้งหวาน	ราชสาส์น ข้าวหอมมะลิลือไกล
พนมสารคาม งามเขาหินซ้อน	ทรัพยากร สวนป่า สมุนไพร
สนามชัยเขต วิเศษสุดด้วย ป่าไม้ แปลงยาวมีไร่	สับประรด สดฉ่ำหวาน...
บ้านโพธิ์ ไชวขม และไข่ มีเมืองใหม่	แม่น้ำ งามโอฬาร
บางปะกง กุ้งพลอย บุปผา ตระการ อุดสาหกรรม	โรงงาน ตระหง่าน ทั่วแผ่นดินทอง
หัวงน้ำบึงปลา ผืนนามีข้าว	ไอ้ จะเชิงเทรา ป่าเขาทะเลเรือง
รอง บุรพาไทย เส้นหัสติไสวนปอง	แปดริ้ว คือประตูทอง
ของภาคตะวันออก เอ๋ย...	

โรงแรม รีมฝั่ง บางปะกง 61 ม. 13 ท่าสะอาด บางนา ตราค อ. บางปะกง จะเชิงเทรา
 อาทิตย์ที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533

""ผมร่วง""

ผมร่วงแล้ว สีเรา เศร้าอาวรณ	ผมเคยเป็นลอน อ่อนสลวยลม
โสโครก โสมม มินาคูทม ดังก่อนนี้	ขึ้นนะตุ หรือไร ร่วงไปเหมือนไม้
ปราณี ผมร่วงทั้งปี ผมไม่รักดี	ร่วงติดหัวี ทุก ๆ วัน
ผมร่วงไร้สกุล กว่าขุนช้าง	หรือเป็นเพราะทางพ่อ กรรมพันธุ์
ทั้งร่วงทั้งคัน เหลือแต่หนังอัน แดงด้วยหนา	ยาคือสื้อใช้ น้ำมันขี้ไก่แห้งทาแห้งทา
ผมร่วงลับา มึงอกที่เ็นมา	ถ้าต้องใช้ ผมปลอม...

อาคารมุกดา ดุริยางค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี จันทรที่ 2 พ.ย. 2507

""ผู้แทนจำ""

ผู้แทนจำ อย่ามัวด่ากันเลย
อย่าว่าข้าเขยเลยพว่ เรื่องปากเรื่องท้อง
เรื่องชาวไร่ ชาวนา

ผู้แทนแหวย อย่าเลยเรื่องดำให้ตั้ง
ไม่ใช่อยากฟังเล่นลิ้น เรื่องดำเรื่องตั้ง
ช่วยเรื่อง ปลดหนี้ปลดสิน

ช่วยกันที่ ฝืนดินนั้นเฒ่ามากมาย
เพราะว่ามันไม่ มีน้ำ ชลประทาน
คนตกงานท้องแข็งมากล้ำ

ผู้แทนจำ อย่ามัวแต่ซ่าเกินไป
ไม่ใช่ว่าได้ทอง แก่เรื่องอดอยาก
เพื่อเพื่อนร่วมชาติพี่น้อง เอ็งต้องเหลียวมอง

เรื่องรีบด่วน อย่าเฉยอย่าเมย
เรื่องข้าว เรื่องปลา
พวกหลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน

พวกข้าช่วยออกเสียง เลือกตั้ง
ไม่ช่วย แผ่นดิน

เกษตรกร กาลังหน้าคำ
แต่ก็จะเป็น ทะเลทราย

คลองส่ง ขอบจรับท่า
อย่ามัวแต่พละม น้ำลายแตกพอง

ได้ประชาธิปไตย

แก่เรื่อง ปากท้อง

สมเป็น ผู้แทน...

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระ โขนง อังคารที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2521

""พยา มุกดงเลือกผู้แทน""

เจ้าช่อมะม่วง เจ้าพวงพวงค์
เจ้าช่อมะกอก ดอกมะไฟ
เจ้าพระยามุกดง พระเดินตัดตรง
เอ๊ะเลือกผู้แทนไม่เลื่อมใส บ้านเมือง
แล้วใจชาวบ้านไม่สนใจ ต้องชักใช้
ฝ่ายประชาทั่ว ไป ยกกรวอนไหว้
ชักจะเลื่อมลง ด้วยตัวคน
ชักแสนจะเบื่อ ออกเหลือทน

มาถึงกลางดงลาโย
ประชาธิปไตย มีเลือกตั้งเอย...
จะไปเลือกผู้แทน เห็นคน ไม่ค่อยแน่น
รักอุตุส่าห์ ปกครองประชา ธิปไตย
ถามไถ่ในหมู่ชาวชน...(รับสร้อย)...
เจ้าพระยามุกดง แล้วทูลไปโดยตรง
เลือกไปตั้งหลายหน้า มิเห็นที่ที่จะเกิดผล
นี่แหละถึงชาวชน ไม่สู้สนใจ (รับสร้อย)...

เจ้าพญา ร้องบ๊ะแล้ว มีควรรนอนแซ่ว
 ของเราไป อีกพรรคอันธพาล
 ฝ่ายพวกแกอันธพาล รับจ้างทำงาน
 ซ้ำซึ้งเข้าไปไม่เลือกหน้า ต้องเลือก
 เจ้าพญา มุกคงเห็นผิดท่า
 ฝ่ายพวกพลเสียทำยมือวันทอย่าได้เอา
 ขืนปล่อยพวกมันกำเริบใหญ่ พลเมืองก็เห็นด้วย
 ประชาธิปไตยอย่าเกียจคร้านเบื้อหน้าไปเลือกตั้งเอย...(รับสร้อย)...

หลับทับสิทธิ์ เดียวคนทุจริตก็จะแอบอ้างสิทธิ์
 เทียวหวานพลร่ม ไฟไฟ
 พลร่มไฟไฟ ก่อความให้ยุ่งใหญ่
 เบอร์ห้าร้อย ไม่จันทัวห้อย รู้ไหมทว่า
 สิ่งเข้าล้อมเรียงหน้า เอาจับเข้าไว้ (เทิด)..
 ไชยทัณฑ์ (พ.) พยาว่า เห็นไหมนั้น
 จันทัวช่วยใช้สิทธิ์อ่องไว ต้องการ

บ้าน 278 ถนนอิสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี พุทธศักราช 3 เมษายน พ.ศ. 2501

""พระบารมีปกเกล้า""

พระบารมีปกเกล้า ชาวไทยในโลกเสรี	พระยศยั้งฟ้าและอวกาศ
ไทย... ทั้งชาติ เทิดทูนศักดิ์ศรี	ราชบัลลังก์เป็นหลัก
แห่งความจงรักภักดี ไทยจะสามัคคี ชั่ววันรันดร์	(ข้า พระยศยั้งฟ้า)
มหากษัตริย์ แห่งจักรีวงศ์	ทุก ๆ พระองค์ ปลุกสร้าง
ทางสัมพันธ์ เพื่อชาติ และประชา	อุทิศ ข้า คงมั่น
นิกรจึงสพสุขสันต์ เสมอมา	(ข้า มหากษัตริย์ฯ)
พระบารมีปกเกล้า ชาวไทยในกรุณา	ร่มเย็นเช่นสาย พระพิรุณ
พระกรุณา อดุลันค่า พระราชกิจ เพื่อไทยประชา	ข้าวรพุทธเจ้า ภูมิใจ
อ้าองค์ พระทรงเกษมสำราญ	พระบุญญา อธิการ สดใส
พระเกียรติยศ จงปรากฏ เกริกไกร	เป็นหลักไทย ยิ่งใหญ่ไซโย
ไทย (ไซโย) ร่วมใจ (ไซโย)	ร่วมใจถวายพระพร (ไซโย)
จง (ไซโย) อมร (ไซโย) อมตะคู่ประชา	(ข้า ร่มเย็นฯ)
เป็นหลักไทย ยิ่งใหญ่ ไซโย (ไซโย ไซโย ไซโย ไซโย)...	

อาคารมุกดา ดุริยางค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี 13 พฤศจิกายน 2511

"พลิก แผ่นดิน"

สาบ สาบ สว่างแจ้ง แสงสุริยา	(แสงสุริยา)...
ไก่อ๊แก้ว นกกา ก็ขานขัน	(รุ่งอรุณแล้วนั้น)...
ชาวนา กลักร ตื่นนอนพลัน	(พร้อมเพรียงกัน)...
ผายผัน ออกไป ณ ไร่นา	(ณ ไร่นา ณ ไร่นา)...

ถิ่นดินแดนแคว้นไทย เรามาพลิกให้เป็นเงินและทอง แผ่นดินถิ่นเราที่ว่างเปล่า
 หากเราเข้าครอง โภคทรัพย์กายกอง เราต้องหมั่นขยันหา ทั้งนั้นและดิน
 ให้ทรัพย์สิ้น คือข้าวและปลา เปลี่ยนเป็นไร่นา แล้วจะพา ให้เกิดผล
 เหล่ากลักร และชาวนา พวกมันลงเพาะปลูก เหมือนเป็นกระดุกสันหลัง
 ยังประโยชน์ยังสิ้น แบกจอบและเสียม คราดไถ สุนาและไร่ ของตน
 พืชผล งามตา เพราะสามัคคี

แผ่นดินแดนแคว้นทอง ท้ามาค้าคล่อง อยู่กิน พร้อมดี
 ถิ่นไทยไพศาล เราพลิกดินกันดารเป็นย่านอันแสนดี พืชพันธุ์เราหวานในดินนี้
 งอกงามเต็มทีจนมีสมญาว่า ไทยแหลมทอง ดินเกิดมรดกสหาย อันพื้นดินมากมาย
 เป็นของไทยพี่น้อง ทรัพย์ในดินเก็บกินเสาะหา พลิกพสุธา ให้เกิดเงินทอง
 แม้เราไป ถางไร่ จั๊บจ้อง มิต้องกลัวจน...

บ้าน สี่แยก พรานนก ถนนอิสระภาพ ถนน 28 มกราคม พ.ศ. 2500

"พี่ใจน้อย"

พี่ใจน้อย จึงคล้อยจากจร	ถึงพี่มาก่อน ก็ต้องผิดหวัง
ไถ่ ใจน้อยเจียนจะคลั่ง เขามาที่หลัง	เขายัง เอื้อนเอ่ย คารม
พี่ว่เหินยม เจียนแม่ถ้อยคำ	มิเผยใจพรา้ จึ่งซ้ำ ไม่สม
ผิดหวังน้องยังฝันชม หน้าขึ้นอกครม	ปวดใจระทม อยู่เดียว เปลี่ยวดาย
บุญพี่นี้มี แต่สงวน วาท	น้องพอใจพี่ ก็รักอภัย

หญิงต้องสงวนใจกาย หากบอกรักกับชาย

พี่ใจน้อย จึงคล้อยจากลา

บาปกรรมนั้นคงกางกัน มิใช่คู่กัน

จะเสียหาย ไหมนั้น

น้องมองเห็นหน้า ยิ่งพาไศกศัลย์

ต้องมามีอัน ผิดคาดพลาดหวัง...

อาหารมุกดา คุรียงค์ จรรย์สนทวงศ์ บ้านข้างหล่อ ธนบุรี อาทิตย์ที่ 14 พ.ศ. 2515

""พุทธชาติ""

หอมเอ๋ย

สะอาดกลิ่นสี ขวนขึ้น

หอมเย็นระริน

ไหว ๆ

กลิ่นเย็นยามสายลมผ่าน

แม่ใครพบผ่าน

พุทธ...ชาติ

รักเป็นตัวหนู วางข้างหมอน

หอมเอ๋ย

ดังเช่นเด็กสาว เรานี้

มิควรขยี้

ชวนเชย หน่อพุทธชาติ ขาวดารา

หอมหวล ทวนมาเมื่อคราค่าคืน

กลิ่นอันใด ไหมปาน

บางในระริกลมเล่น สีขาวพราวเด่น

ส่วยเอ๋ย ชวนเชยพิศงามตระการ

ต้องการได้ดวง บ้างหมอน

ขาวงามสะอาด ไม้จูดจาดบาดตาอาวรณ์

เมื่อยามหลับนอน จะสุขสันต์ฝันดี

ชวนเชยหมอนพุทธชาติ ขาวงามสะอาด

โฉมฉนั้น มลทินนี้ยัง ไม่มี

ให้อยู่เป็นศรี เรือนเอ๋ย...

ที่บ้าน 530 ซ. วังหลัง ธนบุรี จันทรที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2495

""เพ็ญโสภา""

เพ็ญโสภา

น้องเจ้า นามใด

นวล ผิวพรรณ

ลักขณา จีบหัวใจ

บ้านอยู่ไหนใด ไปรดได้เผยวจี

เหมือนดังจันทร์ แจ่มใส

หรือเจ้า เป็นเทวี

ยาม สบเนตรน้อง

ใจภักดิ์ ยอมควักดวงทวย

เพ็ญไสภา

ถึง ชีพจะวายวาง

เกิดจากธรณี พาพิ์ ให้คลั่ง โคล

ใจพิต้อง สยบรักให้

ไว้ได้เบื้อง บาทนาง

ลักขณา ทิวสรรพางค์

ให้ได้เห็นนาง เหมือนดัง ใค้สววรรค์...

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี พุทธ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2504

""เพศผู้นำ""

ฉันเห็นผู้ชาย เดี่ยวนี้แล้วให้น้ำขัน

โลกเดี่ยวนี้ นารีมีต้อยกว่าใคร

ถึงจะยัง ใจ ผู้ชายก็ยังต้องนำ

สิ่งที่ทำ มิใช่สำคัญหนักหนา

ไม่ว่าอวดดี สิ่งที่ไม่ดี

ตำราจรรยา เรือบินหรือรถไฟ

มิใช่สำคัญ งานนั้นมิใช่ของเก (ญ)

ถ้าให้หญิงทำงาน ทั้งบ้านทั้งเมือง

ฉันว่าผู้ชาย ควรไปพุงข้าวทำครัว

ปล่อยผู้หญิง โลกยังจะวิ่งรุดหน้า (ช)

เพราะให้ชายนารี จึงทำให้ไม่เจริญ

ชอบโคตรม พานพานใบแอบไปอิง

ถ้าปล่อยผู้หญิง ก็ยังจะถอยไป (ญ)

ผู้ชายทำงาน เดิมทีสิบสองเดือน

เอ๊ะ อะไร ทำไมถึงเหลือแค่นั้น (ช)

บ้า พลิก พุดไปไม่นับคัส (ช)

เรื่องความสำคัญ ชักจะ ไม่ไม่ได้

อะไรผู้ชายทำได้ หญิงก็ไหวทุกท่า

ผู้หญิงต้องตาม มิใช่ข้าง เท้าหน้า

เธอยังมีความวางท่า คิดว่าดีกว่าใคร

เก็บความเลิคล้า ความสามารถยิ่งใหญ่

กระเป๋ารถเมล์ยังได้ เห็นหรือไม่ว่าเมือง

ล้อกระเป๋ารถเมล์ หญิงไม่ค่อยมีเรื่อง

หันหลังยังจะมีเรื่อง คิดตั้งเมืองนิเทศ

เก็บเนื้อเก็บตัว เลี้ยงลูกยังดีกว่า

ให้ชายเขาน่าดีกว่าถ้าหวังก้าวหน้ากันจริง

ผู้ชายมักเพลิน เต๊าะสตรี ยุ่งยุ่ง

ถ้าเป็นหน้าที่ของหญิงคง ไร้สิ่งแซ่เขื่อน

จะถอยอย่างไร หญิงเขา ไม่เลื่อนเปื้อน

ถ้าให้หญิงทำต้องเคลื่อนไหว เหลือสี่เดือนต่อปี

อ้อ ถ้ามองผดุงครรภ์ เดียวก็รู้ถ้วนถึ

อย่าเคืองพี่เลยคนดี หญิงต้องมีลูกเอ๋ย...

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี เสาร์ที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2502

""มณิลา ที่รัก""

ฟิลิปป์นัส ถิ่นนี้เอย
 ประทับใจ ใครที่แวะเยือน
 มณิลา ดูนารักจริง
 ยิ้มแย้ม พுகมิตระยาดีดี
 เกาะแก่ง แหล่งงาม
 ทะเล จุบฟ้า
 พนแล้ว นึกรัก อาลัย
 ลบล้าง รอยทุกข์ รอยตรม
 หาดทราย เรืองรอง
 พืชพันธุ์ ไสว
 สวยล้ำ เกินคำจะชม
 คำแล้ว มองดาว เสมือน
 จันทกษัระทม ดวงจันต์
 แผลร้าย ใต้การรักษา

ชวนชิตเขยชม ไม่รู้เลือน
 ความหวานเตือนใจ ให้ผันดี
 ชายหญิง ชาวโลก แห่งเสรี
 ผังไมตรี ให้ปรีดา
 ทิวทัศน์อร่าม แลงามตา
 มวลผกา จุบลม
 คลั่งไคล้ ขาวให้ ชิตเขยชม
 เสียงน้ำ คลื่นลม ปลอกลใจ
 ดั่งสีทองทาบท ให้งามอาไพ
 ดอกและใบ สะเทือน
 คลายทุกข์ระทม ลางเลือน
 เป็นเพื่อน อูรา
 มาถึงฟิลิปป์นัส จึงสร้างชา
 มณิลา ที่รักเอย...

อาคารมุกดา ดุริยางค์ จรัสสินทางค์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี อังคารที่ 26 มี.ค. 2517

""มหา อานาจเงินตรา""

โลกใช้เงินตรามาชดเชยหมู่เวียน
 ให้โลกหมุนเวียนเชื่อมถึงกัน
 เสริมสร้างสัมพันธ์ กิเลสโลกไมโทสัน
 ผู้หลงในตน คนเล็กค้อย น้อยใหญ่
 เหมื่อยากเกรียงไกร ให้ระบือ
 ทั้งคดทั้งซื่อ จอมศาสนานั่นหรือ

เพื่อถือเป็นของแลกเปลี่ยน
 ใช้ให้เป็นกลางใช้เป็นทาง
 ลาศัยมันต่าง เครื่องมือ
 มุ่งหวัง เพียงเห็นแก่ได้
 ทั้งเอื้อเกื้อหนุน หมุนเงินสด
 เหลือเพียงนามชื่อ อานาจ ไม่เกิน

มั่งมีเงินไว้ มนุษย์เกรียงไกร จกาจ	ชาติเก่งกล้า มหาอำนาจ
มิใช่เป็นชาติ ที่ด้อย น้อยเงิน	ลัทธิที่หวัง ใช้พลังคนที่ล้นเกิน
ยังเปลี่ยนได้ ไม่ช่วยเงิน	โลกไม่อาจเมิน พระเจ้าเงินตรา
เลิกใช้เงินตรา เป็นฤทธา มิชอบ	เปลี่ยนใช้เมตตา ประกอบ
ไม่ต้องตอบได้ เลื่อนหน้าตา แลกสิ่งกินใช้	ลดโรคร้าย ให้การศึกษา
เลิกสร้าง เครื่องมือเช่นฆ่า	พระเจ้าเงินตรา จะสิ้นไปเอง...

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขนง พฤศจิกายน 28 กันยายน 2521

""มันมือเสือ""

สร้อย...มันเทศ มันมือเสือ	ต้นไม้เกลือก กินแล้วมัน มัน
ลูกก็ร้อง อุ๊ว อุ๊ว (ข้า) คุณพ่อคุณแม่	มันแต่นั่งกินมัน ฮึย...แล้วชมว่ามันมันมัน
. ชีวิตไม่มีรสชาติ ถ้าหากว่าขาด	อุปสรรคขวากหนาม มีน้ำ มีเขา ให้ข้าม
มีความงาม ให้เพื่อนกัน มีรักมีโกรธ โลกหลง(ข้า)	มีความทรงพลังต่อสู้กับมัน (กลอง)...
2. คนไหนไม่เคยล้มแล้ว ก็จะไม่รู้จักระวัง	ต้องเคยร้องไห้เสียบ้าง
หัวเราะที่หลัง จะดังเหมือนฟ้าลั่น มีลมก็ต้องมีลูก(ข้า)	มีปล้ำมีปลุกก็ใครจะลูกได้ทุกวัน...
3. อาหารต้องปรุงรสหน่อย ถึงจะอร่อย	หวานเปรี้ยว เผ็ดเค็ม
แกงเนื้อกะทิข้นเข้ม ยำปูเค็ม ต้องคลุกมะดัน	บางกุก เดิมเหล้ากัญชา (ข้า)
พ่อครัวหัวป่า ก็ยังพลิกตำรา ไม่ทัน	(กลอง)...
4. คุณดนตรีลูกทุ่ง ยังต้องปรับปรุง เทคนิคแสงสี	นักร้อง โฆษกนักจี๋ ทีมดนตรี
ต้องทรูแข่งกัน หางเครื่องเป่าสอเป็นร้อย (ข้า)	นั่งน้อยพ่นน้อยให้บนลูกบนชั้น (กลอง)..
5. คุณหนังก็หวังว่าสนุก ได้ปลดปล่อยทุกข์	เสียตังค์ ซื้อตั๋ว มีรักมีข้า มีชั่ว
มีดาวยั่วให้ขีดปากกัน มีร้ายมีตลก มีบู๊ (ข้า)	ให้คนเกรี้ยวกรู ว่าบ๊ะ
ยังดู ก็ยังมัน	(รับสร้อย จนจบ)....

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัว พระโขนง อาทิตย์ที่ 3 กุมภาพันธ์ 2523

""มาร์ชกลีกราวนาสามัคคี""

ราง ๆ สว่างแจ่มแสงสุริยา (แสงสุริยา)	ไก่อ้วนนกาก็ขานขึ้น(รุ่งอรุณแล้วนั้น)
ขาวนากลีกร ต้นนอนพลัน (พร้อมเพรียงกัน)	ผายผันออกไป ณ. ไร่นา (ณ. ไร่นาฯ)
ถิ่นดินแดนแคว้นไทย	เรามาพลิกให้ เป็นเงินและทอง
แผ่นดินถิ่นเราที่ว่างเปล่า หากเราเข้าครอง	โรคทรัพย์กำยกอง เราต้องหมั่นขยันหา
ทั้งน้ำและดิน ให้ทรัพย์สิ้นคือข้าวและปลา	เปลี่ยนเป็นไร่นา แล้วจะพาให้เกิดผล
เหล่ากลีกรและขาวนา พากันลงเพาะปลูก	เหมือนเป็นกระดูกสันหลังยังประโยชน์
ยังสิ้น แบกจอบและเสียมคราดไถ	สู้มา และไร่องตพพืชผลงามตา
เพราะสามัคคี ถิ่นดินแดนแหลมทอง	ท่ามาค้าคล่อง อยู่กินพร้อมดี
ถิ่นไทยไพศาล เราพลิกดินกันดาน	เป็นย่านอันแสนดี
พืชพันธุ์เราหวานในดินนี้ งอกงามเต็มที	จนมีสมญา ว่าไทยแหลมทอง
ดินเกิดมวลสหาย อันผืนดินมากมาย	เป็นของ ไทยพี่น้อง ทรัพย์ในดินเก็บกิน
เสาะหา พลิกสุธาให้เกิดเงินทอง แม้เรา ไบ	ทาง ไร่จับจอง มิต้องกลัวจน...

อาคารมุกดา ศรียางค์ จรัสสินทวงศ์ ไก่นข้างหล่อ ธนบุรี 20 พฤศจิกายน 2511

""มาร์ชแผ่นดินทอง""

แผ่นดินทองของ ไทย	นั่นคือจิตใจ คนไทยทั่วกัน
เชื้อไทยเป็นชาติที่อาจหาญ	ครั้งโบราณ รบรันพันฝ่า กับปัจจา
ผู้มาย้าย ไทยรักสงบ แต่ถึงคราวรบไม่หนี	เลือดเนื้อเรามี เพื่อพลีแต่ไทย
เพราะไทยองอาจ รักชาติเชื้อ	เหนือดวงชีวี รักสามัคคี ดังพี่น้อง
ป้องกันชาติไทย ถึงยามมีเหตุ ประเทศภัย	ทุกคนชาวไทย ร่วมใจ พลีชีพบูชา
ชาติไทยดำรงอยู่ดี	เป็นชาติเสรียิ่งใหญ่ ประชาธิปไตย
นั้นทำให้ไทยก้าวหน้า รุ่งเรืองเทียมอารยะ	ประเทศศานา วัฒนธรรมไทยประจักษ์
ยิ่งใหญ่ ชาติไทยเรามี เศรษฐกิจ	มหากษัตริย์สูงส่ง ดำรงราชแท่นมิ่งขวัญ

ชาติไทย รัฐธรรมนูญ หลักเทิดทูนอธิปไตย	ไทยยิ่งใหญ่ อยู่สืบมา
แผ่นดินทองของไทย	ร่มเย็นอยู่ใน พุทธศาสนา
แคว้นแดนดิน ถิ่นไทยในสะอาด	เพราะพุทธศาสน์ ที่เราบูชา
ยึดถือหลักธรรม ศีลธรรมล้ำค่า	เทิดศาสนาพุทธมา ช้านาน
ผองไทยใจมั่น ในสันติภาพ	แม้มีธรรมปราบปราม ประหัตประหาร
แม่นไพร่ บุกล้ำ รุกราน	พร้อมวายปราณเพื่อ ไทย...

หมายเหตุ...

มาร์ช แผ่นดินทอง สร้างสำเร็จสมบูรณ์เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2495 ที่บ้าน 530 ข. ตรอกศาลาต้นจันทร์ ศิริราช ธนบุรี เพื่อส่งเข้าประกวดเพลงไทยสากลของกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งถ้วยทองคำของนายกรัฐมนตรี (จอมพล ป. พิบูลย์สงคราม) และประกาศนียบัตร...

"มาร์ชสามัคคีสี่เหล่า"

ไทยสามัคคี สามัคคี	สี่เหล่าไทย
ประเทศไทย รวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย	ร่วมจิตรร่วมใจ รักไทยไว้คงมั่น
หากมีศัตรู จูใจมาโรมรันกัน ร่วมใจป้องกัน	พร้อมทุกเหล่า เชื่อเผ่าไทย...(ข้า)..
เกิดเป็นชาย เชื้อชาติหาญ	ทหารบกไทย เก่งกาจชาติจักรจ...
ทัพบกปกป้อง เป็นรั้วคุ้มครองแดนไทย	เลือดเนื้อกายใจ ขอให้เป็นพลี
มลบทวีต เราเป็นผี ฝ่าบรูผี หากใครย่ำยี	เหยียบแคว้น แผ่นดินไทย...(ข้า)...
ราชนาถ ชาติไทย เรือแล่นไปในสายน้ำ	ฝั่งทะเลของเรา หากใครเขารุกล้ำ
ทหารเรือทุกเหล่า พร้อมสู้ตาย... (ข้า)	
ไตรรงค์ ธงรูปอาร์ม	ปีกของขาวาววามบอกนามสี่เหล่าไทย
เพื่อนกา พ้าไทย ใครรุกรานอธิปไตย	ทัพอากาศของไทยพลีชีพบูชา...(ข้า)

เกิด มาแล้ว ต้องตาย

ความสงบภายใน	ตำรวจไทย พัทธกะไทยประชา
ปราบปราม พวกทุจริตมิจฉา	อีกอันธพาลนานา ให้สิ้นไป
ไทย สี่เหล้า เรานี้	หากสามัคคี พร้อมเพรียงจิตใจ
เหมือนเกราะแก้ว คลาดแคล้วทั้งผองภัย	คุ้มครองไทย ให้ยิ่งยง...(ข้า)...
ไทย สามัคคี สามัคคี สี่เหล้า	เราชาติ เชื้อ ไทย...

บ้าน 530 ซ. วังหลัง ถนนบุรี พุทธที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2495

"มาร์ช หึงไทย"

หึงชาติไทย ต่างมีใจ รักไทยยิ่ง	หากเป็นหึง แต่ใจ เหมือนชายกล้า
ล้วนรักชาติ อาจพลี ชีงชีวา	ใจเรากล้า ฝ่าประจันผลาญไพร
แม้นยามใด ชาติของไทย เข้าคับขัน	จะร่วมกัน สู้ตาย ได้ทุกที
ดังเช่นหึงใน ประวัติ ศาสตร์ยังมี	แม่นารี เคยสู้ กูชาติตัว
เบลก็ไกว คานก้แกว่ง แข็งหรือไม้	ไซ่อดหยิ่ง หึงไทย มิใช่ชั่ว
ไหนไถถาก ตราครุฑ ไหนทำครีว	ไม่รู้จัก แต่จะยั่ว ผัวเมื่อไร
แรงเหมือนมด อุดเหมือนกา กล้าเหมือนหึง	นี้จะจริง ดังว่า หรือหาไม่
เมืองกลาง ปางจะจอด รอดเพราะใคร	เพราะหึงไทย โล่ฆ่า บั๊จจาเอย...

ปี พ.ศ. 2496

""แม่ศรีไทย""

สวยงาม เกย	สุดคำเอ๋ยหมได้ คังบุบผาแรกแย้ม
โถม แลลัม งามใจโล	พิศเพียงโถม เพี้ยวโถม อารมณ์ ผันไฟ
สมศักดิ์ แห่งหญิงไทย	ละเมียด ละไม เลิศล้ำ
สวย รูปทรง	ท่วงค้ กว่าคำพรา อักถ้อยที่ กิริยา
สวยสง่า มีศีลธรรม	เหมือนนางหงส์ แต่งองค์ งามชวนครวญคร่ำ
สูงส่ง วัฒนธรรม	น้าอารยะ ประชา
แม่ศรีเอ๋ย ศรีไทย	แม่ทำบุญ ไว้ใน พระพุทธศาสนา
เจ้าจึงถือกำเนิด เกิดมา	เลิศกลยา เป็นยอด พญไทย
ดอกเอ๋ย เจ้าดอกบัวไทย	ทั้งโลก เลื่องชื่อ ระเบิดไกล
ว่าแผ่นดินไทย	หญิงงามวิไล เลิศเอ๋ย...

ส่งเทพประกวดเพลง ไทย สากล ของกรมประชาสัมพันธ์ ในนาม พยงค์ มุกดา พุทธที่ 14

มกราคม 2496

""เมืองไทย ที่รัก""

เมืองไทย (แผ่นดินนี้ที่สดใส)	ช่างงามวิไล สะอาดนัยน์ตา
(ดูสวยยิ่งใหญ่สวรรค์ในหล้า)	เจริญรุ่งเรือง ดูราวกับเมืองฟ้า
(สวยงามักหนา) หมั่นชาติใด ได้เที่ยวมา	(เหมือนพายุขึ้นเจ้า)
ต้องตื่นตา เพราะความ สดใส	(สวยเกินคำ ราพันได้)
มีความ (รุ่งเรืองล้ำ ร่ำลือนาม)	รุ่งเรืองงดงาม ไม่ด้อย เมืองใด
(ดูสวยอร่าม งามน้อยเมื่อไหร่)	ศักราชสวยหรู ช่างน่าอยู่ อาศัย
(แสนหลงไหล) ถนนหนทาง มีทั่วไป	เที่ยวแห่งใดก็มีให้จร (มิคลายเคลื่อนคลาน)
มทรสพมิตรบ โรงทั้ง ใดใหญ่	มีทั้งมาใหม่ ลองแะไปชม ดูก่อน
ถ้าแม่ไม่ชอบเบื่อตา ก็ลคร สุขสันต์ตั้งเมืองอมร แลดูสลอน รื่นรมย์ ลา ๆ ๆ ๆ ๆ	
ใคร-ใคร (ได้มาเห็น จากแห่งไหน) เที่ยวมาถึงไทย ต้องเอ๋ยชม	

(ต้องหลงพาให้ใจรักเหลือข้ม)

(แสนสวดยสม) แผ่นดินของเรา เราชื่นชม

สวรรค์แดนทอง ของเรารุ่งเรือง

ทั่วแดนแคว้นไทย มอง ไปข้างสวดยสม

แดนอุดมสมบูรณ์สดใส (มีดียิ่งกว่าใคร)

คือ เมืองไทย ที่รัก...

อาคารมุกดา คุริยางค์ จรัญสนิทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี ดันฉบับเดิม พ.ศ. 2496 แก้วไข

อาทิตย์ที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2517

""เมื่อไหร่ หนอเงิน""

โลกใช้เงินตรา มาตั้งแต่เมื่อไหร่
ก็หลุดมือไปจากทุกคนทุกศาสน์
ยิ่งใหญ่ เท่าไร ไม่พ้น

จะคบหากัน มีสัมพันธ์ รักชอบ
ต้องตอบแทน ผู้คบหา สันเชื่อกุณม
กระทั่งเครื่องมือเข่นฆ่า พระเจ้าเงินตรา
แต่พันทวีตร ยังคิดปันใจไปจาก

ไม่อยากจะ เป็น กาฝากขอทาน
ประโยชน์พองพาน พระเจ้าแห่งจักรวาล
โลกใช้เงินตรา เป็นฤทธาณภาพ
ต้องกราบต้องไหว้ไม่หนีเมิน ต้องรีดต้องโก
สร้างกาบได้ไม่ทวยเขิน เมื่อไหร่หนอเงิน

จากนั้นแล้วความยิ่งใหญ่
ทุกผู้นำ ของมหาชน
มหาอำนาจ เงินตรา

ไม่เว้น ในทุกระบอบ
ของกษัตริย์ ชื้อไปขายมา
เห็นอกว่า เผล็จการ
ข้างหนึ่งรวย ข้างหนึ่งลำบาก

ยอมลดศักดิ์ศรี ขอเพียงมี
ผู้ดลบันดาล นั้นก็คือเงิน
บราบพองมณูญ์ ราบคาบ
ไว้ศีลธรรม เพราะทาสน้ำเงิน
จะถูก ทาละลาย...

278 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขนง จันทรที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2521

""ยอยศ พระลอ""

รอยรูปอินทร์หยาดฟ้า...มาอำองค์ในหล้า	แหล่งให้คนชม...งามสมขุนลอท้าว
น้ำพระทัย ๗ หัวเจ้าเยี่ยงแม่กาหลง	ยาม ๘ ทรงคชสาร ๘ ยิ่งหาญ
ยิ่งกล้า เกินพญาสีหราชท้าว กลางศึก...	พระบาทเจ้า ล้านโลกใครบ่เท่า
พ่อขุน...แม่นสรวง...ลา...ลา...ลา...	ลา...ลา...ลา...

รูปดั่งองค์อินทร์ หยาดฟ้ามาสู่ดินไสภีดังเดือนดวง	เหนือแผ่น ดินแดนสรวง
เหนือบวงห่อมไค...ลา...ลา...เหล่านางค์หลังสวาท	ยอมเป็นทาสรักบำเรอ
นามขุนลอท้าวเรอ ทรงสถิตย์ ๗ ทรงวงใจ	ลุ่มแม่กาหลงเจ้า หรือจะเท่า
ถึงครั้ง แม่น้อยหนึ่ง น้ำทัย เมื่อทรงคชสาร	๘ ยิ่งหาญ ยิ่งกล้า...
ดั่งพญาสีหราช ผู้เป็นใหญ่ ไซ้เพียงศึกรบ	สยบพระทรงชัย
แม้ในศึกรัก พระยังยิ่งใหญ่...นาฏอนงค์	ปลงใจ ใครอึ้งอ่อน
นับล้านโลกาล้วน บ่ ควรคู่บุญ ดั่งพ่อขุน แม่นสรวงเอ๋ย...ลา...ลา...ลา...	

บ้าน ริมฝั่ง อังคารที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2534

""รอยรัก รอยเลิบบ""

รอยเลิบบเห็นใบเนื้อ เจ้าปวดเหลือใจ	แค้นไต่กันเจ้า พริกเอา พริกเอา
ฝ้าแต่แสนงอน อ่อนใจ ตั้งไหหยิกย้าเข้าไปหมดแล้ว	เป็นเนวน้อยใหญ่
เคืองพี่เรื่องไร ใจนเมินหน้า	
รอยรักฝากรส หมดจดมิจาง	น้องนางเคยให้
พี่วอนอ่อนใจ เหตุใดน้องจึง บังชา	เคลือบแคลงแสรังเส
เกเรอีกหรือ ดั่งคือสัญญา	ก็โทนเคยว่า ไม่ขึ้นขัดใจ
พี่หรือถนอม จะหอมสักครั้ง	พี่ยังวอนเจ้า
จูบเพียงแผ่วเบา กลังน้องหมองไหม้	จะเกาะจะกุมเนื้อเพียงเจียด
ละเมียดละ ไม แรงอนอันใด	ขวัญใจ จึงหน่าย

รอยเล็บเห็นรัก คัดปีกฝั่งแนว
พิศรางพิศรวญ แต่วลนึ่งยัง ไม่พอ
ไม่ต้องร้องรอ ต่อน้องเพียงพอ

เหมือนรอยแมว่วน
หยิกไปให้สม อารมณ์ขุ่นหมอง
พื่อ จูบคืน...

บ้าน ริมฝั่ง บางปะกง อังคารที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2534

"รักกัน มันเหมือนแก้ว"

รักกัน รักกัน มันเหมือนแก้ว
ความรักกัน จรรโลงหัวใจ
รักกัน รักกัน มันหวานฉ่ำ
มองนิตเดียว ยังพาเสียวซ่า
ดังมาลีคลาที่แย้ม คลีบ้าน
ดังจินตคามีค่าล้ำใจไล
รักกัน รักกัน มันเหมือนแก้ว
ใครรักใคร รับไปเอื้อนเอ่ย

รสชาติแจ้ว กว่าสิ่งไหนใด
ให้เราสดใส เหมือนไปวิมาน
รักเลิศล้ำ นาสุข สาราญ
ชีพเรงสราญ แม้มืดหวานใจ
ดังขมิ้นตาล ย่อมจะหวานบานใด
รวมกันไป ไม่เท่ากัน ได้เลย
รู้แน่แล้ว อย่ามัวเฉยเมย
อ่อนหวานเฉย รักกัน รักกัน

อาคารมุกดา คุรุยางค์ จรัญสนิทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี จันทร์ที่ 5 ก.พ. 2516

"รักได้ ร่มไทร"

เห็นไทร พรวัวโบเมื่อต้องลม
มานไทรย้อย ห้อยระย้าพาร่มเย็น
ลมโชยพล มวลคอกไม้ณา ๆ
อื้อย อย่าต้อง ของหวงห้าม
มิควร หยาบพยาม
อาย ฟาดิน เกอะฟ้า

ชี้ชวนให้เจ้าชม พลอดรัก พรรณา
เหมือนพื้งเป็น วิมานเมืองฟ้า
หอมไม่เกินไปกว่า นวลแก้มน้อง
(ช) พี่เอยเพียงนิค ไยน้องปิดห้ามปราม
(ช) ชม เพราะความ เสน่หา
(ช) ดวงตา ฟาดินนั้นควรจะอิจจา ท่านหาความรักไม่ได้

คำช่างหวาน...	นานคงเบื้อ ลืมเยื่อโย
รัก พี่ นม มาจากใจ	เปรี้ยวหวานรุ่มไทร ใหญ่และขมขื่น
แม่ม้วยคิน สิ้นโลก ไทร โยกลคลอน	รักอาจถอน...กลายเป็นอื่น...
รักเดียว แน่วแน่	(ญ) เคี้ยวแปร ขมขื่น
สาบาน ต่อหน้า	(ญ) รักอย่า เป็นอื่น
มียอม มีอื่น	(ญ) จินตน์ ปรากฏ ได้
๕. รุ่มไทร สองดวงใจ	ขอถอนสวาทให้ ยั้งยืน
เหมือนไทร ที่รุ่มริน	ขึ้นสุข เสมอเอย...

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี พุทธศักราชที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2501

""รามคำแหง ที่รัก""

รามคำแหง ที่รัก	เป็นที่พัก แห่งผู้เพียร
คนใจรัก อยากรจะเรียน	อ่านและเขียน เพื่อปัญหา
รามคำแหง แหล่งนี้	เป็นศักดิ์ศรี ที่ศึกษา
เราจงรัก ผาสุกศรัทธา	เพื่ออนาคต สดใส
จากพระนาม พ่อขุนรามคำแหง	มหาราชแห่ง สุโขทัย ยิ่งใหญ่
พระบิดา แห่ง อักษร...ไทย	หลักศิลา จารึกไว้ แสดง
รามคำแหง เปรียบมิตร	นาชีวิต ผู้แสวง
ดังอาทิตย์ ช่วยส่องแสง	โอ้ รามคำแหง ที่รักเอย...

อาคารมุกดา ครุยางค์ จรัญสนิทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี พุทธศักราชที่ 13 มิ.ย. 2517

""เรียน""

เรียน อยากได้วิชา	เราจึงต้อง มาเรียน
อยากมีความรู้ ครูจึงให้ เราอ่านเขียน	เรียนไว้ เป็นกองทุน
เป็น อยากได้ พบเห็น	และเป็นผู้ ทรงคุณ
อยากเดินก้าวล้ำไป ในโลกเวียน	เปลี่ยนหมุน ต้องดู ความรู้ คู่ใจ
จาก อนุบาล ผ่านประถม	สู่ มัธยม ผ่านเยาววัย
ก้าวเข้าเตรียม ต่อมา วิทยาลัย	เติบโตใหญ่ ไปทุกปี
เรียน ถ้าเรารักเรียน	ความเพียร ต้องมี
เพื่อนคู่ชีวิต ที่ตามติดกาย ไม่หนี	อยู่ที่ ความรู้ ไร้เรียน...

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขนง เสาร์ที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2524

""เรารัก ในหลวง""

สวัสดี... ลูกทุ่ง เรารัก ในหลวง	ลูกทุ่ง หวัง ราชนี
ลูกทุ่งจงรักภักดี ภักดี บูชา	สมเด็จพระเจ้า ศรีนครินทร์
แผ่นดินไทย น้เอย	เอ๋ยชื่อ ลือกระบิล
แหล่งทรัพยากร ที่เรัยกกัน	ว่า สุวรรณภูมิ
สิ้นเลือดเนื้อ เชื้อวงศ์	เผ่าพงศ์ไทย ครอบคลุม
ผ่านปากหลุม ผ่านพบเหว	แห่งเปลวไฟ สงคราม
จากวานโนน เรานี้หรือ ชื่อสยาม	จวบวันนี้ มีนาม ประเทศไทย
เพราะ เราสู้ เรากังอยู่ อย่างตลอดภย	เพราะเราไทย มีกษัตริย์ เป็นฉัตรทอง
แผ่นดินไทย ของเรา	ไม่ให้ใคร เขาครอง
เกียรติศักดิ์ผอง ด้วย บุญญา	เด่นด้วย บารมี
สวัสดี... ลูกทุ่ง เรารัก ในหลวง	ลูกทุ่งหวัง ราชนี
ลูกทุ่ง จงรักภักดี ภักดี บูชา	สมเด็จพระเจ้า ศรี นครินทร์

ริมฝั่ง บางปะกง ถนนบางนา ตราค จะเข็งเทรา พฤษภบดิ์ 1 มีนาคม 2533

""ล่องใต้""

ฮัม.....ฮัม.....

ล่องใต้ ไปตามเสียงเพลง	กล่อมบรรเลง เป็นเพลงเร้าใจ
มนต์รัก จากแคว้น แคนกัน	แห่งกลิ่น บุนงา มาลัย
เมืองใต้ ใครเยือน	เหมือน ท่องวิมาน
ล่องใต้ ได้เป็น ขวัญตา	ท่องเที่ยวมา รื่นรมย์ สาราณ
งามทั้ง ไชยเขา แนวไพร	จับใจ ห้วยหนอง คลองธาร
เกาะแก่ง สถาน...	อันวิไล...
โอ้ ชุมพร ขอพรที่แสนสุดดี	สุราษฎร์ธานี เมืองคนดี จึงสุขสดใส
นครศรีธรรมราช อยากประกาศพระธรรมเกริกไกร	กระบี่สุขสดใส บักหัวใจให้พิทักษ์บอง
โอ้พังงา มัตอร่าให้พั่งงัน	ภูเก็ตเกาะสวรรค์ วิวาห์หนึ่ง ไม่มีสอง
ระนองน้องจำ เหมือนน้ำตาของพี่คนอง	เพราะต้องจากน้อง จากระนองมาทั้งน้ำตา
โอ้เมืองตรัง เหมือนจะยังให้พี่ติดตรึง	แต่คิดถึง พัทลุง และสงขลา
สตูลปัตตานี ยะลา ไส้กัตรังตรา	โอ้...บางนรา มีวาสนา คงมาอีกที่
จากใต้ จะไม่ขอเลือน	เส้นที่ ติดเดือน ขั้วเดือน และปี
มนต์รัก บักใต้ใจมัน ผูกพันเสมอที่วี	ตราขั้วขั้วนี้...จะมีลม...

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี พุทธที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2504

""ลาตัด นักเรียน""

ฮัลลาลาลู หนูจำ เรามาตั้งใจ	เราเป็นกำลังใจ เป็นที่หวังของพวกผู้ใหญ่
เรามาหาความรู้ ขดไข้ เรามาหาความรู้	เอาไว้ เชิดชู เชิดชู ชาตไทย...
สมัยนี้สมัยใหม่อะไร ำ มันรู้หน้า (ญ)	คุณแปลกหูแปลกตา คุณปู่คุณย่าอย่าตกใจ
ท่านว่าเด็กวัยรุ่นทำไมจึงวุ่นเกินเด็ก (ญ)	สมัยที่ท่านยังเล็ก ๆ ถึงเกมมะเหรกไม่เท่าไร

นั่งตังกึกก้องแก๊งค์ ดูร้ายแรงไม่ใช่เล่น (ญ) นิยมกระโดดโลดเต้น เป็นพวกคาราแท่ไฟ
 บ้างก็ดโรงหนังต่างโรงเรียน เทียวพากเพียร เอาอย่าง
 บ้างกลายเป็นผู้กว้างขวางถนัดในทางหัวไม้(ช) พวกน้องพี่วัยรุ่น อย่าเจียวจนโกรธจน
 ได้ยินผู้ใหญ่เขาพูดกันว่าอัศจรรย์ใจ (ช) ต่างว่าเด็กๆ รุ่นเราเหมือนยกภูเขามาให้แบก
 เกิดเป็นปัญหาโลกแตกว่าเหลวแหลกเพราะอะไร (ช) จะโทษนี้โทษนั้นจะโทษเพี้ยนก็ไม่ถูก
 โทษพ่อแม่หรือโทษลูก ก็ยังไม่ถูกเสมอไป (ช) จิน๊วว่าเป็นเพราะเวลาว่างให้เด็กมีทางเที่ยว
 ลงเข้าสาเหิงสามันก็ต้องเขวเข้าจนได้... (เป็กพ่อ) ลูกครับ...
 เดี่ยวนี้เด็กอ่านเขียนมากกว่าโรงเรียนฝึกสอน (ญ) ถึงกับต้องแบ่งเป็นสองตอน
 วิชาที่หย่อน อ่อนไป (ช) บ้างก็เรียนกันตอนเช้า พอเลิกก็เข้าโรงหนัง
 สอบได้มั่ง ตกมั่ง ก็ไม่อินังตกใจ (ช) เพราะมีโรงเรียนกววิชา ถึงจบมา ป. 4
 ไปเรียนลัด ๆ เพียง 1 ปี สำเร็จ ม.3 ทันใจ (ช) ถ้าเรียนลัดกันอีกทีปีจบที่นี้ก็ ม.6
 ส่วนมาก ไม่มีใครตกทั้ง ๆ ที่เรียนไม่เท่าไร (ช) เวลาว่างก็มากกว่าทั้งด้านกีฬาที่มีน้อย
 เด็ก ๆ ก็เหมือนถูกปล่อยจึงล่องลอยไปตามใจ (ช) ผู้ใหญ่ก็ควรเหลียวแลท่านควรจะทำที่ต้นเหตุ
 พวกเรานักเรียนเห็นเองก็ควรสังเกตแก้ไข (ช) จงเรียนหนังสือกันเกิดหนอสงสารแม่พ่อ
 ท่านเหนื่อยยากอยู่ทุก ๆ ทางก็ใช้จะหวังอันใด (ช) อยากให้ลูกมีวิชา ได้มีปัญญาติดตัว
 เราควรคิดช่วยครอบครัวจางตัวให้ขึ้นใจ (ช) เมื่อเลิกเรียนเขียนอ่านควรตรงมาบ้านคุณแล
 ญ. ช่วยผ่อนแรงพ่อแม่เอาแต่เหลวไหล (ช) เมื่อเสร็จการบ้านการเรือนอย่าแชร์เขื่อน
 ท้องคารา (ญ) อยากบันเทิงก็เล่นกีฬา ช่วยเพิ่มพละนามัย
 ช. อย่าหลงเริง มหรสพจนไม่ครบการศึกษา (ญ) อนาคตเบื้องหน้า อยู่ที่วิชา ไข่อื่นไกล
 ช. มาเรียนหนังสือ กันดีกว่า (ญ) สติปัญญา ไม่เอาใจ
 ช.ญ. อนาคต จะรุ่งโรจน์ และเปี่ยมประโยชน์ แก่ชาติไทย ... (เป็กพ่อ) ลูกครับ...

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี เสาร์ ที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2501

""ล้านารัก""

ล้านารัก จากเธอ	ช่างชวนละเมอ อ่อนไหว
ดัง เกี้ยวเก้อย ร้อยใจ	โอบอ้อม อาลัย ไน้ใจให้ ไหวหวั่น
ลีลารัก จากตา	ทิวอนเว้ามา ผากจัน
ดังหนึ่ง ไช้ สัมพันธ์	คล้องรอบใจกัน หวีว ไหวหวั่น นกัหนา
ลีลาล้านารัก จากเธอนั้น	มาผากใจผัน หรือใจศรัทธา
เกรงใจดวง เพียงรัก แคดวงหน้า	เผ้าหวาดผวา อวารถ
ล้านารัก จากใจ	หากจริงหรือไร ไช้หลอน
ใจไม่โคลง รักคลอน	คงมันแน่นอน จันจะผ่อน ดังหวัง...

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี อาทิตย์ ที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2504

""ลุงเขยเข้ากรุง""

เกิดมาลุงเขย นั้นเพิ่งเคยเข้ากรุง	ใส่เสื้ออบหอมหุ้ง แต่งตัวนุ่งกางเกงพอร์ม
กลัวตัวว่าขา ส่วนผมนั้นดำเพราะห้อม	อีกมือหิ้วถือขลุ่ยลม เดินเป่งหลังค่อมจะไปดูหนัง
สวัสดิ์ลุงเขา เอ๊ะลุงจะ ไปไหน	หนูเกือบจำไม่ได้ แต่งกายสวยเก๋เสียจัง
ก็คุณหนูจำ ลุงมาตั้งใจดูหนัง นี่รอบน่าย	เขาฉายหรือยัง ลุงอยากเห็นจัง สดางค์ลุงมี
จากกันเกือบปี พววันขึ้นฉันท่า	ไปบ้านหนูถานน้ำ รอบค้ำค้อยดูจังดี
ฮ้าพูดจริงหรือ จันช่วยถือขลุ่ยลม ไปที่ (ญ)	เอ๊ะ อะไร หรือคะ ไฉนนี้
เงินเลือดเตอรี เพิ่งไปเอามา (ญ)	นี่เก็บเงินแบงก์ไหน ใช้หลอมใส่แล้ว
ป๋องกันล้วงกระเป๋่า ก็เลยเอาขลุ่ยลมวางตา	
แหมเตีจจริงลุงเก๋	ลุงเขยนี้ เจ้าปัญญา
ฮะ มือขึ้นฉันท่า	ไปเกิดหลานยา รีบพาลุง ไป
อย่าเพิ่งใจร้อน หนูจะจรเร็วรี	ต้อง ไปตามแท็กซี่ รอยู่งี้ นะลุงหวานใจ
บ๊ะ ท้าจจริงหนู เลือกดูเก่งคันใหญ่ ๆ	จะนั่ง ไหวว ให้โก้สมใจ

อ้อได้ ค่ะได้ ไปตรอยชั่วคราว

ไซคลุงเขยดี พบนารีใจงาม

อ้าว นั้นใจโฉมศรี ขึ้นแท่นที่เล่นหนังแจวอ้าว

พุทไธหลานสาว ไม่น่าทำลงเลย...

ถ้ามันคง ได้ความ ถึงยามจะมีเมียสาว

คงถูกต้มเสียแล้วซีเรา

บ้าน 278 ถนน อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี พุทธศักราช ที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2501

"ลูก"

ลูก เอ๋ย ลูก

ความรัก ใคร ไม่เพียงแท้

แม่ จำ แม่

คุณของ พ่อแม่ เท่านั้น

พระ องค์แรกแห่งลูกนี้

จะตกน้ำ ให้ดำดิ่งจมสิ้นไป

ลูก เอ๋ย ลูก

จำไว้ ในชั่วชีวิตนี้

ใครจะรักบุญลูก หวังดีต่อลูกเหมือนแม่

อกใครอุ่นเหมือนอกแม่ แลเสียลูกผูกพัน

ใครจะรักลูกแน่ เหมือนดังที่แม่รักมัน

สุดศากล่าวัยราพัน มิมีวัน จะทดแทนได้

ลูกคนใดทรพี ชั่วชีวิตนี้ อย่ามีสุขใจ

จะตกไปขอให้มอดไหม้ ตกถึงได้ อเวจี

แม่เท่านั้นพันผูก ถึงลูกจะเลวเหลือที่

อย่าลืมบุพการี จะมีมงคลแก่ตัว...

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี พุทธศักราช ที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2524

""แล้วเราจะรัก กันได้อย่างไร""

แล้วเราจะรักกันได้อย่างไร

แสบหัวใจ อะไร อย่างนี้

คุณไม่สน ไม่ใยดี

หรือเราจะรักกันไปอย่างนี้

แสบฤดี ก็ต้องซ่อนไว้

เจ็บหัวใจ บาดหัวใจ

ฉัน เฝ้ารัก ก็รักไปซี

ไม่คิดว่าฉัน ก็มีหัวใจ

เจ็บฤดี บาดฤดี

มีอยู่แล้ว เจ้าของหัวใจ

มาขอขงัน ขอททำไม

เฝ้าแต่่วน จงน้อแอ

แต่คุณมี พันธะที่ต้อง ซื่อตรง

แล้วเราจะรักกัน ได้อย่างไร

สลับหัวใจ ใครจะเกื้อหนุน

ลูกผู้หญิง นั้นลึกซึ้ง

ทำให้ จันรัก จันหลง

ต้องพ่ายแพ้ รักอันมั่นคง

แล้วฉันก็คง เป็นรักรองบ่อน ให้คุณ

เจ็บหัวใจ บวดหัวใจ

ชาย ไม่เสียกาไรหรือทุน

ต้องครุ่น ต้องคิด ผิดหวัง

อาคารมุกดา ศุริยางค์ จรัณสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ถนนบุรี พุทธที่ 17 ก.พ. 2514

""เลียงเท่า ไหร่ ไม่รู้จักโต""

แม่คนไหนไม่ทุกข์ แม่มีลูก

ไม่อ้วนพี ก็เลี้ยงดี อักโข

เจ้าเหมือนโกสุมไม่ไผ่ ไร่ ลูกเอ๋ย

แต่แล้วเหตุใด เลียงเท่า ไหร่ไม่โต

เกิดมาตั้งแต่ปี สองพันสี่ร้อย

ไม่สมบูรณ์ อย่างวัย เหมือนมีกรรม

ไม่รู้ครั้งที่เท่า ไหร่ ไร่เอ๋ยรัฐธรรมนูญ

ประชาธิปไตย ของไทย

เลียง ไม่ได้ที่ ถนอมนับเดือน นับปี

เจ้ามือคนยี่อ้อม มะรุมมะตุ้ม

แม่เคยหวัง เป็นร่มโพธิ์

โกใจแม่ เจ้าแท้ กว่าใคร

เจ็ดสิบห้า โด นำเวทนา คล้ายเกิดมา

เคราะห์ผ่าน ล้มลุกคลุกคลาน

ของไทย ไร่ เอ๋ย

เลียงเท่า ไหร่ ไม่รู้จักโต...

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขง เสาที่ 6 มกราคม 2521

""วัฒนธรรมรำไทย""

อันชาติไทย แต่สมัยโบราณ

เรารุ่งเรืองเพราะประเทืองจุนเจิม

วิจัยส่งเสริม สยามให้นามขจร

เราเรียกขาน ว่าสยามนามเดิม

วัฒนธรรม ศิลปกรรมไทยเดิม

ด้วยการรำฟ้อนระหง ทรวดทรงองค์เอวแทนอ่อน

คู่ราชธานี ศรีสง่า ประชากร

รำไทยนี้ ประเพณีนามมา

เป็นวัฒนธรรม ของประจำชาติไทย

เหมือนอัยยาศัยของไทยแก่ชาวต่างชาติ

เชิดหน้าชูตา ศรีสง่า ประชากร

กรุงสยาม เปลี่ยนชื่อนามเป็นไทย

อันรำไทยเราเนี่ย ยังคงด้วยดี

พ็อนรำชาติ ยังเสริมศักดิ์ศรี ของชาวไทย

ต่างชาติยังชม พวนนิยามรำไทย

เกียรติจร เรื่องพ็อนรำไทย

เรารักษา ไม่ให้หายเลือนไป

แสดงความเข้มข้อย ละมุนละไม

แขกบ้านเมืองใด ได้เห็น ไม่เว้นชมเชยทั้งชาติ

เทิดนามชาติ แห่งสยามธานี

ตามสมัย อารยะ ธานี

งานมหกรรม เรารำรำเป็นประเพณี

เช่นการรำนงัหรือ ก็คือศิลปของไทย

รักษาไว้เถิด พี่น้องไทยเอ๋ย...

พ.ศ. 2495

""วันทอง วิปโยค""

วันทอง สองผัว จึงชั่วทรมาน

เพี้ยดยพยาม ว่าหญิงคนชั่ว วันทอง

เพราะใคร ชายเอย หวังเชยเห็นแก่ตน

วันทอง ที่ต้องหม่นหมอง ไป โลกรู้หรือ ไม่

พลายแก้ว นั้นแล้วอาคมขลังสุด

หนักหนา หญิงเรา ไซ้ใจเหล็กแข็งกล้า

จนมา ผัวลา ไปศึกหลวง

ได้ ราชี เกิดมีขึ้นเพราะใคร

ความชั่ว สองผัว หัวจึงต้องขาด

ขุนแผน ยอดชายเจ้าชู้เหลือที่

นารี แม้นมีเพียงคู่สอง

ไปได้ ที่ชาย มากมาย ฤฯ หลายใจชั่วนั้นหาไม่ โลกเรา โฉน จึงไม่เที่ยงธรรม...

โลกหิบบยกเอามาประณาม

ที่ต้องหม่นหมองมัว มีคนรู้ทั่วว่าหล่นชั่ว

เล่าจะ ไร ก็ยังใช้กล เวทมนต์คาถาทำได้

ด้วยชายนั้นไซ้ จึงได้ชั่วซ้ำ

รูปร่างเหมือนเทพบุตรคำพูดเพราะ ไพเราะ

ยังมนต์เสน่ห์หา ต้องพาให้หล่นเป็นไป

เจ้าขุนช้าง ยังเล่นกลลวง หลอกชมจนสนใจ

เป็นหญิงสองใจ จะมีใคร โหนเห็นถอนนารี

ยังคำซ้ำเติม ประกาศ คงชั่วชาติอยู่บัดนี้

มากเมียบ่งชี้ แต่ไม่มีชั่วอันใด

โลกจะซ้ำ จนน้ำตานอง หม่นหมองไม่หาย

อัดแผ่นเสียง บริษัท กมลศุภกิจ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2496

"" วยสาว ""

เมื่อรุ่นสาว เป็นคราวเปลี่ยนวัย	หัวใจเด็กหญิง ความเพร็ดพรั่ง
สิ่งในเือนวล เย้ายวนให้หมาย	
สู่วัยสาว ถึงคราวเปลี่ยนไป	ทั้งใจและกาย ดังดอกไม้
โฉไล ความงาม สวยงามแบ่งบาน	
กลิ่นก็หอม พร้อมงามแลลาน	อีกความหวาน เย้ายวน
ชวนใจ ใคร่ชม	
กลับเกสร งามได้เห็น	หรือเว้นอยากชม ยามเมื่อลม
พัดพา ราวเพย หอมเอยกลิ่นไกล	
เกิดเป็นหญิง จินมีสิ่งเดียว	ไฉนนาเห็นวัยใจ ความสดีไส
วิไลค่าล้ำ คือความสดีสาว	
หากเลื่อมศรี ราวคั่นหมอง	แม้ต้องเกิดสาว เพียงสิ้นสาว
เหมือนสิ้นราคา ไร้ค่าอย่าทำ	
เด็กวัยสาว นี้เรา ควรจำ	อย่าไผ่ต่ำ ไฉนนา ใจในสิ่งดี
ต้องสงวน เือนวลแห่งสาว พร้อมพราวศักดิ์ศรี	เป็นสตรี ศรีวงศ์สกุล ล้ำคุณค่าเอย...

บ้าน 530 ช. วังหลัง ธนบุรี จันทรที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2495

"" สมเด็จพระเจ้า แม่ฟ้าหลวง""

สมเด็จพระเจ้า	แม่ฟ้าหลวง ของบวงไทย
ผู้ทรงพระคุณ ยิ่งใหญ่	สุคนธา วจี ศาโธ กล่าวขาน
ภารกิจ	อุทิศพระองค์ ทรงงาน
ป่าดอย เขาสูง ตระหง่าน	บุกอดทน ทุกกันดาร ไม่ครั่นคร้าม
คอยทั้งปวง	แม่ฟ้าหลวง ทรงพันผูก
เขา ทุกลูก	แม่ฟ้าหลวง ทรงบุกข้าม

พระ กรุณา	ข้ามฟ้า ข้ามดอย ลอยเห็น เเด่นงาม
คอยตง สยาม	เที่ยงราย ทนภัยถึงธง
สมเด็จพระยา	แม่ฟ้าหลวง คือไครรงค์
ชาวไทย ขึ้นใน พระองค์	จงรัก รักดีมั่นคง ทรงพระ เจริญ
สมเด็จพระยา แม่ฟ้าหลวงจง	ทรง พระเจริญ...

"" สอนป่า สมุนไพร ""

สร้อย... สอนป่า สมุนไพร	โครงการคาม พระราชดำริ
ร่วมใจ กันเข้าที่	สร้างสอนป่า สมุนไพร (ข้า)...
1. บลูพืชพันธุ์ ไวกัน	เป็นทรัพย์ในดิน แห่งไทย บลูพืชพันธุ์ ป่าไม้
ให้แหล่ง ต้นน้ำ สาธาร	บลูพืชพันธุ์ สมุนไพร
ให้ผลดี มหาศาล	เพราะชีวิตต้องการ บรรเทาทุกข์ จากโรคภัย
ดินดี ให้พืชเมือง ไทย	อย่าทิ้งให้ไร้ ที่ ราคา
มีคน ล้น ไปทั้ง โลก	ปรารถนา สุข พละนามัย (สร้อย)...
2. เรื่อง อาหาร และยา	จนแม่เคหาอาศัย ได้มาจากต้นไม้
ให้ปัจจุย สารพัน	ได้เบื้อง บาท ยุคล ทรงคิดกังวล สร้างสรรค์
พระคุณ นับ อนันต์	เราท่าน ส่วนก่อ ต่อ ไป
3. จงมา รักษาพฤกษพงไพร	ป่าไม้ เปรียบเหมือน เพื่อนใจจริง
โครงการ สมุนไพรมีค่ายิ่ง	อย่าทิ้ง สิ่งนี้ ควรภูมิใจ...(สร้าง)...

"" สลัม สำนวน ""

สร้อย...มาขีมา...มาขีมา...มาสู่สลัม	ไม่มีสูงค่า
มีน้ำใจ ไมตรี ปรีดา	เข้าเฮ...เข้าฮา...
คนหนอคน คนทุกคน ก็คนเหมือนกัน	มีทพปากและฟันถึงฟันจะหลอ
ก็ธรรมดา จะร่ำจะรวยขึ้นไทร์ไม่สวยก็ตามแต่	กรรมจะสูงจะเตี้ยจะต่ำ
ก็สุดแต่กรรมทามา จะเศร้าจะสุข จะทุกข์จะชน	ไม่เป็นไร (ข้า)
ขอเพียงให้มีน้ำใจ ให้อภัยแล้วโลกใสง... (สร้อย)...	
สลัมของเรามีเคล้าปน ด้วยคนทุกวัย	ไม่รู้ว่ามีใครต่อใคร ถึงดีถึงร้าย
ก็ไม่ถึงบ้า จะต่ำจะทอ จะหลอกจะล้อก็เพียง	สนุก ถ้าแม้มีใครเกิดทุกข์
ก็ช่วยปลุกปลอบเช็ดน้ำตา จะโกรธกันบ้าง	กระทบกระทั่ง ก็ลั่นกับฟัน (ข้า)...
ครั้นแล้วเรายืมให้กัน เราก็อลัน สลัมมันเล้าตา	(สร้อย)...
สลัมสำนวน เป็นวิมานคนจนของเรา	ความทุกข์ความยากความเหงา
เราต้องรับด้วยหาญกล้า จะได้จะมีราชรถ	มาเกยบ้านใคร ฟัน้องจะปล้มหทัย
ไม่มีใครจะรียา จะตกจะต่ำจะชอกจะข้า	เราก็อยอ (ข้า)...
จิวใคร เราก็อ้วเราะ เราอ้วเราะ ได้ทั้งน้ำตา (สร้อย)...	

อาคารมุกดา ครุยางค์ จรัญสนิทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี 8 ธันวาคม 2512

"" สัพพี ส.ส. ""

1. คงรู้ลิหนอ ส.ส. เขาย่อมมา	จากสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรของไทย
เป็นนักการเมือง แบบประชาธิปไตย	ที่สมัครเข้ารับใช้ เป็นตัวแทนไปเข้าสภา
กฎเกณฑ์ ส.ส. เขาก็ต้องสังกัดพรรค	จะเงินน้อยหรือเงินหนัก พอเริ่มสมัคร
ต้องควักออกมา ขำนะ ไม่ดี ปากต้องมีราคา	ยกคู่แข่งขึ้นที่มาหาจุดอ่อน เข้าหมัดสวิง
เจอปากพลกัณ ยังสู้กัดฟันไม่ถึงกลุ้ม	แต่พอเจอเจ้าบุญทุ่ม หงายท้องลงหลุม
เป็นเจ้าบุญตั้ง ได้รับเลือกตั้ง พอหวังเป็นเจ้า	บุญยัง พวกเจ้าพ่อนิยมประวิง

ข.๗. ครองรักกัน เหมือนบรรเลง

เสียงเพลงระดับโลกรักจูงคู่ฟ้าอมตะเอย.

อาคารมุกดา ครุยางค์ ธนบุรี อังคารที่ 3 พ.ค. 2509 ศุกร์ที่ 6 พ.ค. เข้าศิริราชผ่าตัดใหญ่
กลับบ้านเมื่อศุกร์ที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2509

"" สาวสวนเตง ""

สาวสวนเตง แห่งเมืองสุพรรณ

คงใจขจรกันทั้งทั้งกรุง

ภาพเจ้ามาถึงกรุง

สาวสวนเตง เปลี่ยนแปลงศักดิ์ศรี

ทำให้มีชื่อเสียงเกริกไกล เสียงหนังลือพิมพ์

สู่ดารายิ่งใหญ่ สู่กลิ่นไอ

ข่าวสังคมเขาขมไม่สร้าง วิทยุต่าง ๆ

กลัวเจ้าเพลิน จาแลมสุพรรณ

เฝ้าคอยวัน ให้เจ้ากลับไป

สาวสวนเตง แห่งเมืองสุพรรณ

คอยแจ่มจันทร์ แม่แต่งร่มไผ่

ไร่แดงเหมือนคนหมองไหม้ ไปรดไผ่เป็นขวัญใจ

ชื่อเสียงเื่องมาลือลั่น

เพราะเข้าประกวด เทพีสวนเตงดาวรุ่ง

เจ้าจึงพุ่ง สู่ความสนใจ

ข่าวภาพ น้องเป็นเทพี

แมวมอง ทนายปองเจ้าไป

ของความล้าสมัย

มีคนขอเพลง ให้ฟังทั้งวัน

สวนเตง แห่งเรารักมัน

พิศได้ ถึงเจ้าทุกวัน

พันคืนเล้งแห่ง

กลับสู่ไร่ นะ สาวสวนเตง...

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี อาทิตย์ที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2504

"" สู้บ๊วย ""

ตัวผมชื่อทิว นามสกุลสู้บ๊วย

แต่เข้าต้องการให้เป็นน้องนามเฟื่อง

มิใช่คนโตใหญ่ ไม่เกี่ยวอะไรกับเจ้าเมือง

จึงตั้งนิเคเนมจากเมืองเฟื่องฟูทกเกียรติให้กัน

ผมอยู่อำเภออง ไกรลาศแต่เกิดมา
 เดิมทีอยู่ประโคน นามสกุลสินจันทร์
 สุโขทัยโดยสวรรค์ ในอดีตนั้น
 แต่ที่ทรงตั้งศักดิ์ศรี ไตรปิฎกอันใหญ่หลวง
 สิ่งภูมิใจ คือลายสือไทย จนบัดนี้
 สุโขทัยร่มเย็น สิ่งงามเด่นมากมี
 เจดีย์เจ็ดแถว วัดของเรา กางเพงเมืองเก่า
 แต่ทัศนากการ โบราณคดี ผ่านเมืองผม
 แล้วอย่าลืมผม กราบก้มอัญชลี

ทั้งบิดามารดา เป็นชาวนาที่แข็งแรง
 ชอบร้องเพลงมานานวันสมิได้ผันกันเสียที่
 เป็นราชธานี มีกษัตริย์เพียงหกพระองค์
 ไตรภูมิพระร่วง ที่ยังมี เฉพาะอย่างยิ่ง
 จากพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งกรุงศรี
 ทั้งสถานโบราณวัตถุ ที่ได้ทุนบำรุงอย่างดี
 ก็ยังมี สุโขทัย ไม่สวยสคราญ
 แวะชมเที่ยวเล่น ความร่มเย็น และสุข
 ขอกล่าวสวัสดิ์ จากทิวสุโขทัย...

บ้านพัก จังหวัด พิษณุโลก อังคาร ที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2506

"" สุสานต์ บันเทิง ""

(พอกซ์ทอด)	สุสานต์บันเทิงระเรงรัน	ขอจงสดชื่น และแจ่มใส
	ขอต้อนรับอย่างเต็มใจ	ขอรับไว้ให้เบิกบาน สาราณครันเครง
	ด้วยเสียงดนตรี และลีลาของนักเพลง	ร่วมร้องบรรเลงเป็นเพื่อนใจทุกขัใดไม่
	ปะปน	
(ทะทะทะ)	สุสานต์บรรเลง	เสียงเพลงอวยชัย ขัได้ความทุกข์
	หมองหม่น เกิดมาเป็นคน	ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้น สุขทุกข์ระคน ปนกัน
	ยากคิมิจน นั่นคือ เราเชื่อมั่นได้	ด้วยใจจากกัน
	สิ่งที่สำคัญ อย่าหวั่นทุกข์ใด	พลัง ดวงใจ แข็งกล้า
(ดึกซ์แลนด์)	สุขใจหายเศร้า	โลกเราก็มอง หิ่งไม่มีสอง
	ต้องยิ้มหัวเราะ เร่งร่า	ดื่มกัน นิดหนึ่ง
	โลกจึงใสภา เอ้าเฮ เอ้าฮา	เอ้าเฮ เอ้าเฮ...หัวเราะ...

อาคารมุกดา ดุริยางค์ จรัณสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ถนนปรี อังคารที่ 8 พ.ย. 2509

"" สู้สลัม ""

มาซึมาอยู่ มาสู้สลัม
มีแต่หัวใจไมตรี ถึงแหล่งสลัม
แต่ สถานที่

แม่ค้ากล้วยแขก
ทั้งแม่ค้า หวยเบอร์ขายคล่อง
กราวคนหนุ่มสาวสรวลเสเรเสฮา
งานคือเงิน เงินคืองาน
ถึงจนเงิน ก็รวยน้ำใจ
มนุษย์ประเสริฐสุดใส

มาซึมาอยู่ มาสู้สลัม
มาจากหัวใจยินดี ร้องไห้ หัวเราะ
หากมีเสียง นั้นมี

ณ ที่นี้ ไม่มีสูงต่ำ
จะมีดจะค้ำ เมื่อไรระวี
ก็ล้วนแต่ มีชีวิต ชีวา
คนเล็ก ข้าวพอง
เดินเรียวร้อง นาลาภมาเสียงเด็กเกรี้ยว
อีกคนเต่าชรา ท้วทุกหลังคาสุขสันต์กันไป
บันดาลคล แต่ชาวสลัมทุกคน
ถ้าเงินไม่พอ ขอแรงเขาให้กันได้
ถ้าหากไม่รู้ น้ำใจ ไมตรี
ขอต้อนรับด้วยเพลง หวานฉ่ำ
ฟังเพร็ดไพเราะ ไม่แพ้ดนตรี
กระแสนิตรี ชีวิต ชีวา...

อาคารมุกดา ศุริยางค์ จริญญาโทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ถนนบุรี 25 พฤศจิกายน 2512

"" เสน่ห์เวียงเหนือ ""

(แหงโก) ธรรมชาติที่งามชวนชื่น
คิดตรึงใจเหลือ เวียงเหนือเร้าใจ
เร้าให้มาชมใกล้ สายลมพัดไทยเจ้าใจ
หวานสำเนียงนกน้อย
น้ำตกพร่างพรหม
(บักิน) สુંบนคอย พินัยยะไซ่งองงำ
เมฆพยับ ประดับตา
กลิ่นดอกไม้ หอมลอย

หรือจะมีแคนอื่น ระรินใจเราเท่าเวียงเหนือ...
สวยงามทั้งบ่วงบุปผา กลีบแสงกลั่นเหมือนพา
ห้วยละหารธารน้ำไหล หัวใจระรินชื่นชม
เสียงลอยตามลม
งามสม ดังเล่ามา
โศกสิ่งขรสูงล้ำ ดังจะคำ แผ่นนา
ดั่งหยาดฟ้า มาเยือนคอย
คอยส่งเสริม จินตนา

เอื้องไพร่ แคนไหนไม่งาม เอื้องโน้เวียงเหนืองาม ยามยิ่งพิศพิศดา
 นำไปเที่ยว นำไปชม สู้สมทุกเวลา เต็ดเอื้องเวียงเหนือมา ชมให้เมจิดเรา
 เส้นที่ ไวรโคเล่า หรือเทียม เทียบเท่า ดั่งเวียงเหนือ...

บ้าน 530 ข. วังหลัง ธนบุรี พุทธที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2488

"" เสือ พบ สิงห์ ""

- ช.1 อ้อคุณคนสวย แหมรวยแพมเยะ ไม่หยอก คุณทำเหมือนหลอก จะบอกผมหน่อยได้
 ว่าชายคนนั้น รู้จักกันตั้งแต่เมื่อไหร่ อยากทราบว่าเขาเป็นใครสำคัญอย่างไร
 จึงมาบอกคุณ (ญ) นี่คุณไม่รู้ แหมดูท่าทางเป็นบ้า
- ช.1 ไปรดฟังผมว่า เจอะหน้าหมอนั้นจึงจูน (ญ) ก็ฟังบ้างซิ แหมทำท่าที่เคืองขุ่น
- ช.1 ไปรดบอกเขานิดซิคุณ ผมขอร้องเครื่องขลังของกลาง (ญ) เอ๊ะไม่เข้าท่า พูดจาเหมือน
 อันธพาล เกะกะขอพระราน หาเรื่องอย่างพาล ไม่อายใจบ้าง
- ช.1 จะบอกให้รู้ นี่แหละคือผู้กว้างขวาง จะต้องเกิดศึกหน้านาง ขอลูกกลางหน่อยคงจะดี
 ญ. บอกว่าอย่าไว้วาย ตายตาย ไม่ให้ร้ายหนัก (ช) ยังไม่รู้จัก หมดหนักของราชสีห์
- ญ. อย่าเลยคุณเขา เขามาเป็นเพื่อนที่นี้ ไม่ได้มุ่งหมายชิงดีขอสื่อเสียทีอย่างมีเรื่องกัน
- ช.2. อะไรกันครับ ผมขอคำกับคุณพี่ เรียกผมหรือนี่ คงมีเรื่องราวกล่าวขวัญ
- ช.1 อยากทราบความหมาย
- ช.1 น้องชายไม่ต้องไหวหวั่น จะบอกให้รู้หลายวัน หลิงงามผู้นั้น เป็นแฟนกับผม
 ไม่ยากขอบฟ้าขอจากที่หลังลืออย่าเกี้ยว (ช.2) ถ้าหากผมเกี้ยว
- ช.1 แน่เที่ยวต้องกินยาขม (ช.2) ถ้าจะกว้างขวาง (ช.1) อ้อ ทำข้างใคร ๆ ต้องกิน
 ได้ขึ้นชื่อถึงเป็นลม เขานิยมเชื่อถือทุกเมื่อ (ช.2) แหมผมเพิ่งทราบ
- ช.1 เมื่อทราบลือจึงพูดไป ว่าลือชื่อเสียใจ สำคัญแค่ไหนถึงพูดไม่เชื่อ
- ช.2 ไปรดฟังนะครับ นี่แหละผู้จับไอ้เสือ เข้าคุกมาแล้วมากเหลือเขาเรียกกันเสือแห่งกอง
 ปราบปราม (ช.1) นั่นไงว่าแล้ว เห็นแว้ก็รู้ว่าท่าน ต้องเป็นผู้การ คุณท่านสวย
 สง่างาม ผมชื่อเจ้ากี้ ผมขายเม็ดกวยจีตรงข้ามหมื่นนะ แหมผมมาตาม ผมขอลา
 ด้วยความนับถือ

""หลัก ไทย""

ชาติ ศาสนา มหากษัตริย์	ແຮລະ ຣັຖຣຣມນຸ
ชาติจะดำรงคงวัฒนา ก็ด้วยประชา	ຣັກສາມັດຕິ ຈະພຍອງເສຣີ ໄມ້ມັດບຸສຸ
ด้วยมีกำลังแข็งแกร่ง เก่งกาจกาแหงเพิ่มพูน	ສາມັດຕິ ທັງຄຸນ ສກຸລໄທຍ
ชาติคือดวงจิต ชีวิตวิญญาน	ເຮາປູນຶຍານ ດ້ວຍໃຈຄຸ່ງມັນ
ชาติเรานั้น เห็นสิ่งอื่นใด จะมอบอุทิศด้วยชีวิต	ເຮາຟຣີ້ໃຫ້ ແຕ່ເພິ່ງຂອໃຫ້ชาติไทยวัฒนา
ผองไทยมีใจ ไฝ่สันติธรรม	ຍຶດຄືອໃນຄຳ ດຳຣັສອຸ່ຄສາສດາ
นับถือคงมั่นกว่าสองพันปีมา พุทธศาสนา	ເຮາຍັງບຸຫຍຶດມັນ ມຫາກษัตริย์ ຄູ່ຣຸຣຸຟໄທ
เป็นหนึ่งขวัญใจชาว ไทยทั่วกัน	ເໝືອນເປັນຣ່ມໄຟຣ໌ ຣ່ມໄທຣ
ชีวิตจิตใจ ไทยนั้น	ສຸ່ບສັນຕ໌ ທັງໜ້າ ປະຊາກຣ
ชาติ ศาสนา มหากษัตริย์	ແຮລະ ຣັຖຣຣມນຸ
ผอง ไทยปลื้มปลุก มีสุขสมบูรณ์	ດ້ວຍຣັຖຣຣມນຸ ຄາວຣ
นำความรุ่งเรือง สถาพร	ປະຊາ ຣາຊກຸຣ ສຸກສດໄສ
ผอง ไทย ได้อยู่ ดีกันดี	ລ້ວນມີເສຣີ ປະຊາ ຄືບໄທຍ

บ้านวังหลัง ตรอกศาลาต้นจันทร์ ธนบุรี 21 พ.ศ. 2496

""หัวล้าน""

หัวล้านขีมีมากหลาย	ຜູ້ຂາຍຫາໄມ້ຫຸ້ວລ້ານ
จันทร์ก็ตรองเสียนาน	ຄົນຫຸ້ວລ້ານມີໄຂ້ວ່າຂັ້ວ
ถึงล้านไม่เห็นน่ากลัว	(ข้า) ແສດຊວງຫຸ້ວສມອຸ່ງດີ...
หัวล้านก็มีที่เด็ด	ແຕ່ງຕັ້ງເສຣີຈ໌ ໄມ້ຕ້ອງ ໄຂ້ຫຸ້ວ
ผมตกเปลืองเหลือดี	ນ້ຳມັນແລະຫຸ້ວຕ້ອງຫ້ອ ໄຂ້
ผมตกสกปรกจะตาย	(ข้า) ພອດຶຟຣາຍເຫາກິນ...

ผู้หญิงชอบคนหัวล้าน
หัวล้านแทบทั้งสิ้น
ใช้ให้แจวเรือทวนลม
หัวล้านโดยมากเศรษฐี
หัวล้านมีสีกา
มาน้อยากมีสักล้าน
ผมตกก็เหมือนใส่หมวก
เปิดหมวกแล้วจึงจะดี
ข้างนอกถึงจะขรุขระ

ต้องการเป็นคู่อยู่กับ
ยืนท่ากันน้ำดูชม
(ข้า) ไม่เคยเรือล่มกลางทาง
วรรณคดียังมีขุนช้าง
ไม่ทิ้งขว้างลูกเมียและบ้าน
(ข้า) เพราะรู้ว่าท่านใจดี...
ไม่สะดวกและ ไม่จิกจี้
แซ่บอหิสน้อยเมื่อไรละ
(ข้า) ข้างโน้น นะ ส.บ.ม....

22 มิถุนายน 2510

"" หัวล้าน รานระทม ""

หัวล้าน รานระทม
โดยไม่เคยจะห้วงหนึ่งหัวเรา แสนเศร้า
เดิมเราเคยมี ทรงผม
เป็นลอน ๆ งามงอนแบบรากไทร
จะเสกขวา หรือว่าจะเสกซ้าย
ครั้นไม่นาน ผมมันกลับ หักหลัง

หัวล้าน รานระทม
โดยไม่เคยจะห้วงหนึ่งหัวเรา แสนเศร้า
เขาทิ้งขว้าง

ดังดวงใจ แม่คนสวย
เราระเร้ง ลุยเพลิง ไม่หวั่นไหว
พอสิ้นทรัพย์ กานดาหลับแปรภักตร์
จนระทมตรมมาแต่ครานั้น เสียขวัญ

104 ราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ อังคารที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2520

ผมทนมันสมคบ ทนเร่วง
เหมือนคนรักที่เขามาทอดทิ้งไป
งามอุดม ปลิวลม แล ไสว
ทิ้งผู้หญิงชายเลมือง ต้องเหลียวหลัง
ไถ่สบาย พร้อพราย อย่างดาวหาง
เหนื่อยมาซึ่งขัง จากหนึ่งหัวไป
ผมทนอ้อม มีสมคบทนเร่วง
เหมือนคนรักที่เขาทิ้งขว้างเราไว้...
จันไป...
ยามเรารวย ยี่วน มอบกายใจ
ควักเท่าไร ไม่เคยจะเสียจันท์
ถนอมความรัก หันไกลไปจากจัน
ผมก็เร่วง ๆ หมดจนล้านไป หัวล้านรานระทม..

"" อดเปรี้ยวไว้กินหวาน ""

จะรักก็รัก ไม่ควรจะหลอก	อย่าหยิกแถมหยอก ให้หมองดูท้อ
จะแทะจะดอง น้องขอป้องกัน	ขอขยับหัวใจ จะปลุกตัว ไปน้องยังไม่เคย
ถ้ารักก็ขอ ให้ออกไปก่อน	อย่าออกค้อย่าอ่อน อย่าอ่อนน้องเอย
จะลวงจะล้า มัดจำโดยพลี	ให้พี่คิดเหย น้องจำขอเอ๋ย ขัดใจ
ความรักไม่ใช่ขนม	ขอหมัมน้อย รุ้รสอร่อย จึ่งซื้อก็ได้
เป็นหญิงทั้งตัวลงง่าย ละลายหัวใจ	เหมือนเล่นกับไฟ เขียวระ พี้่า
ถ้าแมนสุขอ ร่วมพร้อมห้อง	จะแทะจะดอง ไม่หวังสักคราว
จะอดเปรี้ยวไป ไว้กินหวานขึ้น	ถึงคืนวิวาท รักจึงมีค่าควร...

อาคารมุกดา คุริยางค์ จรัณสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี พุทธ 15 ส.ค. 2505

"" อย่ากลัวจน ""

เกิดเป็นคน	ถึงจะจน ขออย่าคิดแค้น
ชีวิต มีแน่	เปลี่ยนแปร ทุกคน
เคยเป็น มหาเศรษฐี	แล้วก็มีอันเป็น ร้างหล่น
ส่วนคนจน พ้นมา	ศรีสุข แสนสบาย
บ้างก็รวย ด้วยมรดก	บ้างเสี่ยง โทศ ลงทุน ใจกล้า
บางคนขายคำ พาเสี่ยงกาย	มานะแพะหมั่นอดออม มียอมอยู่นิ่งดูตาย
ทุ่มใจกาย	ชวนชวน ไปแล้ว จะ ไม่จน...

อาคารมุกดา คุริยางค์ จรัณสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ธนบุรี 18 พฤศจิกายน 2511

"" อาณาจักร ขวานทอง ""

เมืองไทยเคยใสสะอาดด้วยศาสนา
คนไทยเราล้วนเลื่อมในพุทธองค์
ไทยสยามนั้นเป็นนามเก่าแก่
เชื้อไทยสยาม สืบนามมาช้านาน

ดินแดนครึ่งเดิมไทยก็กว้างใหญ่ไพศาล
คนไทยเรารักสันติวิธี หากินในที่
จนโดนเขารุกรานแย่งกัน
ถอยหนีเรื่อยมา เพียงหาที่พักอาศัย

ดวงชะตาของไทยยังไม่ล่วงลับอัปจน
ดำรงไทยไม่ให้สูญนามวายุปราณ
จะมาถึง สุดท้ายที่สุด สิ้นทางที่สุด
เลือดไทยยอมไหล เนื่องนอง

ไทยถูกรุกราน มาแทบตลอดชาติ
บรรพชนมากล้น ถมกองกระดูกให้
คืออาณาจักร ขวานทองในเหละนา
ของเราเผ่าไทย ภูมิใจในเชื้อสัฏฐาติ

จำวันนะ ไทยอย่าได้มัวปลื้มลิ้มหลง
สูญเสียถ้ารักสงบ จงเตรียมรบไม่ให้เปลี่ยน
เมืองไทยสมัยยุคปัจจุบัน ต้องสามัคคีร่วมกัน
แทรกแซงมาแล้วว้าไร

เมืองไทยนี้ มีกษัตริย์เป็นปิ่นประชา
ถ้าพวกแดงมันมา แล้วต้องเลิกล้ม
กลางชาติไทยจะไร้เสรีสิ้นสุด
ผองไทยเพื่อนเอ๋ย อย่าเลยจนหลงทาง

สองพันปีก่อน พุทธศาสนาดำรง
ศีลธรรมสูงส่ง รักษาสืบมาช้านาน
สืบมาครั้งแต่โบราณกาล
ว่ารักสงบแต่กล้าหาญ ประวัติศาสตร์มี
เหนือไกลไบนั่น ที่บรรพบุรุษเราเคยได้มี
พื้นภูมิแผ่นดินของไทย
แย่งที่หากิน ต้องสิ้นเสียไป
ถอยลงมาทางใต้ ชาวไทยเราควรจำ
สู้พรางถอยร่น หวังเพียงให้พ้นพวกอันธพาล
หาถิ่นสร้างบ้าน รบจนเลือดไทยไหลนอง
คือแผ่นดินแหลมทอง ไทยจึงสูญตาย
ยึดเอาแหลมทอง เป็นเช่นเรือนตาย
แม้ไทยขี้ลาด ก็คง สูญชาติมลายไป
ทิ้งมรดกไว้ ให้เราเผ่าไทยทั้งชาติ
กับสิ่งสูงค่า คือคำว่าเอกราช
เรานี้ไทยเอกราช หนึ่งในเอเชีย...
ชาติไทยสูงส่ง ต้องร่อนกร่อนลงเพิ่มพูน
ขึ้นนอนอ่อนเพลีย แล้วเราจะต้องเสียใจ
จึงจะพ่ายได้ ระวังสีแดง
หวังกลืนชาติไทย จะให้ล่มจม
พุทธศาสนา เป็นเครื่องบูชาที่เรานิยม
วัดวาจะล่มจม ทรัพย์สินต้องล้มเป็นของ
กระดูกของบรรพบุรุษจะต้องร้องครวญคราง
นึกถึงตัวอย่าง อดีตเดิมมา

บารุงพระธรรม ให้ใสสะอาดรุ่งเรือง	ศีลธรรมกระเดื่องบ้านเมืองสุขสงบปรา-
ปราบไถ้ใจร ที่ล้นรัฐราษฎร์ประชา	หันหน้าเข้าหา จับมือสามัคคีกัน
เงินทองพี่น้อง ต้องล้อมรั้วตั้ง	สละทรัพย์รวมกำลัง สร้างให้ไทยคงมั่น
แล้วอาณาจักร ขวานทองจะคงกะพัน	ยืนยงคงมั่น ตลอดกาลเอ๋ย...

23 มกราคม 2495

"" อีสาน ก็มีหัวใจ ""

สาว ๆ ชาวอีสาน	บ่สุขสำราญ ดังใครอื่นเขา
ไร่นาป่าดินแดง	ทั้งแห้ง ทั้งแล้ง มันช่างอับเฉา
ตราครุฑงาน แสงแดดแผดเผา	ต้อนวัวควาย ไถถากทนเอา สาวชาวเรา
บ่ มีคน สนใจ	
อุบล อุตร ขอนแก่น	ล้วนแต่ว่า เป็นแดน บ่ ศิวาลัย
ดอกไม้ม บ่ มีสีกลิ่น	แม้ผู้คน ก็สิ้น เส่ห่ศรั้งใจ
มีเพียง เข้มแข็ง อดทน	ทุกคน ขยันทำไป ถึงมิงาม อย่างใคร ๆ
หัวใจซื้อถือความภักดี อดทนทุกวันเดือนปี	ยากจนมิงามตามที่ อีสานเราเนี้ ก็มีหัวใจ
คนบางกอกหรือว่าปักเสี้ยว	ก้าวจ้าว ข้าวเหนียวก็คือเพื่อนไทย
ถึงพลัดถิ่น หากินไกลบ้านชาวอีสานก็มีหัวใจ	
สาว ๆ ชาวอีสาน	ที่ต้องพลัดบ้าน ไปยังถิ่นนาไกล แผ่นดินถิ่นกันดาร
จึงต้องทั้งบ้าน สัจจรร้อนไปข้อยหากิน	ถึงเหงื่อรินไหล ไม่ย่อท้อ ขอแค่สุขใจ
ไปทางใด อย่างมีใคร เย้ยหยาม	
เกิดมา เป็นคนทั้งสิ้น	ถึงจะไกลต่างถิ่นมีภูเขายาม มั่งมีหรือจนเที้อใจ
ล้วนได้ชื่อว่า ไทยทุกรูปทุกนาม	ขาวดำ คำสูงคือคน เพราะจนใช้ร้ายเลวทราม
ล้วนรักความดีงาม มิควรมองข้าม	ทั้งความปราชัย อีสานนั้นก็มีศึ่เกี่ยวกับสัมพันธ์ไมตรี
ต่างถิ่นต่างที่ ต่างมีหัวใจ	เฮาพลัดบ้าน สงสารเฮาด้วยของจงช่วยจนเจือ
เยื่อใย ถึงตกลาย พลัดพรากเมืองบ้าน	ชาวอีสานก็มีหัวใจ...
บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย อังคาร ที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2501	

"" อุทยาน มัธยม ""

ไอ้มัธยม คราเจ้าโผนแหวกว่าย	สับคร่า มังสาหร่าย
พลั่วครีบ กรีดกราย ใต้เท้า	พริ้มเพราเหมือนเจ้า กรีดกรายร้าย
แจลลีสลา สูงดำ	ปล่อยพรายน้ำ ระยับจับตา
เฟิร์ตพั้งกึ่งเหลือ ยามปลาเลื้อยอวดรูป	กระดู่จับ ดั่งขลุ่ย ไล้ลูบกระดิ่งนางฟ้า
เสือดาวเหมือนเกร็ดดาว พรารพรางตา	อวดความงามล้ำค่า
มัธยม ปลาน้อย น้ามอง	
เนตรกลม ดั่งสาวตาคนมพู่	แต่งชุดราตรี เลิศหรู
ยามพิศดู ปลาเงินปลาทอง ปอมปากัวร์	ไว้วาดตัว เหมือนนวลละออง
เนียน ว่านอนนึ่งล่อง	เหมือนนวลโสมส่อง สว่างเวหา
ไอ้มัธยม มีปลาสวยเลิศเลอ	ประดับ ต่างเพอร์นิเจอร์
เหมือนสิ่งปรนเปรอ พรรษา	โหนดปาน ๗ อุทยาน มัธยม
ได้เยียนเยียน เหมือนว่า	มัธยม พาขึ้น รื่นรมย์..

บ้าน 278 อีสระภาพ บางกอกน้อย ธนบุรี จันทรที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2503

"" ไอ้...ธนบุรี ""

ไอ้ธนบุรี นครที่เคยพิสดาร	เมื่อครา พม่า ประทุษ ล่มอยุธยา
เหลือซากเมืองเบื้องหลัง ๆ	ครึ่งพระเจ้าตาก ๆ
รวมไทยพลัดพารา ๆ	บากัน ทุกข์ทน
เผ่า ไทยใจหาญ	ล้างพาลภัย ไปจนสิ้น
เลือดไทย ไหลหลัง โลมดิน ชื่อตากสิน	คือวีรชน ตายก็เฝ้า ผัง
เพียง ไก่กัน ๆ รวมไทยทุกคน	สรรค์สร้าง กรุงธนบุรี
พระปรางวัดแจ้ง	เสียดแทงฟ้า เทเหอ นทีใหญ่
สายเจ้าพระยาไหลไป	ดั่งสายใจ แห่ง สามัคคี อุดมจิตใจ

ลบเลือนหายไปสิ้นทุกที่ กรุงธนนครบัดนี้ มีเขตนาม เหลือเพียง อำเภอ
 ใต้ ธนบุรี เหมือนคนเฒ่าเฒ่ามาบัง บิดทองพระอยู่ เบื้องหลัง
 สิ้นความหวังให้คน พบเจอ ดังข้านน้อยนี้ หวังทำดี กลับก่อ
 อยากใคร่ พบเจอ พำรุง กรุง ธนบุรี...

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขนง อาทิตย์ที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2524

"" อำนาจเงิน ""

จุนงนงหนักหนา เงินตราเจ้าเอ๋ย ไม่วายเว้นเลย ทุกวัน
 ชมรมเชื่อดื้อเล่าลือลั่น จุนงนงแต่เงินงกงงงัน เสี่ยงซุบซิบกัน ออกแซ่ซ่า
 จมจายเจียบเหงา ถ้าเราขาดเงิน กลัคลุ้มเหลือเกิน ดังเกิดกรรม
 ใครมีครึกครื้น ทุกคืนค่ำ เจ้าจู้เจ้าจ้อมฝังใจจำ เทือนั่นเมื่อน้ำ อำนาจเงิน
 มีเงินเดินซื้อ สิ้นค้าได้ บางคราวเชื่อไหม แม้ใจที่แกร่งเกิน
 ยังถูกน้ำเงิน กระหน้าเสียยับเยิน ใ้อเงินเกี่ยเงิน ใ้อเงินเกี่ยเงิน
 อำนาจมันเกิน จะเอื้อมอาจ
 คนเราเคารพ คนกันที่เงิน ไม่มี เขาเมิน ดังหมคณาติ
 เงินตราหรือ คือกระดาษ ผู้สร้างขึ้นมาชื่อนาถ หลงไหลเป็นทาส อำนาจเงิน...

บ้าน ร่มฝั่ง บางปะกง อังคารที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2534

"" เอาความขมขื่น ไปทิ้งแม่โขง ""

เอาความขมขื่นไปทิ้งแม่โขง ให้มันไหลลง ๆ ๆ ทะเล
 เบื่อความรัก จากคนร่อยเล่ห์ เล่ห์ลวงลึกกว่าทะเล สุดคาดคะแนสุดนับคณา
 เอาความทุกข์ยากฝากธาราใส ให้มันไหล ไป ไหล ไป ไหล ไป มีให้หวนมา
 ช่วย กลมฝั่ง ความหลังของข้า บทเรียนรักด้วยน้ำตาแม่โขงเจ้าข้าช่วยกลบ
 ช่วยกลืน

แม้ความเจ็บปวด เป็นเหมือนกรวดทราย ถมทิ้งลงไป แม่โขงทั้งสาย
 คงกลายเข็นดิน ถ้าความเจ็บช้า เป็นน้ำกินองท่วมพื้น รสชาติบาดแผลขมขึ้น
 แม่โขง ช่วยกลืน ให้ไกล แสนไกล
 เอาความขมขึ้น ไปทิ้งแม่โขง ให้มันไหลลง ๆ ๆ ๆ ลับไป
 ให้อแม่โขงที่โค้งคดไกล เปรียบยังมีเท่า น้ำใจ คดเคี้ยวเขี้ยวไหล กว่าลำโขงเคย...

อาคารมุกดา ดุริยางค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ถนนบุรี พุทธที่ 29 ตุลาคม 2512

"" อ่องกง ""

อ่องกง	งามสูงส่ง ไส้ก๊
ถิ่น ดินแดน เสรี	เหมือนผี เสน่ห์ คาวหวาน
ศักราช	งามเหมือน เทพวิมาน
ถิ่น ทะเล สาราญ	ใครเพียงผ่าน ยังหวังปอง
เยือนถึงถิ่น	ฮันฑุหยิน และ ชูชว่อง
อยากลงนั่ง เรือ ไส้ทอง	แล้วลอยล่อง ทิว อาเบอดิน
อ่องกง	นำหลงเจ้า สาวจีน
นั่งก็แพ้ ไส้ก๊	แดนดิน ถิ่นทอง อ่องกง

อาคารมุกดา ดุริยางค์ จรัสสินทวงศ์ บ้านช่างหล่อ ถนนบุรี เสาร์ที่ 9 ต.ค. 2516

"" แสบปี้ แพแม่ลี่ ""

หมู่...	แสบปี้ แพแม่ลี่	แสบปี้ แพแม่ลี่
	แสบปี้ แสบปี้ แสบปี้ แสบปี้	แสบปี้ แพแม่ลี่
	ครอบครัว ที่แสนสุข	สนุกสนาน อย่างนี้
	วันและคืน เดือนและปี	เรามีมี เศร้าหมอง

เกิดมา และเป็นอยู่	ต่อสู้ ก็เพื่อปากท้อง
เราเหมือนญาติพี่น้อง	เราจึงต้อง ร่วม สามัคคี...(หมู่ รับ)...
โกรธกัน นั้นมันง่าย	สบาย กว่าผูกไมตรี
คนทุกคน จนหรือมี	ใครหน้พัน บ่วงกรรม
ไม่กลัว และไม่เกลียด	ไม่เหยียด แทะและไม่เต็มช้า
ถือเพื่อ ไม่ใจดำ	เอาคุณธรรม เป็น เพื่อนแสนดี...(หมู่รับ)...
รอบตัว นั้นมันวุ่น	หมกมุ่น เกินไป ไม่ใช่
มีสัมพันธ์ กันไว้	สร้างมิตรดี ไร่เรง
พวกเรา นี่คือเพื่อน	ช่วยเคลื่อน อารมณ์ ยุ่งเหยิง
ชวนหัวเราะ รื่นเรง	ความบันเทิง เราแจกให้ฟรี...(หมู่รับ)...

847/15 เพชรบุรี วิลล่า คลองตัน พระโขนง เสาร์ที่ 6 มกราคม 2521

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวบุษกร ชื่อสกุล ครุทวงศ์
เกิดวันที่ 2 เดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2507
สถานที่เกิด ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 98 - 99 หมู่ที่ 2 ตำบลลาดหญ้า
อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 71190
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4 ปฏิบัติการสอนวิชาภาษาไทย
ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาส
ทางการศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านท่าทุ่ม ตำบลวังคัง อำเภอเมืองกาญจนบุรี
จังหวัดกาญจนบุรี 71190

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2530 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) วิชาเอกภาษาไทย
วิชาโทภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2537 การศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา : การศึกษาวิเคราะห์

บทคัดย่อ
ของ
บุษกร ครุทวงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

พฤษภาคม 2537

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ในประเด็นต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาและโลกทัศน์ในวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา
2. วิเคราะห์ศิลปะการประพันธ์วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา
3. วิเคราะห์บทบาทวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสังคม

ผลจากการวิจัยวรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา ตามประเด็นดังกล่าวปรากฏผล ดังนี้ วรรณกรรมเพลงของพยางค์ มุกดา มีเนื้อหากว้างขวางและหลากหลาย สามารถจำแนกตามเนื้อหาได้ 13 ประเภทใหญ่ ๆ คือ เพลงปลุกใจ เพลงสดุดี เพลงสถาบันการศึกษา จังหวัดและหน่วยงาน เพลงจากวรรณคดีหรือวรรณกรรม เพลงเกี่ยวกับประเพณี เทศกาลและการละเล่นประจำท้องถิ่น เพลงเพื่อเยาวชน เพลงสร้างสรรค์สังคม เพลงสอนใจ-ให้คติธรรม เพลงชมความงาม ชมธรรมชาติ เพลงเกี่ยวกับความรัก ความผิดหวัง เพลงสะท้อนสังคม-เสียดสีสังคม เพลงที่เป็นละครหรือเรื่องราวสั้น ๆ เพลงโฆษณา เชิญชวน และเพลงประเภทสัญญาสาร ตลอดจนบทอื่น ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า เนื้อหาของวรรณกรรมเพลง มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงของพยางค์ มุกดา หลายบทเพลง

การวิเคราะห์โลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงนั้นพบว่า ส่วนใหญ่จะแสดงทัศนะเกี่ยวกับมนุษย์และสังคม มากกว่าเรื่องราวที่เกี่ยวกับธรรมชาติหรือสิ่งเหนือธรรมชาติ เพราะเนื้อหาในวรรณกรรมเพลงแต่ละบทเพลงนั้นจะเป็นเรื่องราวของมนุษย์ การดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม ปัญหาและอุปสรรคของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ส่วนโลกทัศน์ทางด้านที่เกี่ยวกับธรรมชาติ จะมองที่ความงดงามและประโยชน์ของธรรมชาติ ส่วนโลกทัศน์ของพยางค์ มุกดา ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาตินั้นแม้ปรากฏไม่มากนัก แต่ก็กล่าวถึงก็จะเกี่ยวข้องกับชีวิตไทยที่พบสภาพการณ์ต่าง ๆ และความคิดเกี่ยวกับเรื่องเหนือธรรมชาติในลักษณะคล้ายกัน และในสังคมปัจจุบันก็ยังคงเชื่อถือกันอยู่ เช่น ความเชื่อในเรื่องบาป-บุญ เวรกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ว่ามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลในสังคม

ในด้านศิลปะการประพันธ์นั้น พยางค์ มุกดา แต่งวรรณกรรมเพลงส่วนใหญ่ใช้รูปแบบคล้ายกลอนสุภาพเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำและโวหาร พยางค์ มุกดา เลือกใช้คำและโวหารที่เหมาะสมกับเนื้อหาแต่ละด้านเสียงและความหมาย

ส่วนบทบาทของวรรณกรรมเพลงที่มีต่อสังคม ได้แก่ บทบาททางบันเทิง บทบาททาง
ด้านความรู้ บทบาทในการธำรงค่านิยมที่ดีงามของสังคมและบทบาทในการปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อ
สภาพแวดล้อมของชาติ

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า ผลงานนักแก้วมีความสัมพันธ์ต่อกัน และพยางค์ มุกดา
มีลักษณะเด่นที่น่าจับตามอง คือมีทัศนคติในการมอง โลกในแง่ดีปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี มีความรัก
ในงาน พัฒนาผลงานของตนเองอยู่เสมอ

LITERARY WORKS IN PAYONG MUKDA'S SONGS : AN ANALYTICAL STUDY

AN ABSTRACT

BY

BUSSAKORN KRUTHWONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University

May 1994

The study aimed to analyze Payong Mukda's songs through its content and viewpoint, writing style, and social influence.

The results revealed that the content of Payong Makda's songs could be classified into 13 categories namely, patriotic and praise songs, educational institution, Changwat and office songs, literature songs, custom, festival and local game songs, youth songs, pro-social songs, moral songs, beauty and nature admiration songs, love and despair songs, social reflection and satire songs, drama or short - event songs, propaganda songs and amusing songs. Several songs' contents were related to Payong Mukda's real life.

In regards to Payong's viewpoint, it was found that his songs explicated the viewpoint concerning human and society rather than nature or supernatural. They are about human life, living style in society, including problems and obstacles in social life. Whereas, his viewpoint on nature was about beauty and nature's utilization. Nevertheless, there was some on supernatural concerning Thai life in several circumstances. The thought of supernatural was similar and still remained in Thai heart. They were good and sin, retribution, spirit and holiness which influenced individual's life style.

For writing style, Payong used pattern liked a rhyme with eight syllables in a line, while for words and dictions, he selected appropriate words and dictions relevant to the content. So they were predominance sound and meaning. In regards to social influence, they were entertainment. knowledge good value preservation in society and conscious establishment of nation's important institution.

Finally, it could be concluded that poet and his work were closely related, and outstanding characteristics of Payong Mukda were his optimism, well social adaptation, fondness of work and perpetual work development.